

WHO

A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség
nemzetközi osztályozása

FNO

FNO

Kiadja az Egészségügyi
Világszervezet

A funkcióképesség,
fogyatékoság
és egészség
nemzetközi
osztályozása

FNO

A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása

Kiadja az Egészségügyi
Világszervezet

Kiadta az Egészségügyi Világszervezet
A mű eredeti címe: International Classification of Functioning,
Disability and Health (ICF)
© World Health Organization, 2001

A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása (FNO)

Fordította: dr. Jancsó Ágnes

A fordítást szakmailag ellenőrizte: dr Kullmann Lajos

© World Health Organization, 2003

Adaptálták az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet munkatársai:
Csépleő Viktória diplomás ápoló, Dr. Dénes Zoltán, Dr. Fehér Miklós
és Dr. Till Attila főorvosok, valamint Dr. Verseghi Anna szakpszichológus

Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization) kiadványai szerzői jogi védelem alatt állnak a Nemzetközi Szerzői Jogi Egyezmény (Universal Copyright Convention) Protocol 2 rendelkezései alapján.
Minden jog fenntartva.

A kiadványban alkalmazott meghatározások és a téma tárgyalása az Egészségügyi Világszervezet titkárságának részéről nem jelentenek semmiféle véleménynyilvánítást bármely ország, tartomány, város, vagy térség vagy azok hatóságainak jogi helyzetére, valamint országhatárainak vagy határainak határmegállapítására vonatkozóan sem.

Adott cégek vagy meghatározott gyártók termékeinek említése nem jelenti azt, hogy az Egészségügyi Világszervezet ezeket támogatja vagy ajánlja más hasonló jellegű, de a szövegben nem említett termékekkel szemben.
Kihagyások és tévedések fenntartásával, a védjegyzett termékek megkülönböztetésére a nagy kezdőbetű szolgál.

ISBN 963 242 838 2

A kiadásért felel az Országos Egészségbiztosítási Pénztár főigazgatója

Felelős szerkesztő: dr. Takács Éva
Műszaki szerkesztő: Windberg László
Terjedelem: 20 (A/5) iv
Azonossági szám: 1864

Nyomta és kötötte: Szegedi Kossuth Nyomda Kft., Szeged, 2003
Felelős nyomdavezető: Gera Imre ügyvezető igazgató

Tartalom

A. Bevezetés	1
1. Alapok	3
2. Az FNO célkitűzései	5
3. Az FNO jellemzői	7
4. Az FNO elemeinek áttekintése	10
5. A funkcióképesség és a fogyatékoság modellje	18
6. Az FNO használata	21
B. Egykarakteres osztályozás	27
C. Kétkarakteres osztályozás	31
D. Részletes osztályozás, meghatározásokkal	45
Testi funkciók	47
Testi struktúrák	105
Tevékenységek és részvétel	123
Környezeti tényezők	171
E. Mellékletek	209
1. Osztályozástani és terminológiai elvek	211
2. Az FNO kódolási irányelvei	219
3. A Tevékenységek és részvétel lista lehetséges alkalmazásai	234
4. Esetismertetések	239
5. Az FNO és a fogyatékos emberek	242
6. Etikai útmutatás az FNO használatához	244
7. Az átdolgozási folyamat összefoglalása	246
8. További útmutatások az FNO-hoz	250
9. Ajánlott FNO adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából	253
10. Köszönetnyilvánítások	254
F. Tárgymutató	267

FNO

Bevezetés

1. Alapok

Ez a kötet az emberi szervezet funkcióképességét vizsgálja, *A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása* címmel: rövidítve ez az FNO.¹ Az FNO osztályozási rendszer általános célkitűzése, hogy egységes és szabványosított nyelvet és alapot biztosítson az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok minősítéséhez. Meghatározza az egészség összetevőit és a jóllét néhány egészséghez kapcsolódó összetevőjét (pl. oktatás és munkavégzés). Következésképpen az FNO résztartományai az *egészség résztartományaiként* és az *egészséghez kapcsolódó résztartományokként* foghatók fel. Ezen résztartományok két alaplistában kapnak helyet az emberi test, az egyén és a társadalom nézőpontjából, ezek: (1) Testi funkciók és struktúrák; (2) Tevékenységek és részvétel.² Mint osztályozás, az FNO rendszerezve csoportosítja a kóros egészségi állapottal élő személyre vonatkozó résztartományokat (pl. egy személy adott betegség vagy rendellenesség esetén mit tesz vagy mit képes megtenni).³ A *funkcióképesség* gyűjtőfogalom, amely minden testi funkciót, tevékenységet és részvételt felölel; hasonlóképpen, a *fogyatékoság* is gyűjtőfogalom minden károsodás, tevékenységakadályozottság vagy részvételi korlátozottság számára. Az FNO felsorolja mindazokat a környezeti tényezőket, amelyek kölcsönhatásban állnak ezekkel a besorolási elemekkel. Lehetőséget nyújt tehát a felhasználónak, hogy értékelhető keresztmetszetet adjon az egyének funkcióképességéről, fogyatékoságáról és egészségéről a különböző résztartományokban.

Az FNO az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által kifejlesztett nemzetközi osztályozások „családjának” tagja, ezek az osztályozások az egészség különböző szempontokból történő megközelítésére alkalmazhatók. A WHO nemzetközi osztályozások családjá az egészségre vonatkozó információk széles körének kódolásához (pl. diagnózis, funkcióképesség és fogyatékoság, egészségügyi szolgáltatások igénybe vételének indoka) szolgáltat alapot. A szabványosított, közös nyelv használatával lehetővé válik, hogy a különböző szakterületek és tudományágak képviselői világszerte véleménycserét folytathassanak az egészségről és az egészségügyi ellátásról.

¹ A szöveg a WHO által először 1980-ban, kipróbálás céljából kiadott International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) (Károsodások, fogyatékoságok és rokkantságok nemzetközi osztályozása) átdolgozott változata. Az utóbbi 5 évben végzett módszeres területi vizsgálatok és nemzetközi konzultációk után kidolgozott változat nemzetközi alkalmazását az 54. Egészségügyi Világközgyűlés 2001. május 22-én fogadta el (WHO 54.21 határozat).

² Ezek a fogalmak – amelyek felváltják a korábban használt „károsodás”, „fogyatékoság” és „rokkantság” fogalmakat – úgy bővítik az osztályozást, hogy általuk a pozitív tapasztalatok is leírhatók legyenek. Az új fogalmak pontosított meghatározását a bevezetésben adjuk meg, részletezésükre az osztályozáson belül kerül sor. Itt kell megjegyeznünk, hogy ezeket a fogalmakat olyan specifikus jelentéssel alkalmazzuk, amely eltérhet a köznapi jelentéstartalmuktól.

³ Egy résztartomány az összetartozó élettani funkciók, anatómiai struktúrák, tevékenységek, feladatok vagy életterületek praktikus és célszerű csoportja.

A WHO nemzetközi osztályozásaiban a kóros egészségi állapotokat (betegségek, rendellenességek, sérülések stb.) elsősorban a BNO-10 (A betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása, 10. revízió – International Classification of Diseases, Tenth Revision, rövidítve ICD-10)⁴ határozza meg, amely etiológiai megközelítést alkalmaz. Az FNO a kóros egészségi állapotokhoz társuló funkcióképesség és fogyatékoság osztályozását tartalmazza. A BNO-10 és az FNO tehát kiegészítik egymást.⁵ Használóikat arra biztatjuk, hogy a WHO nemzetközi osztályozások családjának ezt a két tagját együtt alkalmazzák. A BNO-10 a betegségek, rendellenességek és egyéb kóros egészségi állapotok „diagnózisát” tartalmazza, ezt az információt bővítik azok a kiegészítő adatok, amelyeket az FNO segítségével nyerhetünk a funkcióképességről.⁶ A diagnózisról és a funkcióképességről kapott együttes információ átfogóbb és árnyaltabb képet ad emberek vagy populációk egészségéről, amely így döntéshozatali célokra is felhasználható.

A WHO nemzetközi osztályozások családjában nemzetközi viszonylatban is értékes eszközként szolgál az egyes populációk egészségének leírásához és összehasonlításához. A mortalitás (BNO-10 – ICD-10) és az egészségi eredmények (FNO) adatai az átfogó népegészségügyi felmérésekben egymással kombinálhatók, így folyamatában ellenőrizhető egyes populációk egészségi állapota és ennek megoszlása, valamint vizsgálható a mortalitás és a morbiditás különböző okainak részaránya.

Az FNO a „betegség következményeinek” osztályozásától (1980-as változat) elmozdult az „egészség elemeinek” osztályozása irányába. Az „egészség elemei” meghatározzák az egészség összetevőit, míg a „következmények” a betegségek és egyéb kóros egészségi állapotok eredményeként bekövetkező hatásokra összpontosítanak. Az FNO tehát az etiológia vonatkozásában semleges álláspontot képvisel, így a kutatók a megfelelő tudományos módszerek alkalmazásával ok-okozati következtetéseket vonhatnak le. Hasonlóképpen, ez a megközelítés eltér az „egészség determinánsai” és a „rizikótényezők” megközelítéstől is. A determinánsok és a rizikótényezők tanulmányozásának megkönnyítésére az FNO tartalmaz egy felsorolást a környezeti tényezőkről, amelyek leírják azt a viszonylatrendszert, amelyben az egyének élnek.

⁴ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision, Vols. 1-3. Geneva, World Health Organization, 1992–1994.

⁵ A BNO-10 és az FNO között átfedés van. Mindkét osztályozás a test rendszereivel kezdődik. A károsodások a testi struktúrákat és funkciókat érintik, amelyek rendszerint a „betegségfolyamat” részei, tehát megjelennek a BNO-10-ben is. A BNO-10 azonban a károsodásokat (mint jeleket és tüneteket) a „betegséget” alkotó tünetegyüttes részeként, illetve néha az egészségügyi szolgálatok felkeresésének indokaként tünteti fel, míg az FNO rendszere a károsodást a testi funkciók és struktúrák kóros egészségi állapotokhoz társuló problémájaként fogja fel.

⁶ Két személy funkcióképessége, ugyanazon betegség esetén eltérő szintű lehet, ugyanakkor két, azonos szintű funkcióképességgel élő személy nem szükségszerűen szenved ugyanabban a kóros egészségi állapotban. Az osztályozások együttes használata tehát javítja az egészségügyi célokra gyűjtött adatok minőségét. Az FNO használata nem helyettesíti a szokásos diagnosztikai eljárásokat. Más esetekben viszont az FNO használható önmagában is.

2. Az FNO célkitűzései

Az FNO többcélú osztályozás, amelyet azért hoztak létre, hogy különböző tudományágakat és különböző szektorokat szolgáljon. Célkitűzései az alábbiakban foglalhatók össze:

- tudományos alapként szolgál az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok, a következmények és a befolyásoló tényezők megértéséhez és tanulmányozásához,
- közös nyelv kialakítása az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok leírására, annak érdekében, hogy javuljon a kommunikáció a különböző felhasználók között, így az egészségügyi szakszemélyzet, a kutatók, a jogalkotók és a lakosság között, beleértve a fogyatékos személyeket is,
- lehetővé teszi a különböző országok, egészségügyi szakterületek, szolgáltatások és időszakok adatainak összehasonlítását,
- rendszerezett kódolási sémát biztosít az egészségügyi információs rendszerek számára.

Ezek a célok egymással kölcsönösen összefüggnek, hiszen az FNO-val szemben támasztott igények és különböző felhasználásai szükségessé teszik egy célszerű és gyakorlatias rendszer kialakítását, amelyet eltérő kultúrkörökben is egyformán tudnak alkalmazni a különböző felhasználók az egészségügyi szabályozás, a minőségbiztosítás és a kimenetelértékelés területén.

2.1 Az FNO alkalmazási területei

Az ICIDH-t 1980-as, kísérleti kiadása óta sokféle céllal használták, például:

- statisztikai eszközként – adatok gyűjtésére és rögzítésére (pl. populációs vizsgálatokban és átfogó felmérésekben vagy irányítói információs rendszerekben),
- kutatási eszközként – a kimenetel, az életminőség és a környezeti tényezők vizsgálatára,
- klinikai eszközként – a szükségletek vizsgálatára, specifikus állapotokban a kezelések összevetésére, foglalkozás-egészségügyi felmérésben, a rehabilitációban az eredmények értékelésére,
- a szociálpolitikai szabályozás eszközeként – a szociális gondoskodás megtervezésében, kompenzációs rendszerek és rendeletek előkészítésében és végrehajtásában,
- oktatási eszközként – életpálya-választás megtervezésében, az ismeretek bővítésére és a szociális tevékenység végrehajtásának segítésére.

Mivel az FNO egészségi és egészséghez kapcsolódó osztályozás, felhasználják más szektorok is, például a biztosítási, a szociális gondoskodási rendszerek, a munkaügy,

az oktatás, a közgazdaság, a szociális szabályozás és az általános törvénykezés jogalkotói, valamint a környezetszabályozásért, -átalakításért felelős szervek. Az FNO az Egyesült Nemzetek Szervezete szociális osztályozásainak egyik olyan elfogadott tagja, amelyre hivatkozik, és amelyet magában foglal a *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*.⁷ Az FNO tehát megfelelő eszköz az érvényes nemzetközi emberi jogok rendelkezései és a nemzeti szintű törvények végrehajtásához.

Az FNO az alkalmazási területek széles körében értékes eszközként használható, pl. a szociális gondoskodás, az irányított egészségügyi ellátás értékelése, valamint a populációs felmérések terén, helyi, nemzeti és nemzetközi szinten. Az egyéni egészségügyi ellátáshoz – beleértve a megelőzést, az egészségi állapot és az egyéni részvétel javítását célzó rehabilitációt, a társadalmi hátrányok megszüntetését vagy mérséklését és a szociális támogatások és segítségük biztosítását szolgáló rendszerek működését – szükséges információk elméleti kereteit adja meg az FNO osztályozási rendszere. A rendszer eredményesen alkalmazható az egészségügyi ellátórendszerek működésének értékelése és a jogszabályok kialakítása során.

⁷ *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*. Az ENSZ 48. Közgyűlése 1993. december 20-án fogadta el (48/96 határozat). New York, NY, United Nations Department of Public Information, 1994.

3. Az FNO jellemzői

Egy osztályozásnak világosan meg kell fogalmaznia az osztályozás tárgyát és annak egyetemességét, hatókörét, az osztályozás egységeit, felépítési rendszerét és ezen elemek egymáshoz való kapcsolódását az osztályozás rendszerében.

A következőkben az FNO ezen alaptulajdonságait ismertetjük.

3.1 Az FNO egyetemessége

Az FNO az emberi egészség és a jóllét néhány egészségre vonatkozó alkotóelemének minden vetületét tartalmazza, és ezeket az *egészség résztartományai* és az *egészséghez kapcsolódó résztartományok* fogalmaival írja le.⁸ Az osztályozás az egészség szélesebb viszonylatrendszerén belül marad, így nem tér ki az egészséghez szorosan nem kapcsolódó körülményekre, pl. azokra, amelyeket társadalmi-gazdasági tényezők hoznak létre. Egyes embereket például saját környezetükben korlátozhatja egy feladat végrehajtásában etnikai hovatartozásuk, nemük, vallásuk, társadalmi-gazdasági meghatározottságuk, ezek azonban az FNO meghatározása szerint nem az egészséghez kapcsolódó részvételi korlátozottságok.

Széles körben uralkodó értelmezési hiba, hogy az FNO csak a fogyatékos emberekről szól; valójában *minden emberről* szól. Az FNO alkalmazásával egyaránt leírható az egészség és mindenféle kóros egészségi állapothoz társuló, egészséghez kapcsolódó állapot. Más szavakkal: az FNO alkalmazása egyetemes.⁹

3.2 Az FNO hatóköre

Az FNO az emberi test funkcióképességére, illetve annak akadályozottságára vonatkozó helyzeteket írja le, és keretet ad az ezekhez tartozó információk összerendezésére. Az információt célszerű, egymással összefüggő és könnyen áttekinthető formában rendszerezi.

Az FNO az információkat két főfejezetre osztja. Az 1. főfejezet foglalkozik a Funkcióképességgel és a fogyatékosssággal, míg a 2. főfejezet tartalmazza a Kontextuális tényezőket. Mindkét főfejezet két alkotóelemből áll.

1. A funkcióképesség és a fogyatékossság alkotóelemei

A **Test** alkotóelem két osztályozást tartalmaz, az egyik a test rendszereinek

⁸ Az egészség résztartományára példa a látás, a hallás, a járás, a tanulás és az emlékezés; egészséghez kapcsolódó résztartomány a szállítás, az oktatás és a szociális interakciók.

⁹ Bickenbach, J. E., Chatterji, S., Badley, E. M., Üstün, T. B.: Models of disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine*, 1999, 48:1173–1187.

funkcióit, a másik pedig a testi struktúrákat osztályozza. A fejezetek mindkét osztályozásban a test rendszerei szerint épülnek fel.

A **Tevékenységek és részvétel** alkotóelem azon résztartományok teljes köre, amelyek egyéni és társadalmi szempontból írják le a funkcióképesség vetületeit.

2. Kontextuális tényezők

A **Környezeti tényezők** felsorolása az első alkotóelem a Kontextuális tényezők főfejezetben. A környezeti tényezők a funkcióképesség és a fogyatékoság minden alkotóelemére hatnak, a tételek az egyén legközvetlenebb környezetétől a tágabb környezetig, sorban épülnek egymásra.

A **Személyes tényezők** is a Kontextuális tényezők alkotóeleme, de a hozzá társuló hatalmas társadalmi és kulturális különbségek miatt ez nem került be az FNO osztályozásába.

Az FNO 1. főfejezetében a Funkcióképesség és a fogyatékoság alkotóelemei két módon fejezhetők ki. Egyrésztől használhatók problémák leírására (pl. károsodás, tevékenység akadályozottsága vagy a részvétel korlátozottsága, amelyeket a *fogyatékoság* gyűjtőfogalom foglal össze); másrésztől leírhatják az egészség és az egészséghöz kapcsolódó állapotok nem problémás (vagyis semleges) oldalait (amelyeket a *funkcióképesség* gyűjtőfogalom foglal össze).

A funkcióképesség és a fogyatékoság ezen alkotóelemeit 4 elkülönített, de egymással összefüggő *besorolás* által fogalmazzuk meg. Ezeket a besorolásokat a *minősítők* használata teszi érvényessé. A testi funkciókat és struktúrákat az élettani rendszerekben vagy az anatómiai struktúrákban történt változásokkal jellemezzük. A Tevékenységek és részvétel alkotóelem használatához két besorolás áll rendelkezésre: a *képesség* és a *teljesítmény* (lásd a 4.2 részt).

Egy személy funkcióképessége és fogyatékosága felfogható a kóros egészségi állapotok (betegségek, rendellenességek, sérülések, balesetek stb.) és a kontextuális tényezők közötti dinamikus interakcióként is.¹⁰ Mint korábban ismertettük, a Kontextuális tényezők személyes és környezeti tényezőket is tartalmaznak. Az FNO átfogó listát ad a környezeti tényezőkről, ez a lista az osztályozás nélkülözhetetlen része. A környezeti tényezők a funkcióképesség és a fogyatékoság minden elemével kölcsönhatásban állnak. A Környezeti tényezők alkotóelem alapszintű besorolásként a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezet jellemzőinek támogató vagy hátráltató hatását írja le.

3.3 Az osztályozás egységei

Az FNO az egészséget és az egészséghöz kapcsolódó állapotokat osztályozza. Az osztályozás egységei tehát az egészség és az egészséghöz kapcsolódó

¹⁰ Ez a kölcsönhatás a felhasználó szándéka szerint tekinthető *folyamatnak* vagy *eredménynek*.

résztartományokon belül a *kategóriák*. Fontos megjegyeznünk, hogy az FNO-ban nem a személyek az osztályozás egységei; vagyis az FNO nem az embereket osztályozza, hanem az egyes ember helyzetét írja le az egészség és az egészséghez kapcsolódó résztartományok egy-egy csoportjában. A leírás mindig a környezeti és a személyes tényezők viszonylatrendszerében születik.

3.4 Az FNO kiadásai

Az FNO-nak a különböző felhasználói igények kielégítésére két, egymástól eltérő részletezésű változata készült el.

Az FNO *teljes változata*, vagyis ez a kötet, 4 karakteres részletezésben tartalmazza az osztályozást. Ez a négy szint összetömöríthető egy magasabb szintű osztályozási rendszerbe, amely minden résztartományt a második karakterig tartalmaz. Ez a 2 karakteres osztályozás az FNO *rövid változata*.

4. Az FNO elemeinek áttekintése

MEGHATÁROZÁSOK¹¹

Az egészség viszonylatrendszere:

A **testi funkciók** a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A **test struktúrái** a test anatómiai részei, mint pl. a szervek, a végtagok és azok alkotórészei.

A **károsodások** problémák a test funkcióiban vagy struktúráiban, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.

A **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben.

A **tevékenység akadályozottsága** nehézség, amit az egyén a cselekvések végrehajtása során tapasztalhat.

A **részvételi korlátozottság** probléma, amit az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése során.

A **környezeti tényezők** azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek és életüket élik.

A felsorolt fogalmak áttekintését az 1. táblázatban adjuk meg; további magyarázatuk, műveleti fogalmakkal, az 5.1 szakaszban található. Amint a táblázatban is látható:

- Az FNO két *főfejezetből* áll, amelyeknek további két *alkotóeleme* van:
 1. főfejezet Funkcióképesség és fogyatékoság
 - a) Testi funkciók és struktúrák
 - b) Tevékenységek és részvétel
 2. főfejezet Kontextuális tényezők
 - c) Környezeti tényezők
 - d) Személyes tényezők
- Mindegyik alkotóelem egyaránt kifejezhető *pozitív* és *negatív* fogalmakkal.
- Minden alkotóelem különböző résztartományokból áll, továbbá minden résztartományon belül kategóriákból; ez utóbbiak az osztályozás alapegységei.

¹¹Lásd a Mellékletek Osztályozástani és terminológiai elvek c. részét is.

Egy személy egészsége és egészséghez kapcsolódó állapotai rögzíthetők a megfelelő kategóriakód vagy -kódok kiválasztásával, majd a *minősítők* hozzáadásával: utóbbiak számkódok, amelyek megadják az adott kategórián belül a működőképesség vagy a fogyatékoság mértékét vagy nagyságát, illetve jelölik, hogy egy környezeti tényező milyen mértékben támogató vagy akadályozó hatású.

1. táblázat. Az FNO áttekintése

	1. főfejezet: Funkcióképesség és fogyatékoság		2. főfejezet: Kontextuális tényezők	
Alkotóelemek	Testi funkciók és struktúrák	Tevékenységek és részvétel	Környezeti tényezők	Személyes tényezők
Résztartományok	Testi funkciók Testi struktúrák	Életterületek (feladatok, tevékenységek)	Külső hatások a funkcióképességre és a fogyatékosagra	Belső hatások a funkcióképességre és a fogyatékosagra
Besorolások	Változás a testi funkciókban (élettani) Változás a testi struktúrákban (anatómiai)	Képesség Feladatok végrehajtása standard környezetben Teljesítmény Feladatok végrehajtása egy adott környezetben	A fizikai, a szociális és az attitűd jellegű környezet jellemzőinek támogató vagy akadályozó hatása	A személyes tulajdonságok hatása
Pozitív oldal	Funkcióképesség és strukturális épség	Tevékenység Részvétel	Támogatók	Nem alkalmazható
	Funkcióképesség			
Negatív oldal	Károsodás	Tevékenység akadályozottsága Részvételi korlátozottság	Hátráltatók/ akadályozók (korlátozók)	Nem alkalmazható
	Fogyatékoság			

4.1 Testi funkciók és struktúrák, károsodások

Meghatározások: A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A testi struktúrák a test anatómiai részei, mint pl. a szervek, a végtagok és azok alkotórészei.

A károsodások problémák a testi funkcióban vagy struktúrában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

- (1) A testi funkciókat és a testi struktúrákat két elkülönülő részben osztályoztuk. Ezt a két osztályozást párhuzamos használatra szántuk. A testi funkcióknál található az ember alapvető érzékelései, pl. „látási funkciók”, ezek strukturális megfelelői a „szem és a kapcsolódó struktúrák”.
- (2) A „test” megfogalmazás az emberi szervezet egészét jelenti, tehát magában foglalja az agyat és annak funkcióit, vagyis az elmét. Ezért a mentális (vagy pszichés) funkciókat a testi funkciók közé soroltuk.
- (3) A testi funkciókat és struktúrákat a test rendszereinek megfelelően osztályoztuk; következőképpen a testi struktúrák nem tekinthetők szerveknek.¹²
- (4) A struktúra károsodásai jelenthetnek anomáliát, hiányt, veszteséget vagy más jelentős eltérést a testi struktúrákban. A károsodásokat a szövet- és sejtszintű, illetve a szubcelluláris és molekuláris szintű biológiai ismeretekkel összhangban fogalmaztuk meg. Gyakorlati okokból azonban ezeket a szinteket nem vettük fel a listába.¹³ Az osztályozás irányvonalait a károsodások biológiai alapjai adják, de nyílnak alkalom az osztályozás kibővítésére a sejt- és molekuláris szintig. Az orvos felhasználók számára fontos megjegyeznünk, hogy a károsodások nem azonosak a folyamatok kórélettani hátterével, inkább a kórfolyamat megnyilvánulásai.
- (5) A károsodások eltérést jelentenek bizonyos, általánosan elfogadott populációs standardoktól a test és funkciói orvosi biológiai állapotában; összetevőinek meghatározását tehát elsősorban azok végezhetik, akik képezésük alapján alkalmasak arra, hogy ezen standardok szerint megítéljék a fizikai és mentális funkcióképességet.

¹² Az ICIDH 1980-as változatában ugyan említésre került a szervi szint, azonban a „szerv” definíciója nem pontos, nem világos. A szem és a fül konvencionálisan szervek tekinthető, ugyanakkor nehéz határaikat azonosítani, meghatározni, és ugyanez igaz a végtagokra és a belső szervekre is. Ezért a „szerv” szerinti megközelítés – amely az emberi szervezetben egy entitás vagy egység létezését jelenti – helyett az FNO ezt a fogalmat a „testi struktúra” fogalommal cserélte fel.

¹³ Így az FNO teljes változata alapján kódolt károsodásoknak mások vagy a vizsgált személy által kimutathatóknak vagy megfigyelhetőnek kell lenniük, közvetlen megfigyelés vagy a megfigyelésből levont következtetés segítségével.

- (6) A károsodások lehetnek átmenetiek vagy tartósak; súlyosbodóak, enyhülők vagy állandóak; időszakosan fennállóak vagy folyamatosak. A populációs normától való eltérés lehet csekély vagy jelentős, és az idők folyamán ingadozhat is. Ezeket az ismérveket további besorolásokkal rögzíthetjük, leginkább a kódokban, a pont utáni minősítők segítségével.
- (7) A károsodások nem egységesek az etiológia vagy kialakulásuk tekintetében; például a látás vagy egy végtag hiánya lehet genetikai rendellenesség vagy sérülés következménye is. Egy károsodás meglepte szükségszerűen magában foglal egy kiváltó okot is; nem biztos azonban, hogy ez elégségesen indokolja is a bekövetkezett károsodást. Továbbá, egy károsodás meglepte valamilyen zavart jelent a testi funkciókban vagy struktúrákban, de ilyen zavar társulhat a különböző betegségek, rendellenességek vagy élettani állapotok bármelyikéhez is.
- (8) A károsodások lehetnek egy kóros egészségi állapot részei vagy megnyilvánulásai, de nem szükségszerűen jelentik azt, hogy betegség áll fenn, vagy azt, hogy az egyént betegnek kell tartani.
- (9) A károsodások kiterjesztési köre szélesebb és körülíróbb, mint a rendellenességeké vagy a betegségeké; például egy láb elvesztése a testi struktúra károsodása, de nem rendellenesség vagy betegség.
- (10) A károsodások további károsodásokat eredményezhetnek; pl. az izomerő hiánya ronthatja a mozgási funkciókat, a szív funkciói a légzési funkció deficitjét okozhatják, az észlelés károsodása hathat a gondolkodás funkcióira.
- (11) A Testi funkciók és struktúrák alkotóelem egyes kategóriái és a BNO-10 kategóriái között találunk átfedéseket, különösen a tünetek és jelek terén. A két osztályozás célja azonban eltérő. A BNO-10 a tüneteket specifikus fejezetekben osztályozza, amelyekkel a morbiditás vagy az egészségügyi szolgáltatások igénybe vétele dokumentálható, míg az FNO a tüneteket a testi funkciók részeként értelmezi, és így a megelőzést vagy a betegek szükségleteinek felismerését szolgálja.
A legfontosabb, hogy az FNO-ban a Testi funkciók és struktúrák osztályozást együtt kell alkalmazni a Tevékenységek és részvétel kategóriáival, az összeállítók szándéka szerinti módon.
- (12) A károsodásokat meghatározott azonosítási kritériumok alapján (pl. a határérték szintje szerint meglévő vagy hiányzó) a megfelelő kategóriákban osztályoztuk. A testi funkciók és struktúrák osztályozásánál ezek a kritériumok azonosak, mégpedig a következők: (a) veszteség vagy hiány; (b) csökkenés; (c) többlet vagy túltengés és (d) eltérés. Ha egy károsodás fennáll, súlyossága – az FNO általános minősítője használatával – egy skálán értékelhető.
- (13) A környezeti tényezők kölcsönhatásban állnak a testi funkciókkal, ilyen kölcsönhatások figyelhetők meg pl. a levegőminőség és a légzés, a fény és a látás, a hangok és a hallás, a zavaró ingerek és a figyelem, a talaj állaga és az egyensúlytartás, a környezet hőmérséklete és a test hőszabályozása között.

4.2 Tevékenységek és részvétel / a tevékenység akadályozottsága és a részvételi korlátozottság

*Meghatározások: A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.*

*A **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben.*

*A **tevékenység akadályozottsága** nehézség, amit az egyén cselekvések végrehajtása során tapasztalhat.*

*A **részvételi korlátozottság** probléma, amit az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése során.*

- (1) A Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományai egyetlen, *összesített listában* találhatóak, ez magában foglalja az éleletterületek teljes tartományát (az alapszintű tanulástól vagy a megfigyeléstől az összetett területekig, pl. személyközi interakciók vagy munkavállalás). Az alkotóelem használható a tevékenységek (a) vagy a részvétel (b) vagy mindkettő leírására. Az alkotóelem résztartományait két minősítő, a *teljesítmény* és a *képesség* értékeli. Így a listából nyert információ egy adatmátrixot szolgáltat, amelyben nincs átfedés, és nem marad ki belőle semmi (lásd 2. táblázat).

2. táblázat. Tevékenységek és részvétel: információs mátrix

Résztartományok		Minősítők	
		Képesség	Teljesítmény
d1	Tanulás és az ismeretek alkalmazása		
d2	Általános feladatok és elvárások		
d3	Kommunikáció		
d4	Mobilitás		
d5	Önellátás		
d6	Otthoni élet		
d7	Személyközi interakciók és kapcsolatok		
d8	Fő életerületek		
d9	Közösségi, társadalmi és magánélet		

- (2) A *teljesítmény* minősítővel jellemezhető mindaz, amit az egyén saját, adott környezetében megtesz. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, a teljesítmény megfogalmazható úgy is, mint az emberek „közreműködése egy élethelyzetben” vagy a „megélt tapasztalat” abban a valós környezetben, amelyben élnek.¹⁴ Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikai, a társadalmi és az attitűdök világa minden vetületét –, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem alkalmazásával kódolhatók.
- (3) A *képesség* minősítő jellemzi az egyén lehetséges képességét egy feladat vagy cselekvés végrehajtására. Ennek a besorolásnak az a feladata, hogy megmutassa a funkcióképesség várható legmagasabb szintjét, amit egy személy egy adott résztartományban aktuálisan elérhet. Az egyén lehetséges képességének vizsgálatához „szabványosított” környezetre van szükség, amely semlegesíti a különböző környezeteknek az egyén képességére gyakorolt módosító hatását. Ez a standardizált környezet lehet: (a) valóságos környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak; (b) azokban az esetekben, amelyekben erre nincs mód, ez lehet modellezett környezet, amelyről feltételezhető, hogy hatása az előzővel azonos. Ezt a környezetet nevezhetjük „egységesített” vagy „standard” környezetnek. Tehát a képesség az egyén környezetileg kiegyenlített, várható képességét tükrözi. A módosításnak azonosnak kell lennie minden személy és ország esetén, hogy lehetséges legyen a nemzetközi összehasonlítás. Az egységes vagy standard környezet jellemzői a Környezeti tényezők osztályozás használatával kódolhatók. A képesség és a teljesítmény közötti eltérés tükrözi az aktuális és az egységesített környezet hatásai közötti különbséget, így hasznos útmutatóként szolgál, arra nézve, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti módosításokra van szükség.
- (4) A képesség és a teljesítmény minősítő egyaránt tovább pontosítható a „segédeszközök vagy személyes segítség igénybe vételével, illetve nélkülük” helyzetek kódolásával. Sem a segédeszközök, sem a személyes segítség nem szüntetik meg a károsodásokat; specifikus résztartományokban megszüntethetik azonban a funkció korlátozottságát. Ez a kódolási típus különösen alkalmas annak megállapítására, hogy az egyén funkcióképességét mennyiben korlátozza az, ha nem áll rendelkezésére segédeszköz (lásd a 2. mellékletben a kódolási útmutatásokat).
- (5) Nehézségek vagy problémák ezekben a résztartományokban akkor keletkezhetnek, ha minőségi vagy mennyiségi eltérés mutatkozik abban, ahogyan az egyén kivitelemzi a résztartományban ezeket a funkcióit.

¹⁴ A „részvétel” definíció bevezeti a közreműködés fogalmát. A „közreműködés” egyes javasolt definíciók magukban foglalják a részvételt, a bekapcsolódást vagy elfoglaltságot egy életerületbe(n), a mások általi elfogadottságot illetve, hogy a szükséges források hozzáférhetőek. A 2. táblázat információs mátrixában a részvétel egyetlen lehetséges értékelése a teljesítménnyel történő kódolás. Ez nem jelenti azt, hogy a részvétel automatikusan azonosná válik a teljesítménnyel. A közreműködés fogalmát el kell választani a közreműködés szubjektív átélésétől a („valahová tartozás” érzésétől). Azok a felhasználók, akik a közreműködést külön akarják kódolni, nézzék át a 2. melléklet kódolási útmutatásait.

A korlátozottságot vagy akadályozottságot az általánosan elfogadott populációs standardokkal szemben vizsgáljuk. A standardot vagy normát – amellyel a vizsgált személy képességét és teljesítményét összehasonlítják – egy olyan személy képviseli, akinek nincs hasonló kóros egészségi állapota (betegség, rendellenesség vagy sérülés stb.). A korlátozottság vagy akadályozottság írja le az eltérést a megfigyelt és az elvárható teljesítmény között. Az elvárható teljesítmény az a populációs norma, ami a specifikus kóros egészségi állapottal nem rendelkező emberek teljesítményét tükrözi. Ugyanezt a normát alkalmazzuk a képesség minősítőnél, amelyből arra következtethetünk, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti változásokra van szükség.

- (6) A teljesítmény problémája származhat közvetlenül a társadalmi környezetből is, különösen akkor, ha az egyénnek nincs károsodása. Például semmilyen károsodással nem rendelkezik vagy a munkavállaláshoz elegendő képességgel rendelkezik egy HIV-pozitív személy, akinek semmilyen tünete vagy betegsége nincs vagy az a személy, akinek csak genetikai hajlama van egy bizonyos betegsége, de a szolgáltatásokhoz való hozzáférés megtagadása, diszkrimináció vagy stigma miatt nincs lehetősége a munkavállalásra.
- (7) Nehéz különbséget tenni a „tevékenység” és a „részvétel” között a Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományai alapján. Hasonlóképpen, a résztartományok alapján nem volt lehetséges a különbségtétel az „egyéni” és a „társadalmi” nézőpontok között az elméleti és a gyakorlati megközelítés nemzetenkénti különbségei miatt. Ezért az FNO egyetlen listát tartalmaz, amely alkalmazható úgy is – amennyiben a felhasználók ezt akarják –, hogy különbséget tegyenek a tevékenység és a részvétel között a saját megközelítési módjuk szerint. Ennek további magyarázatát a 3. melléklet tartalmazza. Négy lehetséges módon lehet ezt megtenni:
 - a) egyes résztartományokat tevékenységként, másokat pedig részvételnélként tüntetnek fel, nem engedve semmilyen átfedést;
 - b) ugyanaz, mint fent (a), de részleges átfedést megengedve;
 - c) minden részletezett résztartományt tevékenységként tüntetnek fel, a tágabb értelmű kategóriacímeket pedig részvételnélként;
 - d) minden résztartományt egyformán alkalmaznak tevékenységként és részvételnélként.

4.3 Kontextuális tényezők

A Kontextuális tényezők képviseli egy egyén létezésének és életvezetésének teljes hátterét. Két alkotóelemet foglal magába: a Környezeti tényezőket és a Személyes tényezőket – amelyeknek hatása lehet egy kóros egészségi állapotban szenvedő személyre, annak egészségére és egészséghez kapcsolódó állapotaira.

A *Környezeti tényezők* azt a fizikai és társadalmi környezetet, valamint attitűdöket

foglalják magukba, amelyben az emberek léteznek és életüket élik. Ezek a tényezők a személyen kívüliek, hatásuk lehet pozitív vagy negatív az egyén – mint a társadalom tagja – teljesítményére, az egyénnek a tevékenységek és feladatok végrehajtását biztosító képességére, valamint az egyén testi funkcióira vagy struktúráira.

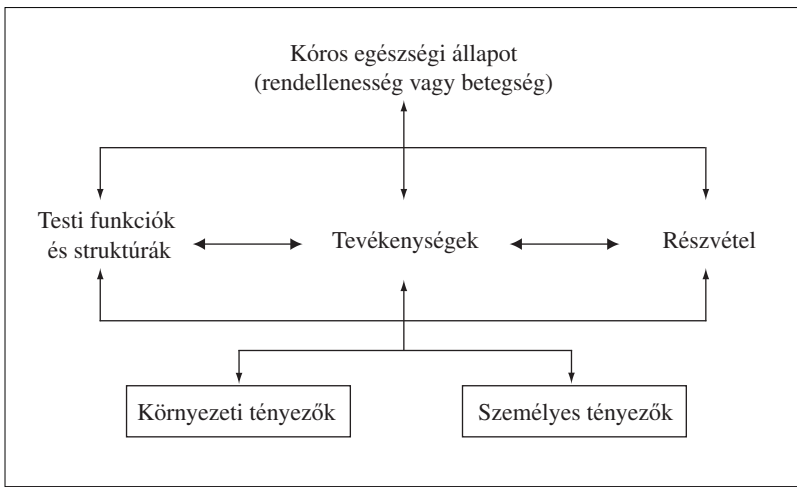
- (1) A Környezeti tényezők az osztályozásban két szintre épülnek.
 - a) *Egyéni* – az egyén közvetlen környezete, beleértve olyan helyszíneket, mint az otthon, a munkahely és az iskola. Az egyéni szinthez tartoznak a környezet azon fizikai és anyagi jellemzői, amelyekkel az egyén találkozik, valamint az egyén közvetlen kapcsolata másokkal, a családdal, ismerősökkel, egyivásúakkal és idegenekkel.
 - b) *Társadalmi* – hivatalos és nem hivatalos társadalmi struktúrák, a közösségben és a társadalomban létező szolgáltatások és egymásra épülő állásfoglalások vagy rendszerek, amelyek az egyén életére hatást gyakorolnak. Ez a szint magában foglalja a munkakörnyezethez kapcsolódó szervezeteket és szolgáltatásokat, a közösségi tevékenységeket, a kormányhivatalokat, a kommunikációs és szállítási szolgáltatásokat és a nem állami szociális hálókat, valamint a törvényeket, a szabályozásokat, az írott és íratlan szabályokat, az attitűdöket és ideológiákat.
- (2) A Környezeti tényezők kölcsönhatásban állnak a Testi funkciók és struktúrák, valamint a Tevékenységek és részvétel alkotóelemekkel. További tudományos munkával mindegyik alkotóelemnél pontosítható a kölcsönhatás jellege és mértéke. A fogyatékoság az egyén kóros egészségi állapota, a személyes tényezők, valamint az egyén életének körülményeit alkotó külső tényezők közötti összetett kölcsönhatás eredményeként jellemezhető. A kölcsönhatás miatt a különböző környezetek hatása nagyon eltérő lehet egy kóros egészségi állapotban szenvedő egyénre. Egy korlátokat állító vagy támogatók nélküli környezet gátolja az egyén teljesítményét; más, segítőbb környezetek javíthatják azt. A társadalom is gátolhatja egy egyén teljesítményét, akár úgy, hogy korlátokat állít (pl. nem megközelíthető épületek) akár úgy, hogy nem biztosít megfelelő támogatásokat (pl. a segédeszközök hozzáférhetetlensége).

A *Személyes tényezők* egy egyén létezésének és életének azt a különleges háttérét adják, és az egyén olyan jellemzőit foglalják össze, amelyek nem részei egy kóros egészségi állapotnak vagy egészségi állapotoknak. Ilyen tényezők pl. a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor, más kóros egészségi állapotok, a kondíció, az életmód, a szokások, a neveltetés, a megküzdési módszerek, a társadalmi háttér, az oktatás, a szakma, a múltbéli és a jelenlegi tapasztalatok (múltbéli életesemények és aktuális események), az általános viselkedési minta és a személyiség típus, a lelki alkat és egyéb jellegzetességek; mindegyik vagy bármelyikük, amelyek szerepet játszhatnak bármilyen szintű fogyatékoságban. A Személyes tényezőket az FNO-ban nem osztályoztuk, de feltüntetjük az 1. ábrán, amely azt is szemlélteti, hogy milyen hatásuk lehet a különböző beavatkozások kimenetelére.

5. A funkcióképesség és a fogyatékoság modellje

5.1 A funkcióképesség és a fogyatékoság folyamata

Mint osztályozás, az FNO nem modellezi a funkcióképesség és a fogyatékoság „folyamatát”. Felhasználható azonban a folyamat leírására, mert megadja azokat az eszközöket, amelyekkel kidolgozhatók a különböző besorolások és résztartományok. Interaktív és alakuló folyamatként a funkcióképesség és a fogyatékoság osztályozásának többirányú megközelítését biztosítja. Alapelemekként szolgáltatók azok számára, akik modelleket kívánnak készíteni, és vizsgálni szeretnék a folyamat különböző aspektusait. Ilyen értelemben az FNO egy nyelvnek tekinthető: a felhasználásával készíthető szövegek függenek a felhátólól, azok kreativitásától és tudományos irányultságától. A különböző alkotóelemek kölcsönhatásainak jelenlegi megfogalmazását mutatja be az 1. ábra.¹⁵

1.ábra. Az FNO alkotóelemeinek kölcsönhatásai

¹⁵ Az FNO lényegileg különbözik az ICIDH 1980-as változatától a funkcióképesség és a fogyatékoság kölcsönhatásainak leírásában. Meg kell jegyeznünk, hogy a többdimenziós modell kölcsönhatásainak összetettsége miatt bármilyen diagram valószínűleg tökéletlen és félreértelmezhető lesz. A modell célja több kölcsönhatás szemléltetése. Természetesen lehetségesek másféle leírások, amelyek a folyamat más, lényeges szempontjait emelik ki. Eltérhetnek a különböző alkotóelemek és besorolások közötti kölcsönhatások értelmezései is (pl. a környezeti tényezők hatása a testi funkciókra természetesen más, mint hatásuk a részvételre).

Az ábra egy személy funkcióképességét mutatja egy specifikus résztartományban, mely szerint ez interakció vagy másféle bonyolult kapcsolat a kóros egészségi állapot és a kontextuális tényezők (azaz a környezeti és a személyes tényezők) között. Az entitások közötti interakció dinamikus: egy entitásba történő beavatkozások a többi entitásból egyet vagy többet módosíthatnak. Ezek az interakciók specifikusak, a résztvevők közötti kölcsönhatás nem mindig megjósolható. Az egymásra hatás kölcsönös: a fogyatékoság megléte akár magát a kóros egészségi állapotot is módosíthatja. Gyakran ésszerűnek tűnhetne, hogy egy vagy több károsodás miatt bekövetkező képességakadályozottságra, illetve egy vagy több akadályozottság miatt bekövetkező teljesítménykorlátozottságra következtessünk. Fontos azonban, hogy az egyes besorolások adatait egymástól függetlenül gyűjtjük, és csak utána tárjuk fel a közöttük lévő kapcsolatokat és oki összefüggéseket. A teljes egészségi helyzet leírásában minden alkotóelemnek megvan a maga szerepe. Például valakinek:

- lehetnek károsodásai, a képesség korlátozottsága nélkül (pl. a lepra által okozott külső torzulás nem feltétlenül hat az egyén képességére);
- lehetnek teljesítményproblémái és képességkorlátozottsága, nyilvánvaló károsodások nélkül (pl. sok betegség esetén csökken a teljesítmény a napi tevékenységekben);
- lehetnek teljesítményproblémái károsodások vagy képességkorlátozottságok nélkül (pl. egy HIV-pozitív személy vagy egy mentális betegségből kigyógyult, volt beteg megbélyegzettséggel vagy diszkriminációval szembesül a személyközi kapcsolatokban vagy a munkavállalásban);
- lehetnek segítség hiányában képességkorlátozottságai, de az adott környezetben nincsenek teljesítményproblémái (pl. egy mozgáskorlátozott személy kaphat a társadalomtól olyan segítő technológiát, amellyel képes a helyváltoztatásra);
- megtapasztalhat bizonyos fokú ellentétes irányú hatást (pl. a végtagok inaktivitása izomsorvadást okozhat; az intézményi elhelyezés viszont veszteséget okozhat a társas kapcsolatokban).

A 4. melléklet esetismertetései további példákkal szemléltetik a besorolások közötti lehetséges kölcsönhatásokat.

Az 1. ábrán bemutatott séma szemlélteti, hogy a folyamatban milyen szerepet játszanak a kontextuális tényezők (vagyis a környezeti és a személyes tényezők). Ezek a tényezők kölcsönhatásban állnak az adott kóros egészségi állapotú személlyel, meghatározzák funkcióképességének szintjét és mértékét. A környezeti tényezők az egyénen kívüliek (pl. a társadalom attitűdjei, az épített környezet jellemzői, a törvényhozási rendszer), ezeket osztályozza a Környezeti tényezők szakasz. A Személyes tényezők nem kerültek osztályozásra az FNO jelen változatában. Ide tartoznak a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor, a kondíció, az életmód, a szokások, a megküzdési technikák és más, hasonló tényezők. A felhasználó, ha szükségesnek látja, ezeket is vizsgálhatja.

5.2 Orvosi és szociális modellek

A fogyatékoság és a funkcióképesség megértéséhez és magyarázatához sokféle fogalmi modellt¹⁶ javasoltak. Ezek kifejezhetők dialektikus módon, például az „orvosi modell” és a „szociális modell” szembeállításával. Az *orvosi modell* a fogyatékoságot a személy problémájaként vizsgálja, amelyet közvetlenül betegség, baleset vagy egyéb kóros egészségi állapot okozott, és amely egészségügyi ellátást igényel, szakember által nyújtott, egyéni kezelés formájában.

A fogyatékoság ellátása e megközelítésben a gyógyításra, az egyén „rendbehozatalára”, magatartása módosítására törekszik. A modell fő kérdése az egészségügyi ellátás, és politikai szinten az elsődendő feladat az egészségügyi szabályozás módosítása vagy reformja. A fogyatékoság *szociális modellje* a kérdést főként társadalmi problémának tartja: ez alapvetően az egyének tökéletes társadalmi beilleszkedésének problémája. A fogyatékoság nem személyes tulajdonság, sokkal inkább állapotok bonyolult összessége, amelyek közül számosat a társadalmi környezet hoz létre. A probléma kezelése tehát társadalmi összefogást igényel, és a társadalom kollektív felelőssége, hogy végrehajtsa a szükséges környezeti módosításokat, amelyek segítségével a fogyatékos személyek tökéletesen bekapcsolódhatnak a társadalom életének minden területébe. A téma tehát elsősorban hozzáállás vagy ideológiai megközelítés kérdése, amely megközelítés társadalmi változást tesz szükségessé, és amely politikai szinten az emberi jogok kérdésévé válik. Ebben a modellben tehát a fogyatékoság politikai kérdés.

Az FNO e két, egymással szemben álló modell integrálásán alapul.

A funkcióképesség különböző szempontjait integráló felfogás érdekében „biopszichoszociális” megközelítést alkalmaztunk. Az FNO tehát megkísérli a szintézist, hogy egységes nézőpontot adjon az egészség különböző biológiai, egyedi és társadalmi nézőpontból történő megközelítésére.¹⁷

¹⁶ A „modell” fogalom itt egy besorolást vagy paradigmát jelent, tehát eltér a korábbi részekben alkalmazott jelentésétől.

¹⁷ Lásd még az 5. mellékletet – „Az FNO és a fogyatékos emberek”.

6. Az FNO használata

Az FNO az emberi funkcióképesség és fogyatékoság osztályozása. Rendszerezve csoportosítja az egészségi és egészséghez kapcsolódó résztartományokat. Mindegyik alkotóelemben a résztartományokat tovább csoportosítottuk, és célszerű módon rendeztük közös tulajdonságaik alapján (pl. eredet, típus vagy hasonlóság). Az osztályozás meghatározott alapelvek szerint épül fel (lásd 1. melléklet). Ezek az alapelvek a szintek kölcsönös egymásra épülését és az osztályozás hierarchiáját tükrözik (a szintek készlete). Az FNO-ban ugyanakkor egyes kategóriákat nem hierarchikus módon rendszereztünk, hanem egyenrangú elágazó rendszerbe foglaltuk.

A következőkben ismertetjük az FNO használatát befolyásoló osztályozás szerkezeti jellemzőit.

- (1) Az FNO az egészség és az egészséghez kapcsolódó résztartományok standard műveleti meghatározásait adja, szemben az egészség „köznyelvi” meghatározásaival. Ezek a meghatározások leírják minden résztartomány lényegi sajátosságait (pl. minőségek, tulajdonságok és összefüggések), és információt adnak arról, hogy az adott résztartomány mit foglal magában és mit nem. A meghatározások a vizsgálathoz általánosan használt megközelítéseket tartalmaznak, amelyek így átalakíthatóak kérdőívеккé. Megfordítva: a rendelkezésre álló vizsgálóeljárások eredményei is kódolhatók FNO-fogalmakkal. Például a „látási funkciók” meghatározása a forma- és kontúrérzékelés, különböző távolságokból, egy vagy két szem használatával, úgy kódolható, hogy a látásproblémák súlyossága a megadott paraméterek vonatkozásában enyhe, mérsékelt, súlyos vagy teljes mértékű.
- (2) Az FNO alfanumerikus rendszert alkalmaz, ahol a b, s, d és e betűk a Testi funkciók, a Testi struktúrák, a Tevékenységek és részvétel és a Környezeti tényezők jelölésére szolgálnak. Ezeket a betűket követi egy számkód, amely a fejezet sorszámaival kezdődik (egy számjegy), ezt követi a második szint (két számjegy), majd a harmadik és a negyedik szint (egy-egy számjegy).
- (3) Az FNO kategóriái „egymásba illeszthetők”, a tágabb értelmű kategóriákat tehát úgy határoztuk meg, hogy azok magukban foglalják a magasabb rendű kategória szűkebb értelmezésű alkategóriáit is. (Például a Tevékenységek és részvétel alkotóelemben a 4. fejezet – Mobilitás – magában foglalja az állás, ülés, járás, tárgyak hordozása egymástól elkülönülő kategóriáit és így tovább.) A rövid (tömör) változat két szintet tartalmaz, míg a teljes (részletes) változat négy szintig terjed. A rövid és a teljes változat kódjai egymásnak megfelelnek, a rövid változat kigyűjthető a teljes változathoz.
- (4) Bármely személy minden szinten több kódot kaphat. Ezek a kódok lehetnek egymástól függetlenek vagy egymással összefüggésben állók.
- (5) Az FNO kódok csak valamilyen *minősítővel* – amely megadja az egészség szintjének mértékét (pl. egy probléma súlyosságát) – együtt teljes értékűek. A minősítőket egy pontjel (vagy *elválasztójel*) után egy, kettő vagy több számjeggyel kódoljuk. Bármelyik kódot legalább egy minősítővel együtt kell felvenni. Minősítők nélkül a kódoknak nincs saját, jellemző jelentése.

- (6) A Testi funkciók és struktúrák első minősítője, a Tevékenységek és részvétel teljesítmény és képesség minősítői és a Környezeti tényezők első minősítője mind a problémák mértékét jelölik a vonatkozó alkotóelemben.
- (7) Az FNO-ban osztályozott mindhárom alkotóelem (Testi funkciók és struktúrák, Tevékenységek és részvétel, Környezeti tényezők) mennyiségi meghatározása azonos, általános skálán történik. Egy probléma megléte a besorolástól függően jelenthet károsodást, korlátozottságot, akadályozottságot vagy gátat. Az osztályozás adott résztartományának megfelelően (ahol xxx a második szintű számkód a résztartományban), mindig a megfelelő minősítő kifejezéseket – amint az lejjebb, a zárójelekben látható – kell kiválasztani. A mennyiségi meghatározások egységes használhatósága érdekében a vizsgálóeljárásokat további kutatások segítségével kell fejleszteni. Azon esetekben, amelyekben rendelkezésünkre állnak kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok a károsodás, képességkorlátozottság, teljesítményakadályozottság vagy gátoltság mennyiségi mérésére, egyértelműek a százalékhatárok. Például, ahol a „nincs probléma” vagy a „teljes probléma” meghatározást adták meg, a kódolás tévedéshatára maximum 5%. A „mérsékelt probléma” általában a teljes skála középértékéig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni.

xxx.0 NINCS probléma	(nincs, hiányzik, elhanyagolható,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE probléma	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT probléma	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS probléma	(nagyértékű, extrém,...)	50–95%
xxx.4 TELJES probléma	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

- (8) A környezeti tényezőknél az első minősítő használható akár a környezet pozitív hatásainak, vagyis a támogatók, akár a negatív hatások, vagyis a korlátozók mértékének jelölésére. Mindkettő ugyanazt a 0-4 értékelő skálát használja, de a támogatók jelölésénél a pontot egy pluszjel váltja fel: például e110+2. A Környezeti tényezőket kódolhatjuk (a) minden besorolással kapcsolatban egyénileg; vagy (b) általánosságban, anélkül, hogy bármelyik besorolásra vonatkoztatnánk. Az első lehetőséget tartjuk inkább jónak, mert ez sokkal világosabban meghatározza a hatást és a tulajdonságot.
- (9) A különböző felhasználók számára hasznos és értékes lehet, ha minden egyes tétel kódolásához egyéb információt is hozzáadnak. Sokféle kiegészítő minősítő létezik, amelyek értékesek lehetnek a kódolás során. A 3. táblázat bemutatja az alkotóelemek minősítőinek részleteit, valamint a javasolt további minősítőket, amelyek még kidolgozásra várnak.
- (10) Az egészségi és az egészséghez kapcsolódó résztartományok leírása az adott időpontban történő használatukra vonatkozik (mint egy pillanatfelvétel). Ugyanakkor több időpontban történő alkalmazásukkal lehetőség nyílik egy hosszabb időszakot felölelő folyamat leírására is.

- (11) Az FNO egy személy egészségi és egészséggel kapcsolatos állapotaihoz számos kódot ad meg, amelyek együttesen alkotják az osztályozás két főfejezetét. Így egy személynél a kódok maximális száma az egykarakteres szinten 34 (8 testi funkciók, 8 testi struktúrák, 9 teljesítmény és 9 képesség kód), a kétkarakteres szinten pedig 362 lehet. A részletesebb szinteken a kódok száma 1424 lehet. Az FNO gyakorlati alkalmazásakor egy 3-18 kódból álló készlet elegendő lehet egy eset leírásához kétszintű (három számjegyű) pontosítással. Általánosságban kimondható, hogy a részletesebb, négy szintű változat speciális szolgálatok (pl. rehabilitációs kimenetel, geriátria) számára készült, míg az átfogó felmérésekre és a klinikai kimenetek értékelésére a kétszintű osztályozás alkalmas.

A további kódolási irányelveket a 2. melléklet tartalmazza. Nyomatékosan ajánljuk a felhasználóknak, hogy az osztályozás használatában a WHO és az együttműködő központok hálózata segítségével szerezzenek jártasságot.

3. táblázat. Minősítők

Alkotóelem	Első minősítő	Második minősítő
Testi funkciók (b)	<p>Általános minősítő, negatív skálával egy károsodás kiterjedésének vagy mértékének jelölésére</p> <p>Példa: b167.3 a súlyos károsodás jelölésére a nyelv specifikus funkcióiban</p>	Nincs
Testi struktúrák (s)	<p>Általános minősítő, negatív skálával egy károsodás kiterjedésének vagy mértékének jelölésére</p> <p>Példa: s730.3 a felső végtag súlyos károsodásának jelölésére</p>	<p>A vonatkozó testi struktúrában a változás természetét jelöli:</p> <p>0 nincs változás a struktúrában</p> <p>1 teljes hiány</p> <p>2 részleges hiány</p> <p>3 többlet</p> <p>4 rendellenes arányok</p> <p>5 folytonossághiány</p> <p>6 eltérő helyzet</p> <p>7 minőségi változások a struktúrában, beleértve a folyadékfelszaporodást is</p> <p>8 nem meghatározott</p> <p>9 nem alkalmazható</p> <p>Példa: s730.32 a felső végtag részleges hiányának jelölésére</p>
Tevékenységek és részvétel (d)	<p>Teljesítmény</p> <p>Általános minősítő</p> <p>Probléma a személy valós környezetében</p> <p>Példa: d5101.1_ a teljes test lemosásában jelentkező enyhe nehézséget jelöli, segédeszközök használatával, amelyek a személy számára jelenlegi környezetében elérhetők</p>	<p>Képesség</p> <p>Általános minősítő</p> <p>Korlátozottság segítség hiányában</p> <p>Példa: d5101_2 a teljes test lemosásában jelentkező mérsékelt nehézséget jelöli; azt, hogy mérsékelt nehézség áll fenn segédeszközök hiányában vagy személyes segítség nélkül</p>
Környezeti tényezők (e)	<p>Általános minősítő, negatív vagy pozitív skálával a vonatkozó akadályozók és támogatók kiterjedésének vagy mértékének jelölésére</p> <p>Példa: e130.2 annak jelölésére, hogy az oktatásra szolgáló termékek mérsékelt korlátozást jelentenek. Ezzel ellentétben, az e130+2 azt jelöli, hogy az oktatásra szolgáló termékek mérsékelt segítséget jelentenek</p>	Nincs

Az 54. Egészségügyi Világközgyűlés jóváhagyása az FNO nemzetközi használatához

A WHA54.21 határozat a következőképpen szól:

Az ötvennegyedik Egészségügyi Világközgyűlés

1. JÓVÁHAGYJA az International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) második kiadását, International Classification of Functioning, Disability and Health címmel, a továbbiakban rövidítve: ICF;
2. FELSZÓLÍTJA a tagállamokat, hogy használják az ICF-et kutatásaik, felmérések és közlemények készítésekor, értelemszerűen, különös tekintettel a lehetséges későbbi revíziókra, számításba véve a tagállamok specifikus adottságait, és különösképpen szem előtt tartva a lehetséges későbbi átdolgozásokat;
3. KÉRI a főigazgatót, hogy nyújtson támogatást a tagállamoknak az ICF használatában, ha igénylik.

FNO

Egykarakteres osztályozás

Az osztályozás fejezetcímeinek
listája

Testi funkciók

1. fejezet Mentális funkciók
2. fejezet Érzékelési funkciók és a fájdalomérzékelés
3. fejezet Hangadás és beszédfunkciók
4. fejezet A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói
5. fejezet Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói
6. fejezet Húgy-ivarrendszerei és szaporodási funkciók
7. fejezet Ideg-, csont- és izomrendszerei, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók
8. fejezet A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

Testi struktúrák

1. fejezet Idegrendszerei struktúrák
2. fejezet A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák
3. fejezet A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák
4. fejezet A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái
5. fejezet Az emésztőrendszerhez, az anyagcserehez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák
6. fejezet A húgy-ivarrendszerei és a szaporodási rendszer struktúrái
7. fejezet A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák
8. fejezet A bőr és a kapcsolódó struktúrák

Tevékenységek és részvétel

1. fejezet Tanulás és az ismeretek alkalmazása
2. fejezet Általános feladatok és elvárások
3. fejezet Kommunikáció
4. fejezet Mobilitás
5. fejezet Önellátás
6. fejezet Otthoni élet
7. fejezet Személyközi viszonyok és kapcsolatok
8. fejezet Fő életterületek
9. fejezet Közösségi, társadalmi és magánélet

Környezeti tényezők

1. fejezet Termékek és technológia
2. fejezet Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben
3. fejezet Támaszok és kapcsolatok
4. fejezet Attitűdök
5. fejezet Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

FNO

Kétkarakteres osztályozás

**Az osztályozás fejezetcímeinek és az utánuk
következő első karakteres felbontás listája**

TESTI FUNKCIÓK

1. fejezet Mentális funkciók

Általános mentális funkciók (b110–b139)

- b110 Tudati funkciók
- b114 Tájékozódási funkciók
- b117 Intellektuális funkciók (szellemi fejlődés)
- b122 Általános pszichoszociális funkciók
- b126 Temperamentum és személyiségfunkciók
- b130 Energia és indíték funkciók
- b134 Alvásfunkciók
- b139 Általános mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Specifikus mentális funkciók (b140–b189)

- b140 Figyelmi funkciók
- b144 Emlékezőfunkciók
- b147 Pszichomotoros funkciók
- b152 Érzelmi funkciók
- b156 Észlelési funkciók
- b160 Gondolkodási funkciók
- b164 Magasabb rendű kognitív funkciók
- b167 Nyelvi mentális funkciók
- b172 Számolási funkciók
- b176 Összetett mozzdulatok sorba rendezésének mentális funkciói
- b180 Az önérzékelés és az időérzékelés funkciói
- b189 Specifikus mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b198 Mentális funkciók, másképpen meghatározott
- b199 Mentális funkciók, nem meghatározott

2. fejezet Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés

Látási és kapcsolódó funkciók (b210–b229)

- b210 Látási funkciók
- b215 Szemkörünyéki struktúrák funkciói
- b220 A szemhez és a szemkörünyéki struktúrákhoz társuló érzetek
- b229 A szemhez és a szemkörünyéki struktúrákhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Hallási és vestibularis funkciók (b230–b249)

- b230 Hallási funkciók
- b235 Vestibularis funkciók
- b240 A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek
- b249 Hallási és vestibularis funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Egyéb érzékelési funkciók (b250–b279)

- b250 Ízérezékelési funkciók
- b255 Szagérezékelési funkció
- b260 Proprioceptív funkció
- b265 Tapintási funkciók
- b270 Hőmérséklet és egyéb ingerek érezékelési funkciói
- b279 Egyéb érezékelési funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Fájdalomérezékelés (b280–b289)

- b280 Fájdalom érezése
- b289 Fájdalom érezése, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b298 Érezékelési funkciók és fájdalomérezékelés, másképpen meghatározott
- b299 Érezékelési funkciók és fájdalomérezékelés, nem meghatározott

3. fejezet A hangadás és a beszéd funkciói

- b310 Hangadási funkciók
- b320 Artikulációs funkciók
- b330 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók
- b340 Alternatív hangadási funkciók
- b398 A hangadás és a beszéd funkciói, másképpen meghatározott
- b399 A hangadás és a beszéd funkciói, nem meghatározott

4. fejezet A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói**A cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429)**

- b410 A szív funkciói
- b415 A véredények funkciói
- b420 Vérnyomásfunkciók
- b429 A cardiovascularis rendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A vérképző és az immunrendszer funkciói (b430–b439)

- b430 A vérképző rendszer funkciói
- b435 Az immunrendszer funkciói
- b439 A vérképző és az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A légzőrendszer funkciói (b440–b449)

- b440 Légzési funkciók
- b445 A légzőizmok funkciói
- b449 A légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A cardiovascularis és a légzőrendszer egyéb funkciói és a hozzájuk társuló érzetek (b450–b469)

- b450 Járulékos légzési funkciók
- b455 A terheléstolerancia funkciói

- b460 A cardiovascularis és a légzési funkciókhoz társuló érzetek
- b469 A cardiovascularis és a légzőrendszer egyéb funkciói és a hozzájuk társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b498 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott
- b499 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, nem meghatározott

5. fejezet Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói

Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók (b510–b539)

- b510 A táplálékfelvétel funkciói
- b515 Emésztési funkciók
- b520 Táplálékhasznosítási funkciók
- b525 Székürítési funkciók
- b530 Testsúlymegtartási funkciók
- b535 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek
- b539 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók (b540–b559)

- b540 Általános anyagcsere-funkciók
- b545 Folyadék-, ásványianyag- és elektrolit egyensúly funkciói
- b550 A hőszabályozás funkciói
- b555 Az endokrin mirigyek funkciói
- b559 Az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b598 Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, másképpen meghatározott
- b599 Az emésztőrendszer, az anyagcsere- és az endokrin rendszer funkciói, nem meghatározott

6. fejezet Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók

Vizelési funkciók (b610–b639)

- b610 A vizeletkiválasztás funkciói
- b620 Vizeletürítési funkciók
- b630 A vizelési funkciókkal kapcsolatos érzetek
- b639 Vizelési funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Ivarszervi és szaporodási funkciók (b640–b679)

- b640 Szexuális funkciók
- b650 Menstruációs funkciók
- b660 Nemzési funkciók
- b670 Az ivarszervi és szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek
- b679 Ivarszervi és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b698 Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott
- b699 Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók, nem meghatározott

7. fejezet Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

Az ízületek és a csontok funkciói (b710–b729)

- b710 Az ízületek mobilitási funkciói
- b715 Az ízületek funkcióinak stabilitása
- b720 A csontok mozgásának funkciói
- b729 Az ízületek és csontok funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Izomfunkciók (b730–b749)

- b730 Izomerő funkciói
- b735 Izomtónus funkciói
- b740 Az izom-állóképesség funkciói
- b749 Izomfunkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Mozgási funkciók (b750–b789)

- b750 Motoros reflex funkciók
- b755 Az akaratlan mozgási reakciók funkciói
- b760 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja
- b765 Akaratlan mozgási funkciók
- b770 Járásminta-funkciók
- b780 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek
- b789 Mozgási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b798 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott
- b799 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, nem meghatározott

8. fejezet A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

A bőr funkciói (b810–b849)

- b810 A bőr védőfunkciói
- b820 A bőr helyreállító funkciói
- b830 A bőr egyéb funkciói
- b840 Bőrrel kapcsolatos érzetek
- b849 A bőr funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A szőrzet és a körmök funkciói (b850–869)

- b850 A szőrzet funkciói
- b860 A körmök funkciói
- b869 Aszőrzet és a körmök funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b898 A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, másképpen meghatározott
- b899 A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, nem meghatározott

TESTI STRUKTÚRÁK

1. fejezet Idegrendszeri struktúrák

- s110 Az agy struktúrája
- s120 A gerincvelő és a kapcsolódó struktúrák
- s130 Az agyhártyák struktúrája
- s140 A szimpatikus idegrendszer struktúrája
- s150 A paraszimpatikus idegrendszer struktúrája
- s198 Az idegrendszer struktúrája, másképpen meghatározott
- s199 Az idegrendszer struktúrája, nem meghatározott

2. fejezet A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák

- s210 A szemgödör struktúrája
- s220 A szemgolyó struktúrája
- s230 Szemkörnyéki struktúrák
- s240 A külső fül struktúrája
- s250 A középfül struktúrája
- s260 A belső fül struktúrája
- s298 A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s299 A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

3. fejezet A hangadásban és beszédben részt vevő struktúrák

- s310 Az orr struktúrája
- s320 A szájüreg struktúrája
- s330 A garat struktúrája
- s340 A gége struktúrája
- s398 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, másképpen meghatározott
- s399 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, nem meghatározott

4. fejezet A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái

- s410 A cardiovascularis rendszer struktúrája
- s420 Az immunrendszer struktúrája
- s430 A légzőrendszer struktúrája
- s498 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s499 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, nem meghatározott

5. fejezet Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák

- s510 A nyálmirigyek struktúrája
- s520 A nyelőcső struktúrája
- s530 A gyomor struktúrája
- s540 A bél struktúrája
- s550 A hasnyálmirigy struktúrája

- s560 A máj struktúrája
- s570 Az epehólyag és az epevezetékek struktúrája
- s580 Az endokrin mirigyek struktúrája
- s598 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s599 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

6. fejezet A húgy-ivar rendszeri és a szaporodási rendszer struktúrái

- s610 A húgy-ivar rendszer struktúrája
- s620 A medencefenék struktúrája
- s630 A szaporodási rendszer struktúrája
- s698 A húgy-ivar rendszeri és a szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s699 A húgy-ivar rendszeri és a szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott

7. fejezet Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák

- s710 A fej és a nyaki régió struktúrája
- s720 A vállrégió struktúrái
- s730 A felső végtag struktúrája
- s740 A medenceregió struktúrája
- s750 Az alsó végtag struktúrája
- s760 A törzs struktúrája
- s770 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó váz- és izomrendszeri struktúrák
- s798 Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s799 Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

8. fejezet A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái

- s810 Bőrterületek struktúrái
- s820 A bőr mirigyének struktúrája
- s830 A körmök struktúrája
- s840 A szőrzet struktúrája
- s898 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, másképpen meghatározott
- s899 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, nem meghatározott

TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL

1. fejezet Tanulás és az ismeretek alkalmazása

Céltudatos érzékelési tapasztalatok (d110–d129)

- d110 Megfigyelés
- d115 Meghallgatás
- d120 Egyéb akaratlagos érzékelés
- d129 Céltudatos érzékelési tapasztalatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Alapszintű tanulás (d130–d159)

- d130 Utánzás
- d135 Ismétlés
- d140 Olvasástanulás
- d145 Írástanulás
- d150 Számolástanulás
- d155 Készségek elsajátítása
- d159 Alapszintű tanulás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Ismeretek alkalmazása (d160–d179)

- d160 Figyelem-összpontosítás
- d163 Gondolkodás
- d166 Olvasás
- d170 Írás
- d172 Számolás
- d175 Problémák megoldása
- d177 Döntéshozatal
- d179 Ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d198 Tanulás és az ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott
- d199 Tanulás és az ismeretek alkalmazása, nem meghatározott

2. fejezet Általános feladatok és elvárások

- d210 Egyetlen feladat végrehajtása
- d220 Több feladat végrehajtása
- d230 Napi rutinfeladatok elvégzése
- d240 A stressz és más pszichés terhek kezelése
- d298 Általános feladatok és elvárások, másképpen meghatározott
- d299 Általános feladatok és elvárások, nem meghatározott

3. fejezet Kommunikáció

Kommunikáció – megértés (d310–d329)

- d310 Kommunikáció – beszélt üzenetek megértésével
- d315 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével

- d320 Kommunikáció – formális jelnyelvi üzenetek megértésével
- d325 Kommunikáció – írott üzenetek megértésével
- d329 Kommunikáció – megértése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Kommunikáció – létrehozása (d330–d349)

- d330 Beszéd
- d335 Nonverbális üzenetek létrehozása
- d340 Üzenetek létrehozása formális jelnyelvvvel
- d345 Üzenetek írása
- d349 Kommunikáció – létrehozása, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata (d350–d369)

- d350 Társalgás
- d355 Vita
- d360 Kommunikációs eszközök és technikák használata
- d369 Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d398 Kommunikáció, másképpen meghatározott
- d399 Kommunikáció, nem meghatározott

4. fejezet Mobilitás

Testhelyzet-változtatás és -fenntartás (d410–d429)

- d410 Az alaptesthelyzet változtatása
- d415 A testhelyzet megtartása
- d420 Saját test áthelyezése
- d429 Testhelyzet-változtatás és -fenntartás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése (d430–d449)

- d430 Tárgyak emelése és hordozása
- d435 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal
- d440 Finom kézmozdulatok
- d445 Kéz- és karhasználat
- d449 Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Járás és haladás (d450–d469)

- d450 Járás
- d455 Helyváltoztatás
- d460 Helyváltoztatás különböző helyszíneken
- d465 Helyváltoztatás segédeszköz használatával
- d469 Járás és helyváltoztatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Helyváltoztatás szállítóeszkővel (d470–d489)

- d470 Szállítóeszköz használata
- d475 Járművezetés
- d480 Állat megülése helyváltoztatás céljából
- d489 Helyváltoztatás szállítóeszkővel, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d498 Mobilitás, másképpen meghatározott
- d499 Mobilitás, nem meghatározott

5. fejezet Önellátás

- d510 Mosakodás
- d520 Testrészek ápolása
- d530 Toilette-használat
- d540 Öltözködés
- d550 Étkezés
- d560 Ivás
- d570 Egészségmegőrzés
- d598 Önellátás, másképpen meghatározott
- d599 Önellátás, nem meghatározott

6. fejezet Otthoni élet***Szükségletek kielégítése (d610–d629)***

- d610 Lakóhely megszerzése
- d620 Áruk beszerzése szolgáltatások igénybe vétele
- d629 Szükségletek kielégítése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Háztartási teendők (d630–649)

- d630 Ét elkészítés
- d640 Házimunka végzése
- d649 Háztartási teendők, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Háztartási tárgyak karbantartása, segítség másoknak (d650–d669)

- d650 Háztartási tárgyak karbantartása
- d660 Segítés másoknak
- d669 Háztartási tárgyak karbantartása, segítség másoknak, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d698 Otthoni élet, másképpen meghatározott
- d699 Otthoni élet, nem meghatározott

7. fejezet Személyközi viszonyok és kapcsolatok***Általános személyközi interakciók (d710–d729)***

- d710 Alapszintű személyközi interakciók
- d720 Összetett személyközi interakciók
- d729 Általános személyközi interakciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Meghatározott személyközi kapcsolatok (d730–d779)

- d730 Viszonyulás idegenekhez
- d740 Hivatalos kapcsolatok
- d750 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok
- d760 Családi kapcsolatok
- d770 Intim kapcsolatok
- d779 Meghatározott személyközi kapcsolatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d798 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, másképpen meghatározott
- d799 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, nem meghatározott

8. fejezet Fő életterületek**Oktatás (d810–d839)**

- d810 Nem hivatalos oktatás
- d815 Iskola előtti oktatás
- d820 Iskolai oktatás
- d825 Szakképzés
- d830 Felsőoktatás
- d839 Oktatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Munka és munkavállalás (d840–d859)

- d840 Tanonckodás (felkészülés a munkavállalásra)
- d845 Állás megszerzése, megtartása és kilépés
- d850 Pénzkereső foglalkozás
- d855 Nem pénzkereső foglalkozás
- d859 Munka és munkavállalás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Gazdasági élet (d860–d879)

- d860 Alapvető gazdasági műveletek
- d865 Összetett gazdasági műveletek
- d870 Gazdasági önállóság
- d879 Gazdasági élet, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d898 Fő életterületek, másképpen meghatározott
- d899 Fő életterületek, nem meghatározott

9. fejezet Közösségi, társadalmi és magánélet

- d910 Közösségi élet
- d920 Rekreáció és pihenés
- d930 Vallás és lelki élet
- d940 Emberi jogok
- d950 Politikai élet és polgári lét
- d998 Közösségi, társadalmi és magánélet, másképpen meghatározott
- d999 Közösségi, társadalmi és magánélet, nem meghatározott

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

1. fejezet Termékek és technológiák

- e110 Termékek vagy anyagok személyes fogyasztásra
- e115 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben
- e120 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására
- e125 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira
- e130 Termékek és technológiák az oktatás céljára
- e135 Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira
- e140 Termékek és technológiák a kultúra, rekreáció és sport területén
- e145 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és lelki élet céljára
- e150 Középületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiája
- e155 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiája
- e160 Területfejlesztési termékek és technológiák
- e165 Tulajdon
- e198 Termékek és technológiák, másképpen meghatározott
- e199 Termékek és technológiák, nem meghatározott

2. fejezet Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben

- e210 Földrajzi környezet
- e215 Népeség
- e220 Növény- és állatvilág
- e225 Éghajlat
- e230 Természeti események
- e235 Ember által előidézett események
- e240 Fény
- e245 Az idő múlásával összefüggő változások
- e250 Hang
- e255 Rezgés
- e260 Levegőminőség
- e298 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, másképpen meghatározott
- e299 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, nem meghatározott

3. fejezet Támaszok és kapcsolatok

- e310 Szűk család
- e315 Tágabb család
- e320 Barátok
- e325 Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai
- e330 Felettesek
- e335 Beosztottak
- e340 Személyes gondozást nyújtók és személyi segítők
- e345 Idegenek
- e350 Háziállatok

- e355 Egészségügyi szakemberek
- e360 Más szakemberek
- e398 Támazok és kapcsolatok, másképpen meghatározott
- e399 Támazok és kapcsolatok, nem meghatározott

4. fejezet Attitűdök

- e410 Közvetlen családtagok egyéni attitűdjei
- e415 A tágabb család tagjainak egyéni attitűdjei
- e420 Barátok egyéni attitűdjei
- e425 Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak egyéni attitűdjei
- e430 Felettesek egyéni attitűdjei
- e435 Beosztottak egyéni attitűdjei
- e440 Személyes ellátást nyújtók és személyi segítők egyéni attitűdjei
- e445 Idegenek egyéni attitűdjei
- e450 Egészségügyi szakemberek egyéni attitűdjei
- e455 Más szakmabeliek egyéni attitűdjei
- e460 Társadalmi attitűdök
- e465 Társadalmi normák, gyakorlatok és ideológiák
- e498 Attitűdök, másképpen meghatározott
- e499 Attitűdök, nem meghatározott

5. fejezet Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

- e510 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására
- e515 Építészet és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e520 A kültéri tervezéssel kapcsolatos szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e525 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e530 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e535 Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e540 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e545 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e550 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e555 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e560 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e565 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e570 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e575 Általános támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e580 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e585 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e590 Munka- és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e595 Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e598 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott
- e599 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

TESTI FUNKCIÓK

Meghatározások: A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A károsodások problémák a testi funkcióban vagy szerkezetben, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítő

Az általános minősítőt – negatív értékelő skálával – egy károsodás mértékének vagy kiterjedtségének jelölésére használjuk:

xxx.0 NINCS károsodás	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE károsodás	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT károsodás	(közepes, megfélemtős,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS károsodás	(nagymértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES károsodás	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a testi funkció károsodásának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a testi funkcióban a „nincs károsodás”-t vagy a „teljes károsodás”-t kódoljuk, ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A „mérsékelt károsodás” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

1. fejezet

Mentális funkciók

Ez a fejezet az agy funkcióit rendszerezi: az általános mentális funkciókat, mint pl. tudat, energia és indíték, valamint a specifikus mentális funkciókat, mint pl. az emlékezet, a nyelv és a számolás mentális funkciói.

Általános mentális funkciók (b110–b139)

b110 Tudati funkciók

A tudatossági és éberségi állapot általános mentális funkciói, beleértve az ébrenléti állapot tiszta és folytonos voltát.

Beszámítanak: az öntudat állapotának funkciói, folytonossága és minősége; eszméletvesztés, kóma, vegetatív állapotok, fugák, önkívületi (transz-) állapotok, megszállott állapotok, gyógyszer (drog) által kiváltott megváltozott tudati állapot, delírium, stupor (pszichomotoros gátoltság)

Kivételek: tájékozódási funkciók (b114); energia és indíték funkciók (b130), alvásfunkciók (b134)

b1100 A tudat állapota

Mentális funkciók, amelyek ha megváltoznak, a tudat elborulása, stupor vagy kóma jön létre.

b1101 A tudat folytonossága

Mentális funkciók, amelyek tartós ébrenlélet, éberséget és tudatosságot hoznak létre, és ha megszakadnak, fuga, önkívület vagy egyéb, hasonló állapotok alakulnak ki.

b1102 A tudat minősége

Mentális funkciók, amelyek ha módosulnak, változást eredményeznek az ébrenlélet, éberség és tudatosság megélésében, pl. gyógyszer által kiváltott, megváltozott tudati állapotok vagy delírium.

b1108 Tudati funkciók, másképpen meghatározott

b1109 Tudati funkciók, nem meghatározott

b114 Tájékozódási funkciók

Általános mentális funkciók; a személy ismeri és megállapítja viszonyát önmagához, másokhoz, az időhöz és saját környezetéhez.

Beszámítanak: az időben, térben, és személyre irányuló eligazodás funkciója; önmaga és mások azonosítása; tájékozódási zavar időben, térben és személyekkel kapcsolatban

Kivételek: tudati funkciók (b110); figyelmi funkciók (b140); emlékezés-funkciók (b144)

b1140 Tájékozódás az időben

Mentális funkciók, amelyek kialakítják a nap, a dátum, a hónap és az év tudatos ismeretét.

b1141 Térbeli tájékozódás

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén helyének tudatos ismeretét a közvetlen környezetében, a városban, az országban.

b1142 Személyirányú tájékozódás

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén önazonosításának és a közvetlen környezetében élő személyek tudatos azonosításának képességét.

b11420 Tájékozódás önmaga irányában

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén önazonosságának, az Én létezésének tudatos ismeretét.

b11421 Tájékozódás mások irányában

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén közvetlen környezetében élő személyek azonosságának tudatos ismeretét.

b11428 Személyirányú tájékozódás, másképpen meghatározott**b11429 Személyirányú tájékozódás, nem meghatározott****b1148 Tájékozódási funkciók, másképpen meghatározott****b1149 Tájékozódási funkciók, nem meghatározott****b117 Intellektuális funkciók (szellemi fejlődés)**

Általános mentális funkciók, amelyek szükségesek a különböző mentális funkciók megismeréséhez és konstruktív összehangolásához, beleértve minden kognitív funkciót és azok fejlődését az egyén élete folyamán.

Beszámítanak: az intellektuális fejlődés funkciói; intellektuális visszamaradottság (retardáció), szellemi visszamaradottság (mentális retardáció), elbutulás (dementia)

Kivételek: emlékezősfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164)

b122 Általános pszichoszociális funkciók

Általános mentális funkciók, amelyek – az egyén élete folyamán fejlődve – szükségesek azon mentális funkciók felfogásához és konstruktív beépítéséhez, amelyek a kölcsönös szociális interakciók megalapozásához szükséges személyközi készségek kialakulásához vezetnek – azok értelme és célja vonatkozásában egyaránt.

Beszámít: mint például autizmusban

b126 Temperamentum és személyiségfunkciók

Az egyén alkati hajlamának általános mentális funkciói – ahogyan sajátos módon helyzetekre reagál –, beleértve azon lelki tulajdonságok együttesét, amelyek az egyént másoktól különbözővé teszik.

Beszámítanak: extroverzió (kifelé fordulás), introverzió (befelé fordulás), kedvesség, lelkiismeretesség, pszichés és érzelmi stabilitás, valamint nyitottság a tapasztalásra; optimizmus; újdonság keresése; önbizalom, megbízhatóság

Kivételek: intellektuális funkciók (b117); energia és indíték funkciók (b130); pszichomotoros funkciók (b147); érzelmi funkciók (b152)

b1260 Extroverzió

Mentális funkciók, amelyek a kifelé forduló (nyílt), barátkozó és közlékeny személyiséget eredményezik, ellentétben a félénk, visszahúzódó és gátlásos személyiségtípussal.

b1261 Együttműködő-képesség

Mentális funkciók, amelyek az együttműködő, barátságos és előzékeny személyiséget eredményezik, ellentétben a barátságtalan, ellenséges és bizalmatlan személyiségtípussal.

b1262 Lelkiismeretesség

Mentális funkciók, amelyek a keményen dolgozó, módszeres és kötelességtudó személyiséget eredményezik, szemben azokkal a mentális funkciókkal, amelyek lusta, megbízhatatlan és felelőtlen személyiségtípust alakítanak ki.

b1263 Pszichés stabilitás

Mentális funkciók, amelyek a kiegyensúlyozott, nyugodt és higgadt személyiséget eredményezik, ellentétben az ingerlékeny, aggodalmaskodó, kiszámíthatatlan és szeszélyes személyiségtípussal.

b1264 Nyitottság

Mentális funkciók, amelyek a kíváncsi, nagy képzelőerejű, érdeklődő és élménykereső személyiséget eredményezik, ellentétben a lassú észjárású, nemtörődöm és érzelmileg visszafogott személyiségtípussal.

b1265 Optimizmus

Mentális funkciók, amelyek a jókedvű, derűlátó és bizakodó személyiséget eredményezik, ellentétben a csüggedt, komor és lemondó személyiségtípussal.

b1266 Önbizalom

Mentális funkciók, amelyek az öntudatos, határozott és magabiztos személyiséget eredményezik, ellentétben a bátortalan, bizonytalan és önfeladó személyiségtípussal.

b1267 Megbízhatóság

Mentális funkciók, amelyek a megbízható és elvhű személyiséget eredményezik, ellentétben a csalárd és antiszociális személyiségtípussal.

b1268 Temperamentum és személyiségfunkciók, másképpen meghatározott**b1269 Temperamentum és személyiségfunkciók, nem meghatározott****b130 Energia és indíték funkciók**

Olyan élettani és pszichés mechanizmusok általános mentális funkciói, amelyek által az egyén tartós késztetést érez specifikus szükségletei kielégítésére és általános céljai elérésére.

Beszámítanak: energiaszint, motiváció, étvágy, sóvárgás (beleértve az olyan anyagok iránti vágyat, amelyek használata egészségkárosító) (abusus) és az ösztönvezérlés funkciói

Kivételek: tudati funkciók (b110); temperamentum és személyiségfunkciók (b126); alvásfunkciók (b134); pszichomotoros funkciók (b147); érzelmi funkciók (b152)

b1300 Energiaszint

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az életerőt és a teherbíró-képességet.

b1301 Motiváció

A cselekvést ösztönző mentális funkciók; ez az ösztönzés a cselekvés tudatos vagy tudattalan hajtóereje.

b1302 Étvágy

Mentális funkciók, amelyek természetes sóvárgást vagy vágyat hoznak létre, főként az étel és ital iránti természetes és visszatérő vágyat.

b1303 Sóvárgás

Anyagok fogyasztására kényszerítő mentális funkciók, beleértve az egészségkárosító anyagok fogyasztását (abusus) is.

b1304 Ösztönvezérlés

Mentális funkciók, amelyek valamely cselekedet végrehajtására irányuló hirtelen, erős kényszert, illetve az annak való ellenállást szabályozzák.

b1308 Energia és indíték funkciók, másképpen meghatározott

b1309 Energia és indíték funkciók, nem meghatározott**b134 Alvásfunkciók**

Az egyén közvetlen környezetéből történő, jellegzetes élettani változásokkal kísért, periodikus, visszafordítható és szelektív fizikai és mentális kikapcsolás általános mentális funkciói.

Beszámítanak: az alvás mennyiségének, valamint az alvás kezdetének, fenntartásának és minőségének funkciói; az alvási ciklust érintő funkciók, mint pl. álmatlanság (insomnia), aluszékonyosság (hypersomnia), narcolepsia (nappali, rövid alvásrohamok)

Kivételek: tudati funkciók (b110); energia és indíték funkciók (b130); figyelmi funkciók (b140); pszichomotoros funkciók (b147)

b1340 Alvásmennyiség

Mentális funkciók, amelyek befolyásolják a diurnális ciklusból vagy a cirkadián ritmusból az alvó állapotban töltött időt.

b1341 Alváskezdet

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az átmenetet az ébrenlét és az alvás között.

b1342 Alvásfenntartás

Mentális funkciók, amelyek fenntartják az alvó állapotot.

b1343 Alvásminőség

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az optimális testi és szellemi pihenést és ellazulást eredményező, természetes alvást.

b1344 Az alvási ciklust érintő funkciók

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák a gyors szemmozgásos (REM) alvást (álomtevékenységhez társul), és a nem gyors szemmozgásos (NREM) alvást (az alvás hagyományos elmélete szerint a csökkent élettani és pszichológiai aktivitás ideje).

b1348 Alvásfunkciók, másképpen meghatározott**b1349 Alvásfunkciók, nem meghatározott****b139 Általános mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

Specifikus mentális funkciók (b140–b189)

b140 Figyelmi funkciók

Specifikus mentális funkciók, amelyek a szükséges időtartamon át egy külső ingerre vagy egy belső élményre összpontosítják a figyelmet.

Beszámítanak: figyelemmegtartás, figyelemáthelyezés, figyelemmegosztás, figyelemben osztozás; koncentráls; elterelhetőség

Kivételek: tudati funkciók (b110); energia és indíték funkciók (b130); alvás-funkciók (b134); emlékezősfunkciók (b144); pszichomotoros funkciók (b147); észlelési funkciók (b156)

b1400 Figyelemmegtartás

Mentális funkciók, amelyek a szükséges időtartamig létrehozzák a figyelem összpontosítását.

b1401 Figyelemáthelyezés

Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik a figyelem összpontosításának átirányítását egy ingerről egy másikra.

b1402 Figyelemmegosztás

Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik a figyelem egyidejű összpontosítását két vagy több ingerre.

b1403 Figyelemben osztozás

Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik, hogy két vagy több ember ugyanarra az ingerre összpontosítson, pl. amikor egy gyermek és a gondozó egy játékszerre összpontosít.

b1408 Figyelmi funkciók, másképpen meghatározott

b1409 Figyelmi funkciók, nem meghatározott

b144 Emlékezősfunkciók

Az információ megjegyzésének és tárolásának, valamint szükség szerinti felidézésének speciális mentális funkciói.

Beszámítanak: a rövid távú és hosszú távú, a közvetlen, közelmúltbéli és a távoli memória funkciói; a memória terjedelme; az emlékképek előhívása; visszaemlékezés; a tanulásban és felidezésben használt funkciók, mint pl. a név-, a szelektív és a disszociatív amnézia

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); intellektuális funkciók (b117); figyelmi funkciók (b140); észlelési funkciók (b156); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172)

b1440 Rövid távú (megjegyző) memória

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az átmeneti, körülbelül 30 másodpercig megmaradó, megzavarható-megszakítható emlékezeti tárolást (megjegyzést), amelyből az információ elvész, ha nem történik meg rögzítése a hosszú távú memóriában.

b1441 Hosszú távú (megőrző) memória

Mentális funkciók, amelyek olyan emlékezetrendszert hoznak létre, amely lehetővé teszi a rövid távú memóriából származó információ tárolását a hosszú távú memóriában, valamint létrehozza az önéletrajzi memóriát a múlt eseményei és a szemantikai memóriát a nyelv és a tények számára.

b1442 Az emlékképek előhívása

Specifikus mentális funkciók a hosszú távú memóriában tárolt információ felidézésére és tudatos szintre emelésére.

b1448 Emlékezőfunkciók, másképpen meghatározott**b1449 Emlékezőfunkciók, nem meghatározott****b147 Pszichomotoros funkciók**

A motoros és pszichés történések testi szinten megvalósuló kontrolljának specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: a pszichomotoros kontroll funkciói, mint pl. pszichomotoros retardáció, izgatottság és nyugtalanság-zavarodottság, pózolás, katatónia, negatívizmus, határozatlanság, echopraxia és echolalia; a pszichomotoros funkció minősége

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); intellektuális funkciók (b117); energia és indíték funkciók (b130); figyelemi funkciók (b140); nyelvi mentális funkciók (b167); az összetett mozgások sorba rendezésének mentális funkciói (b176)

b1470 Pszichomotoros kontroll

Mentális funkciók, amelyek a cselekvés gyorsaságát vagy a reakcióidőt szabályozzák, egyaránt érintenek motoros és pszichés elemeket, mint pl. amikor az irányítás szétesése pszichomotoros retardációt (lassú mozgás és beszéd; a gesztikulálás és a spontaneitás visszaféjlődése) vagy pszichomotoros nyugtalanságot (túlzott magatartásbeli és kognitív aktivitás, rendszerint haszontalan és gyakran belső feszültségre adott reakcióként, mint pl. lábfejjel a föld ütögetése, kéztördelés, izgatottság, nyugtalanság) okoz.

b1471 A pszichomotoros funkciók minősége

Mentális funkciók, amelyek a nonverbális magatartást hozzák létre az összetevők megfelelő sorrendjében és jellegével, mint pl. a szem és a kéz koordinációja vagy a járás.

b1478 Pszichomotoros funkciók, másképpen meghatározott**b1479 Pszichomotoros funkciók, nem meghatározott****b152 Érzelmi funkciók**

Specifikus mentális funkciók, amelyek az értelmi folyamatok lelki, érzéssel teli és indulati elemeihez kapcsolódnak.

Beszámítanak: az érzelem helyénvalóságának funkciói, az érzelem szabályozása és az érzelemlátás; indulat; szomorúság, boldogság, szeretet, félelem, harag, gyűlölet, feszültség, izgatottság, élvezet, bánat; érzelmi labilitás; indulathullámlás

Kivételek: temperamentum és személyiségfunkciók (b126); energia és indíték funkciók (b130)

b1520 Érzelemmegfelelés

Mentális funkciók, amelyek az érzelem és az indulat helyzetnek megfelelőségét teremtik meg, pl. boldogság jó hír fogadásakor.

b1521 Érzelemszabályozás

Mentális funkciók, amelyek kontrollálják az indulat megélését és kimutatását.

b1522 Érzelemlátás

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák azt az élményspektrumot, amelyből az indulatok vagy az érzelmek feltámadhatnak, pl. szeretet, gyűlölet, gondterheltség, bánat, élvezet, félelem és harag.

b1528 Érzelmi funkciók, másképpen meghatározott**b1528 Érzelmi funkciók, nem meghatározott****b156 Észlelési funkciók**

Az érzékelt ingerek felismerésének és értelmezésének specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: a hallási, látási, szaglási, ízlelési, tapintási észlelés és a térlátás észlelés funkciói, pl. hallucináció vagy érzékszervi

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); nyelvi mentális funkciók (b167); látási és kapcsolódó funkciók (b210–b229); hallási és vestibularis funkciók (b230–b249); egyéb érzékelési funkciók (b250–b279)

b1560 Hallási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek a hangok, hangszínek, hangmagasságok és más hallható ingerek megkülönböztetésében.

b1561 Látási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az alak, a méret, a szín és más látható ingerek megkülönböztetésében.

b1562 Szaglási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az illatok különbözőségeinek felismerésében.

b1563 Ízlelési észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az ízek különbözőségeinek felismerésében, pl. a nyelv által érzékelt édes, savanyú, sós és keserű íz.

b1564 Tapintási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az anyagszerkezet különbözőségeinek felismerésében, pl. az érintéssel érzékelt érdesség vagy simaság.

b1565 Térlátás

Mentális funkciók, amelyek a látás közvetítésével részt vesznek a környezetben lévő tárgyak egymáshoz vagy a megfigyelőhöz viszonyított helyzetének megállapításában.

b1568 Észlelési funkciók, másképpen meghatározott**b1569 Észlelési funkciók, nem meghatározott****b160 Gondolkodási funkciók**

Specifikus mentális funkciók, amelyek az elme fogalomalkotási tevékenységéhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: a gondolkodás sebességének, szervezésének, kontrollálásának és tartalmának funkciói, nem célirányos gondolati funkciók; logikai gondolati funkciók, pl. gondolatkényszer, gondolatcsapongás, gondolatelakadás, a gondolatok összefüggéstelensége, érintőlegesség-felületesség, körülményesség, téveszmék, rögeszmék, kényszerképzetek

Kivételek: intellektuális funkciók (b117); emlékezőfunkciók (b144); pszichomotoros funkciók (b147); észlelési funkciók (b156); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172)

b1600 A gondolkodás gyorsasága

Mentális funkciók, amelyek a gondolkodási folyamat gyorsaságát irányítják.

b1601 A gondolkodás szervezése

Mentális funkciók, amelyek összerendezik a gondolkodási folyamatot, ami a következetességet és a logikát illeti.

Beszámítanak: károsodások, pl. fogalomalkotási ismétlődés, felületesség és körülményesség

b1602 A gondolkodás tartalma

A gondolkodási folyamat képzeteiből, és annak megfogalmazódásából álló mentális funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. téveszmék, túlértékelt gondolatok és szomatizáció

b1603 A gondolkodás kontrollja

A gondolkodás akaratlagos irányítását az egyén által felismert módon biztosító mentális funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. rágódás (ruminatio), rögeszmék, gondolat sugárzása (készülék által) és gondolatletapadás

b1608 Gondolkodási funkciók, másképpen meghatározott**b1609 Gondolkodási funkciók, nem meghatározott****b164 Magasabb rendű kognitív funkciók**

Specifikus mentális funkciók, amelyek legfőképpen az agy homloklebenyeihez kapcsolódnak, beleértve az összetett, célirányos magatartásokat, pl. döntéshozatal, elvont gondolkodás, tervek kigondolása és végrehajtása, szellemi rugalmasság, valamint annak eldöntése, hogy milyen körülmények között melyik magatartás megfelelő; gyakran nevezik végrehajtási funkcióknak.

Beszámítanak: a képzetek elvonatkoztatásának és szervezésének, rendezésének funkciói; időbeosztás, belátás és ítéletképesség; fogalomalkotás, kategorizálás és kognitív rugalmasság

Kivételek: emlékezősfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172)

b1640 Elvonatkoztatás

Kézzelfogható, valós tényekből, sajátos dolgokból vagy valós esetekből képzett, de azoktól elkülönülő általános eszmék, tulajdonságok és ismérvek létrehozásának mentális funkciói.

b1641 Szervezés és tervezés

Mentális funkciók, amelyek a részeket egésszé hangolják össze, rendszereznek; az a mentális funkció, amely részt vesz a cselekvés vagy eljárás módszerének kialakításában.

b1642 Időbeosztás

Mentális funkciók, amelyek az eseményeket időrendbe sorolják, felosztják az időmennyiségeket az események és tevékenységek számára

b1643 Kognitív rugalmasság

A stratégiaváltások vagy a beidegződések megváltoztatásának mentális funkciói, különösen ezek a megnyilvánulásai problémamegoldásban.

b1644 Belátás

A személy önmaga és magatartása ismeretének és megértésének mentális funkciói.

b1645 Ítéloképesség

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek többféle lehetőség megkülönböztetésében és értékelésében, pl. a vélemény kialakításában részt vevők.

b1646 Problémamegoldás

Mentális funkciók, amelyek az össze nem illő vagy egymással ütköző információkat felismerik, elemzik, és megoldássá ötvözik.

b1648 Magasabb rendű kognitív funkciók, másképpen meghatározott**b167 b1649 Magasabb rendű kognitív funkciók, nem meghatározott****Nyelvi mentális funkciók**

A nyelv jeleinek, szimbólumainak és egyéb elemeinek felismerésére és használatára szolgáló, specifikus mentális funkciók.

Beszámítanak: a nyelv beszélt, írott vagy más formáinak, pl. a jelnyelv felfogásának és megfejtésének funkciói; a nyelv beszélt, írott vagy más formai kifejezésének funkciói; integratív nyelvi funkciók, beszélt és írott, mint pl. ahogyan érintett a receptív, expresszív, Broca-, Wernicke- és konduktív aphasiában

Kivételek: figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); észlelési funkciók (b156); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); számolási funkciók (b172); összetett mozgások mentális funkciói (b176); 2. fejezet: Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés; 3. fejezet: A hangadás és a beszéd funkciói

b1670 Nyelvi üzenet felfogása

A beszélt, írott vagy más formájú üzenetek, pl. a jelnyelv jelentésének megfejtésével kapcsolatos specifikus mentális funkciók.

- b16700 A beszélt nyelv felfogása**
A beszélt üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.
- b16701 Az írott nyelv felfogása**
Az írott üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.
- b16702 A jelnyelv felfogása**
Kézzel vagy egyéb mozgásokkal közvetített jeleket használó nyelvi üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.
- b16708 Nyelvi üzenet felfogása, másképpen meghatározott**
- b16709 Nyelvi üzenet felfogása, nem meghatározott**
- b1671 Nyelvi kifejezés**
Beszélt, írott, jelelt vagy más nyelvi eszközökkel közvetített, jelentést hordozó üzenetek létrehozásának specifikus mentális funkciói.
- b16710 Nyelvi kifejezés beszéd útján**
Értelmes, jelentést hordozó, beszélt üzenetek létrehozásának mentális funkciói.
- b16711 Nyelvi kifejezés írás útján**
Értelmes, jelentést hordozó, írott üzenetek létrehozásának mentális funkciói.
- b16712 Nyelvi kifejezés jelnyelv útján**
Kézzel vagy más mozgásokkal közvetített jeleket használó nyelven, értelmes, jelentést hordozó üzenetek létrehozásának mentális funkciói.
- b16718 Nyelvi kifejezés, másképpen meghatározott**
- b16719 Nyelvi kifejezés, nem meghatározott**
- b1672 Integratív nyelvi funkciók**
Mentális funkciók, amelyek a szemantikai és szimbolikus jelentést, a nyelvtani szerkezetet és gondolatokat összerendezik, hogy üzeneteket hozzanak létre, a nyelv beszélt, írott vagy más formáiban.
- b1678 Nyelvi mentális funkciók, másképpen meghatározott**
- b1679 Nyelvi mentális funkciók, nem meghatározott**

b172 Számolási funkciók

A matematikai szimbólumok és műveletek meghatározásának, közelítésének és feldolgozásának specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: összeadás, kivonás és más egyszerű matematikai feladatok funkciói; összetett matematikai műveletek funkciói

Kivételek: figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167)

b1720 Egyszerű számolás

A számokkal történő számolás mentális funkciói, pl. összeadás, kivonás, szorzás és osztás.

b1721 Összetett számolás

Mentális funkciók, amelyek szóban megfogalmazott problémákat számtani műveletekké, matematikai képletekké alakítanak át, illetve számokkal történő más, összetett műveletek végzésének funkciói.

b1728 Számolási funkciók, másképpen meghatározott**b1729 Számolási funkciók, nem meghatározott****b176 Összetett mozdulatok sorba rendezésének mentális funkciói**

Specifikus mentális funkciók összetett, célirányos-céltudatos mozdulatok sorba rendezésére és összehangolására.

Beszámítanak: károsodások, pl. fogalomalkotási, ideomotoros, öltözködési, oculomotoros és beszédapraxia

Kivételek: pszichomotoros funkciók (b147); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); 7. fejezet: Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

b180 Az önértékelés és az időértékelés funkciói

Specifikus mentális funkciók, amelyek az egyén önfelismerésének, testének, illetve környezetbeli és időbeli helyzetének tudatos ismeretéhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: az én, a testkép és az idő megélésének funkciói

b1800 Énmegélés

Specifikus mentális funkciók, melyek által az egyén tudatában van önazonosságának, és az őt körülvevő környezethez viszonyított valóságos helyzetének.

Beszámítanak: károsodások, pl. depersonalisatio (a szubjektív éntudat zavara), dereizmus (elidegenedés a valóságtól)

b1801 Testkép

Specifikus mentális funkciók, amelyek az egyén testképzetéhez és annak tudatos ismeretéhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: károsodások, pl. fantomvégtag, túlzott kövérség vagy túlzott soványság érzése

b1802 Az idő megélése

Egy időtartam hosszúságához és az idő múlásához kapcsolódó szubjektív élmények specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. jamais vu és déjà vu

b1808 Az önérzékelés és az időérzékelés funkciói, másképpen meghatározott**b1809 Az önérzékelés és az időérzékelés funkciói, nem meghatározott**

b189 Specifikus mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b198 Mentális funkciók, másképpen meghatározott

b199 Mentális funkciók, nem meghatározott

2. fejezet

Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés

Ez a fejezet az érzékelés, vagyis a látás, a hallás, az ízlelés stb. funkcióiról, valamint a fájdalom érzékeléséről szól.

Látás és kapcsolódó funkciók (b210–b229)

b210 Látási funkciók

A fény jelenlétének, a vizuális ingerek formájának, méretének, alakjának és színének érzékelési funkciói.

Beszámítanak: látásélesség; látótérfunkciók; látásminőség; a fény- és színérzékelés funkciói, a távol- és közellátás látásélessége, egyszemes és kétszemes látás; látott kép minősége; károsodások, pl. myopia (rövidlátás), hypermetropia (távollátás), astigmia (a szemlencse fókuszálási hiánya), hemianopia, színvakság, csörlátás, centrális és perifériás scotoma, diplopia (kettőslátás), farkasvakság és csökkent fényadaptáció

Kivétel: észlelési funkciók (b156)

b2100 A látásélesség funkciói

A forma és körvonal érzékelésének látási funkciói, kétszemes és egyszemes, távol- és közellátás esetében egyaránt.

b21000 Távollátás kétszemes élessége

A méret, forma és körvonal érzékelésének látási funkciói, mindkét szem használatával, a szemtől távoli tárgyak esetében.

b21001 Távollátás egyszemes élessége

A méret, forma és körvonal érzékelésének látási funkciói, csak a jobb vagy csak a bal szem használatával, a szemtől távoli tárgyak esetében.

b21002 Közellátás kétszemes élessége

A méret, forma és körvonal érzékelésének látási funkciói, mindkét szem használatával, a szemhez közeli tárgyak esetében.

b21003 Közellátás egyszemes élessége

A méret, forma és körvonal érzékelésének látási funkciói, csak a jobb vagy csak a bal szem használatával, a szemhez közeli tárgyak esetében.

b21008 A látásélesség funkciói, másképpen meghatározott**b21009 A látásélesség funkciói, nem meghatározott****b2101 Látótérfunkciók**

Látási funkciók, amelyek a tekintet fixálásával belátható teljes területre vonatkoznak.

Beszámítanak: károsodások, pl. scotoma (szigetszerű látótérkiesés), csörlátás, anopsia (szem hiánya vagy látásra alkalmatlan állapota) esetén

b2102 Látásminőség

Látási funkciók, amelyek magukban foglalják a fényérzékenységet, a színlátást, a kontrasztérzékenységet és a kép általános minőségét.

b21020 Fényérzékenység

Látási funkciók, a fény legkisebb mennyiségének (fényminimum) és a fényerősség legkisebb különbségének (fényeltérés) érzékelésére.

Beszámítanak: a sötétadaptáció funkciói; károsodások, pl. farkasvakság (csökkent fényérzékenység) és photophobia (fénykerülés, fénytúlérzékenység)

b21021 Színlátás

A színek megkülönböztetésének és összehangolásának látási funkciói.

b21022 Kontrasztérzékenység

Látási funkciók, egy alakzat és háttérének elkülönítésére, beleértve a szükséges minimális fényerősséget.

b21023 A látott kép minősége

Látási funkciók, amelyek a kép minőségét érintik.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. amikor fényszóródást, megváltozott képminőséget (úszó homályok, hártvány), képtorzulást látunk; csillagok, villódzások látása

b21028 Látásminőség, másképpen meghatározott**b21029 Látásminőség, nem meghatározott****b2108 Látási funkciók, másképpen meghatározott****b2109 Látási funkciók, nem meghatározott**

b215 A szemkörnyéki struktúrák funkciói

A szemben és a körülötte található struktúrák funkciói, amelyek elősegítik a látási funkciókat.

Beszámítanak: a belső szemizmok, a szemhéj, a külső szemizmok funkciói, beleértve a szem akaratlagos és követő mozgásait, valamint a szem fixálását, a könnymirigyek, az akkomodáció és a pupillareflex funkciói; károsodások, mint pl. nystagmus (szemtekerezgés), xerophthalmia (szemszárazság) és ptosis (szemhéjcsüngés)

Kivételek: látási funkciók (b210); 7. fejezet: Ideg-, csont- és izomrendszerei, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

b2150 A belső szemizmok funkciói

A szem belsejében található izmok funkciói, mint pl. az iris (szívárványhártya), amely módosítja a pupilla és a szemlencse alakját és méretét.

Beszámítanak: az akkomodáció funkciói; pupillareflex

b2151 Szemhéjfunkciók

A szemhéj funkciói, mint pl. a védőreflex.

b2152 A külső szemizmok funkciói

Azon izmok funkciói, amelyek a különböző irányokba tekintésben, a látómezőben áthaladó tárgy követésében, egy mozgó célpont befogásához tekintetugrásokban és a szem fixálásában vesznek részt.

Beszámítanak: nystagmus (szemtekerezgés); a két szem összehangolása

b2153 A könnymirigyek funkciói

A könnymirigyek és -csatornák funkciói.

b2158 A szemkörnyéki struktúrák funkciói, másképpen meghatározott**b2159 A szemkörnyéki struktúrák funkciói, nem meghatározott****b220 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek**

Fáradtság, szárazság, viszketés és más érzetek a szemben.

Beszámítanak: nyomásérzés a szem mögött, a „mintha valami lenne a szememben” érzése, a szem megerőltetése, égő érzés a szemben; szemirritáció

Kivétel: fájdalomérzés (b280)

b229 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Hallási és vestibularis funkciók (b230–b249)

b230 Hallási funkciók

Érzékelési funkciók, amelyek a hangok érzékeléséhez, a hangforrás helyének, a hangok magasságának, hangosságának és minőségének megkülönböztetéséhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: hallás, hallható ingerek megkülönböztetése, hangforrás lokalizációja, hang lateralizációja, beszéd megkülönböztetése; károsodások, pl. sükettség, halláskárosodás és hallásvesztés

Kivételek: észlelési funkciók (b156) és a nyelvi mentális funkciók (b167)

b2300 Hangfelismerés

Érzékelési funkciók, amelyek a hangok jelenlétének érzékeléséhez kapcsolódnak.

b2301 Hangmegkülönböztetés

Érzékelési funkciók, amelyek a hang jelenlétének érzékeléséhez kapcsolódnak, beleértve az alapszintű és kétfüles szintézis differenciálását, a szétválasztást és az összehangolást.

b2302 A hangforrás lokalizációja

Érzékelési funkciók, amelyek a hangforrás helyének megállapításához kapcsolódnak.

b2303 A hang lateralizációja

Érzékelési funkciók, amelyek kapcsolódnak ahhoz, hogy meghatározzuk, a hang a jobb vagy a bal oldalról érkezik-e.

b2304 A beszéd megkülönböztetése

Érzékelési funkciók, amelyek kapcsolódnak a beszélt nyelv felismeréséhez és más hangoktól történő elkülönítéséhez.

b2308 Hallási funkciók, másképpen meghatározott

b2309 Hallási funkciók, nem meghatározott

b235 Vestibularis funkciók

A belső fül funkciói, amelyek a testhelyzettel, az egyensúllyal és a mozgással kapcsolatosak.

Beszámítanak: a testhelyzet és a testhelyzet-érzékelés funkciói; a test egyensúlyához és a mozgásérzéshez kapcsolódó funkciók

Kivétel: a halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek (b240)

b2350 A testhelyzet vestibularis funkciója

A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test helyzetének meghatározásához kapcsolódnak.

b2351 Az egyensúly vestibularis funkciója

A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test egyensúlyának meghatározásához kapcsolódnak.

b2352 A mozgásérzés vestibularis funkciója

A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test mozgásának meghatározásához kapcsolódnak, beleértve annak irányát és sebességét is.

b2358 Vestibularis funkciók, másképpen meghatározott**b2359 Vestibularis funkciók, nem meghatározott****b240 A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek**

Bizonytalanságérzés, elesésérzés, fülzúgás és szédülés (vertigo).

Beszámítanak: fülcsengés, fülirritáció, nyomásérzés a fülben, bizonytalanságérzéshez és szédüléshez társuló émelygés érzése

Kivételek: vestibularis funkciók (b235); fájdalomérzés (b280)

b2400 Fülcsengés vagy fülzúgás (tinnitus)

Kisfrekvenciájú, mély zúgás, suhogás vagy csengés érzése a fülben.

b2401 Bizonytalanságérzés

Elmozdulás érzése, amely lehet az egyéné vagy a környezeté; forgás, himbálózás, eldőlés érzése.

b2402 Elesésérzés

Talajvesztés- és elesésérzés.

b2403 Bizonytalanságérzéshez és szédüléshez (vertigo) társuló émelygés

Bizonytalanságérzés vagy szédülés miatt jelentkező hányinger érzése.

b2404 Fülirritáció

Viszketés vagy ahhoz hasonló érzések a fülben.

b2405 Nyomásérzés a fülben

Nyomás, feszítő érzés a fülben.

b2408 A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott

b2409 A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek, nem meghatározott

b249 Hallási és vestibularis funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Egyéb érzékelési funkciók (b250–b279)

b250 Ízérzékelési funkciók

A keserű, az édes, a savanyú és a sós ízek érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: ízlelési funkciók; károsodások, mint ageusia (ízérzéshiány) és hypogeusia (gyengült ízérzés)

b255 Szagérzékelési funkció

Az illatok és szagok érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: szaglási funkciók; károsodások, mint anosmia (a szagérés hiánya) és hyposmia (gyengült szagérés)

b260 Proprioceptív funkció

A testrészek egymáshoz viszonyított helyzetének érzékelését biztosító funkciók.

Beszámítanak: a stataesthesia (helyzetérés) és a kinaesthesia (mozgásérés) funkciói

Kivételek: vestibularis funkciók (b235); az izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek (b780)

b265 Tapintási funkciók

Felületek és azok anyagának vagy minőségének érzékelését biztosító funkciók.

Beszámítanak: tapintás és az érintés érzésének funkciói; károsodások, pl. zsibbadás, anaesthesia (érzéketlenség), bizsergés, paraesthesia (fonákérés) és hyperaesthesia (túlzott érzékenység)

Kivételek: a hőmérséklethez és egyéb ingerekhez kapcsolódó érzékelési funkciók (b270)

b270 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói

Hőmérséklet, vibráció, nyomás és egyéb ártalmas ingerek érzésének érzékelési funkciói.

Beszámítanak: azok a funkciók, amelyek a hőmérséklet, vibráció, rázkódás vagy rezgés, felszíni nyomás, mély nyomás, égés vagy egy ártalmas inger érzékelésével kapcsolatosak

Kivételek: tapintási funkciók (b265); fájdalomérés (b280)

- b2700 Hőmérséklet-érzékenység**
Hideg és forró ingerek érzékelésének funkciói.
- b2701 Vibrációérzékenység**
Rázkódás vagy rezgés érzékelésének funkciói.
- b2702 Nyomásérzékelés**
A bőrre kifejtett vagy a reá nehezedő nyomás érzékelésének funkciói.
Beszámítanak: károsodások, mint pl. fokozott érintésérzékenység, zsibbadás, hypaesthesia, hyperaesthesia, paraesthesia és bizsergés
- b2703 Ártalmas ingerek érzékelése**
Fájdalmas vagy kellemetlen ingerek érzékelésének funkciói.
Beszámítanak: károsodások, pl. hypalgesia (csökkent fájdalomérzékenység), hyperpathia, allodynia, analgesia (a fájdalomérzés hiánya) és anaesthesia dolorosa (fájdalmas érzéketlenség)
- b2708 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói, másképpen meghatározott**
- b2709 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói, nem meghatározott**
- b279** Egyéb érzékelési funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Fájdalomérzékelés (b280–b289)

- b280 Fájdalom érzése**
Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.
Beszámítanak: generalizált vagy körülírt fájdalom egy vagy több testrészben, fájdalom dermatomában, nyilálló, égő, tompa, sajgó fájdalom érzése; károsodások, pl. myalgia, analgesia (a fájdalomérzés hiánya) és hyperalgesia (fokozott fájdalomérzékenység)
- b2800 Generalizált fájdalom**
Kellemetlen érzés érzékelése, amely az egész testben szétterjedve valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.
- b2801 Fájdalom egy testrészben**
Kellemetlen érzés érzékelése a test egy körülírt részében vagy részeiben, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28010 Fej- és nyakfájás
Kellemtelen érzés érzékelése a fejben vagy a nyakban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28011 Mellkasi fájdalom
Kellemtelen érzés érzékelése a mellkasban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28012 Gyomor- vagy hasfájás
Kellemtelen érzés érzékelése a gyomorban vagy a hasban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámít: fájdalom a medence régiójában

b28013 Hátfájás
Kellemtelen érzés érzékelése a hátban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámítanak: fájdalom a törzsben; derékfájás

b28014 Felsővégtag-fájdalom
Kellemtelen érzés érzékelése az egyik vagy mindkét felső végtagban – beleértve a kezet is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28015 Alsóvégtag-fájdalom
Kellemtelen érzés érzékelése az egyik vagy mindkét alsó végtagban – beleértve a lábat is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28016 Ízületi fájdalom
Kellemtelen érzés érzékelése egy vagy több ízületben – beleértve a kis- és a nagyizületeket is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámítanak: medenceövi fájdalom; vállfájás

b28018 Fájdalom egy testrészben, másképpen meghatározott

b28019 Fájdalom egy testrészben, nem meghatározott

b2802 Fájdalom több testrészben
Kellemtelen érzés érzékelése több testrészben, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b2803 Dermatomába kisugárzó fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet az egy ideggyök rostjai által beidegzett bőrterületeken.

b2804 Szegmentumba vagy régióba kisugárzó fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet különböző testrészek különböző ideggyökök rostjai által beidegzett bőrterületein.

b289 Fájdalomérzés, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b298 Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés, másképpen meghatározott

b299 Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadás és a beszéd funkciói

Ez a fejezet a hangadás és a beszéd funkcióiról szól.

b310 A hangadás funkciói

A különböző hangok létrehozásának funkciói, a gége átáramló levegő segítségével.

Beszámítanak: a hang létrehozásának és minőségének funkciói; a hangképzés, a hangmagasság, a hangosság és a hang más tulajdonságainak funkciói; károsodások, pl. aphonia (hangvesztés), dysphonia (beszédhang hibája), rekedtség, hipernazalitás és hiponazalitás

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); artikulációs funkciók (b320)

b3100 Hangalkotás

A hang létrehozásának funkciói, a gége és a környező izmok, valamint a légzőrendszer összehangolt működése által.

Beszámítanak: a hangképzés, a hangerősség funkciói; aphoniás károsodás (hangvesztés)

b3101 Hangminőség

A hangjellegzetességek létrehozásának funkciói, beleértve a magasságot, a rezonanciát és más tulajdonságokat.

Beszámítanak: magas vagy mély hang létrehozásának funkciói; károsodások, pl. hipernazalitás, hiponazalitás, dysphonia (a beszédhang hibája), rekedt vagy nyers hang

b3108 A hangadás funkciói, másképpen meghatározott

b3109 A hangadás funkciói, nem meghatározott

b320 Artikulációs funkciók

A beszédhangok létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: kiejtés, fonémák mondása; spasztikus (görcsös), ataxiás, flaccid (petyhüdt) dysarthria; anarthria (artikulálatlan beszéd)

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); a hangadás funkciói (b310)

b330 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók

A beszéd folyamatosságának és tempójának létrehozását biztosító funkciók.

Beszámítanak: a beszéd gördülékenységének, ritmusának, gyorsaságának és dallamosságának funkciói; prozódia és hanghordozás; károsodások, mint pl. dadogás, hebegés, hadarás, bradylalia (lassú beszéd) és tachylalia (gyors beszéd)

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); hangadás funkciói (b310); artikulációs funkciók (b320)

b3300 A beszéd gördülékenysége

A beszéd egyenletes, megszakítás nélküli folyékonyságának funkciói.

Beszámítanak: a beszéd egyenletes kötésének funkciói; károsodások, pl. dadogás, hebegés, hadarás, akadozás, hangok, szavak vagy szórészek ismétlése és szabálytalan megtorpanások a beszédben

b3301 A beszéd ritmusa

A beszédben a váltakozó tempók és hangsúlymintázatok létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. az egysikű vagy az ismétlődő beszédritmus

b3302 A beszéd gyorsasága

A beszéd sebességének funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. bradylalia (lassú beszéd) és tachylalia (gyors beszéd)

b3303 A beszéd dallamossága

A hangmagasság-mintázatok árnyalásának funkciói.

Beszámítanak: a beszéd prozódiaja, hanglejtés, a beszéd dallamossága; károsodások, pl. monoton beszéd

b3308 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók, másképpen meghatározott**b3309 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók, nem meghatározott****b340 Alternatív hangadási funkciók**

Egyéb hangadás létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: zenei hangok és hangsorok létrehozásának funkciói, pl. éneklés, skandálás, zümmögés és dúdolás; hangos kurjantás, visítás

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); a hangadás funkciói (b310); artikulációs funkciók (b320); a beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók (b330)

b3400 Zenei hangok létrehozása

Zenei énekhangok létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: egyetlen vagy több összekötött énekhang fenntartásával, árnyalásával és befejezésével kapcsolatos funkciók, változó magasságban, pl. éneklés, zümmögés és kántálás esetén

b3401 Dallam létrehozása

Különféle zenei hangsorok képzésének funkciói.

Beszámít: dúdolás funkciói gyermekeknél

b3408 Alternatív hangadási funkciók, másképpen meghatározott**b3409 Alternatív hangadási funkciók, nem meghatározott****b398 A hangadás és a beszéd funkciói, másképpen meghatározott****b399 A hangadás és a beszéd funkciói, nem meghatározott**

4. fejezet

A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói

Ez a fejezet a cardiovascularis rendszert (a szív és a véredények funkciói), a vérképző és az immunrendszert (a vérképzés és az immunitás funkciói) és a légzőrendszert (a légzés és a terheléstolerancia funkciói) érintő funkciókat tartalmazza.

A cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429)

b410 A szív funkciói

A vér megfelelő vagy szükséges mennyiségeinek pumpálásával és az egész testben történő átáramoltatásával kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: a szívfrekvencia, -ritmus és a perctérfogat funkciói; a kamraizomzat kontrakciós ereje; a szívbillentyűk funkciói; a vér átpumpálása a kis vérkörön; a keringés dinamikája a szív irányában; károsodások, pl. tachycardia, bradycardia és szabálytalan szívverés, valamint pl. szívelégtelenségben; cardiomyopathia (szívizombántalom), myocarditis (szívizomgyulladás) és koszorúér-elégtelenség

Kivételek: a véredények funkciói (b415); vérnyomás funkciói (b420); terheléstolerancia funkciói (b455)

b4100 Szívfrekvencia

Funkciók, amelyek a szív percenkénti összehúzódásainak számával kapcsolatosak.

Beszámítanak: károsodások, pl. túl gyors szívverés (tachycardia) és túl lassú szívverés (bradycardia)

b4101 Szívritmus

Funkciók, amelyek a szívverés szabályosságával kapcsolatosak.

Beszámítanak: károsodások, pl. arrythmiák (ritmuszavarok)

b4102 A kamraizomzat kontrakciós ereje

A kamraizomzat minden kontrakciója által kipumpált vér mennyiségével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. csökkent perctérfogat

b4103 A szív vérellátása

A szívizomzat ellátását biztosító vér mennyiségével összefüggő funkciók.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. koszorúér-ischaemia

b4108 A szív funkciói, másképpen meghatározott**b4109 A szív funkciói, nem meghatározott****b415 A véredények funkciói**

A vér szállításának funkciói szerte az egész testben.

Beszámítanak: az artériák, kapillárisok és vénák funkciói; vazomotoros funkció; a tüdőartériák, -kapillárisok és -vénák funkciói; a vénabillentyűk funkciói; károsodások, pl. az artériák elzáródása vagy szűkülete; atherosclerosis; arteriosclerosis; thromboemboliák és visszértágulatok

Kivételek: a szív funkciói (b410); vérnyomásfunkciók (b420); a vérképző rendszer funkciói (b430); terheléstolerancia funkciói (b455)

b4150 Az artériák funkciói

A vér verőerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. artériatágulat; artériaszűkület, pl. claudicatio intermittens esetén

b4151 A kapillárisok funkciói

A vér hajszálerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók.

b4152 A vénák funkciói

A vér visszerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók és a vénabillentyűk funkciói.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. vénatágulat; vénaszűkület; a vénabillentyűk elégtelen záródása, pl. visszértágulat esetén

b4158 A véredények funkciói, másképpen meghatározott**b5159 A véredények funkciói, nem meghatározott**

b420 Vértartásfunkciók

Az artériákban a vérnyomás fenntartásának funkciói.

Beszámítanak: a vérnyomás fenntartásának funkciói; emelkedett és csökkent vérnyomás; károsodások, pl. alacsony vérnyomás, magas vérnyomás és posturalis hypotensio esetén

Kivételek: a szív funkciói (b410); a véredények funkciói (b415); a terheléstolerancia funkciói (b455)

b4200 Vértartás-emelkedés

Funkciók, amelyek az életkornak megfelelő normális szint fölé emelik a systolés vagy a diastolés vértartást.

b4201 Vértartáscsökkenés

Funkciók, amelyek az életkornak megfelelő normális szint alá csökkentik a systolés vagy a diastolés vértartást.

b4202 A vérnyomás fenntartása

Funkciók, amelyek a testben történő változásokhoz igazítva fenntartják a megfelelő vértartást.

b4208 Vértartásfunkciók, másképpen meghatározott**b4209 Vértartásfunkciók, nem meghatározott****b429 A cardiovascularis rendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott*****A vérképző és az immunrendszer funkciói (b430–b439)*****b430 A vérképző rendszer funkciói**

A vérképzés, az oxigén- és tápanyagszállítás, valamint a véralkotás funkciói.

Beszámítanak: a vér és a csontvelő képzésének funkciói; a vér oxigénszállítási funkciói; a lép vérrel kapcsolatos funkciói; a vér tápanyagszállító funkciói; a véralkotás; károsodások, mint pl. anaemia (vérszegénység), haemophilia (vérzékenység) és más véralkotási zavarok

Kivételek: a cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429); az immunrendszer funkciói (b435); a terheléstolerancia funkciói (b455)

b4300 Vérképzés

A vérképzéshez és a vér minden alkotóelemének előállításához kapcsolódó funkciók.

b4301 A vér oxigénszállító funkciói

A vér oxigénszállító képességéhez kapcsolódó funkciók az egész szervezetben.

b4302 A vér tápanyagszállító funkciói

A vér tápanyagszállító képességéhez kapcsolódó funkciók az egész szervezetben.

b4303 Alvadási funkciók

A vér alvadásához kapcsolódó funkciók, pl. a sérülés helyén.

b4308 A vérképző rendszer funkciói, másképpen meghatározott**b4309 A vérképző rendszer funkciói, nem meghatározott****b435 Az immunrendszer funkciói**

Testi funkciók, amelyek az idegen anyagok – beleértve a fertőzéseket is – elleni, specifikus és nem specifikus immunreakció által biztosított védelemmel kapcsolatosak.

Beszámítanak: immunválasz (specifikus és nem specifikus); túlérzékenységi reakciók; a nyirokerek és -csomók funkciói; a sejtközvetített immunitás és az antitest-közvetített immunitás funkciói; oltási reakció; károsodások, pl. autoimmunitás, allergiás reakciók, lymphadenitis (nyirokcsomó-gyulladás) és lymphoedema (nyirokpangás)

Kivételek: a vérképző rendszer funkciói (b430)

b4350 Az immunválasz

Idegen anyagokkal – beleértve a fertőzéseket – szembeni szervezeti reakciók funkciói.

b43500 Specifikus immunválasz

Egy specifikus idegen anyaggal szembeni szervezeti reakciók funkciói.

b43501 Nem specifikus immunválasz

Az idegen anyagokkal – beleértve a fertőzéseket is – szembeni általános szervezeti reakciók funkciói.

b43508 Immunválasz, másképpen meghatározott**b43509 Immunválasz, nem meghatározott**

b4351 Túlérzékenységi reakciók

A szervezet idegen anyagokkal szembeni fokozott érzékenységi reakciójának funkciói, pl. különböző antigénekkal szembeni érzékenységek esetén.

Beszámítanak: károsodások, pl. túlérzékenységek vagy allergiák

Kivétel: tápláléktolerancia (b5153)

b4352 A nyirokerek funkciói

A nyiroknedvet szállító erekhez kapcsolódó funkciók.

b4353 A nyirokcsomók funkciói

A nyirokerek mentén található mirigyekhez kapcsolódó funkciók.

b4358 Az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott**b4359 Az immunrendszer funkciói, nem meghatározott****b439 A vérképző és az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott****A légzőrendszer funkciói (b440–b449)****b440 Légzési funkciók**

A levegő tüdőbe történő belégzésének funkciói, a levegő és a vér közötti gázcseré, valamint a levegő kilégzésének funkciói.

Beszámítanak: a légzésfrekvencia, -ritmus és a légvétel mélységének funkciói; károsodások, pl. apnoe (légzéskihagyás), hyperventilatio (fokozott légcseré); szabálytalan légzés, paradox légzés és bronchusspasmus (hörgőgörcs), valamint károsodás tüdőágulat esetén

Kivételek: a légzőizmok funkciói (b445); járulékos légzési funkciók (b450); a terheléstolerancia funkciói (b455)

b4400 Légzésfrekvencia

A percnkénti légvételek számával kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. túl gyors (tachypnoe) vagy túl lassú (bradypnoe) frekvencia

b4401 Légzésritmus

A légzés periodicitásának és szabályosságának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. szabálytalan légzés

b4402 A légvétel mélysége

A légvétel közben a tüdő kitéágulásának mértékével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. felületes vagy pihegő légzés

b4408 Légzési funkciók, másképpen meghatározott**b4409 Légzési funkciók, nem meghatározott****b445 A légzőizmok funkciói**

A légzésben részt vevő izmok funkciói.

Beszámítanak: a mellkasi légzőizmok funkciói; a rekesz funkciói; a légzési segédizmok funkciói

Kivételek: légzési funkciók (b440); járulékos légzési funkciók (b450); a terheléstolerancia funkciói (b455)

b4450 A mellkasi légzőizmok funkciói

A légzésben részt vevő mellkasi izmok funkciói.

b4451 A rekesz funkciói

A rekesz funkciói, amennyiben részt vesznek a légzésben.

b4452 A légzési segédizmok funkciói

A légzésben részt vevő segédizmok funkciói.

b4458 A légzőizmok funkciói, másképpen meghatározott**b4459 A légzőizmok funkciói, nem meghatározott****b449 A légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott*****A cardiovascularis és a légzőrendszer további funkciói és a hozzájuk társuló érzetek (b450–b469)*****b450 Járulékos légzési funkciók**

Egyéb, a légzéshez kapcsolódó funkciók, pl. köhögés, tüszentés, ásítás.

Beszámítanak: fújás, füttyülés és szájlégzés

b455 A terheléstolerancia funkciói

A légző- és szív-ér rendszeri teherbírás funkciói, amennyiben azok szükségeltetnek a tartós fizikai terhelés elviselésére.

Beszámítanak: a fizikai állóképesség funkciói, az aerob kapacitás, az erőnlét és a fáradékonyság

Kivételek: a cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429); a vérképző rendszer funkciói (b430); légzési funkciók (b440); a légzőizmok funkciói (b445); járulékos légzési funkciók (b450)

b4550 Általános fizikai állóképesség

A fizikai terhelés tűrésének általános szintjéhez vagy az erőnléthez kapcsolódó funkciók.

b4551 Aerob kapacitás

Funkciók, amelyek kapcsolódnak annak mértékéhez, ameddig egy személy bírja a terhelést, anélkül, hogy kifulladna.

b4552 Fáradékonyság

A kifáradásra való hajlammal kapcsolatos funkciók, a terhelés bármely szintjén.

b4558 A terheléstolerancia funkciói, másképpen meghatározott**b4559 A terheléstolerancia funkciói, nem meghatározott****b460 A cardiovascularis és a légzőrendszer funkcióihoz társuló érzetek**

Érzetek, pl. kihagyó szívverés, szívdobogásérzés (palpitatio) és légszomj.

Beszámítanak: mellkasi szorítás érzése; szabálytalan szívverés érzése, dyspnoe, légszomj, fulladás, a levegő elakadása és zihálás

Kivétel: fájdalomérzés (b280)

b469 A cardiovascularis és a légzőrendszer további funkciói és a hozzájuk társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott**b498 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott****b499 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, nem meghatározott**

5. fejezet

Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói

A fejezet a táplálékfelvétel, az emésztés és a salakanyagok eltávolításának funkcióit, valamint az anyagcserében és az endokrin mirigyek működésében részt vevő funkciókat tartalmazza.

Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók (b510–b539)

b510 A táplálékfelvétel funkciói

A szilárd és folyékony anyagok szájon át történő felvételéhez és átalakításához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: szopás, rágás, harapás, az étel mozgatása a szájban, nyáleválasztás, nyelés, böfögés, visszaöklendezés, köpés és hányás funkciói; károsodások, pl. nyelési nehézség (dysphagia), félrenyelés, levegőnyelés (aerophagia), túlzott nyáleválasztás, nyálfolyás és elégtelen nyáleválasztás

Kivétel: az emésztőrendszerhez társuló érzetek (b535)

b5100 Szopás

Az orcák, az ajkak és a nyelv mozgásaival létrehozott szívóerő segítségével a táplálék szájba juttatásának funkciói.

b5101 Harapás

Az étel elülső fogakkal történő darabolásának, hasításának, leszakításának funkciói.

b5102 Rágás

Az étel hátsó fogakkal (zápfogak) történő zúzásának, őrlésének, pépesítésének funkciói.

b5103 Étél mozgatása a szájban

A szájüregben az ételnek a fogak és a nyelv által történő forgatását biztosító funkciók.

b5104 Nyáleválasztás

A nyáltermelés funkciója a szájüregben.

b5105 Nyelés

Az étel és ital továbbításának funkciói a szájüregen, a garaton és a nyelőcsövön át a gyomorba, megfelelő gyakorisággal és sebességgel.

Beszámítanak: oralis (szájüregi), pharyngealis (garati) és oesophagealis (nyelőcsői) nyelési nehézség; az étel nyelőcsőben történő továbbításának zavarai

b51050 Oralis nyelési szakasz

Az étel és ital továbbításának funkciói a szájüregből a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.

b51051 Pharyngealis nyelési szakasz

Az étel és ital továbbításának funkciói a garatból a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.

b51052 Oesophagealis nyelési szakasz

Az étel és ital továbbításának funkciói a nyelőcsőből a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.

b51058 Nyelés, másképpen meghatározott**b51059 Nyelés, nem meghatározott****b5106 Visszaöklendezés és hányás**

Étel és folyadék táplálékfelvétellel ellentétes irányú mozgásának funkciói, a gyomorból a nyelőcsőbe, a szájüregbe, majd a külvilágba.

b5108 A táplálékfelvétel funkciói, másképpen meghatározott**b5109 A táplálékfelvétel funkciói, nem meghatározott****b515 Emésztési funkciók**

A táplálék továbbításának funkciói a gyomor-bél rendszeren át, a táplálék lebontása és a tápanyagok felszívódása.

Beszámítanak: a táplálék továbbításának funkciói a gyomorban, perisztaltika; a táplálék lebontása, enzintermelés és -működés a gyomorban és a belekben; a tápanyagok felszívódása és tápláléktolerancia; károsodások, pl. túlzott gyomorsavtermelés (hiperaciditás); felszívódási zavar (malabsorptio), táplálékintolerancia; a belek hipermotilitása (fokozott mozgása); bélhűdés (bélparalýsis); bélezáródás és csökkent epetermelés

Kivételek: a táplálékfelvétel funkciói (b510); táplálékhasznosítási funkciók (b520); székürítési funkciók (b525); az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek (b535)

b5150 A táplálék továbbítása a gyomorban és a belekben

A perisztaltika és a kapcsolódó funkciók, amelyek mechanikusan továbbítják a táplálékot a gyomron és a beleken át.

b5151 A táplálék lebontása

A táplálék mechanikus felaprózása kisebb részekre a gyomor-bél rendszerben.

b5152 A tápanyagok felszívódása

Az étel és az ital tápanyagainak átjutása a belekből a vérbe.

b5153 Tápláléktolerancia

A megfelelő étel és ital befogadása emésztésre, és az alkalmatlanok kihányása.

Beszámítanak: károsodások, pl. túlérzékenységek, lisztérzékenység

b5158 Emésztési funkciók, másképpen meghatározott**b5159 Emésztési funkciók, nem meghatározott****b520 Táplálékhasznosítási funkciók**

Funkciók, amelyek által a tápanyagok az élő szervezet alkotórészeivé alakulnak át.

Beszámít: a tápanyagtárolás funkciói a szervezetben

Kivételek: emésztési funkciók (b515); székürítési funkciók (b525); testsúlymegtartási funkciók (b530); általános anyagcsere-funkciók (b540)

b525 Székürítési funkciók

A salakanyagok és az emésztetlen táplálék széklet formájában történő eltávolításának funkciói és a kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: ürítés, a széklet állaga, a székelési gyakoriság funkciói; széklettartás, flatulentia (szelek távozása); károsodások, pl. székrekedés, hasmenés, vizes széklet, valamint a végbélnyílás-záróizom elégtelensége vagy széklettartási képtelenség

Kivételek: emésztési funkciók (b515); táplálékhasznosítási funkciók (b520); az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek (b535)

b5250 Székletürítés

A végbélből a salakanyagok kiürítésének funkciói, beleértve a hasizmok összehúzódását (hasprés) a székürítés közben.

b5251 A széklet állaga

A széklet állaga, úgymint kemény, formált, lágy vagy vizes.

b5252 Székelési gyakoriság

A székkürítés gyakoriságát érintő funkciók.

b5253 Széklettartás

Az ürítési funkció akaratlagos irányításában részt vevő funkciók.

b5254 Flatulentia (szelek távoztása)

A belekből túlzott mennyiségű levegő vagy gázok kiengedésében érintett funkciók.

b5258 Székkürítési funkciók, másképpen meghatározott**b5259 Székkürítési funkciók, nem meghatározott****b530 Testsúlymegtartási funkciók**

A megfelelő testsúly fenntartásának funkciói, beleértve a növekedési időszakban a testsúlygyarapodást.

Beszámítanak: az elfogadható testtömegindex (BMI – Body Mass Index) fenntartása; károsodások, pl. súlyhiány, cachexia (senyvedés), lesóványodás, túlsúly, kóros soványság, valamint károsodás elsődleges és másodlagos kövérség esetén

Kivételek: táplálékhasznosítási funkciók (b520); általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555)

b535 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek

Az evésből, ivásból és az emésztési funkciókból származó érzetek.

Beszámítanak: hányinger érzése, puffadásérzés és hasgörcsök érzése; gyomortelítettség érzése, gombócérzés a torokban, gyomorgörcs, gáz a gyomorban, gyomorégés

Kivételek: fájdalomérzés (b280); táplálékfelvételi funkciók (b510); emésztési funkciók (b515); székkürítési funkciók (b525)

b5350 Hányinger érzése

Annak érzése, hogy hányni kell.

b5351 Puffadásérzés

A gyomor vagy a has felfúvódásának érzése.

b5352 Hasgörcs érzése

A gyomor-bél rendszeri simaizmok görcsös vagy fájdalmas összehúzódásának érzése.

b5358 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek, másképpen meghatározott**b5359 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek, nem meghatározott****b539 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott*****Az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók (b540–b559)*****b540 Általános anyagcsere-funkciók**

A szervezet alapvető alkotóelemei – szénhidrátok, fehérjék és zsírok – metabolizmusának szabályozási funkciói, egyik átalakítása a másikká, illetve energiafelszabadítás a lebontásuk során.

Beszámítanak: az anyagcsere funkciói, az alapanyagcsere értéke (BMR), a szénhidrát-, fehérje- és zsíranyagcsere, lebontás, beépítés, energiatermelés a szervezetben; az anyagcsere-érték növekedése vagy csökkenése

Kivételek: táplálékhasznosítási funkciók (b520); testsúlymegtartási funkciók (b530); a folyadék-, ásványianyag- és elektrolit-egyensúly funkciói (b545); a hőszabályozás funkciói (b550); az endokrin mirigyek funkciói (b555)

b5400 Alapanyagcsere értéke

Meghatározott nyugalmi körülmények és hőmérséklet mellett a szervezet oxigénfelhasználásában érintett funkciók.

Beszámítanak: az alapanyagcsere-érték növekedése vagy csökkenése; károsodások, pl. hyperthyreosis (pajzsmirigy-túlműködés) és hypothyreosis (pajzsmirigy-alulműködés) esetén

b5401 Szénhidrát-anyagcsere

A táplálékkal felvett szénhidrátok tárolásának és glükózzá, majd széndioxidá és vízzé történő lebontásának funkciói.

b5402 Fehérje-anyagcsere

A táplálékkal felvett fehérjék aminosavakká alakításának és további lebontásának funkciói a szervezetben.

b5403 Zsírcsere

A táplálékkal felvett zsírok szervezetben történő tárolásának és lebontásának funkciói.

b5408 Általános anyagcsere-funkciók, másképpen meghatározott**b5409 Általános anyagcsere-funkciók, nem meghatározott****b545 A folyadék-, ásványianyag- és elektrolit-egyensúly funkciói**

A szervezetben a víz, az ásványi anyagok és az elektrolitok szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a folyadék-egyensúly, az ásványianyag-egyensúly – kalcium, cink és vas –, valamint az elektrolit-egyensúly – nátrium és kálium – funkciói; károsodások, mint pl. folyadék-visszatartásban, dehydratio esetén, hypercalcaemiában, hypocalcaemiában, vashiányban, hypernatraemiában, hyponatraemiában, hyperkalaemiában és hypokalaemiában

Kivételek: a vérképző rendszer funkciói (b430); általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555)

b5450 Folyadék-egyensúly

Funkciók, amelyek részt vesznek a szervezetben a víz arányának vagy mennyiségének megtartásában.

Beszámítanak: károsodások, pl. dehydratio és rehydratio esetén

b54500 Folyadék-visszatartás

Funkciók, amelyek által a víz a szervezetben marad.

b54501 A folyadék-egyensúly fenntartása

Funkciók, amelyek részt vesznek a szervezetben a megfelelő vízmennyiség megtartásában.

b54508 A folyadék-egyensúly funkciói, másképpen meghatározott**b54509 A folyadék-egyensúly funkciói, nem meghatározott****b5451 Ásványianyag-egyensúly**

Az ásványi anyagok felvétele, tárolása, felhasználása és kiválasztása közötti egyensúly fenntartására irányuló funkciók a szervezetben.

b5452 Elektrolit-egyensúly

Az elektrolitok felvétele, tárolása, felhasználása és kiválasztása közötti egyensúly fenntartására irányuló funkciók a szervezetben.

b5458 A folyadék-, ásványianyag- és elektrolit-egyensúly funkciói, másképpen meghatározott

b5459 A folyadék-, ásványianyag- és elektrolit-egyensúly funkciói, nem meghatározott

b550 A hőszabályozás funkciói

A testhőmérséklet szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a testhőmérséklet fenntartásának funkciói; károsodások, pl. hypothermia (testhőmérséklet-csökkenés), hyperthermia (testhőmérséklet-emelkedés)

Kivételek: általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555)

b5500 Testhőmérséklet

A szervezet maghőmérsékletének szabályozásában részt vevő funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. hyperthermia vagy hypothermia

b5501 A testhőmérséklet megtartása

A környezeti hőmérséklet változásai mellett a szervezet optimális hőmérsékletének megtartásában részt vevő funkciók.

Beszámítanak: meleg- és hidegtűrés

b5508 A hőszabályozás funkciói, másképpen meghatározott

b5509 A hőszabályozás funkciói, nem meghatározott

b555 Az endokrin mirigyek funkciói

A megfelelő hormonszintek – beleértve a ciklikus változásokat is – létrehozásának és szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a hormonegyensúly funkciói; az agyalapi mirigy túlműködése, az agyalapi mirigy elégtelensége, pajzsmirigy-túlműködés (hyperthyreosis), pajzsmirigy-elégtelenség (hypothyreosis), mellékvese-túlműködés (hyperadrenia), a mellékvese csökkent működése (hypadrenia), mellékpajzsmirigy-túlműködés (hyperparathyreosis), mellékpajzsmirigy-elégtelenség (hypoparathyreosis), hypergonadismus, hypogonadismus

Kivételek: általános anyagcsere-funkciók (b540); a folyadék-, ásványianyag- és elektrolit-egyensúly funkciói (b545); a hőszabályozás funkciói (b550); szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650)

b559 Az anyagcserehez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b598 Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, másképpen meghatározott

b599 Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, nem meghatározott

6. fejezet

Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók

A fejezet a vizelet és a szaporodás funkcióit tartalmazza, beleértve a szexuális és a nemzési funkciókat is.

Vizelési funkciók (b610–b639)

b610 A vizeletkiválasztás funkciói

A vizelet filtrálásának és összegyűjtésének funkciói.

Beszámítanak: a vizelet filtrálásának és összegyűjtésének funkciói; károsodások, pl. veseelégtelenségben, anuria (a vizeletkiválasztás szünetelése), oliguria (csökkent vizeletkiválasztás), hydronephrosis (a vesemedence és -kelyhek tágulata, elfolyási akadály), hypotoniás (petyhüdt) húgyhólyag, húgyvezeték-elzáródás

Kivétel: vizeletürítési funkciók (b620)

b6100 A vizelet filtrálása

A vesékben a vizelet kiválasztásának funkciói.

b6101 A vizelet összegyűjtése

A vizelet gyűjtésének és tárolásának funkciói a húgyvezetékben és a húgyhólyagban.

b6108 A vizeletkiválasztás funkciói, másképpen meghatározott

b6109 A vizeletkiválasztás funkciói, nem meghatározott

b620 Vizeletürítési funkciók

A vizelet húgyhólyagból történő kiürítésének funkciói.

Beszámítanak: a vizeletürítés funkciói, a vizeletürítés gyakorisága, vizelettartás; károsodások, pl. stressz, kényszerítő, reflexes, túlfolyásos, állandó incontinencia, vizeletcseppegés, automatikus hólyag, polyuria, vizeletretenció és sürgető vizelési inger

Kivételek: a vizeletkiválasztás funkciói (b610); a vizelési funkciókkal kapcsolatos érzetek (b630)

b6200 Vizeletürítés

A húgyhólyag kiürítésének funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. vizeletretencióban

b6201 A vizeletürítés gyakorisága

Funkciók, amelyek részt vesznek abban, hogy hányszor történik vizeletürítés.

b6202 Vizelettartás

A vizeletürítés szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. stressz, kényszerítő, reflexes, állandó és kevert incontinentia

b6208 Vizeletürítési funkciók, másképpen meghatározott**b6209 Vizeletürítési funkciók, nem meghatározott****b630 A vizeleti funkciókkal kapcsolatos érzetek**

A vizelet kiürítéséből és a kapcsolódó funkciókból származó érzetek.

Beszámítanak: a hólyag tökéletlen kiürítésének érzete, a hólyag teltségének érzete

Kivételek: fájdalomérzés (b280); vizeletürítési funkciók (b620)

b639 Vizeleti funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott**Ivarszervi és szaporodási funkciók (b640–b679)****b640 Szexuális funkciók**

A nemi aktushoz kapcsolódó mentális és testi funkciók, beleértve a vágyébredés, az előjáték, az orgazmus és a feloldódás stádiumait.

Beszámítanak: szexuális vágyébredés, előjáték, az orgazmus és a feloldódási fázis funkciói; a szexuális érdeklődéshez, teljesítményhez, a hímvesző merevedéséhez, a csikló merevedéséhez, a hüvelynedvesedéshez, az ejakulációhoz és az orgazmushoz kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. impotencia, frigiditás, vaginismus, korai ejakuláció, priapismus és megkésett ejakuláció

Kivételek: nemzési funkciók (b660); az ivarszervi és szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek (b670)

b6400 A szexuális izgalmi fázisának funkciói

A szexuális érdeklődés és az izgalmi állapot funkciói.

b6401 A szexuális előjáték fázisának funkciói

A szexuális érintkezésbe kapcsolódás funkciói.

b6402 Az orgazmus fázisának funkciói

Az orgazmus elérésének funkciói.

b6403 A szexuális feloldódási fázis funkciói

Az orgazmus utáni elégedettség és az azt kísérő ellazulás funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. kielégületlenség orgazmus mellett

b6408 Szexuális funkciók, másképpen meghatározott**b6409 Szexuális funkciók, nem meghatározott****b650 Menstruációs funkciók**

A menstruációs ciklussal összefüggő funkciók, beleértve a menstruáció rendszerességét és a menstruációs nedvek kiürítését is.

Beszámítanak: a menstruáció rendszerességének és időtartamának funkciói, a menstruációs vérzés mértéke, menarche (első menstruáció), menopausa (a menstruáció megszűnése); károsodások, pl. elsődleges és másodlagos amenorrhoea (a menstruáció hiánya); menorrhagia (túl erős menstruációs vérzés), polymenorrhoea (gyakori menstruáció) és retrográd menstruáció, premenstruációs feszültség

Kivételek: szexuális funkciók (b640); nemzési funkciók (b660); az ivarszervi és szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek (b670); fájdalomérzés (b280)

b6500 A menstruációs ciklus rendszeressége

A menstruációs ciklus rendszerességét kialakító funkciók.

Beszámítanak: túl gyakori vagy túl ritka menstruáció

b6501 A menstruációk közötti időtartam

A két menstruációs ciklus közötti idő hosszával kapcsolatos funkciók.

b6502 A menstruációs vérzés mértéke

A menstruációs vérzés mennyiségével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: túl csekély menstruációs vérzés (hypomenorrhoea); túl erős menstruációs vérzés (menorrhagia, hypermenorrhoea)

b6508 Menstruációs funkciók, másképpen meghatározott**b6509 Menstruációs funkciók, nem meghatározott**

b660 Nemzési funkciók

A nemző-, fogamzóképeséggel, terhességgel, gyermekszüléssel és tejelválasztással kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: a férfi és női nemző-, fogamzóképeség funkciói, terhesség és gyermekszülés, valamint tejelválasztás; károsodások, pl. azoospermia (teljes spermahiány); oligozoospermia (kevés sperma); agalactorrhoea, galactorrhoea, alactatio, mint csökkent fogamzóképeség, sterilitás, spontán vetélések, méhen kívüli terhesség, koraszülés, kis súlyú újszülött, hydramnion és idő előtti szülés, valamint túlhordás

Kivételek: szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650)

b6600 A fogamzóképeséggel kapcsolatos funkciók

A nemzéshez szükséges ivarsejtek termelésének képességével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. csökkent fogamzóképeség és sterilitás esetén

Kivétel: szexuális funkciók (b640)

b6601 A terhességhez kapcsolódó funkciók

A teherbe eséshez és a terhességi állapothoz kapcsolódó funkciók.

b6602 A gyermekszüléshez kapcsolódó funkciók

A gyermek megszületésében érintett funkciók.

b6603 Tejelválasztás

Funkciók, amelyek részt vesznek a tej termelésében, a csecsemő számára a tej elérhetővé tételében.

b6608 Nemzési funkciók, másképpen meghatározott**b6609 Nemzési funkciók, nem meghatározott****b670 Az ivarszervi és szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek**

A szexuális vágy ébredése, a nemi aktus, a menstruáció és a kapcsolódó ivarszervi vagy szaporodási funkciók kapcsán keletkező érzetek.

Beszámítanak: dyspareunia, dysmenorrhoea, hőhullámok menopause idején és éjszakai izzadás menopause idején

Kivételek: fájdalomérzés (b280); vizelési funkciókkal kapcsolatos érzetek (b630); szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650); nemzési funkciók (b660)

b6700 Kellemetlen érzés a szexuális érintkezés kapcsán

A szexuális vágy ébredése, az előjáték, az érintkezés, az orgazmus és a feloldódás kapcsán jelentkező érzetek.

b6701 Kellemetlen érzés a menstruációs ciklus kapcsán

A menstruációval kapcsolatos érzetek, beleértve a pre- és posztmenstruációs fázist is.

b6702 Kellemetlen érzés a menopausa kapcsán

A menstruációs ciklus megszűnésével kapcsolatos érzetek.

Beszámítanak: hőhullámok és éjszakai izzadás a menopausa idején

b6708 Ivarszervi és szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek, másképpen meghatározott**b6709 Ivarszervi és szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek, nem meghatározott**

Ivarszervi és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott és nem

b679 meghatározott

Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott

b698

Húgy-ivar rendszeri és szaporodási funkciók, nem meghatározott

b699

7. fejezet

Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

A fejezet a mozgás és a mobilitás funkcióit tartalmazza, beleértve az ízületek, a csontok, a reflexek és az izmok funkcióit.

Az ízületek és a csontok funkciói (b710–b729)

b710 Az ízületek mobilitási funkciói

Egy ízület mozgásának irányaihoz és kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: egy vagy több ízület mobilitásának funkciói, a csigolya-, váll-, könyök-, csukló-, csípő-, térd-, bokaízületek, a kéz és láb kisízületei mobilitásának funkciói; az ízületek mobilitása általánosságban; károsodások, pl. az ízületek túlnyújthatósága (hipermobilitás), befagyott ízületek, befagyott váll, arthrosis

Kivételek: az ízületi funkciók stabilitása (b715); az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760)

b7100 Egy ízület mobilitása

Egy ízület mozgásának irányaihoz és kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7101 Több ízület mobilitása

Több ízület mozgásának irányaihoz és kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7102 Ízületek mobilitása, általában

A test összes ízülete mozgásának irányaihoz és kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7108 Az ízületek mobilitási funkciói, másképpen meghatározott**b7109** Az ízületek mobilitási funkciói, nem meghatározott**b715** Az ízületi funkciók stabilitása

Az ízületek szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.

Beszámítanak: egy ízület, több ízület és általánosságban az ízületek stabilitásának funkciói; károsodások, pl. instabil vállízület, ízületi ficam, váll- és csípőficam

Kivétel: az ízületek mobilitási funkciói (b710)

b7150 Egy ízület stabilitása

Egy ízület szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.

b7151 Több ízület stabilitása

Több ízület szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.

b7152 Ízületek stabilitása, általánosságban

A test összes ízületének szerkezeti épségét megőrző funkciók.

b7158 Ízületek stabilitása, másképpen meghatározott**b7159 Ízületek stabilitása, nem meghatározott****b720 A csontok mozgásának funkciói**

A lapocka, a medence-, a kéztő- és a lábtőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. befagyott lapocka és befagyott medence

Kivétel: az ízületek mobilitási funkciói (b710)

b7200 A lapocka mobilitása

A lapocka mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. előreálló és behúzódtott lapocka, a lapocka lateralis és medialis rotációja

b7201 A medence mobilitása

A medence mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámít: a medence rotációja

b7202 A kéztőcsontok mobilitása

A kéztőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

b7203 A lábtőcsontok mobilitása

A lábtőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

b7208 A csontok mozgásának funkciói, másképpen meghatározott**b7209 A csontok mozgásának funkciói, nem meghatározott****b729 Az ízületek és a csontok funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

Izomfunkciók (b730–b749)

b730 Izomerő-funkciók

Egy izom vagy izomcsoportok összehúzódása révén kifejtett erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: specifikus izmok vagy izomcsoportok, egy végtag izmainak, a test egyik oldali izmainak, az alsó testfél, minden végtag, a törzs és az egész test izmainak erejéhez kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. a láb és a kéz kisizmainak gyengesége, részleges izombénulás (paresis), teljes izombénulás (paralysis), végtag teljes bénulása (monoplegia), a test egyik oldalának teljes bénulása (hemiplegia), keresztezett kétoldali bénulás (paraplegia), négy végtag bénulása (quadriplegia), mozgásbénulásos némaság (akinetikus mutismus)

Kivétel: a szemkörnyéki struktúrák funkciói (b215); izomtonus-funkciók (b735); izmok állóképességének funkciói (b740)

b7300 Önálló izmok és izomcsoportok ereje

Körülírt és önálló izmok, izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. a láb és a kéz kisizmainak gyengesége

b7301 Egy végtag izmainak ereje

Egy felső vagy alsó végtag izmainak vagy izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. egy végtag vagy izomcsoport részleges (monoparesis) vagy teljes (monoplegia) bénulása

b7302 A test egyik oldali izmainak ereje

A test bal vagy jobb oldalán található izmok és izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. hemiparesis, hemiplegia

b7303 Az alsó testfél izmainak ereje

Az alsó testfél izmainak és izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. paraparesis, paraplegia

b7304 Minden végtag izmainak ereje

Mind a négy végtag izmainak vagy izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. tetraparesis (négy végtag részleges bénulása) és tetraplegia (négy végtag teljes bénulása)

b7305 A törzsizomzat ereje

A törzsben található izmok és izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

b7306 A test összes izmainak ereje

A test összes izmának és izomcsoportjának összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. akinetikus mutismus

b7308 Izomerő-funkciók, másképpen meghatározott**b7309 Izomerő-funkciók, nem meghatározott****b735 Izomtónus-funkciók**

A nyugvó izmok feszességéhez és az izmok passzív mozgattal szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: önálló izmok és izomcsoportok, egy végtag, a test egyik oldala, az alsó testfél, minden végtag, a törzs és az egész test izmainak feszességéhez kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. hypotonia (gyengült tónus), hypertonia (fokozott tónus), izomspaszticitás

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); az izom-állóképesség funkciói (b740)

b7350 Önálló izmok és izomcsoportok tónusa

Nyugalmi állapotú, önálló izmok és izomcsoportok feszességéhez és ezek passzív mozgattal szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. fokális dystoniáknál, pl. torticollis (ferdenyakúság)

b7351 Egy végtag izmainak tónusa

Egy felső vagy alsó végtag nyugalmi állapotú izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattal szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: monoparesishez és monoplegiához társuló károsodások

b7352 A test egyik oldali izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban a jobb vagy a bal testfél nyugalmi állapotú izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattal szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: hemiparesishez és hemiplegiához társuló károsodások

b7353 Az alsó testfél izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban az alsó testfél izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: paraparesishez és paraplegiához társuló károsodások

b7354 Az összes végtag izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban mind a négy végtag izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: tetraparesishez és tetraplegiához társuló károsodások

b7355 A törzsizmok tónusa

Nyugalmi állapotban a törzs izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

b7356 Az egész test izomtónusa

Nyugalmi állapotban az egész test izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgattással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. generalizált dystoniákban és Parkinson-betegségben, illetve általános paresis és paralysis

b7358 Izomtónus-funkciók, másképpen meghatározott**b7359 Izomtónus-funkciók, nem meghatározott****b740 Az izom-állóképesség funkciói**

Az izom-összehúzódnás fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig.

Beszámítanak: önálló izmokban és izomcsoportokban, illetve a test összes izmában összehúzódnás fenntartásához kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. myasthenia gravis esetén

Kivételek: a terheléstolerancia funkciói (b455); az izomerő funkciói (b730); az izomtónus funkciói (b735)

b7400 Önálló izmok állóképessége

Az izom-összehúzódnás fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig egyes izmokban.

b7401 Izomcsoportok állóképessége

Az izom-összehúzódnás fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig izomcsoportokban.

Beszámítanak: monoparesishez, monoplegiához, hemiparesishez és hemiplegiához, valamint paraparesishez és paraplegiához társuló károsodások

b7402 A test összes izmának állóképessége

Az izom-összehúzódnás fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig a test összes izmában.

Beszámítanak: tetraparesishez, tetraplegiához, általános paresishez és paralysishez társuló károsodások

b7408 Az izom-állóképesség funkciói, másképpen meghatározott**b7409 Az izom-állóképesség funkciói, nem meghatározott****b749 Izomfunkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott****Mozgási funkciók (b750–b789)****b750 Motoros reflex funkciók**

A specifikus ingerekre, automatikusan kiváltódó, akaratlan izom-összehúzódnások funkciói.

Beszámítanak: nyújtási motoros reflex, automatikus lokális ízületi reflex, káros és egyéb exteroceptív ingerek által kiváltott reflexek; visszahúzóreflexek, bicepsreflex, radialis reflex, quadricepsreflex, patellareflex, Achilles-reflex

b7500 Nyújtási motoros reflex

Nyújtás hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izomösszehúzódnások funkciói.

b7501 Káros ingerek által kiváltott reflexek

Fájdalmas vagy más, káros ingerek hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izom-összehúzódnások funkciói.

Beszámít: visszahúzóreflex

b7502 Egyéb, exteroceptív ingerek által kiváltott reflex

Külső, de nem káros ingerek hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izom-összehúzódnások funkciói.

b7508 Motoros reflex funkciók, másképpen meghatározott

b7509 Motoros reflex funkciók, nem meghatározott**b755 Az akaratlan mozgási reakciók funkciói**

A testhelyzet, az egyensúly és riasztó ingerek által kiváltott, akaratlan izom-összehúzódások funkciói a nagyizomokban.

Beszámítanak: a posturalis reakciók (testhelyzet-megtartás) funkciói, kiegyenesedési reakciók, testhelyzet-változtatásra adott reakciók, egyensúlymegtartó reakciók, támasztóreakciók, védekezőreakciók

Kivétel: motoros reflex funkciók (b750)

b760 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja

Az akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: egyszerű akaratlagos mozgások és összetett akaratlagos mozgások irányítása, akaratlagos mozgások összehangolása, a kar vagy a láb támasztófunkciói, a jobb és a bal oldal motoros összehangolása, szem és kéz összehangolása, a szem és a láb összehangolása; károsodások, pl. irányítási és összehangolási problémák, pl. dysdiadochokinesis

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); akaratlan mozgási funkciók (b765); járásminta-funkciók (b770)

b7600 Egyszerű, akaratlagos mozgások szabályozása

Az egyszerű vagy izolált, akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

b7601 Összetett akaratlagos mozgások szabályozása

Az összetett akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

b7602 Akaratlagos mozgások összehangolása

Egyszerű és összetett akaratlagos mozgások összehangolásához kapcsolódó funkciók, melynek eredménye összerendezett mozdulatsorok végrehajtása.

Beszámítanak: jobb és bal oldal összehangolása, vizuálisan irányított mozgások összehangolása, pl. a szem és a kéz összehangolása, valamint a szem és a láb összehangolása; károsodások, pl. dysdiadochokinesis

b7603 A kar vagy a láb támasztófunkciói

Akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók, amikor a testsúly a karokra (két könyök vagy kéz), illetve a lábakra (két térd vagy lábfej) helyeződik.

b7608 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja, másképpen meghatározott

b7609 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja, nem meghatározott**b765 Akaratlan mozgási funkciók**

Egy izom vagy izomcsoport önkéntelen, nem vagy félig céltudatos, akaratlan összehúzódásainak funkciói.

Beszámítanak: izmok akaratlan összehúzódásai; károsodások, pl. tremorok (remegések), tic (rángatózó mozgás), manierismus (szokatlan mozgások), sztereotípiák (gépiesség), motoros perseveratio (értelmetlen mozgásismétlődés), chorea (vitustánc), athetosis, vokális tic, dystoniás mozgások és dyskinesia (mozgászavar)

Kivételek: az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760); járásminta-funkciók (b770)

b7650 Akaratlan izom-összehúzódások

Egy izom vagy izomcsoport önkéntelen, nem vagy félig céltudatos, akaratlan összehúzódásainak funkciói, mint pl. amelyek pszichés működészavar részeként észlelhetők.

Beszámítanak: károsodások, pl. choreiform és athetoid mozgások; alváshoz kapcsolódó mozgási rendellenességek

b7651 Tremor

Ízület körüli izomcsoport váltakozó összehúzódásának és elernyedésének funkciói, amelyek remegést okoznak.

b7652 Tic és manierismus

Ismétlődő, látszólag céltudatos, akaratlan összehúzódások egy izomcsoportban.

Beszámítanak: károsodások, pl. vokális tic, coprolalia (illetlen szavak ismételtetése), fogcsikorgatás

b7653 Sztereotípiák és motoros perseveratiók

Spontán, nem céltudatos mozgások funkciói, pl. ismétlődő előre-hátra ringatózás, bólogatás vagy fejrázás.

b7658 Akaratlan mozgási funkciók, másképpen meghatározott**b7659 Akaratlan mozgási funkciók, nem meghatározott**

b770 Járásminta-funkciók

Sétával, futással vagy más egésztest-elmozdulással kapcsolatos mozgási minták funkciói.

Beszámítanak: séta- és futásminták; károsodások, pl. spasztikus járás, hemiplegiás járás, paraplegiás járás, aszimmetrikus járás, bicegés, merev járás

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); izomtónus-funkciók (b735); az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760); akaratlan mozgási funkciók (b765)

b780 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek

A test izmaihoz, izomcsoportjaihoz és ezek mozgásához társuló érzetek.

Beszámítanak: izommerevség és az izmok kötöttségének érzete; izomgörcs vagy -összehúzódás és az izmok fáradtsága

Kivétel: fájdalomérzés (b280)

b7800 Izommerevség érzete

Izmok feszülésének vagy merevségének érzése.

b7801 Izomgörcs érzete

Egy izom vagy izomcsoport akaratlan összehúzódásának érzése.

b7808 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek, másképpen meghatározott**b7809 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek, nem meghatározott****b789 Mozgási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott****b798 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott****b799 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, nem meghatározott**

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

A fejezet a bőr, a körmök és a testszőrzet funkcióit tartalmazza.

A bőr funkciói (b810–b849)

b810 A bőr védőfunkciói

A bőrnek a szervezet fizikai, kémiai és biológiai ártalmakkal szembeni védelmét szolgáló funkciói.

Beszámítanak: védelmi funkciók a nap- és más sugárzás ellen, fényérzékenység, pigmentáció, a bőr minősége; a bőr szigetelőfunkciója, hegképződés, bőrkeményedés; károsodások, pl. repedezett bőr, fekélyek, felfekvések, a bőr elvékonyodása

Kivételek: a bőr helyreállító funkciói (b820); a bőr egyéb funkciói (b830)

b820 A bőr helyreállító funkciói

A bőr berepedésének és más sérülésének helyreállítására szolgáló funkciók.

Beszámítanak: pörkképződés, sebgyógyulás, hegesevés; horzsolások és keloidképződés (hegburjánzás)

Kivételek: a bőr védőfunkciói (b810); a bőr egyéb funkciói (b830)

b830 A bőr egyéb funkciói

A védelem és a helyreállítás kivételével a bőr egyéb funkciói, pl. hűtés és verejtékelválasztás.

Beszámítanak: a verejtékezés funkciói, a bőr mirigyfunkciói és testszagképzése

Kivételek: a bőr védőfunkciói (b810); a bőr helyreállító funkciói (b820)

b840 A bőrrel kapcsolatos érzetek

Bőrrel kapcsolatos érzetek, pl. viszketés, égő érzés és bizsergés.

Beszámítanak: károsodások, pl. tüszurkálás érzése és hangyamászás érzése

Kivétel: fájdalomérzés (b280)

b849 A bőr funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A szőrzet és a körmök funkciói (b850–869)

A szőrzet funkciói

Szőrzet funkciói, pl. védelem, szín és külső megjelenés.

b850

Beszámítanak: haj- és szőrzetnövekedés, a haj- és szőrzetszín kialakulása, a szőrzet elhelyezkedésének funkciói; károsodások, úgymint hajhullás, alopecia (kopaszság)

A körmök funkciói

Körmök funkciói, pl. védelem, karmolás, külső megjelenés.

b860

Beszámítanak: a körmök növekedése és színeződése, a körmök minősége

A szőrzet és a körmök funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b869

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, másképpen meghatározott

b898

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, nem meghatározott

b899

TESTI STRUKTÚRÁK

Meghatározások: A **testi struktúrák** a test anatómiai részei, pl. szervek, végtagok és azok alkotórészei.

A **károsodások** problémák a testi funkcióban vagy struktúrában pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Első minősítő

Az általános minősítőt negatív skálával egy károsodás mértékének vagy kiterjedtségének jelölésére használjuk:

xxx.0 NINCS károsodás	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE károsodás	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT károsodás	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS károsodás	(nagyértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES károsodás	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a testi struktúra károsodásának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a testi struktúrában a „nincs károsodás”-t vagy a „teljes károsodás”-t kódoljuk, ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A „mérsékelt károsodás” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Második minősítő

A vizsgált testi struktúra károsodásának jellegét fejezi ki.

0	nincs strukturális változás
1	teljes hiány
2	részleges hiány
3	többlet
4	rendellenes arányok
5	folytvonossághiány
6	eltérő helyzet
7	a struktúra minőségi változásai, beleértve a folyadékgyülemet is
8	nem meghatározott
9	nem alkalmazható

Harmadik minősítő (ajánlott)

Kidolgozandó az elhelyezkedés megjelölésére.

- 0 több mint egy régió
- 1 jobb oldal
- 2 bal oldal
- 3 mindkét oldal
- 4 elülső
- 5 hátsó
- 6 proximalis
- 7 distalis
- 8 nem meghatározott
- 9 nem alkalmazható

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

1. fejezet

Idegrendszeri struktúrák

s110 Az agy struktúrája

s1100 Az agykérgi lebenyek struktúrája

s11000 Homloklebeny

s11001 Halántéklebeny

s11002 Fali lebeny

s11003 Tarkólebeny

s11008 Az agykérgi lebenyek struktúrája, másképpen meghatározott

s11009 Az agykérgi lebenyek struktúrája, nem meghatározott

s1101 A középagy struktúrája

s1102 A köztiagy struktúrája

s1103 A törzsdúcok és kapcsolódó struktúrák

s1104 A kisagy struktúrája

s1105 Az agytörzs struktúrája

s11050 Nyúltagy

s11051 Hid

s11058 Az agytörzs struktúrája, másképpen meghatározott

s11059 Az agytörzs struktúrája, nem meghatározott

s1106 Az agyidegek struktúrája

s1108 Az agy struktúrája, másképpen meghatározott

s1109 Az agy struktúrája, nem meghatározott

s120 A gerincvelő és a kapcsolódó struktúrák

- s1200 A gerincvelő struktúrája
 - s12000 Nyaki gerincvelő
 - s12001 Háti gerincvelő
 - s12002 Ágyék-keresztcsonti gerincvelő
 - s12003 Cauda equina (ágyékfonat)
 - s12008 A gerincvelő struktúrája, másképpen meghatározott
 - s12009 A gerincvelő struktúrája, nem meghatározott
- s1201 Gerincvelői idegek,
- s1208 A gerincvelő és a kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s1209 A gerincvelő és a kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott
- s130** Az agyhártyák struktúrája
- s140** A szimpatikus idegrendszer struktúrája
- s150** A paraszimpatikus idegrendszer struktúrája
- s198** Az idegrendszer struktúrája, másképpen meghatározott
- s199** Az idegrendszer struktúrája, nem meghatározott

2. fejezet

A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák

s210 A szemgödör struktúrája**s220** A szemgolyó struktúrája

s2200 Kötőhártya, ínhártya, érhártya

s2201 Szaruhártya

s2202 Szivárványhártya

s2203 Recehártya

s2204 Szemlencse

s2205 Üvegtest

s2208 A szemgolyó struktúrája, másképpen meghatározott

s2209 A szemgolyó struktúrája, nem meghatározott

s230 Szemkörnyéki struktúrák

s2300 A könnymirigy és a kapcsolódó struktúrák

s2301 Szemhéj

s2302 Szempilla

s2303 Külső szemizmok

s2308 Szemkörnyéki struktúrák, másképpen meghatározott

s2309 Szemkörnyéki struktúrák, nem meghatározott

s240 A külső fül struktúrája**s250** A közé fül struktúrája

s2500 Dobhártya

s2501 Fülkürt (Eustach-kürt)

s2502 Hallócsontok

s2508 A középfül struktúrája, másképpen meghatározott

s2509 A középfül struktúrája, nem meghatározott

s260 A belső fül struktúrája

s2600 Csiga

s2601 Vestibularis labirintus

s2602 Félkörös ívjáratok

s2603 Belső hallónyílás

s2608 A belső fül struktúrája, másképpen meghatározott

s2609 A belső fül struktúrája, nem meghatározott

s298 A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott

s299 A szem, a fül és a kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák

s310 Az orr struktúrája

- s3100 Az orr külső része
- s3101 Orrsövény
- s3102 Orrmelléküregek
- s3108 Az orr struktúrája, másképpen meghatározott
- s3109 Az orr struktúrája, nem meghatározott

s320 A szájüreg struktúrája

- s3200 Fogak
- s3201 Fogíny
- s3202 A szájpadlás struktúrája
 - s31020 Kemény szájpad
 - s31021 Lágyszájpad
- s3203 Nyelv
- s3204 Az ajkak struktúrája
 - s32040 Felső ajak
 - s32041 Alsó ajak
- s3208 A száj struktúrája, másképpen meghatározott
- s3209 A száj struktúrája, nem meghatározott

s330 A garat struktúrája

- s3300 Orrgarat
- s3301 Szájgarat

s3308 A garat struktúrája, másképpen meghatározott

s3309 A garat struktúrája, nem meghatározott

s340 A gége struktúrája

s3400 Hangszalagok

s3408 A gége struktúrája, másképpen meghatározott

s3409 Gége struktúrája, nem meghatározott

s398 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, másképpen meghatározott

s399 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, nem meghatározott

4. fejezet

A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái

s410 A cardiovascularis rendszer struktúrája

s4100 Szív

s41000 Pitvarok

s41001 Kamrák

s41008 A szív struktúrája, másképpen meghatározott

s41009 A szív struktúrája, nem meghatározott

s4101 Artériák

s4102 Vénák

s4103 Hajszálerek

s4108 A cardiovascularis rendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s4109 A cardiovascularis rendszer struktúrája, nem meghatározott

s420 Az immunrendszer struktúrája

s4200 Nyirokerek

s4201 Nyirokcsomók

s4202 Csecsemőmirigy

s4203 Lép

s4204 Csontvelő

s4208 Az immunrendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s4209 Az immunrendszer struktúrája, nem meghatározott

s430 A légzőrendszer struktúrája

s4300 Légcső

- s4301 Tüdőfelek**
 - s43010 Hörgők**
 - s43011 Légzőszervek**
 - s43018 A tüdőfelek struktúrája, másképpen meghatározott**
 - s43019 A tüdőfelek struktúrája, nem meghatározott**
- s4302 Mellüreg**
- s4303 Légzőszervek**
 - s43030 Belső szervek izmai**
 - s43031 Rekesz**
 - s43038 Légzőszervek, másképpen meghatározott**
 - s43039 Légzőszervek, nem meghatározott**
- s4308 A légzőrendszer struktúrája, másképpen meghatározott**
- s4309 A légzőrendszer struktúrája, nem meghatározott**
- s498 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, másképpen meghatározott**
- s499 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, nem meghatározott**

5. fejezet

Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák

s510 A nyálmirigyek struktúrája

s520 A nyelőcső struktúrája

s530 A gyomor struktúrája

s540 A bél struktúrája

s5400 A vékonybél struktúrája

s5401 A vastagbél struktúrája

s5408 A bél struktúrája, másképpen meghatározott

s5409 A bél struktúrája, nem meghatározott

s550 A hasnyálmirigy struktúrája

s560 A máj struktúrája

s570 Az epehólyag és az epevezetékek struktúrája

s580 Az endokrin mirigyek struktúrája

s5800 Agyalapi mirigy

s5801 Pajzsmirigy

s5802 Mellékpajzsmirigy

s5803 Mellékvese

s5808 Az endokrin mirigyek struktúrája, másképpen meghatározott

s5809 Az endokrin mirigyek struktúrája, nem meghatározott

s598 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott

s599 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

6. fejezet

A húgy-ivar rendszer és a szaporodási rendszer struktúrái

s610 A húgy-ivar rendszer struktúrája

s6100 Vesék

s6101 Húgyvezetékek

s6102 Húgyhólyag

s6103 Húgycső

s6108 A húgy-ivar rendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s6109 A húgy-ivar rendszer struktúrája, nem meghatározott

A medencefenék struktúrája

s620

A szaporodási rendszer struktúrája

s630

s6300 Petefészkek

s6301 A méh struktúrája

s63010 Méhtest

s63011 Méhnyak

s63012 Méhkiürtök

s63018 A méh struktúrája, másképpen meghatározott

s63019 A méh struktúrája, nem meghatározott

s6302 Mell és mellbimbó

s6303 A hüvely és a külső nemi szervek struktúrája

s63030 Csikló

s63031 Nagyajkak

s63032 Kisajkak

s63033 Hüvely

- s6304 Herék
- s6305 A hímvessző struktúrája
 - s63050 Glans penis
 - s63051 Corpus penis
 - s63058 A hímvessző struktúrája, másképpen meghatározott
 - s63059 A hímvessző struktúrája, nem meghatározott
- s6306 Prostata
- s6308 A szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s6309 A szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott
- s698** A húgy-ivar rendszer és a szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s699** A húgy-ivar rendszer és a szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott

7. fejezet

Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák

s710 A fej és a nyaki régió struktúrája

s7100 Az agykoponya csontjai

s7101 Az arckoponya csontjai

s7102 A nyaki régió csontjai

s7103 A fej és a nyaki régió ízületei

s7104 A fej és a nyaki régió izmai

s7105 A fej és a nyaki régió szalagjai és fasciái

s7108 A fej és a nyaki régió struktúrája, másképpen meghatározott

s7109 A fej és a nyaki régió struktúrája, nem meghatározott

s720 A vállrégió struktúrái

s7200 A vállrégió csontjai

s7201 A vállrégió ízületei

s7202 A vállrégió izmai

s7203 A vállrégió szalagjai és fasciái

s7208 A vállrégió struktúrái, másképpen meghatározott

s7209 A vállrégió struktúrái, nem meghatározott

s730 A felső végtag struktúrája

s7300 A kar struktúrája

s73000 A kar csontja

s73001 Könyökizület

s73002 A kar izmai

s73003 A kar szalagjai és fasciái

s73008 A kar struktúrája, másképpen meghatározott

s73009 A kar struktúrája, nem meghatározott

s7301 Az alkar struktúrája

s73010 Az alkar csontjai

s73011 Csuklóízület

s73012 Az alkar izmai

s73013 Az alkar szalagjai és fasciái

s73018 Az alkar struktúrája, másképpen meghatározott

s73019 Az alkar struktúrája, nem meghatározott

s7302 A kéz struktúrája

s73020 A kéz csontjai

s73021 A kéz és az ujjak ízületei

s73022 A kéz izmai

s73023 A kéz szalagjai és fasciái

s73028 A kéz struktúrája, másképpen meghatározott

s73029 A kéz struktúrája, nem meghatározott

s7308 A felső végtag struktúrája, másképpen meghatározott

s7309 A felső végtag struktúrája, nem meghatározott

s740 A medenceregión struktúrája

s7400 A medenceregión csontjai

s7401 A medenceregión ízületei

s7402 A medenceregión izmai

s7403 A medenceregión szalagjai és fasciái

s7408 A medenceregión struktúrája, másképpen meghatározott

s7409 A medenceregión struktúrája, nem meghatározott

s750 Az alsó végtag struktúrája**s7500** A comb struktúrája**s75000** A comb csontja**s75001** Csípőízület**s75002** A comb izmai**s75003** A comb szalagjai és fasciái**s75008** A comb struktúrája, másképpen meghatározott**s75009** A comb struktúrája, nem meghatározott**s7501** A lábszár struktúrája**s75010** A lábszár csontjai**s75011** Térdízület**s75012** A lábszár izmai**s75013** A lábszár szalagjai és fasciái**s75018** A lábszár struktúrája, másképpen meghatározott**s75019** A lábszár struktúrája, nem meghatározott**s7502** A boka és a láb struktúrája**s75020** A boka és a láb a csontjai**s75021** A boka, a láb és a lábujjak ízületei**s75022** A boka és a láb izmai**s75023** A boka és a láb szalagjai és fasciái**s75028** A boka és a láb struktúrája, másképpen meghatározott**s75029** A boka és a láb struktúrája, nem meghatározott**s7508** Az alsó végtag struktúrája, másképpen meghatározott**s7509** Az alsó végtag struktúrája, nem meghatározott

s760 A törzs struktúrája

s7600 A gerincoszlop struktúrája

s76000 A nyaki gerinc struktúrája

s76001 A háti gerinc struktúrája

s76002 Az ágyéki gerinc struktúrája

s76003 A keresztcsonti gerinc struktúrája

s76004 Farkcsont

s76008 A gerincoszlop struktúrája, másképpen meghatározott

s76009 A gerincoszlop struktúrája, nem meghatározott

s7601 A törzs izmai

s7602 A törzs szalagjai és fasciái

s7608 A törzs struktúrája, másképpen meghatározott

s7609 A törzs struktúrája, nem meghatározott

s770 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák

s7700 Csontok

s7701 Ízületek

s7702 Izmok

s7703 Ízületen kívüli szalagok, fasciák, izmokon kívüli aponeurosisok, retinaculumok, septumok, bursák, nem meghatározott

s7708 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák, másképpen meghatározott

s7709 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák, nem meghatározott

s798 Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott**s799** Mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái

s810 Bőrterületek struktúrái

s8100 A fej-nyaki régió bőre

s8101 A vállrégió bőre

s8102 A felső végtag bőre

s8103 A medencerégió bőre

s8104 Az alsó végtag bőre

s8105 A törzs és a hát bőre

s8108 Bőrterületek struktúrái, másképpen meghatározott

s8109 Bőrterületek struktúrái, nem meghatározott

s820 A bőr mirigyeinek struktúrája

s8200 Verejtékmirigyek

s8201 Faggyúmirigyek

s8208 A bőr mirigyeinek struktúrája, másképpen meghatározott

s8209 A bőr mirigyeinek struktúrája, nem meghatározott

s830 A körmök struktúrája

s8300 Kézujjkörmök

s8301 Lábujjkörmök

s8308 A körmök struktúrája, másképpen meghatározott

s8309 A körmök struktúrája, nem meghatározott

s840 A szőrzet struktúrája**s898** A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, másképpen meghatározott**s899** A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, nem meghatározott

TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL

*Meghatározások: A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.*

*A **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben.*

*A **tevékenység akadályozottsága** nehézség, amit az egyén a cselekvések végrehajtása során tapasztal.*

*A **részvételi korlátozottság** probléma, amit az egyén tapasztal az élethelyzetekben történő közreműködéskor.*

Minősítők

A Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományait egyetlen listában adjuk meg, amely felöleli az élet minden területét (az alapszintű tanulástól és a megfigyeléstől az összetettebb területekig, pl. a társadalmi feladatok). Ez az alkotóelem alkalmazható a tevékenységek (a) vagy a részvétel (p) vagy mindkettő rögzítésére.

A Tevékenységek és részvétel alkotóelem két értékminősítője a *teljesítmény* és a *képesség* minősítők. A teljesítmény minősítővel jellemezhető, amit az egyén saját, adott környezetében megtesz. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, a teljesítmény – amikor ezzel a minősítővel jellemezzük – megfogalmazható úgy is, mint az egyén „közreműködése egy élethelyzetben” vagy a „megélt tapasztalat” abban a valós környezetben, amelyben él. Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikaiakat, a társadalmiakat és az attitűdök világát, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem felhasználásával kódolhatók.

A *képesség* minősítő jellemzi egy személy lehetséges képességét egy feladat vagy egy cselekvés végrehajtására. Ez a minősítő a funkcióképesség várható legmagasabb szintjét határozza meg, amelyet egy személy egy adott résztartományban, egy adott pillanatban elérhet. A képességet egységesített vagy standard környezetben méri, tehát a mérés eredménye az egyén környezetileg kiegyenlített lehetséges képességét tükrözi. A Környezeti tényezők alkotóelem használható ezen egységesített vagy standard környezet leírására.

A képesség és a teljesítmény minősítők egyaránt alkalmazhatók segédeszközök, illetve személyi segítség igénybe vételével vagy hiányuk esetén, az alábbi skála szerint:

xxx.0 NINCS nehézség	(nincs, hiányzik, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE nehézség	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT nehézség	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS nehézség	(nagyértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES nehézség	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgáló eszközök vagy egyéb standardok léteznek a nehézségének vagy a képesség korlátozottságának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a teljesítményben nehézség hiányát, illetve a teljesítmény teljes nehézségét kódoljuk, ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. Egy mérsékelt teljesítménynehézség általában a teljesítmény a teljes skálán a középértékig terjedhet. A százalékokat a különböző résztartományokban kell kalibrálni, figyelembe véve a populáció standardjait, az eloszlásgörbéket (percentilek). További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

1. fejezet

Tanulás és az ismeretek alkalmazása

Ez a fejezet a tanulást, a megtanult ismeretek alkalmazását, a gondolkodást, a problémák megoldását és a döntéshozatalt tartalmazza.

Céltudatos érzékelési tapasztalatok (d110–d129)

d110 Megfigyelés

A vizuális érzékelés szándékos használata látható ingerek megismerésére, pl. egy sportesemény vagy a játszó gyermekek megfigyelése.

d115 Meghallgatás

A hallási érzékelés szándékos használata hangingerek megismerésére, pl. rádió, zene vagy előadás hallgatása.

d120 Egyéb akaratlagos érzékelés

A test más, alapvető érzékeléseinek szándékos használata ingerek megismerésére, pl. anyagminőségek megtapintása és érzése, édesség megízlelése vagy virág megszagolása.

d129 Céltudatos érzékelési tapasztalatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Alapszintű tanulás (d130–d159)

d130 Utánzás

A tanulás alapvető elemeként példa követése vagy utánzás, mint pl. egy gesztus, egy hang vagy az ábécé betűinek másolása.

d135 Ismétlés

A tanulás alapvető elemeként események vagy szimbólumsorok felmondása, mint pl. számolás tízesével vagy versszavalás gyakorlása.

d140 Olvasástanulás

Az írott anyag (beleértve a Braille-t is) folyékony és pontos olvasási képességének kifejlesztése, pl. írásjegyek és az ábécé felismerése, szavak hangoztatása a megfelelő kiejtéssel, valamint szavak és kifejezések megértése.

d145 Írástanulás

Hangokat, szavakat és kifejezéseket képviselő szimbólumok létrehozási képességének kifejlesztése, gondolatközlés céljából (beleértve a Braille-írást is), pl. a pontos betűzés és a nyelvtan helyes alkalmazása.

d150 Számolástanulás

Számok kezelésének, valamint egyszerű és összetett matematikai műveletek végrehajtási képességének kifejlesztése, mint az összeadás és kivonás matematikai jelének használata, vagy egy probléma megoldására a megfelelő matematikai művelet alkalmazása.

d155 Készségek elsajátítása

Összefüggő cselekvés- és feladatsorokra vonatkozó alapszintű és összetett jártasságok kifejlesztése abból a célból, hogy egy készség elsajátítását megkezdjük és elvégezzük, pl. eszközhasználat vagy társasjátékok játszása, pl. sakkozás.

Beszámítanak: alapszintű és összetett készségek megszerzése

d1550 Alapszintű készségek megszerzése

Elemi szintű, célirányos cselekvések megtanulása, pl. evőeszközök, ceruza vagy egy egyszerű szerszám használatának megtanulása.

d1551 Összetett készségek megszerzése

Összefüggő cselekvéssorok megtanulása, amelyek célja a szabályok betartása, mozdulatok sorba- és összerendezése, mint pl. játékokban részvétel – futball, vagy építőszerszám használatának megtanulása.

d1558 Készségek megszerzése, másképpen meghatározott**d1559 Készségek megszerzése, nem meghatározott****d159 Alapszintű tanulás, másképpen meghatározott és nem meghatározott*****Ismeretek alkalmazása (d160–d179)*****d160 Figyelem-összpontosítás**

Szándékos összpontosítás specifikus ingerekre, pl. a zavaró zajok kiszűrése.

d163 Gondolkodás

Gondolatok, elméletek és elképzelések megfogalmazása és kialakítása, meghatározott céllal vagy a nélkül, önállóan vagy másokkal együtt, mint pl. regény megalkotása, egy tétel bizonyítása, játék a gondolatokkal, ötletbörze, meditálás, elmélkedés, találgatás vagy mérlegelés.

Kivételek: problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177)

d166 Olvasás

Az írott nyelv megértéséhez és értelmezéséhez szükséges cselekvések végrehajtása (pl. könyvek, útmutatók vagy újságok szöveges vagy Braille-írással) általános ismeretek vagy specifikus információ megszerzése céljából.

Kivétel: olvasástanulás (d140)

d170 Írás

Információközlés céljából szimbólumok vagy nyelv használata vagy létrehozása, pl. írásos feljegyzés készítése eseményekről vagy gondolatokról, illetve levél megfogalmazása.

Kivétel: írástanulás (d145)

d172 Számolás

A matematikai alapelvek alkalmazásával számítások végrehajtása szövegesen megfogalmazott problémák megoldására, és az eredmény levezetése vagy bemutatása, mint pl. három szám összegének kiszámolása, vagy egy szám másikkal történő osztásakor az eredmény meghatározása.

Kivétel: számolástanulás (d150)

d175 Problémák megoldása

Megoldások megtalálása kérdésekre vagy helyzetekre a problémák felismerésével és elemzésével, lehetőségek és megoldások kigondolása, a megoldások lehetséges hatásainak értékelése és a választott megoldás végrehajtása, pl. két ember vitájának megoldása.

Beszámítanak: egyszerű és összetett problémák megoldása

Kivételek: gondolkodás (d163); döntéshozatal (d177)

d1750 Egyszerű problémák megoldása

Megoldások megtalálása egyszerű, vagyis egyetlen témát, tárgyat, illetve kérdést érintő problémára, a probléma felismerésével és elemzésével, megoldások kigondolásával, a megoldások lehetséges hatásainak értékelésével, és a választott megoldás végrehajtása.

d1751 Összetett problémák megoldása

Megoldások megtalálása összetett, vagyis több és egymással összefüggő témát, tárgyat vagy sok összekapcsolódó kérdést magában foglaló problémára, a probléma felismerésével és elemzésével, megoldások kigondolásával, a megoldások lehetséges hatásainak értékelésével, és a választott megoldás végrehajtása.

d1758 Problémák megoldása, másképpen meghatározott**d1759 Problémák megoldása, nem meghatározott**

d177 **Döntéshozatal**

Választás lehetőségek közül, a választás megvalósítása és a választás hatásainak értékelése, mint pl. egy adott dolog kiválasztása és megvásárlása, vagy több elvégzendő feladat esetén döntés, hogy ezekből melyiket végezzük el, majd ennek végrehajtása.

Kivételek: gondolkodás (d163); problémák megoldása (d175)

d179 **Ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott és nem meghatározott****d198** **Tanulás és az ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott****d199** **Tanulás és az ismeretek alkalmazása, nem meghatározott**

2. fejezet

Általános feladatok és elvárások

Ez a fejezet egy vagy több feladat végrehajtásának, a napi foglalatosságok megszervezésének és a stresszhelyzetek kezelésének általános vetületeit tartalmazza. Ezek a tételek alkalmazhatók több specifikus feladattal vagy cselekvéssel közösen, hogy meghatározhassuk a különböző körülmények között a feladatok végrehajtásának alapjául szolgáló ismérveket.

d210 Egyetlen feladat végrehajtása

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása, amelyek egyetlen feladat értelmi és testi összetevőivel kapcsolatosak, mint pl. egy feladat megkezdése, egy feladathoz szükséges idő, hely és anyagok biztosítása, feladatteljesítés ütemezése és egy feladat végrehajtása, befejezése.

Beszámítanak: egy egyszerű vagy összetett feladat végrehajtása; egy feladat végrehajtása önállóan vagy csoportban

Kivételek: készségek elsajátítása (d155); problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177); több feladat végrehajtása (d220)

d2100 Egyszerű feladat végrehajtása

Egyszerű feladathoz szükséges előkészület, annak elindítása, idő és tér biztosítása; egyszerű feladat kivitelezése egy főbb alkotóelemmel, pl. könyv olvasása, egy levél megírása vagy megágyazás.

d2101 Összetett feladat végrehajtása

Összetett feladathoz szükséges előkészület, annak elindítása, idő és tér biztosítása, ami szükséges egyenél több alkotóelemből álló, összetett feladat kivitelezéséhez, pl. bútorok elrendezése a lakásban, a lakás berendezése, beiratkozás az iskolába.

d2102 Egyszerű feladat végrehajtása, önállóan

Egy egyszerű vagy összetett feladathoz szükséges előkészület, annak elindítása, idő és tér biztosítása, egy feladat elintézése és kivitelezése egyedül, mások segítsége nélkül.

d2103 Egyszerű feladat végrehajtása, csoportban

Egyszerű vagy összetett feladathoz szükséges előkészület, annak elindítása, idő és tér biztosítása; feladat elintézése és kivitelezése azokkal a személyekkel, akik a feladat néhány vagy minden lépésében érintettek.

d2108 Egyszerű feladat végrehajtása, másképpen meghatározott

d2109 Egyszerű feladat végrehajtása, nem meghatározott

d220 Több feladat végrehajtása

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések kivitelezése, több, összefüggő és összetett feladat részeként, egymás után vagy párhuzamosan.

Beszámítanak: több feladat megvalósítása; több feladat teljesítése; több feladat végrehajtása önállóan vagy csoportban

Kivételek: készségek elsajátítása (d155); problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177); egyetlen feladat végrehajtása (d210)

d2200 Több feladat megvalósítása

Több feladathoz szükséges előkészület, azok elindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után.

d2201 Több feladat teljesítése

Több feladat elvégzése egyszerre vagy egymás után.

d2202 Több feladat végrehajtása, önállóan

Több feladathoz szükséges előkészület, azok elindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után, önállóan, mások segítsége nélkül.

d2203 Több feladat végrehajtása, csoportban

Több feladathoz szükséges előkészület, azok elindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után, más személyekkel, akik a feladatok néhány vagy minden lépésében közreműködnek.

d2208 Több feladat végrehajtása, másképpen meghatározott**d2209 Több feladat végrehajtása, nem meghatározott****d230 Napi rutinfeladatok elvégzése**

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása, a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek megtervezése, elintézése és teljesítése céljából, mint pl. időbeosztás, a nap folyamán különböző tevékenységek megtervezése.

Beszámítanak: a napi rutin intézése és teljesítése; saját aktivitási szint beállítása

Kivétel: több feladat végrehajtása (d220)

d2301 Napi rutinfeladatok intézése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek megtervezése és intézése céljából.

d2302 Napi rutinfeladatok teljesítése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása, mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek teljesítése céljából.

d2303 Saját aktivitási szint beállítása

Cselekvések és magatartások végrehajtása a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeire fordított energia beosztása céljából.

d2308 Napi rutinfeladatok elvégzése, másképpen meghatározott**d2309 Napi rutinfeladatok elvégzése, nem meghatározott****d240 Stressz és más pszichés terhek kezelése**

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a jelentős felelősséget követelő és stresszt, zavartságot vagy krízishelyzeteket magukban hordozó feladatok elvégzéséhez szükséges pszichés terhek feldolgozásához és kontrollálásához, pl. autóvezetés nagy forgalomban, vagy sok gyermek felügyelete.

Beszámítanak: felelősség kezelése; stressz és krízishelyzet kezelése

d2400 Felelősség kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a feladatteljesítmény kötelességeinek feldolgozásához, és ezen kötelességek követelményeinek felméréséhez.

d2401 Stressz kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a feladatteljesítménnyel járó nyomás, kényszerhelyzet vagy stressz feldolgozásához.

d2402 Krízishelyzet kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a döntő fordulópontok leküzdéséhez egy adott helyzetben, akut veszély vagy nehézség idején.

d2408 Stressz és más pszichés terhek kezelése, másképpen meghatározott

d2409 Stressz és más pszichés terhek kezelése, nem meghatározott

d298 Általános feladatok és elvárások, másképpen meghatározott

d299 Általános feladatok és elvárások, nem meghatározott

3. fejezet

Kommunikáció

Ez a fejezet a nyelv, a jelek és szimbólumok által közvetített kommunikáció általános és specifikus jellemzőit tartalmazza, beleértve az üzenetek megértését és létrehozását, társalgás lefolytatását, valamint kommunikációs eszközök és technikák használatát.

Kommunikáció – megértés (d310–d329)**d310 Kommunikáció – beszélt üzenetek megértésével**

A beszélt nyelv által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének megfejtése, mint pl. annak megértése, hogy egy állítás egy tényt megerősít vagy csupán egy állandósult szófordulat.

d315 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével

Gesztusok, szimbólumok és rajzok által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének megfejtése, mint pl. annak észrevétele, hogy egy gyermek fáradt, amikor dörgöli a szemét, vagy pl. a riasztócsengő azt jelzi, hogy tűz van.

Beszámítanak: kommunikáció taglejtések, általános jelek és szimbólumok, rajzok és fényképek megértésével

d3150 Kommunikáció taglejtések megértésével

Arckifejezések, kézmozdulatok vagy -jelek, testtartások és a testbeszéd egyéb formái által közvetített jelentéstartalmak megfejtése.

d3151 Kommunikáció általános értelmű jelek és szimbólumok megértésével

Közhasználatú jelzések és szimbólumok jelentésének megfejtése, mint pl. közlekedési jelzések, vészjelző szimbólumok, zenei vagy tudományos jelölések és ikonok.

d3152 Kommunikáció rajzok, fényképek megértésével

Rajzok (pl. vonalas rajzok, rajzos tervek, festmények, háromdimenziós képek), grafikonok, diagramok és fényképek által hordozott jelentéstartalmak megfejtése, mint pl. annak megértése, hogy a testmagasság-diagramon a görbe emelkedése azt mutatja, hogy a gyermek növekszik.

d3158 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével, másképpen meghatározott**d3159 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével, nem meghatározott**

d320 Kommunikáció – formális jelnyelvi üzenetek megértésével

Formális jelnyelv által közvetített, szó szerinti és burkolt jelentésű üzenetek fogadása és megfejtése.

d325 Kommunikáció – írott üzenetek megértésével

Az írott szöveg (beleértve a Braille-t) által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt értelmének megfejtése, mint pl. politikai események követése a napilapokban, vagy egy vallási irat célzatának megértése.

d329 Kommunikáció – megértése, másképpen meghatározott és nem meghatározott***Kommunikáció – létrehozása (d330–d349)*****d330 Beszéd**

Szavak, kifejezések és hosszabb beszédek létrehozása beszélt üzenetekben, szó szerinti és burkolt jelentéssel, mint pl. egy tény kijelentése vagy egy történet szóbeli előadása.

d335 Nonverbális üzenetek létrehozása

Üzenetek közvetítése gesztusok, szimbólumok és rajzok használatával, mint pl. az ellenkezés jelzése fejrázással, kép vagy diagram rajzolása egy tény vagy összetett gondolat közlésére.

Beszámítanak: taglejtések, jelek, szimbólumok, rajzok, fényképek létrehozása

d3350 Testbeszéd létrehozása

Jelentéstartalmak közvetítése testmozdulatokkal, pl. arc kifejezésekkel (pl. mosoly, homlokráncolás, arcrándulás), kar- és kézmozdulatokkal és testtartásokkal (pl. átkarolás a jóindulat jeleként).

d3351 Jelek és szimbólumok létrehozása

Jelentéstartalmak közvetítése jelek és szimbólumok használatával (pl. ikonok, Bliss-lemez, tudományos szimbólumok) és szimbolikus jelölésrendszerekkel, pl. egy dallam közlése kottairással.

d3352 Rajzok és fényképek létrehozása

Jelentéstartalmak közvetítése rajzolással, festéssel, skicceléssel, diagramok, képek vagy fényképek készítésével, pl. térkép lerajzolása, hogy valakinek megadjuk az útirányt egy hely megközelítéséhez.

d3358 Nonverbális üzenetek létrehozása, másképpen meghatározott**d3359 Nonverbális üzenetek létrehozása, nem meghatározott**

d340 **Üzenetek létrehozása formális jelnyelvvvel**
Közvetítés formális jelnyelvvvel, szó szerinti és burkolt jelentéssel.

d345 **Üzenetek írása**
Üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének létrehozása, amelyeket az írott szöveg közvetít, pl. levél írása egy barátnak.

d349 **Kommunikáció – létrehozása, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata (d350–d369)

d350 **Társalgás**
Gondolat- és eszmecsere megkezdése, folytatása és lezárása, beszélt, írott, jelelt és egyéb nyelvi formai eszközökkel, egy vagy több, ismerős vagy idegen személlyel, formális vagy alkalmi helyzetben.

Beszámítanak: társalgás indítása, fenntartása és lezárása; társalgás egy vagy több személlyel

d3500 **Társalgás indítása**
Párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, mint pl. bemutatkozás, szokásos üdvözlések elmondása és egy téma elővezetése vagy kérdésfeltevés.

d3501 **Társalgás fenntartása**
Párbeszéd vagy eszmecsere folytatása és alakítása eszmék hozzáadásával, új téma bevonásával vagy egy korábban említett téma felelevenítésével, valamint fordulat a beszédben vagy jelelésben.

d3502 **Társalgás lezárása**
Párbeszéd vagy eszmecsere befejezése szokásos lezáró kijelentésekkel vagy állításokkal és a megvitatott téma lezárásával.

d3503 **Társalgás egy személlyel**
Egy személlyel folytatott párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, alakítása és lezárása, pl. egy baráttal az időjárás megvitatása.

d3504 **Társalgás több személlyel**
Egynél több személlyel folytatott párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, alakítása és lezárása, pl. egy csoportos vita, eszmecsere elindítása és a benne való részvétel.

d3508 Társalgás, másképpen meghatározott**d3509 Társalgás, nem meghatározott****d355 Vita**

Egy téma vizsgálatának elindítása, folytatása és lezárása, mellette és ellene szóló érveléssel, vagy vitatásával, beszélt, írott jel- vagy egyéb nyelvi formák közvetítésével, egy vagy több ismerős vagy idegen személlyel, formális vagy alkalmi helyzetben.

Beszámít: vita egy vagy több személlyel

d3550 Vita egy személlyel

Érvelés megkezdése, folytatása, alakítása vagy lezárása, illetve vitatkozás egy személlyel.

d3551 Vita több személlyel

Érvelés megkezdése, folytatása, alakítása vagy lezárása, illetve vitatkozás egynél több személlyel.

d3558 Vita, másképpen meghatározott**d3559 Vita, nem meghatározott****d360 Kommunikációs eszközök és technikák használata**

Berendezések, technikák és egyéb eszközök használata kommunikáció céljára, pl. barát felhívása telefonon.

Beszámítanak: távközlési eszközök használata, írógépek és kommunikációs technikák használata

d3600 Távközlési eszközök használata

Telefon és egyéb berendezések, pl. faxgép vagy telex használata a kommunikáció eszközeként.

d3601 Írógépek használata

Gépek használata az íráshoz, mint pl. hagyományos írógép, számítógép és Braille-írógép, a kommunikáció eszközeként.

d3602 Kommunikációs technikák használata

A kommunikációs technikákban szereplő cselekvések vagy feladatok végrehajtása, mint pl. szájról olvasás.

d3608 Kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott**d3609 Kommunikációs eszközök és technikák használata, nem meghatározott**

d369 Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d398 Kommunikáció, másképpen meghatározott

d399 Kommunikáció, nem meghatározott

4. fejezet

Mobilitás

Ez a fejezet tartalmazza az elmozdulást a test helyzetének vagy helyének megváltoztatásával, illetve áthelyezésével egyik helyről a másikra, tárgyak hordozásával, mozgatásával vagy manipulálásával, járással, futással vagy mászással és az áthelyezkedés különböző formáinak felhasználásával.

Testhelyzet-változtatás és megtartás (d410–d429)

d410 Az alaptesthelyzet változtatása

Egy testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás és elmozdulás egyik helyről egy másikra, pl. felállás egy székből, hogy lefeküdjünk az ágyba, térdelő vagy guggoló helyzet felvétele, illetve abból kimozdulás.

Beszámítanak: testhelyzet-változtatás lefekvésből, guggolásból vagy térdelésből, ülésből vagy állásból, hajolás és a test súlypontjának áthelyezése

Kivétel: saját test áthelyezése (d420)

d4100 Lefekvés

Fekvő testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás, vagy a testhelyzet változtatása vízszintesből bármilyen más helyzetbe, pl. felállás vagy leülés.

Beszámít: hason fekvő helyzet felvétele

d4101 Guggolás

Ülő helyzet felvétele vagy lekuporodás, szorosan felhúzott térdekkkel vagy sarokra ülésel, illetve abból kimozdulás, ahogy erre szükség lehet pl. az alacsony padlószinten lévő véécéknél, vagy a guggolásból a testhelyzet változtatása másik helyzetbe, pl. felállás.

d4102 Térdelés

Hajlított lábakkal, térd által támasztott testhelyzet felvétele vagy abból kimozdulás, mint pl. imádkozás közben, vagy a térdelésből a testhelyzet változtatása másik helyzetbe, pl. felállás.

d4103 Ülés

Ülő testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás és ülésből a testhelyzet változtatása egy másik helyzetbe, pl. felállás vagy lefekvés.

Beszámítanak: ülő helyzet felvétele behajlított vagy keresztbe tett lábakkal; ülő helyzet felvétele lábtámasszal vagy a nélkül

d4104 Állás

Álló testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás, vagy a testhelyzet változtatása állásból egy másik helyzetbe, pl. lefekvés vagy leülés.

d4105 Hajolás

A hát meghajtása lefelé vagy a felsőtest oldalra hajtása derékmagasságban, pl. meghajlás vagy lenyúlás egy tárgyért.

d4106 Súlypontáthelyezés

A súlypont beállítása vagy elmozdítása egyikből egy másik helyzetbe ülés, állás vagy fekvés közben, mint pl. egyik lábról a másikra állás.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450)

d4108 Az alaptesthelyzet változtatása, másképpen meghatározott**d4109 Az alaptesthelyzet változtatása, nem meghatározott****d415 A testhelyzet megtartása**

Szükség szerint azonos testhelyzetben maradás, pl. tartós ülés vagy tartós állás munkavégzés miatt vagy az iskolában.

Beszámítanak: fekvő, guggoló, térdelő, ülő és álló testhelyzet megtartása

d4150 Fekvő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig fekvő helyzetben maradás, pl. tartósan hason fekvő helyzet megtartása az ágyban.

Beszámítanak: hason (arccal lefelé), háton (arccal felfelé) vagy oldalt fekvő helyzetben maradás

d4151 Guggoló helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig guggoló helyzetben maradás, úgy mint padlón ülés szék nélkül.

d4152 Térdelő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig térdelő helyzetben maradás, ahol a testet a behajlított lábak mellett a térdek támasztják, pl. imádkozás közben a templomban.

d4153 Ülő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig ülő helyzetben maradás egy széken vagy a padlón, pl. padban vagy asztalnál ülés.

Beszámítanak: tartós ülő helyzet nyújtott vagy keresztbe tett lábakkal, lábtámasszal vagy a nélkül

d4154 Álló helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig álló helyzetben maradás, pl. sorban állás.

Beszámítanak: álló helyzetben maradás lejtős, csúszós vagy kemény felületeken

d4158 A testhelyzet megtartása, másképpen meghatározott**d4159 A testhelyzet megtartása, nem meghatározott****d420 Saját test áthelyezése**

Egy felületről egy másikra történő átmozdulás, pl. arrébb csúszás egy padon, vagy ágyból a székre átszállás, a testhelyzet megváltoztatása nélkül.

Beszámítanak: elmozdulás ülés vagy fekvés közben

Kivétel: az alaptesthelyzet változtatása (d410)

d4200 Elmozdulás ülés közben

Ülő helyzetben elmozdulás egyik ülésről egy másikra, azonos vagy különböző magasságban, pl. székből áthelyezkedés egy ágyba.

Beszámítanak: áthelyezkedés egy székből egy másik ülésre, mint pl. a véceülőkére; kerekés székből áthelyezkedés az autóülésre

Kivétel: alaptesthelyzet megváltoztatása (d410)

d4201 Elmozdulás fekvés közben

Valamilyen fekvő helyzetből egy másikba elmozdulás azonos vagy eltérő magasságban, pl. áthelyezkedés egyik ágyból egy másikba.

Kivétel: az alaptesthelyzet megváltoztatása (d410)

d4208 Saját test áthelyezése, másképpen meghatározott**d4209 Saját test áthelyezése, nem meghatározott**

d429 A testhelyzet változtatása és megtartása, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése (d430–d449)

d430 Tárgyak emelése és hordozása

Egy tárgy felemelése vagy egyik helyről a másikra történő átvitele, pl. csésze szájhoz emelése, vagy a gyermek egyik szobából másikba történő átvitele.

Beszámítanak: emelés, hordozás kézben vagy karban, a vállon, a csípőn, a háton vagy a fejen; letétel

d4300 Emelés

Egy tárgy felemelése egy alacsonyabban fekvő helyről egy magasabbra, pl. egy pohár felemelése az asztalról.

d4301 Hordozás kézben

Egy tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a kezek segítségével, pl. egy ivópohár vagy egy bőrrönd hordozása.

d4302 Hordozás karban

Egy tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a karok és kezek segítségével, pl. gyermek hordozása.

d4303 Hordozás vállon, csípőn vagy háton

Egy tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a vállakon, a csípőn vagy a háton, illetve támasztóként ezek valamilyen kombinációján, pl. egy nagyobb csomag cipelése.

d4304 Hordozás fejen

Egy tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a fejen támasztva, pl. vízhordóedény hordozása a fejen.

d4305 Tárgyak lerakása

A kezek, karok vagy más testrészek segítségével egy tárgy leengedése egy felületre vagy helyre, pl. a vízhordóedény lerakása a földre.

d4308 Emelés és hordozás, másképpen meghatározott

d4309 Emelés és hordozás, nem meghatározott

d435 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal

Összehangolt cselekvések végrehajtása a lábszárakkal és a lábakkal egy tárgy mozgatása céljából, pl. labda elrúgása vagy a kerékpárpedál hajtása.

Beszámítanak: eltolás az alsó végtagokkal; rúgás

d4530 Eltolás az alsó végtagokkal

Erőkifejtés egy tárgyra, a lábszárak és a lábak használatával, annak elmozdítása céljából, pl. egy szék eltolása lábbal.

d4351 Rúgás

A lábszárak és a lábak használata valami előremozdítására, pl. labda elrúgása.

d4358 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal, másképpen meghatározott**d4359 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal, nem meghatározott****d440 Finom kézmozdulatok**

Tárgyak kezelése, felszedése, manipulálása és elengedése, összehangolt cselekvések végrehajtása a kéz, a hüvelyk- és a többi ujj használatával, ami szükséges pl. az asztalról érmék felemeléséhez, egy tárcsa vagy gomb elforgatásához.

Beszámítanak: felszedés, megfogás, manipulálás, elengedés

Kivétel: tárgyak emelése és hordozása (d430)

d4400 Felszedés

Apró tárgyak felszedése a kéz és az ujjak segítségével, pl. egy ceruza felvétele.

d4401 Megfogás

Egy vagy mindkét kéz használata valami megragadásához és megtartásához, pl. egy szerszám vagy ajtógomb megfogása.

d4402 Manipulálás

Ujjak és kezek használata valami kontrollálására, irányítására vagy mozgatására, pl. pénzérmék vagy más apró tárgyak kezelése.

d4403 Elengedés

Ujjak és kezek használata valami elengedésére vagy szabadon engedésére, hogy ez így leessen vagy helyzete megváltozzon, pl. egy ruhadarab leejtése.

d4408 Finom kézmozdulatok, másképpen meghatározott**d4409 Finom kézmozdulatok, nem meghatározott**

d445 Kéz- és karhasználat

Összehangolt cselekvések végrehajtása tárgyak elmozdításához vagy manipulálásához a kezek és karok segítségével, pl. ajtókilincs lenyomása, egy tárgy eldobása vagy elkapása.

Beszámítanak: tárgyak elhúzása, eltolása; elérés-odanyulás; kezek és karok forgatása, csavarása; eldobás; elkapás

Kivétel: finom kézmozdulatok (d440)

d4450 Elhúzás

Az ujjak, a kezek és karok használatával tárgyak közelítése, helyről helyre mozdtítása, mint pl. az ajtó behúzása záródásig.

d4451 Eltolás

Az ujjak, a kezek és karok használatával tárgyak távolítása, helyről helyre mozdtítása, pl. egy állat arrébb tolása.

d4452 Elérés

A kezek és karok használatával kinyúlás és valamilyen tárgy megérintése és megfogása, pl. átnyúlás egy asztal vagy pad felett egy könyvért.

d4453 Kezek és karok forgatása vagy csavarása

Az ujjak, kezek és karok használatával egy tárgy forgatása, elcsavarása vagy hajlítása, ahogy az szükséges szerszám- vagy evőeszközhasználat esetén.

d4454 Eldobás

Az ujjak, kezek és karok használatával valamilyen tárgy felemelése és elrepítése a levegőben bizonyos erővel, pl. labda elhajítása.

d4455 Elkapás

Az ujjak, kezek és karok használatával mozgó tárgy megragadása, hogy megállítsuk és megtartsuk, pl. egy labda elkapása.

d4458 Kéz- és karhasználat, másképpen meghatározott**d4459 Kéz- és karhasználat, nem meghatározott****d449 Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

Járás és haladás (d450–d469)

d450 Járás

Haladás egy felületen, lépésben, amikor az egyik láb mindig a talajon van, mint pl. sétálás, ballagás, gyaloglás előre, hátra vagy oldalirányban.

Beszámítanak: járás rövid vagy hosszú távokon; járás különböző felületeken; akadályok megkerülése

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); helyváltztatás (d455)

d4500 Járás rövid távon

1 kilométernél rövidebb gyaloglás, pl. járás egy épület szobáiban vagy előcsarnokaiban, folyosóin, illetve rövidebb távolságokon a szabadban.

d4501 Járás hosszú távon

1 kilométernél hosszabb gyaloglás, pl. egy falun vagy városon történő átkelés, áthaladás falvak között vagy nyílt területeken.

d4502 Járás különböző felületeken

Járás, egyenetlen vagy mozgó felületeken, mint pl. fűvön, kavicsos, vagy jégen és havon, járás hajófedélzeten, vonaton vagy más járművön.

d4503 Akadályok megkerülése

Járás olyan útvonalon, amely kikerül mozgó vagy mozdulatlan tárgyakat, személyeket, állatokat és járműveket, pl. körbesétálás egy piacon vagy üzletben, a forgalom megkerülése vagy rajta átkelés, illetve más forgalmas területeken.

d4508 Járás, másképpen meghatározott

d4509 Járás, nem meghatározott

d455 Helyváltztatás

Az egész test elmozdítása egyik helyről egy másikra, a járás kivételével más módon, pl. felkapaszkodás egy sziklára vagy végigrohanás az utcán, ugrálás, szökdelés, bukfencezés vagy akadályok körbefutása.

Beszámítanak: kúszás, mászás, futás, kocogás, ugrás és úszás

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450)

d4550 Kúszás

Az egész test elmozdítása vízszintes helyzetben egyik helyről a másikra, kézen vagy kézzel, karral és térdrel.

d4551 Mászás

Az egész test felfelé vagy lefelé irányuló elmozdítása felületeken vagy tárgyakon, pl. hágsókon, sziklákon, létrákon vagy lépcsőkön, mellvédeken vagy más tárgyakon mászás.

d4552 Futás

Haladás olyan gyors léptekkel, amikor mindkét láb egyszerre a levegőben lehet.

d4553 Ugrás

Elrugaszkodás a talajtól a lábak behajlításával és nyújtásával, pl. ugrálás fél lábon, ugrándozás, szökdecselés és vízben felugrás vagy merülés, beugrás.

d4554 Úszás

Az egész test előre hajtása a vízben végtag- és törzsmozdulatok segítségével, a mederfenékről vett támasz vagy elrugaszkodás nélkül.

d4558 Helyváltoztatás, másképpen meghatározott**d4559 Helyváltoztatás, nem meghatározott****d460 Helyváltoztatás különböző helyszíneken**

Járás és helyváltoztatás különböző helyszíneken és helyzetekben, pl. átjutás egyik szobából a másikba egy házban, épületben vagy egy város utcáján.

Beszámítanak: helyváltoztatás otthon, kúszás vagy mászás a lakásban; járás vagy helyváltoztatás más épületekben a lakás kivételével, és a lakáson és más épületeken kívül

d4600 Helyváltoztatás a lakásban

Járás és helyváltoztatás a saját lakásban, egy szobában, szobák között és a teljes lakóépületben vagy élettérben.

Beszámítanak: helyváltoztatás egyik emeletről a másikra, a függőerkélyen, folyosón, balkonon, udvaron, tornáccon, verandán vagy kertben

d4601 Helyváltoztatás más épületekben, a lakás kivételével

Járás és helyváltoztatás más épületekben az otthon kivételével, pl. helyváltoztatás mások otthonában, más magántulajdonú épületekben, közösségi és magántulajdonú vagy középületekben és a hozzájuk tartozó területeken.

Beszámítanak: helyváltoztatás épületek és csatlakozó területek minden részében, emeletek között, épületeken belül, kívül és körülöttük, köz- és magánépületekben egyaránt

d4602 Helyváltoztatás az otthonon és más épületeken kívül

Járás és helyváltoztatás az otthonhoz és más épületekhez közel vagy azoktól távol, szállítóeszköz használata nélkül, köz- vagy magánterületen, pl. rövid vagy hosszabb távok megtétele egy városban vagy faluban.

Beszámítanak: járás vagy helyváltoztatás a szomszédos utcákban, a kisvárosban, faluban vagy nagyvárosban; helyváltoztatás városok és nagyobb távolságok között, szállítóeszköz nélkül

d4608 Helyváltoztatás különböző helyszíneken, másképpen meghatározott**d4609 Helyváltoztatás különböző helyszíneken, nem meghatározott****d465 Helyváltoztatás segédeszköz használatával**

Az egész test helyváltoztatása egyik helyről a másikra, bármilyen felületen vagy térben, speciális, az elmozdulást segítő, vagy a helyváltoztatás más módját biztosító eszközök használatával, pl. korcsolyával, sível vagy könnyűbúvár-készülékkel, helyváltoztatás az utcán kerekesszékekkel vagy járókerettel.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450); helyváltoztatás (d455); szállítóeszköz használata (d470); járművezetés (d475)

d469 Járás és helyváltoztatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott***Helyváltoztatás szállítóeszközzel (d470–d489)*****d470 Szállítóeszköz használata**

Szállítóeszköz használata helyváltoztatásra utasként, pl. utazás autóban vagy buszon, riksán, munkásbuszon, állat vontatta járművön, magán vagy állami taxin, buszon, vonaton, villamoson, földalattin, hajón vagy légi járművön.

Beszámítanak: emberi erővel hajtott jármű használata; motorizált magántulajdonú vagy tömegközlekedési szállítás

Kivételek: helyváltoztatás segédeszköz használatával (d465); járművezetés (d475)

- d4700 Emberi erővel hajtott jármű használata**
Szállítás utasként olyan járművel, amelyet egy vagy több ember mozgat, mint pl. utazás riksában vagy evezős csónakban.
- d4701 Magántulajdonú motorizált szállítóeszköz használata**
Szállítás utasként magántulajdonú motorizált járművel földön, vízen vagy a levegőben, mint pl. taxival, illetve magántulajdonú légi járművel vagy hajóval.
- d4702 Tömegközlekedési motorizált szállítóeszköz használata**
Szállítás utasként motorizált járművel földön, vízen vagy a levegőben, tömegközlekedésre készült szállítóeszközzel, pl. utasként buszon, vonaton, földalattin vagy légi járművön.
- d4708 Szállítóeszköz használata, másképpen meghatározott**
- d4709 Szállítóeszköz használata, nem meghatározott**
- d475 Járművezetés**
Egy jármű vagy a járművet vontató állat irányítása és annak mozgatása, utazás saját irányban, illetve saját birtokban lévő szállítóeszközzel, pl. kerékpárral, hajóval vagy állati erővel vontatott járművel.
- Beszámítanak: emberi erővel hajtott szállítóeszköz, motoros járművek és állati erővel vontatott járművek vezetése*
- Kivételek: helyváltoztatás segédeszköz használatával (d465); szállítóeszköz használata (d470)*
- d4750 Emberi erővel hajtott jármű vezetése**
Emberi erővel hajtott jármű, pl. kerékpár, tricikli vagy evezős csónak vezetése.
- d4751 Motoros járművek vezetése**
Motorral hajtott jármű, pl. személyautó, motorkerékpár, motorcsónak vagy légi jármű vezetése.
- d4752 Állat vontatta jármű vezetése**
Állati erővel mozgatott jármű, pl. ló vontatta kordé, kocsi vagy szekér vezetése.
- d4758 Járművezetés, másképpen meghatározott**
- d4759 Járművezetés, nem meghatározott**

d480 Állat megülése helyváltoztatás céljából

Utazás állat hátán, pl. lovon, ökrön, tevéen vagy elefánton.

Kivételek: járművezetés (d475); rekreáció és pihenés (d920)

d489 Helyváltoztatás szállítóeszközzel, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d498 Mobilitás, másképpen meghatározott

d499 Mobilitás, nem meghatározott

5. fejezet

Önellátás

Ez a fejezet az önellátás, mosakodás és szárítkozás, testápolás és testrészek ápolása, öltözködés, étkezés és ivás, valamint a saját egészség megőrzése témáit tartalmazza.

d510 Mosakodás

Az egész test vagy testrészek önálló megmosása, víz és megfelelő mosakodó- és szárítóanyagok vagy -módszerek segítségével, pl. fürdés, zuhanyozás, kéz- és lábmosás, arc- és hajmosás és megszáritkozás törölközővel.

Beszámítanak: testrészek, az egész test megmosása; szárítkozás

Kivételek: testrészek ápolása (d520); toilette-használat (d530)

d5100 Testrészek megmosása

Víz, szappan és más anyagok önálló felvitele testrészekre, pl. kéz, arc, láb, haj vagy köröm, azok megtisztítása céljából.

d5101 Egész test megmosása

Víz, szappan és más anyagok önálló felvitele az egész testre, tisztálkodás céljából, pl. fürdés vagy zuhanyozás.

d5102 Szárítkozás

A test egy vagy több részének, illetve az egész test önálló megszáritása törölközővel vagy más módon, pl. mosakodás után.

d5108 Mosakodás, másképpen meghatározott**d5109 Mosakodás, nem meghatározott****d520 Testrészek ápolása**

A test azon részeinek – pl. bőr, arc, fogak, haj, körmök és külső nemi szervek – ápolása, amelyek a megmosás és megszáritás mellett egyéb ápolást is igényelnek.

Beszámítanak: bőr-, fog-, haj-szőrzet-, kéz- és lábkörömápolás

Kivételek: mosakodás (d510); toilette-használat (d530)

d5200 Bőrápolás

A bőr jó állapotának és víztartalmának megőrzése, bőrkeményedés vagy tyúkszem eltávolítása, hidratáló krémek vagy kozmetikai szerek használata.

d5201 Fogápolás

A szájhigiéne megőrzése, fogmosás, fogselyem használata, illetve a műfogsor vagy a fogszabályozó ápolása.

d5202 A haj és a szőrzet ápolása

A fej és az arc szőrzetének gondozása, pl. fésülködés, frizurakészítés, borotválkozás vagy hajvágás.

d5203 A kéz körmeinek ápolása

A kezujjak körmeinek tisztítása, vágása vagy lakkozása.

d5204 A láb körmeinek ápolása

A lábujjak körmeinek tisztítása, vágása vagy lakkozása.

d5208 Testrészek ápolása, másképpen meghatározott**d5209 Testrészek ápolása, nem meghatározott****d530 Toilette-használat**

Az emberi ürülékek (menstruáció, vizelet, széklet) eltávolításának megtervezése és kivitelezése, majd ezután önálló tisztálkodás.

Beszámítanak: vizelés, a székürítés szabályozása és a menstruációs önellátás

Kivételek: mosakodás (d510); testrészek ápolása (d520)

d5300 A vizelés szabályozása

A vizeletürítés összehangolása és irányítása, pl. az inger jelzése, megfelelő testhelyzet felvétele, vizeletürítésre alkalmas hely kiválasztása és oda eljutás, öltözködési műveletek vizelés előtt és után, önálló tisztálkodás a vizelés után.

d5301 A székürítés szabályozása

A székürítés összehangolása és irányítása, pl. az inger jelzése, megfelelő testhelyzet felvétele, székürítésre alkalmas hely kiválasztása és oda eljutás, öltözködési műveletek székelés előtt és után, önálló tisztálkodás a székelés után.

d5302 Menstruációs önellátás

A menstruációs önellátás összehangolása és irányítása, mint pl. menstruáció idejének kiszámítása, tisztasági betétek és tamponok használata.

d5308 Toilette-használat, másképpen meghatározott

d5309 Toilette-használat, nem meghatározott**d540 Öltözködés**

Ruhadarabok és lábbelik fel- és levétele során összehangolt tevékenységek és feladatok végrehajtása sorban egymás után, az éghajlati, hőmérsékleti és társadalmi viszonyoknak megfelelően, pl. trikó, szoknya, blúz, nadrág, alsónemű, szári, kimonó, harisnyanadrág, kalap, kesztyű, kabát, cipő, csizma, szandál és papucs felvétele, megigazítása és levétele.

Beszámítanak: ruhadarabok és lábbelik fel- és levétele, és a megfelelő ruházat kiválasztása

d5400 Ruhadarabok felvétele

A különböző testrészekre ruhadarabok felvételéhez kapcsolódó koordinált feladatok végrehajtása, pl. ruha felvétele a fejen, a karokon át és a vállakra felhúzva, a felső és az alsó testfélre; kesztyű és fejfedő felvétele.

d5401 Ruhadarabok levétele

A különböző testrészekről ruhadarabok levételéhez kapcsolódó koordinált feladatok végrehajtása, pl. ruha levétele a fejen, a karokon át és a vállakról lehúzva, a felső és az alsó testfélről; kesztyű és fejfedő levétele.

d5402 Lábbelik felvétele

Zokni, harisnya és lábbelik felvételéhez kapcsolódó összehangolt feladatok végrehajtása.

d5403 Lábbelik levétele

Zokni, harisnya és lábbelik levételéhez kapcsolódó összehangolt feladatok végrehajtása.

d5404 A megfelelő ruházat kiválasztása

Az egyén társadalmában vagy kultúrkörében, írott vagy íratlan öltözködési szabályok és szokások követése, valamint alkalmazkodás a hőmérsékleti viszonyokhoz.

d5408 Öltözködés, másképpen meghatározott**d5409 Öltözködés, nem meghatározott****d550 Étkezés**

A feltálatl étel elfogyasztásához kapcsolódó koordinált feladatok és cselekvések végrehajtása, az étel szájhoz közelítése és elfogyasztása a kultúrkörben elfogadott módon, az étel darabokra vágása vagy tördelése, palackok és konzervek felnyitása, evőeszközök használata, részvétel ebédeken, lakomákon, vacsorákon.

Kivétel: ivás (d560)

d560 Ivás

Az ital megfogása, szájhoz közelítése és elfogyasztása a kultúrkörben elfogadott módon, folyadékok kevergetése és kitöltése az iváshoz, palackok és konzervek felnyitása, ivás szivószállal, illetve folyó víz ivása, pl. vízcsapról vagy forrásból; szopás mellről.

Kivétel: étkezés (d550)

d570 Egészségmegőrzés

Jó közérzet, egészség, testi és lelki jóllét biztosítása, pl. kiegyensúlyozott étrend, megfelelő mértékű testedzés, a test melegítése vagy hűtése, az egészségkárosítás kerülése, biztonságos szexuális gyakorlat követése, beleértve a kondomhasználatot, oltások felvétele és rendszeres részvétel orvosi vizsgálaton.

Beszámítanak: jó közérzet biztosítása; az étrend és a kondíció ellenőrzése; az egészség fenntartása

d5700 Jó közérzet biztosítása

Az egyén gondoskodása önmagáról, tudva, hogy milyen szükségleteket kell kielégítenie, ezek biztosítása annak érdekében, hogy a test kellemes állapotban legyen, vagyis ne érezzen túlzott forróságot vagy hideget, legyen megfelelő a világítás stb.

d5701 Az étrend és a kondíció ellenőrzése

Az egyén gondoskodása önmagáról, ismerve a szükségleteket, tápláló ételek kiválasztása és fogyasztása, és a fizikai kondíció megőrzése.

d5702 Az egészség fenntartása

Az egyén gondoskodása önmagáról, aki ismeri szükségleteit és megteszi, ami az egészség fenntartásához kell, reagálás az egészségi kockázatokra és egészségromlás megelőzése, pl. szakorvosi segítség felkeresése; orvosi és egyéb egészségvédő tanácsok betartása; egészségi kockázatok, pl. a testi sérülés, a fertőző betegségek, a droghasználat és a szexuálisan átvihető betegségek kerülése.

d5708 Egészségmegőrzés, másképpen meghatározott**d5709 Egészségmegőrzés, nem meghatározott****d598 Önellátás, másképpen meghatározott****d599 Önellátás, nem meghatározott**

6. fejezet

Otthoni élet

A fejezet a háztartási és mindennapi tevékenységek és feladatok végrehajtását tartalmazza. Ezek az otthoni élet területei, beleértve a lakóhely, az étel, a ruházat megszerzését és más szükségletek kielégítését, az otthoni takarítást és javításokat, a személyes és más háztartási tárgyak ápolását, segítségnyújtást másoknak.

Szükségletek kielégítése (d610–d629)

d610 Lakóhely megszerzése

Ház, lakás vagy más hajlék megvásárlása, kibérlése, bebútorozása és rendbe hozása.

Beszámítanak: a lakóhely megvásárlása vagy bérlése és bebútorozása

Kivételek: áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); háztartási tárgyak karbantartása (d650)

d6100 Lakóhely megvásárlása

Ház, lakás vagy egyéb hajlék tulajdonjogának megszerzése.

d6101 Lakóhely bérlése

Más tulajdonában lévő ház, lakás vagy egyéb hajlék használati jogának megszerzése pénzfizetés fejében.

d6102 Lakóhely bebútorozása

A lakótér bebútorozása és berendezése bútorral, beépített berendezési tárgyakkal és egyéb felszerelésekkel, szobák díszítése.

d6108 Lakóhely megszerzése, másképpen meghatározott

d6109 Lakóhely megszerzése, nem meghatározott

d620 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele

A mindennapi élethez szükséges áruk és szolgáltatások kiválasztása, megvásárlása és szállítása, pl. étel, ital, ruhanemű, takarítószerek, tüzelő, háztartási eszközök, főzőeszközök, háztartási gépek és szerszámok kiválasztása, megvásárlása, szállítása és tárolása; közmű- és más háztartási szolgáltatások igénybe vétele.

Beszámítanak: bevásárlás, napi szükségletek beszerzése

Kivétel: lakás megszerzése (d610)

d6200 Bevásárlás

Pénzfizetés ellenében a mindennapi élethez szükséges árukhoz és szolgáltatásokhoz történő hozzájutás (beleértve egy kíséző személy utasítását és felügyeletét, aki bevásárol), pl. étel, ital, tisztítószerek, háztartási holmik vagy ruházat kiválasztása boltban vagy piacon; a szükséges dolgok minőségének és árának összehasonlítása, megállapítás a kiválasztott árukról vagy szolgáltatásokról, ezek kifizetése, az áruk elszállítása.

d6201 Napi szükségletek begyűjtése

A mindennapi élethez szükséges áruk és szolgáltatások beszerzése pénzfizetés nélkül (beleértve egy kíséző személy utasítását és felügyeletét, aki begyűjti a napi szükségleteket), mint pl. zöldség és gyümölcs betakarítása, víz- és tüzelőhordás.

d6208 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele másképpen meghatározott**d6209 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele nem meghatározott****d629 Szükségletek kielégítése, másképpen meghatározott és nem meghatározott****d630 Háztartási teendők (d630–649)****Ételkészítés**

Egyszerű és bonyolult étkezések megtervezése, szervezése, az ételek megfőzése és tálalása saját részre vagy mások számára, pl. menü összeállítása, megehető étel és ital kiválasztása, az ételkészítéshez szükséges hozzávalók egybegyűjtése, főzés, hideg ételek és italok készítése, az étel tálalása.

Beszámítanak: egyszerű és bonyolult ételek elkészítése

Kivételek: evés (d550); ivás (d560); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); házimunka elvégzése (d640); háztartási tárgyak ápolása (d650); segítség másoknak (d660)

d6300 Egyszerű ételek elkészítése

Kevés hozzávalóból, könnyen elkészíthető és tálalható ételek előkészítése, megfőzése és tálalása, pl. egy tizórai vagy kis étkezés, a hozzávalók átalakítása vágással és kevergetéssel, főzéssel és az étel melegítése, pl. rizs vagy burgonya.

d6301 Bonyolult ételek elkészítése

Sok hozzávalóból, összetett módszerekkel elkészíthető és tálalható ételek megtervezése, megfőzése és tálalása, pl. sokfogásos ételsor megtervezése, a hozzávalók átalakítása összetett tevékenységekkel, hámozás, szeletelés, elegyítés, gyúrás, kevergetés, tálra rendezés és tálalás az alkalomhoz és a kultúrkörhöz illő módon.

Kivételek: háztartási gépek használata (d6403)

d6308 Ételkészítés, másképpen meghatározott**d6309 Ételkészítés, nem meghatározott****d640 Házimunka végzése**

Háztartás vezetése, takarítás, ruhamosás, háztartási gépek használata, étel tárolása, hulladékok kidobása, szennyeződés eltávolítása, pl. pultok, falak és egyéb felületek tisztára törlése, felsúrolása, vagy lemosása; a háztartási szemet összegyűjtése és kidobása; szobák, vécék és szekrények kitakarítása; ruhák összegyűjtése, mosása, szárítása, hajtogatása és vasalása; cipőtisztítás; seprűk, kefék, porszívók használata; mosógép, szárítógép és vasaló használata.

Beszámítanak: ruhaneműk és fehérneműk mosása és szárítása; a főzőhely és a főzőeszközök tisztítása; a lakótér takarítása; háztartási gépek használata, naponta szükséges holmik tárolása és a hulladék kidobása

Kivételek: lakóhely megszerzése (d610); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); ételkészítés (d630); háztartási tárgyak ápolása (d650); segítség másoknak (d660)

d6400 Ruhaneműk és fehérneműk mosása és szárítása

Ruhaneműk és fehérneműk kézi mosása és teregetése, hogy a levegőn megszáradjanak.

d6401 A főzőhely és a főzőeszközök tisztítása

Főzés után összetakarítás, pl. tálak, serpenyők, fazekak és főzőeszközök elmosogatása, a főző- és étkezőhely asztalainak letisztítása, a padló felmosása.

d6402 A lakótér takarítása

A háztartás lakóterületeinek takarítása, pl. kirámolás és portörletés, seprés, súrolás, padlók felmosása, ablakok és falak letisztítása, fürdőszobák és vécék tisztítása, a háztartás bútorainak tisztítása.

d6403 Háztartási gépek használata

Mindenféle háztartási gép, pl. mosógép, szárító, vasaló, porszívó és mosogatógép használata.

d6404 A mindennapi élethez szükséges holmik tárolása

Étel, italok, ruhaneműk és a mindennapi élethez szükséges egyéb háztartási holmik tárolása; étel tartósítása, pl. befőzés, sózás vagy fagyasztás, az étel frissen tartása, állatoktól távol tartása.

d6405 A hulladék eltávolítása

A háztartási hulladék eltávolítása, pl. szemet és lomok összegyűjtése a ház körül, a hulladék összekészítése, eltávolítása, hulladékel távolító berendezések használata; hulladék elégetése.

d6408 Házimunka végzése, másképpen meghatározott**d6409 Házimunka végzése, nem meghatározott****d649** Háztartási teendők, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A háztartási tárgyak ápolása, segítség másoknak (d650–d669)

d650 A háztartás tárgyainak karbantartása

A háztartási és egyéb személyes tárgyak karbantartása és javítása, beleértve a házat és a benne lévő holmikat, ruhaneműket, járműveket és segédesszközöket, növények és állatok gondozása, pl. szobák kifestése és tapétázása, bútorok, szerelvények javítása, a járművek műszaki állapotának biztosítása, növények öntözése, hobbiállatok és más háziállatok gondozása, etetése.

Beszámítanak: ruhakészítés és -javítás; a lakás, a bútorzat és háztartási gépek karbantartása; járművek karbantartása; segédesszközök karbantartása; növények (beltéri és kültéri) és állatok gondozása

Kivételek: lakás megszerzése (d610); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); házimunka végzése (d640); segítség másoknak (d660); pénzkereső foglalkozás (d850)

d6500 Ruhakészítés és -javítás

Ruhák elkészítése és javítása, pl. varrás, ruhák összeállítása vagy foltozása; gombok és kapsok visszavarrása; vasalás, lábbelik javítása és tisztítása.

Kivételek: háztartási gépek használata (d6403)

d6501 A lakás és a bútorok karbantartása

Lakás, külső és belső felületek, valamint a benne lévő holmik javítása és gondozása, pl. beépített berendezési tárgyak és bútorok festése és javítása, a megfelelő szerszámok használata a javítási munkákhoz.

d6502 A háztartási gépek karbantartása

Mindenféle főző-, tisztító- és háztartási gép javítása és ápolása, pl. szerszámok olajozása és javítása, mosógép karbantartása.

d6503 Járművek karbantartása

Motoros és nem motoros személyes használatú járművek javítása és ápolása, beleértve a kerékpárokat, motorkerékpárokat, szekereket, autókat és hajókat.

d6504 Segédeszközök karbantartása

Segédeszközök, pl. protézisek, tartásjavító eszközök, valamint a háztartás vezetéséhez és személyes ellátáshoz speciálisan készített eszközök és segédeszközök javítása és ápolása; a személy mobilitását segítő eszközök, pl. járóbotok, járógépek, kerekesszékek és gördítő szerkezetek karbantartása és javítása.

d6505 Szobai és kerti növények gondozása

A házon belüli és a házon kívüli növények gondozása, pl. növények ültetése, öntözése és trágyázása; konyhakert telepítése személyes szükségletek kielégítésére.

d6506 Állatok gondozása

Háziállatok és hobbiállatok gondozása, pl. kisállatok etetése, tisztogatása, és betanítása; gondoskodás az állatok vagy kedvencek egészségéről; távollét esetére a házi- vagy a társállatok gondozásának megszervezése.

d6508 A háztartás tárgyainak ápolása, másképpen meghatározott**d6509 A háztartás tárgyainak ápolása, nem meghatározott****d660****Segítés másoknak**

Segítés a közös háztartásban élőknek és másoknak a tanulásban, kommunikációban, önellátásban, mozgásban, a házban és a házon kívül; gondoskodás a közös háztartásban élők és mások jóllétéről.

Beszámítanak: segítés másoknak az önellátásban, mozgásban, kommunikációban, személyközi kapcsolatokban, táplálkozásban és az egészség megőrzésében

Kivétel: pénzkereső foglalkozás (d850)

d6600 Segítés másoknak az önellátásban

Közös háztartásban élőknek és másoknak nyújtott segítség az önellátás terén, beleértve a segítséget másoknak az étkezésnél, fürdésnél és öltözködésnél; gondoskodás a gyermekekről vagy a háztartásban együtt élő tagokról, ha betegek vagy nehézségeik vannak az alapvető önellátásban; segítség másoknak a toalette-használat során.

d6601 Segítés másoknak a mozgásban

A közös háztartásban élőknek és másoknak nyújtott segítség mozgásokban és a házon kívüli mozgásban, pl. a szomszédságban vagy a városban, iskolába, vagy iskolából, munkahelyre és onnan vissza, illetve más úti cél felé és vissza.

d6602 Segítés másoknak a kommunikációban

A háztartásban együtt élőknek és másoknak nyújtott segítség a kommunikáció terén, pl. segítség a beszédben, írásban vagy az olvasásban.

d6603 Segítés másoknak a személyközi kapcsolatokban

A háztartásban együtt élőknek és másoknak nyújtott segítség személyközi kapcsolataikban, pl. segítség a kapcsolatok elindításában, megtartásában vagy befejezésében.

d6604 Segítés másoknak a táplálkozásban

A háztartásban együtt élőknek és másoknak nyújtott segítség a táplálkozásban, pl. segítség ételek elkészítésében és elfogyasztásában.

d6605 Segítés másoknak az egészség megőrzésében

A háztartásban együtt élőknek és másoknak nyújtott segítség a formális és informális egészséggondozásban, pl. annak biztosítása, hogy egy gyermek részt vesz rendszeres orvosi ellenőrzésen, vagy egy idősebb rokon bevegye az előírt gyógyszert.

d6608 Segítés másoknak, másképpen meghatározott**d6609 Segítés másoknak, nem meghatározott**

d669 A háztartás tárgyainak ápolása, segítség másoknak, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d698 Otthoni élet, másképpen meghatározott

d699 Otthoni élet, nem meghatározott

7. fejezet

Személyközi viszonyok és kapcsolatok

Ez a fejezet tartalmazza az emberek között zajló alapvető és összetett interakciókhoz szükséges cselekvések és feladatok kivitelezését (idegenek, barátok, rokonok, családtagok és szerettek), a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

*Általános személyközi interakciók (d710–d729)***d710 Alapszintű személyközi interakciók**

Eberek közötti interakciók a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, mint pl. figyelmesség és tisztelet kimutatása, vagy reagálás mások érzéseire.

Beszámítanak: tisztelet, melegség, megbecsülés és tolerancia kimutatása a kapcsolatokban; reakció a kritikára és társadalmi intésre a kapcsolatokban; helyzethez illő testi kontaktus alkalmazása a kapcsolatokban

d7100 Tisztelet és melegség a kapcsolatokban

Figyelmesség és tisztelet kimutatása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7101 Megbecsülés a kapcsolatokban

Elégedettség és hála kimutatása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7102 Tolerancia a kapcsolatokban

A viselkedés megértése és elfogadása, és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7103 Kritika a kapcsolatokban

Burkolt vagy nyílt véleménykülönbségek, illetve egyet nem értés kinyilvánítása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7104 Társadalmi intés a kapcsolatokban

A szociális interakciókban előforduló jelek és célzások adása és azokra reagálás a megfelelő módon.

d7105 Testi kontaktus a kapcsolatokban

Testi kontaktus létesítése másokkal és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7108 Alapvető személyközi interakciók, másképpen meghatározott**d7109 Alapvető személyközi interakciók, nem meghatározott****d720 Összetett személyközi interakciók**

Interakciók folytatása, fenntartása és irányítása, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. érzelmek és ösztönök uralása, szóbeli és fizikai agresszió kontrollálása, önálló cselekvés a szociális interakciókban, és a társadalmi szabályokkal, normákkal, előírásokkal és szokásokkal összhangban végzett cselekvések.

Beszámítanak: kapcsolatok kialakítása és lezárása; magatartások szabályozása az interakciók során; interakciók a társadalmi normák szerint; a személyes távolság megtartása

d7200 Kapcsolatok kialakítása

Interakciók megkezdése és fenntartása másokkal rövidebb vagy hosszabb ideig, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. bemutatkozás, barátságok és szakmai kapcsolatok keresése és létrehozása, kapcsolat indítása, ami átalakulhat tartóssá, romantikussá vagy intimmé.

d7201 Kapcsolatok lezárása

Interakciók befejezése, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. átmeneti kapcsolatok lezárása egy látogatás végén, hosszú kapcsolatok lezárása a barátokkal más városba költözéskor, illetve kapcsolatok lezárása a munkatársakkal, kollégákkal és szolgáltatást nyújtókkal, egy romantikus vagy intim kapcsolat befejezése.

d7202 Magatartások szabályozása az interakciók során

Érzelmek és ösztönök, szóbeli és fizikai agressziós késztetés uralása a másokkal történő interakciókban, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7203 Társadalmi szabályok szerinti interakciók

Önálló viselkedés társadalmi interakciókban és megfelelés a társadalmi szokásoknak a saját szerep, helyzet és egyéb társadalmi státus irányításával a másokkal történő interakciókban.

d7204 Személyes távolság megtartása

Személy önmaga és mások közötti távolság tudatos ismerete és fenntartása, amely megfelel a helyzetnek, a társadalomnak és a kultúrkörnek.

d7208 Összetett személyközi interakciók, másképpen meghatározott

d7209 Összetett személyközi interakciók, nem meghatározott

d729 Általános személyközi interakciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Meghatározott személyközi kapcsolatok (d730–d779)**d730** Viszonyulás idegenekhez

Átmeneti kapcsolat és összeköttetés létesítése idegenekkel, meghatározott okból, pl. amikor útmutatást kérünk vagy bevásárolunk.

d740 Hivatalos kapcsolatok

Meghatározott kapcsolatok kialakítása és fenntartása hivatalos helyzetekben, mint pl. a munkaadókkal, szakemberekkel vagy szolgáltatókkal.

Beszámítanak: kapcsolat feljebbvalókkal, beosztottakkal és egyenrangúakkal

d7400 Kapcsolat a feljebbvalókkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása hatalmi helyzetben lévő, a saját társadalmi helyzetéhez képest magasabb beosztású vagy tekintélyű személyekkel, mint pl. egy munkaadóval.

d7401 Kapcsolat a beosztottakkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a saját társadalmi helyzetéhez képest alacsonyabb beosztású vagy tekintélyű emberekkel, mint pl. egy munkavállalóval vagy háztartási alkalmazottal.

d7402 Kapcsolat az egyenrangúakkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a saját társadalmi helyzettel azonos hatalmi helyzetű, beosztású vagy tekintélyű emberekkel.

d7408 Hivatalos kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7409** Hivatalos kapcsolatok, nem meghatározott**d750** Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok

Kapcsolatfelvétel másokkal, pl. alkalmi kapcsolatok az azonos közösségben vagy lakóhelyen élő személyekkel, munkatársakkal, egyetemi hallgatókkal, játszótársakkal, illetve hasonló háttérű vagy hivatású emberekkel.

Beszámítanak: nem hivatalos kapcsolatok barátokkal, szomszédokkal, ismerősökkel, lakótársakkal és egyívásúakkal

d7500 Nem hivatalos kapcsolatok barátokkal

Baráti kapcsolatok kialakítása és fenntartása, amelyeket a kölcsönös megbecsülés és a közös érdeklődés jellemez.

d7501 Nem hivatalos kapcsolatok szomszédokkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a lakóépületben és a lakóhely közvetlen szomszédságában élő személyekkel.

d7502 Nem hivatalos kapcsolatok ismerősökkel

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása olyan személyekkel, akiket az egyén ismer, de nem közeli barátai.

d7503 Nem hivatalos kapcsolatok lakótársakkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása bármilyen okból olyan személyekkel, akik magán vagy közösségi fenntartású házban vagy egyéb lakóépületben lakótársak.

d7504 Nem hivatalos kapcsolatok egyivásúakkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása olyan személyekkel, akik hasonló korúak, érdeklődésűek, vagy más közös vonással rendelkeznek.

d7508 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7509 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok, nem meghatározott****d760 Családi kapcsolatok**

Rokonkapcsolatok kialakítása és fenntartása, mint pl. a szűk család, a tágabb család, a nevelő és örökbefogadó család tagjaival, illetve nevelőszülői kapcsolatok, távolabbi kapcsolatok, pl. másod-unokatestvérek vagy törvényes gyámok.

Beszámítanak: szülő-gyermek és gyermek-szülő kapcsolatok, testvéri és távolabbi családi kapcsolatok

d7600 Szülő-gyermek kapcsolatok

Szülővé válás és szülői állapot, természetes úton vagy örökbefogadás által, pl. valakinek gyermeke van és hozzá szülőként viszonyul, vagy kialakítja és fenntartja a szülői hozzáállást egy örökbe fogadott gyermekkel, testi, szellemi és érzelmi gondoskodást nyújt a saját vagy örökbe fogadott gyermekének.

d7601 Gyermek-szülő kapcsolat

Kapcsolat kialakítása és fenntartása a szülővel, pl. a kisgyermek szót fogad a szüleinek, vagy a felnőtt gyermek gondoskodik idős szüleitől.

d7602 Testvéri kapcsolatok

Fivéri vagy nővéri kapcsolat kialakítása és fenntartása olyan személlyel, akivel közösek a szülők; születés, örökbe fogadás vagy házasság útján.

d7603 Tágabb családi kapcsolatok

Családi kapcsolatok kialakítása és fenntartása a tágabb család tagjaival, pl. unokatestvérekkel, nagynénikkel és nagybácsikkal és nagyszülőkkel.

d7608 Családi kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7609 Családi kapcsolatok, nem meghatározott****d770 Intim kapcsolatok**

Bensőséges, illetve romantikus kapcsolatok kialakítása és fenntartása, pl. férj és feleség, szerelmespár vagy szexuális partnerek.

Beszámítanak: romantikus, házastársi és szexuális kapcsolatok

d7700 Romantikus kapcsolatok

Érzelmi és testi vonzódás alapján kapcsolat kialakítása és fenntartása, amely esetleg hosszabb távú intim kapcsolatba torkollhat.

d7701 Házastársi kapcsolatok

Törvényes alapú, intim kapcsolat kialakítása és fenntartása egy másik személlyel, pl. törvényes házasság, beleértve a törvényes feleséggé és férjjé válást, és ennek megtartása, illetve élettársi viszony.

d7702 Szexuális kapcsolatok

Szexuális természetű kapcsolatok kialakítása és fenntartása a házastárssal vagy más partnerrel.

d7708 Intim kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7709 Intim kapcsolatok, nem meghatározott****d779 Meghatározott személyközi kapcsolatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott****d798 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, másképpen meghatározott****d799 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, nem meghatározott**

8. fejezet

Fő életterületek

A fejezet az oktatásba, munkába és munkaviszonyba kapcsolódáshoz szükséges feladatok és cselekvések végrehajtását és a gazdasági tranzakciók lebonyolítását tartalmazza.

Oktatás (d810–d839)

d810 Nem hivatalos oktatás

Tanulás otthon vagy más, nem hivatalos közegben, pl. kézművesség vagy egyéb készségek megtanulása a szülőktől vagy családtagoktól, illetve otthoni oktatás.

d815 Iskola előtti oktatás

Tanulás az intézményi keretek előkészítő szintjén, amelynek fő feladata a gyermek bevezetése az iskolai jellegű környezetbe és felkészítése a kötelező oktatásra, pl. készségek elsajátítása óvodában vagy hasonló közegben, az iskolaérettség előkészítéseként.

d820 Iskolai oktatás

Felvétel az iskolai oktatásba, bekapcsolódás minden iskolával kapcsolatos köteletségbe és előjogba, a tananyag, tantárgyak és egyéb tantervi követelmények elsajátítása egy elemi vagy középfokú oktatási programban, beleértve a rendszeres iskolába járást, kooperatív munkát más tanulókkal, a tanárok utasításának elfogadását, a kiadott feladatok és témák megszervezését, megtanulását és teljesítését, és a továbblépést az oktatás következő szintjeire.

d825 Szakképzés

Bekapcsolódás a szakképzési program minden tevékenységébe, a tantervi anyag megtanulása felkészülésként a munkavállalásra egy szakmában, munkakörben vagy más hivatásban.

d830 Felsőoktatás

Bekapcsolódás a felsőfokú oktatási programokba egyetemen, főiskolán vagy szakfőiskolán, a felsőfokú képzéshez, diplomához, bizonyítványhoz és más elismeréshez szükséges tananyag minden összetevőjének megtanulása, pl. egyetemi tudományos továbbképzés, mesterkurzus, orvosi egyetem vagy egyéb szakfőiskola sikeres befejezése.

d839 Oktatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Munka és munkavállalás (d840–d859)

d840 Tanonckodás (felkészülés a munkavállalásra)

Bekapcsolódás a munkavállaláshoz kapcsolódó felkészülési programokba, mint pl. tanonckodás, bentlakásos munka, ügyvédbojttárkodás és szakmai továbbképzéshez szükséges feladatok elvégzése.

Kivétel: szakképzés (d825)

d845 Állás megszerzése, megtartása és kilépés

Munkalehetőség keresése, megtalálása és kiválasztása, szerződtetés és a munka elvállalása, az állás, szakma, foglalkozás vagy hivatás megtartása és abban előmenetel, az állás megszüntetése a megfelelő módon.

Beszámítanak: munkalehetőség keresése; szakmai vagy teljes önéletrajz elkészítése; munkaadók felkeresése és felkészülés interjúra; állás megtartása; saját munkateljesítmény figyelése; visszajelzés adása; állás feladása

d8450 Munkalehetőség keresése

Állás megtalálása és kiválasztása az iparban, hivatásban vagy az alkalmazottság más formájában, szerződtetéshez szükséges feladatok elvégzése, pl. jelentkezés a munkahelyen, vagy részvétel egy felvételi beszélgetésen.

d8451 Állás megtartása

Az állással kapcsolatos feladatok elvégzése, hogy az állást az iparban, hivatásként vagy az alkalmazás más formájában megtartsa, előmenetel és más fejlődés elnyerése a munkában.

d8452 Munka feladása

Egy állás elhagyása illetve kilépés, a megfelelő módon.

d8458 Állás megszerzése, megtartása és kilépés, másképpen meghatározott

d8459 Állás megszerzése, megtartása és kilépés, nem meghatározott

d850 Pénzkereső foglalkozás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába, mint állás iparban, hivatásszerűen vagy az alkalmazás más formájában, fizetségért, teljes vagy részmunkaidőben, vagy egyéni vállalkozóként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, munkába járás pontos időre, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

Beszámítanak: egyéni vállalkozás, rész- vagy teljes munkaidős alkalmazás

d8500 Vállalkozás

Az egyén által alapított, létrehozott vagy felkutatott, illetve formális alkalmazási viszony nélkül mással szerződve pénzkereső foglalkozásban részvétel, pl. mezőgazdasági idénymunka, munkavállalás szabadfoglalkozásuként, íróként vagy tanácsadóként, rövid lejáratú szerződéses munka, munkavállalás művészként vagy kézművesként, bolt vagy más üzleti tevékenység tulajdonlása és vezetése.

Kivételek: rész- és teljes munkaidős alkalmazás (d8501, d8502)

d8501 Részmunkaidős alkalmazás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába részmunkaidős alkalmazottként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, munkába járás az előírt pontos időben, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

d8502 Teljes munkaidős alkalmazás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába teljes munkaidős alkalmazottként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, munkába járás az előírt pontos időben, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

d8508 Pénzkereső foglalkozás, másképpen meghatározott**d8509 Pénzkereső foglalkozás, nem meghatározott****d855 Nem pénzkereső foglalkozás**

Bekapcsolódás a munkatevékenység minden olyan területébe, amiért nem jár fizetség, teljes vagy részidőben, beleértve a szervezett munkatevékenységeket, az állásban szükséges feladatok elvégzését, munkába járást az előírt időben, más dolgozók ellenőrzését, illetve felügyeletet mások által, a szükséges feladatok elvégzését önállóan vagy csoportban, pl. önkéntes munka, jótékonyági munka, a közösség vagy a vallási csoport számára végzett munka fizetség nélkül, ház körüli munkák, fizetség nélkül.

Kivétel: 6. fejezet: Otthoni élet

d859 Munka és munkavállalás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

Gazdasági élet (d860–d879)

d860 Alapvető gazdasági műveletek

Bekapcsolódás egyszerű gazdasági művelet bármilyen formájába, pl. pénzhasználat élelmiszer vásárlására vagy cserekereskedelem, áru- vagy szolgáltatáscsere, illetve pénz megtakarítása.

d865 Összetett gazdasági műveletek

Bekapcsolódás összetett gazdasági művelet bármilyen formájába, amely magában foglalja tőke vagy vagyontárgy, ingatlan cseréjét, profit vagy gazdasági érték termelését, pl. vállalat, gyár vagy berendezés megvásárlása, folyószámla, bankszámla fenntartása, árukereskedelem.

d870 Gazdasági önállóság

Rendelkezés, magán- vagy közösségi forrásból származó gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

Beszámítanak: személyes gazdasági erőforrások és állami gazdasági erőforrások

d8700 Személyes gazdasági erőforrások

Rendelkezés személyes vagy magán gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

d8701 Állami gazdasági erőforrások

Rendelkezés közösségi gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

d8708 Gazdasági önállóság, másképpen meghatározott

d8709 Gazdasági önállóság, nem meghatározott

d879 Gazdasági élet, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d898 Fő életterületek, másképpen meghatározott

d899 Fő életterületek, nem meghatározott

9. fejezet

Közösségi, társadalmi és magánélet

Ez a fejezet a családon kívül, a közösségben szervezett társadalmi életbe történő bekapcsolódáshoz szükséges cselekvéseket és feladatokat, az élet társadalmi és polgári területeit tartalmazza.

d910 Közösségi élet

Bekapcsolódás a közösség társadalmi életének minden területébe, pl. jótékonyági szervezetekbe, szolgáltatói klubokba vagy szakmai társadalmi szervezetekbe.

Beszámítanak: nem hivatalos és hivatalos egyesületek, szertartások

Kivételek: nem pénzkereső foglalkozás (d855); rekreáció és pihenés (d920); vallás és lelki élet (d930); politikai élet és polgári lét (d950)

d9100 Nem hivatalos egyesületek

Belépés társadalmi vagy közösségi szervezetekbe, amelyeket közös érdeklődésű, érdekű személyek szerveznek, pl. helyi társadalmi klubok vagy nemzetiségi csoportok.

d9101 Hivatalosan bejegyzett egyesületek

Belépés szakmai vagy egyéb kizárólagos társadalmi csoportokba, pl. ügyvédi és orvosi kamara vagy akadémiai társaság.

d9102 Szertartások, ünnepek

Részvétel nem vallási rítusokban vagy közösségi szertartásokban, pl. házasság, temetés vagy avatási szertartások.

d9108 Közösségi élet, másképpen meghatározott

d9109 Közösségi élet, nem meghatározott

Rekreáció és pihenés

d920 Bekapcsolódás a játék-, rekreációs vagy pihenési tevékenység bármilyen formájába, pl. nem hivatalos vagy szervezett játékok és sportok, fizikai kondíciós program, a relaxáció, szórakozás vagy a rekreáció programjai, művészeti galériák, múzeumok, mozik, színházak látogatása; bekapcsolódás kézműves foglalkozásokba vagy hobbikba, olvasás saját szórakoztatásra, hangszeres játék; városnézés, túrázás és utazás kedvtelésből.

Beszámítanak: játékok, sportok, művészetek és kultúra, kézművesség, hobbik és szocializáció

Kivételek: állat megülése helyváltoztatás céljából (d480); pénzkereső és nem pénzkereső foglalkozás (d850 és d855); vallás és lelki élet (d930); politikai élet és polgári lét (d950)

d9200 Játék

Bekapcsolódás szabálykövető vagy nem strukturált, nem szervezett játékokba és spontán időtöltésbe, pl. sakkozás, kártyázás vagy gyermekjátékok.

d9201 Sportok

Bekapcsolódás versenyszerű és nem hivatalos vagy hivatalosan szervezett játékokba vagy atlétikai eseményekbe, egyedül vagy csoportosan, pl. bowling, atlétika vagy futball.

d9202 Művészetek és kultúra

Bekapcsolódás képzőművészeti vagy kulturális eseményekbe, vagy ezek megtekintése, pl. színház, mozi, múzeum vagy művészeti galéria látogatása, fellépés egy színdarabban, olvasás kedvtelésből vagy zenélés hangszeren.

d9203 Kézművesség

Aktív részvétel kézműves tevékenységben, pl. fazekasság vagy kötés.

d9204 Hobbik

Kedvtelésből végzett tevékenység, pl. bélyeg-, érme- vagy régiséggyűjtés.

d9205 Szocializáció

Bekapcsolódás nem hivatalos vagy alkalmizerű összejövetelekbe más egyénnel, pl. barátok, rokonok meglátogatása, nem hivatalos találkozók nyilvános helyeken.

d9208 Rekreáció és pihenés, másképpen meghatározott**d9209 Rekreáció és pihenés, nem meghatározott****d930 Vallás és lelki élet**

Bekapcsolódás vallási vagy lelki tevékenységekbe, szervezetekbe és gyakorlatokba, önkítelés, értelem, vallási és lelki érték megtalálása és kapcsolat kialakítása az isteni hatalommal, mint pl. templomba, kápolnába, egyházközségbe, mecsetbe vagy zsinagógába járás, imádkozás és éneklés vallási céllal, lelki elmélkedés, elmélyülés.

Beszámítanak: szervezett vallás és lelki élet

d9300 Szervezett vallás

Bekapcsolódás szervezett vallási szertartásokba, tevékenységekbe és eseményekbe.

d9301 Lelki élet

Bekapcsolódás egyházon kívüli lelki gyakorlati tevékenységekbe vagy eseményekbe.

d9308 Vallás és lelki élet, másképpen meghatározott**d9309 Vallás és lelki élet, nem meghatározott****d940 Emberi jogok**

Minden, nemzeti és nemzetközi szinten elfogadott jog élvezete, amelyek az embereket kizárólag emberi létük jogcímén megilletik, mint pl. az emberi jogok, amint azokat elismerte az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogok Nyilatkozata (1948) és az Egyesült Nemzetek Szervezete által kiadott „A fogyatékossgal élő emberek esélyegyenlőségének alapvető szabályai” (1993); az önrendelkezéshez vagy autonómiához való jog; jog a saját sors irányításához.

Kivétel: politikai élet és polgári lét (d950)

d950 Politikai élet és polgári lét

Bekapcsolódás egy polgár társadalmi, politikai és kormányzati életébe, a polgári törvényi állapot megléte, ezzel a szereppel együtt járó jogok, védelmek, előjogok és kötelességek, pl. választójog, politikai hivatal pályázhatósági joga, politikai egyesületek alapításának joga; a polgári léttel együtt járó jogok és szabadságok élvezése (pl. szólásszabadság, gyülekezési jog, vallási szabadság, védelem jogtalan nyomozás és letartóztatás ellen, jog az ügyvédi képviselőhöz, bírósági eljáráshoz és más törvényes jogok és védelem a hátrányos megkülönböztetés ellen); polgári jogállás megléte.

Kivétel: emberi jogok (d940)

d998 Közösségi, társadalmi és magánélet, másképpen meghatározott**d999 Közösségi, társadalmi és magánélet, nem meghatározott**

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

Meghatározás: A környezeti tényezők azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek, és életüket irányítják.

A környezeti tényezők kódolása

A környezeti tényezők az osztályozás 2. főfejezetének (Kontextuális tényezők) alkotóeleme. Ezeket a tényezőket a funkcióképesség minden alkotóeleménél figyelembe kell venni, és aszerint kell kódolni (lásd 2. melléklet).

A környezeti tényezőket annak a személynek a nézőpontjából kell kódolni, akinek helyzetét éppen leírjuk. Például a lejtős járdaszegély texturált felületképzés nélkül támogató lehet egy kerekesszék-használó számára, de akadályozó egy látássérültnek.

Az első minősítő mutatja annak mértékét, hogy egy környezeti tényező mennyire támogató vagy akadályozó. Sokféle oka lehet annak, hogy egy környezeti tényező támogató vagy akadályozó, és annak is, hogy milyen mértékben az.

A támogatóknál a kódolónak szem előtt kell tartania olyan szempontokat, mint pl. egy erőforrás elérhetősége, és azt is, hogy az elérhetőség állandó vagy esetleges, az erőforrás jó vagy rossz minőségű és így tovább. Az akadályozók esetén lényeges lehet, hogy egy tényező milyen gyakran hátráltatja az egyént, hogy ez az akadály nagy-e vagy csekély, és elkerülhető-e vagy sem. Ugyancsak szem előtt kell tartani, hogy egy környezeti tényező lehet akadályozó akár megléte (pl. negatív attitűd a fogyatékos emberekkel szemben) akár hiánya (pl. a szükséges szolgáltatás hozzáférhetetlensége) miatt. A környezeti tényezőknek a kóros egészségi állapotokkal élő emberek életére gyakorolt hatása változó és összetett, és remélhető, hogy a jövőbeni kutatások ezen kölcsönhatások jobb megértéséhez vezetnek, és megmutathatják egy második minősítő hasznosságát ezeknél a tényezőknél.

Egyes esetekben a környezeti tényezők szerteágazó csoportja egyetlen fogalommal összegezhető, mint pl. szegénység, gyarapodás, vidéki vagy városi környezet vagy társadalmi tőke. Ezek az összefoglaló fogalmak nem találhatók meg az osztályozásban. A kódolónak kell szétválasztani az őket alkotó tényezőket, és ezeket kell kódolni. További kutatás szükséges annak megállapítására, hogy vannak-e a környezeti tényezőknek olyan világos és egységes csoportjai, amelyek együttesen ezeket az összefoglaló fogalmakat alkotják.

Első minősítő

A következő negatív és pozitív skálán jelölhető, hogy egy környezeti tényező milyen mértékben hat támogatóként vagy akadályozóként. Egy pont vagy elválasztójel

önmagában akadályt jelöl, a + jel pedig támogatót, amint az a következőkben látható:

xxx.0 NINCS akadály	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE akadály	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT akadály	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS akadály	(nagyértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES akadály	(totális,...)	96–100%
xxx.0 NINCS támogató	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx+1 CSEKÉLY támogató	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx+2 MÉRSÉKELT támogató	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx+3 JELENTŐS támogató	(nagyértékű, erős,...)	50–95%
xxx+4 TELJES támogató	(totális,...)	96–100%
xxx.8 akadály, nem meghatározott		
xxx+8 támogató, nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek egy környezeti tényező akadályozó/támogató jellegének mennyiségi meghatározására. Pl. ha a „nincs akadály”-t vagy a „teljes akadály”-t kódoljuk, ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A “mérsékelt akadály” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Második minősítő: fejlesztendő.

1. fejezet

Termékek és technológiák

Ez a fejezet természetes és ember által készített termékeket vagy termékek rendszerét, készülékeket és technológiákat sorol fel az egyén közvetlen környezetében, amelyeket begyűjtenek, termelnek, gyártanak vagy előállítanak. Az ISO 9999 technikai segédeszközök osztályozása szerint ezek meghatározása: „bármilyen anyag, szerszám, készülék vagy technikai rendszer, amelyet fogyatékos személy használ, amelyeket kifejezetten a fogyatékoság megelőzésére, kompenzálására, monitorozására, enyhítésére vagy semlegesítésére állítottak elő vagy általánosan elérhető”. Felismerték, hogy bármilyen termék vagy technológia lehet támogató. [Lásd ISO 9999: Technical aids for disabled persons – Classification (second version); ISO/TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (rev.)] A környezeti tényezők jelen osztályozási céljaira azonban a segítő termékek és technológiák sokkal szűkebb meghatározása szolgál, eszerint bármilyen termék, eszköz, készülék vagy technológia, amelyet átalakítottak vagy speciálisan arra terveztek, hogy javítsa egy fogyatékosággal élő személy funkcióképességét.

e110 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra

Bármilyen természetes vagy ember által előállított tárgy vagy anyag, amit elfogyasztás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak.

Beszámítanak: élelmiszer, gyógyszerek

e1100 Élelmiszer

Bármilyen természetes vagy ember által előállított termék vagy anyag, amit táplálkozás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak, pl. különböző állagú nyers és tartósított élelmiszerek, készételek és italok, gyógynövények és ásványi anyagok (vitamin és más táplálékkiegészítők).

e1101 Gyógyszerek

Bármilyen természetes vagy ember által előállított termék vagy anyag, amit gyógyítás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak, pl. allopatíás és természetes gyógyszerek.

e1108 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra, másképpen meghatározott

e1109 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra, nem meghatározott

e115 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek mindennapi tevékenységeik során használnak, beleértve azokat, amelyeket személyi használatra átalakítottak vagy speciálisan terveztek; egy személy testében, rajta vagy hozzá közel található.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák személyes használatra

e1150 Általános termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek a mindennapi életben használnak, pl. ruházat, textilek, bútor, gépek, takarítószeres és -eszközök, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1151 Segítő termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyek segítenek az embereknek a mindennapi életben, pl. protézisek és tartásszabályozó készülékek, idegi protézisek (pl. funkcionális ingerkeltő készülékek, amelyek vezérlik a bélmozgást, a húgyhólyag működését, a légzést és a szívfrekvenciát), és környezeti vezérlőegységek, amelyeknek célja az egyén beltéri kontrolljának elősegítése (mozgásérzékelő radarok, távirányítású rendszerek, hangvezérelt rendszerek, időzítőkapcsolók).

e1158 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben, másképpen meghatározott**e1159 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben, nem meghatározott****e120 Termékek és technológiák személyes beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására**

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek épületen belüli és azon kívüli mozgástevékenységre használnak, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek, a használó személy testében, rajta vagy hozzá közel található.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák személyes beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására

e1200 Általános termékek és technológiák személyes beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek épületeken belüli és kültéri mozgástevékenységre használnak, pl. személyszállításra szolgáló motoros és nem motoros járművek földön, vízen és levegőben (pl. buszok, autók, teherkocsik, más motormeghajtású járművek és állati erővel vontatott szállítóeszközök), nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1201 Segítő termékek és technológiák személyes beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyek az embereknek az épületeken belüli és kültéri mozgástevékenységét segítik, pl. járógépek, speciális autók és teherkocsik, átalakított járművek, kerekes székek, gördítő és átemelő szerkezetek.

e1208 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására, másképpen meghatározott

e1209 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására, nem meghatározott

e125 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek információ küldéséhez és fogadásához használnak, beleértve az átalakított vagy speciálisan tervezett eszközöket, a személy testében, rajta vagy ahhoz közel.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

e1250 Általános termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek információ küldéséhez és fogadásához használnak, pl. optikai és hangközlő készülékek, hangrögzítők és -fogadók, televízió és videokészülék, telefonkészülékek, hangtovábbító rendszerek és a közvetlen kommunikáció céljaira használt eszközök, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1251 Segítő termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyek segítenek az információ küldésében és fogadásában, pl. speciális látókészülékek, elektrooptikai készülékek, speciális írókészülékek, rajzoló- vagy kézíró-készülékek, jelzőrendszerek, valamint speciális számítógépes szoftver és hardver, cochleaimplantátumok, hallókészülékek, frekvenciamoduláló hallástanító készülékek, hangszalagprotézisek, kommunikációs (mutogató) táblák, szemüvegek és kontaktlencsék.

e1258 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira, másképpen meghatározott

e1259 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira, nem meghatározott

e130 Termékek és technológiák az oktatás céljára

Készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amelyeket tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak és speciálisan terveztek.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák az oktatás céljaira

- e1300 Általános termékek és technológiák az oktatás céljára**
Készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amelyeket tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, pl. könyvek, kézikönyvek, fejlesztő játékszerek, számítógép-hardver vagy -szoftver, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.
- e1301 Segítő termékek és technológiák az oktatás céljára**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amelyeket tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, pl. speciális számítógépes technológia.
- e1308 Termékek és technológiák az oktatás céljára, másképpen meghatározott**
- e1309 Termékek és technológiák az oktatás céljára, nem meghatározott**

- e135 Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munkatevékenység könnyítésére használnak.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a munkavállalás céljaira

- e1350 Általános termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munkatevékenységek könnyítésére használnak, pl. szerszámok, gépek és irodai berendezések, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.
- e1351 Segítő termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munkatevékenységek könnyítésére használnak, mint pl. átváltható asztalok, padok és kartotékszekrények; távvezérlésű ajtók; számítógépes hardver, szoftver, kiegészítők és környezeti irányítóegységek, amelyek feladata az egyén munkával kapcsolatos feladatainak megkönnyítése és a munkakörnyezet kontrollálása (pl. radarok, távvezérlő rendszerek, hangvezérelt rendszerek és időzítőkapcsolók).
- e1358 Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira, másképpen meghatározott**
- e1359 Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira, nem meghatározott**

e140 **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek üzésére és elősegítésére használnak, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén

e1400 **Általános termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek üzésére és elősegítésére használnak, pl. játékszerek, sí, teniszlabda és hangszerek, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1401 **Segítő termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek üzésére és elősegítésére használnak, pl. sportolás céljára módosított mozgást támogató készülékek, átalakítások zenei és egyéb művészi előadáshoz.

e1408 **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén, másképpen meghatározott**

e1409 **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén, nem meghatározott**

e145 **Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára**
Egyedileg vagy tömegesen előállított termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyeneket öltönek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, beleértve az átalakítottakat és a speciálisan tervezetteket.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára

e1450 **Általános termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára**
Egyedileg vagy tömegesen előállított termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyeneket öltönek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, pl. imaház, totemoszlop, fejfedők, arcfedők, feszületek, menórák és imaszőnyegek, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1451 Segítő termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára

Átalakított vagy speciálisan tervezett termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyet öltenek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, pl. Braille-írástó vallási könyvek, Braille-írástó tarotkártya és a kerekesszék kerekének speciális védelme a templomba belépéskor.

e1458 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára, másképpen meghatározott**e1459 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára, nem meghatározott****e150 Középletekek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái**

Olyan termékek és technológiák, amelyek az egyén ember által alkotott beltéri és kültéri környezetét alkotják, és amelyeket nyilvános használatra terveztek, formaterveztek és építettek, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek.

Beszámítanak: bejáratok és kijáratok, felszerelések és útvonalak, nyomvonalak tervezése, megépítése, valamint építészeti termékei és technológiái

e1500 Középletekek bejáratának és kijáratának tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Ember által épített környezetbe történő belépéshez és onnan kilépéshez szükséges termékek és technológiák, amelyeket nyilvános használatra terveztek, formaterveztek és építettek, pl. középletekek (munkahelyek, boltok, színházak) bejáratainak és kijáratainak tervezése, építése és szerkezete, hordozható és rögzített rámpák, elektromos működtetésű ajtók, csapóajtó-fogantyúk és szintben lévő küszöbök.

e1501 A középletekeken belüli kiszolgálóhelyiségek megközelíthetőségének tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Beltéri kiszolgálóhelyiségek termékei és technológiája a középletekek tervezésében, építésében és szerkezetében, pl. mellékhelyiség felszerelések, telefonok, hangfelismerők, liftek vagy emelők, szállítószékek, mozgólépcsők, hőmérséklet-szabályozók és megfelelő távolságra elhelyezett, megközelíthető ülőhelyek előadóterekben vagy stadionokban.

- e1502 Középületeken belül tervezés, építés, építészeti termékek és technológiák az eligazodás és a megközelítés segítésére**
Beltéri és kültéri termékek és technológiák középületek tervezésében, építésében és szerkezetében, amelyek segítenek az embereknek az épületeken belül és azok közvetlen környezetében az eligazodásban, és az elérni kívánt hely megközelítésében, pl. domborított jelzőtáblák, Braille- vagy írott formában, folyosók mérete, padlóburkolatok, megközelíthető fölkék és az eligazítás egyéb formái.
- e1508 Középületek tervezése, megépítés, építészeti termékei és technológiai, másképpen meghatározott**
- e1509 Középületek tervezése, megépítés, építészeti termékei és technológiai, nem meghatározott**

e155 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai

Termékek és technológiák, amelyek az egyén beltéri és kültéri, ember által létrehozott környezetét alkotják, amelyet magánhasználatra terveztek, formaterveztek és építettek, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak és speciálisan terveztek.

Beszámítanak: bejáratok és kijáratok, berendezések és útvonalak tervezése, megépítése, valamint építészeti megoldások és technológiák

- e1550 Magánépületek bejáratának és kijáratának tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai**
Ember által készített környezetbe történő belépéshez és onnan kilépéshez szükséges termékek és technológiák, amelyet magánhasználatra terveztek, formaterveztek és építettek, mint pl. magánotthonok bejáratai és kijáratai, hordozható és rögzített rámpák, elektromos működtetésű ajtók, csapóajtó-fogantyúk és szintben lévő küszöbök.
- e1551 Magánépületeken belüli kiszolgálóhelyiségek megközelíthetőségének tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai**
Termékek és technológiák, amelyek magánhasználatú épületeken belüli tervezéshez, építéshez és szerkezeti elemekhez kapcsolódnak, pl. magánotthonokban a mellékhelyiség berendezései, telefonok, hangfelismerők, konyhai szekrények, háztartási gépek és elektronikus vezérlők.

- e1552 Magánépületeken belüli tervezés, építés, építészeti termékek és technológiák az eligazodás és a megközelítés segítésére**
Beltéri és kültéri termékek és technológia magánhasználatú épületek tervezésében, építésében és szerkezetében, amelyek segítenek az embereknek az épületeken belül és azok közvetlen környezetében az eligazodásban, és a rendeltetési hely megközelítésében, pl. letapogatható jelzőtáblák, Braille- vagy írott formában, folyosók mérete, padlóburkolatok.
- e1558 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékek és technológiák, másképpen meghatározott**
- e1559 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékek és technológiák, nem meghatározott**

e160 A területfejlesztés termékei és technológiája

Földterületek termékei és technológiája, amennyiben azok a földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak az egyén szabadtéri környezetére, a tér alakítása, tervezése és fejlesztése, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak és speciálisan terveztek.

Beszámítanak: a földhasznosítási szabályozások alkalmazása által szervezett földterületek termékei és technológiája, pl. vidéki területek, elővárosi területek, városi területek, parkok, természetvédelmi területek és vadrezervátumok

- e1600 A vidéki területfejlesztés termékei és technológiája**
Termékek és technológiák a vidéki földterületeken, amennyiben azok a vidéki földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy személy szabadtéri környezetére: terület- és tértervezés és -fejlesztés, pl. farmterületek, útvonalak, útjelző- és helynévtáblák.
- e1601 Az elővárosi területfejlesztés termékei és technológiája**
Termékek és technológiák az elővárosi földterületeken, amennyiben azok az elővárosi földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy személy szabadtéri környezetére, terület- és tértervezés és -fejlesztés, pl. lejtős járdaszegélyek, útvonalak, útjelzések és utcai világítás.
- e1602 A városi területfejlesztés termékei és technológiája**
Termékek és technológiák a városi földterületeken, amennyiben azok a városi földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy személy szabadtéri környezetére, terület- és tértervezés és -fejlesztés, pl. lejtős járdaszegélyek, rámpák, útjelzések és utcai világítás.

e1603 Parkok és természetvédelmi területek védelmének termékei és technológiája

Termékek és technológiák parkokat, természetvédelmi és vadrezervátumi területeket felölelő földterületeken, amennyiben azok a földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak az egyén szabadtéri környezetére, terület- és tértervezés és -fejlesztés, mint pl. parkokban letapogatható eligazító táblák és vadrezervátumi turistaösvények.

e1608 A területfejlesztés termékei és technológiája, másképpen meghatározott**e1609 A területfejlesztés termékei és technológiája, nem meghatározott****e165 Tulajdon**

Gazdasági cseretermékek és -tárgyak, pl. pénz, javak, tulajdon és egyéb értékek, amelyeket egy személy birtokol, vagy amelyek használatára joga van.

Beszámítanak: tárgyi és szellemi termékek és javak, pénzvagyon

e1650 Pénzvagyon

Termékek, pl. pénz és egyéb pénzügyi eszközök, amelyek csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1651 Tárgyi tulajdon

Termékek és javak, pl. ház, föld, ruházat, élelmiszer és műszaki javak, amelyek csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1652 Szellemi tulajdon

Termékek, pl. szellemi tulajdon, tudás és jártasságok, amelyek csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1658 Tulajdon, másképpen meghatározott**e1659 Tulajdon, nem meghatározott****e198**

Termékek és technológiák, másképpen meghatározott

e199

Termékek és technológiák, nem meghatározott

2. fejezet

Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben

Ez a fejezet a természetes vagy fizikai környezet élő és élettelen elemeiről és e környezet emberek által módosított alkotóelemeiről, valamint az ebben a környezetben élő emberi populációk jellemzőiről szól.

e210 Földrajzi környezet

A domborzati formák és a felszíni vizek tulajdonságai.

Beszámítanak: földrajzi jellemzők, benne a domborzat (föld és földtani alakzatok domborzata, minősége és kiterjedése, beleértve a magasságot) és a vízrajz (víztömegek, mint pl. tavak, folyók, tenger)

e2100 Domborzati formák

Földtani alakzatok tulajdonságai, mint pl. hegyek, dombok, völgyek, síkságok.

e2101 Felszíni vizek

A földrajzi környezet vízrajzi formái pl. tavak, gátak, folyók vagy folyamok.

e2108 Földrajzi környezet, másképpen meghatározott

e2109 Földrajzi környezet, nem meghatározott

e215 Néesség

Adott környezetben élő embercsoportok, akik azonos módon alkalmazkodnak környezetükhöz.

Beszámítanak: demográfiai változások; népsűrűség

e2150 Demográfiai változások

Az embercsoportokban történő változások, pl. az egyének összlétszáma demográfiai jellemzőiket és szóródásának változása egy területen, amelyet a születés, a halálozás, a néesség öregedése vagy a vándorlás, migráció okoznak.

e2151 Népsűrűség

Az egységnyi földterületen élő emberek létszáma, beleértve olyan jellemzőket, mint a nagy és kis népsűrűség.

e2158 Néesség, másképpen meghatározott

e2159 Néesség, nem meghatározott

e220 **Növény- és állatvilág**

Növények és állatok.

Kivételek: háziállatok (e350); népesség (e215)

e2200 **Növények**

A növényvilág különböző fotoszintetizáló, eukarióta, többsejtű élőlényei közül bármelyik, amely jellemzően csirázik, kloroplasztokat tartalmaz, cellulóz sejtfa van, hiányzik az aktív helyváltoztatási képessége, pl. fák, lágyszárúak, cserjék és kúszónövények.

e2201 **Állatok**

Az állatvilág többsejtű élőlényei, amelyek bizonyos típusos jellegzetességben különböznek a növényektől, pl. aktív helyváltoztatási képesség, nem fotoszintetizáló anyagcsere, kifejezett válasz ingerekre, korlátozott növekedés és állandó testi struktúra, pl. vad- vagy tenyésztett állatok, hüllők, madarak, halak és emlősök.

Kivételek: tulajdon (e165); háziállatok (e350)

e2208 **Növény- és állatvilág, másképpen meghatározott****e2209** **Növény- és állatvilág, nem meghatározott****e225** **Éghajlat**

Meteorológiai jellegzetességek és események, mint pl. az időjárás.

Beszámítanak: hőmérséklet, páratartalom, légköri nyomás, csapadék, szél, évszakok változásai

e2250 **Hőmérséklet**

A környező forróság vagy hideg mértéke, pl. alacsony vagy magas hőmérséklet, normális vagy szélsőséges hőmérséklet.

e2251 **Páratartalom**

A levegőnedvesség mértéke, pl. magas vagy alacsony páratartalom.

e2252 **Légköri nyomás**

A környező levegő nyomása, pl. a tengerszint feletti magassággal, vagy a meteorológiai állapotokkal összefüggő nyomás.

e2253 **Csapadék**

A levegő páratartalmának kicsapódása, pl. eső, harmat, hó, havas eső vagy jégeső formájában.

e2254 Szél

Gyors vagy lassú természetes légmozgás, pl. fuvallat, széllökés vagy szélvihar.

e2255 Évszakok változásai

Természetes, rendszeres és megjósolható, periodikusan bekövetkező és az év mindig azonos hónapjaiban fennmaradó változások az egyik évszaktól a másikig pl. nyár, ősz, tél, tavasz.

e2258 Éghajlat, másképpen meghatározott**e2259 Éghajlat, nem meghatározott****e230 Természeti események**

Földrajzi és légköri folyamatok, amelyek változást okoznak egy egyén fizikai környezetében, rendszeresen vagy rendszertelenül lépnek fel, pl. földrengések és kárt okozó időjárási jelenségek, pl. tornádók, hurrikánok, tájfunok, áradások, erdőtüzek és jégeső.

e235 Ember által előidézett események

Változások vagy zavarok a természetes környezetben, amelyeket emberek idéznek elő, és az emberek mindennapi életében törést okoznak, beleértve a konfliktusokhoz és háborúkhoz kapcsolódó eseményeket vagy állapotokat, pl. emberek elmenekülése, a szociális infrastruktúra, otthonok és földek feloldása, környezeti katasztrófák és a föld, víz vagy levegő szennyezése (pl. mérgező permet).

e240 Fény

Elektromágneses sugárzás, amely láthatóvá teszi a dolgokat – származzon az napfényből, vagy mesterséges fényforrásból (pl. gyertyák, olaj- vagy petróleumlámpák, tüzek és elektromosság) –, és hasznos vagy zavaró információt ad a világról.

Beszámítanak: fényintenzitás; fényminőség; szinkontraszt

e2400 Fényintenzitás

A természetes (pl. nap) vagy mesterséges fényforrás által kibocsátott energia mértéke vagy mennyisége.

e2401 Fényminőség

A látható környezetben szinkontrasztok által létrehozott és azokhoz kapcsolódó fény természete, amely a világról hasznos (pl. vizuális információ lépcsők vagy ajtók ottlétéről) vagy zavaró (pl. túl sok vizuális kép) információt ad.

e2408 Fény, másképpen meghatározott**e2409 Fény, nem meghatározott**

e245 Az idő múlásával összefüggő változások

Természetes, rendszeres vagy megjósolható időszakos változások.

Beszámítanak: nappal/éjszaka és holdciklusok

e2450 Nappal/éjszaka ciklusok

Természetes, rendszeres vagy megjósolható változások a nappalból az éjszakán át a következő nappalig, pl. nappal, éjszaka, hajnal és alkonyat.

e2451 Holdciklusok

A Hold Földhöz viszonyított helyzetének természetes, rendszeres vagy megjósolható változásai.

e2458 Az idő múlásával összefüggő változások, másképpen meghatározott**e2459 Az idő múlásával összefüggő változások, nem meghatározott****e250 Hang**

Olyan jelenség, amely hallatszik vagy meghallható, mint pl. robaj, csengetés, kattogás, éneklés, füttyülés, kiáltás vagy bűgás, bármilyen hangerejű, hangszínű vagy tónusú, és amely hasznos vagy zavaró információt adhat a környező világról.

Beszámítanak: hangintenzitás; hangminőség

e2500 Hangintenzitás

A hangjelenség mértéke vagy erőssége, amelyet a hangot létrehozó energia mennyisége határoz meg: a nagy energiaszinteket hangos hangként, a kis energiaszinteket pedig halk hangként érzékeljük.

e2501 Hangminőség

Egy hang jellege, amelyet a hullámhossza és a hullámmintázata határoz meg, hangszínként vagy tónusként érzékelhető, pl. nyersség vagy dallamosság, és amely a világról hasznos (pl. a kutyaugatás szemben a macskanyávogással) vagy zavaró (pl. háttérzaj) információt ad.

e2508 Hang, másképpen meghatározott**e2509 Hang, nem meghatározott**

e255 Rezgés

Tárgy vagy személy szabályos vagy szabálytalan oda-vissza mozgása, amelyet váltakozó erőhatások okoznak pl. remegés, rázkódás, rengés, tárgyak, épületek vagy emberek gyors, lökésszerű mozgása, amelyet kis vagy nagy berendezés, repülőgép vagy robbanások okoznak.

Kivételek: természeti események (e230), pl. földrengés által okozott talajrezgés vagy rázkódás

e260 Levegőminőség

A légkör (épületeken kívül) vagy a zárt légtér (épületeken belül) jellegzetességei, amelyek hasznos vagy zavaró információt adhatnak a környező világról.

Beszámítanak: beltéri és kültéri levegőminőség

e2600 Beltéri levegőminőség

A levegő jellege épületek vagy zárt területek belsejében, amelyet a szag, a füst, a páratartalom, a légkondicionálás (kontrollált levegőminőség) vagy nem kontrollált levegőminőség határoz meg, és amely hasznos (pl. szivárgó gáz szaga) vagy zavaró (pl. parfüm túlzottan átható illata) információt adhat a környező világról.

e2601 Kültéri levegőminőség

A levegő jellege épületeken vagy zárt területeken kívül, amelyet a szag, a füst, a páratartalom, az ózonszintek és a légkör más tulajdonságai határoznak meg, és amely hasznos (pl. eső illata) vagy zavaró (pl. mérgező illatok) információt ad a környező világról.

e2608 Levegőminőség, másképpen meghatározott**e2609 Levegőminőség, nem meghatározott****e298 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, másképpen meghatározott****e299 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, nem meghatározott**

3. fejezet

Támaszok és kapcsolatok

Ez a fejezet emberekről vagy állatokról szól, amelyek fizikai vagy érzelmi támaszt, gondoskodást, védelmet, segítséget és más emberekhez kapcsolatokat biztosítanak otthon, a munkahelyen, az iskolában vagy játék közben, illetve a napi tevékenységek egyéb területein. Ez a fejezet nem a segítséget nyújtó személy vagy személyek attitűdjét írja le. A rögzítendő környezeti tényező itt nem a személy vagy az állat, hanem a fizikai és az érzelmi támasz mennyisége, amelyet a személy vagy az állat nyújt.

e310 Szűk család

Születés, házasság vagy más, a kultúrkör által szűk családként elismert kapcsolatok által összetartozó személyek, pl. házastársak, partnerek, szülők, testvérek, nevelőszülők, örökbe fogadó szülők és nagyszülők.

Kivételek: tágabb család (e315); személyes gondozást nyújtók és személyi segítők (e340)

e315 Tágabb család

Család, házasság vagy más, a kultúrkör által tágabb családként elismert kapcsolatok által összetartozó személyek, pl. nagynénik, nagybácsik, unokaöcsők és unokahúgok.

Kivétel: szűk család (e310)

e320 Barátok

Egyének, akik közeli és folytonos résztvevők a bizalommal és a kölcsönös támogatással jellemezhető kapcsolatokban.

e325 Ismerősök, egyvásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai

Egyének, akik ismerik egymást, pl. ismerősök, egyvásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai, munkahelyi, iskolai, rekreációs vagy más élethelyzetekben, akiket összeköt valamilyen demográfiai jellemző, pl. életkor, nem, vallásos meggyőződés vagy etnikai hovatartozás, illetve közös az érdeklődési területük.

Kivételek: egyesületek és szervezeti szolgáltatások (e5550)

e330 Felettesek

Személyek, akiknek döntéshozatali felelősségük van mások felett, és akiknek a közösségben társadalmilag meghatározott befolyásuk vagy hatalmuk van társadalmi, gazdasági vagy vallási szerepük miatt, pl. tanárok, munkaadók, felügyelők, vallási vezetők, helyettes döntéshozók, testőrök vagy gondnokok.

e335 Beosztottak

Személyek, akiknek mindennapi életét befolyásolják a hatalmi helyzetben lévő emberek a munkában, iskolában vagy más közegben, pl. tanulók, munkások vagy egy vallási csoport tagjai.

Kivétel: szűk család (e310)

e340 Személyes gondozást nyújtók és személyi segítők

Személyek, akik szükség szerint nyújtanak szolgáltatásokat, amelyekkel másokat támogatnak mindennapi tevékenységeikben és a munkateljesítmény fenntartásában, oktatásban vagy más élethelyzetben, köz- vagy magánalapítványokon keresztül vagy önkéntes alapon, pl. támasznyújtók otthonteremtésben és -fenntartásban, személyi segítők, szállításban segítők, fizetett segítség, dajkák vagy mások, akik elsődleges ápolóként működnek.

Kivételek: szűk család (e310); tágabb család (e315); barátok (e320); általános támogatási szolgáltatások (e5750); egészségügyi szakemberek (e355)

e345 Idegenek

Személyek, akik egymást nem ismerik és nem állnak kapcsolatban, vagy azok, akik még nem alakítottak ki kapcsolatot vagy egyesületet, beleértve az egyén számára ismeretlen embert, aki azonban azonos élethelyzetben osztozik, pl. helyettesítő tanárok, munkatársak vagy gondozást nyújtók.

e350 Háziállatok

Állatok, amelyek fizikai, érzelmi vagy pszichológiai támaszt nyújtanak, mint pl. háziállatok (kutya, macska, madár, hal stb.) és a személyi helyváltoztatásra és szállításra szolgáló állatok.

Kivételek: állatok (e2201); vagyontárgyak (e165)

e355 Egészségügyi szakemberek

Az egészségügyi hálózat viszonylatrendszerében dolgozó, szolgáltatást nyújtó összes személy, vagyis orvosok, nővérek, fizioterapeuták, foglalkozásterapeuták, beszédterapeuták, audiológusok, ortopéd műszerészek, egészségügyi szociális munkások.

Kivétel: más szakemberek (e360)

e360 Más szakemberek

Az egészségügyi rendszeren kívül, máshol dolgozó, különböző szolgáltatást nyújtók, beleértve a szociális munkásokat, ügyvédeket, tanárokat, építészeket és formatervezőket.

Kivételek: egészségügyi szakemberek (e355)

e398 Támaszok és kapcsolatok, másképpen meghatározott

399 Támaszok és kapcsolatok, nem meghatározott

4. fejezet

Attitűdök

Ez a fejezet olyan attitűdöket tartalmaz, amelyek a szokások, gyakorlatok, ideológiák, értékek, normák, tényleges meggyőzések és vallásos hitek megnyilvánuló következményei. Ezek az attitűdök az egyéni magatartás és a társadalmi élet minden szintjére hatnak, a személyközi kapcsolatoktól és a közösségi egyesületektől a politikai, gazdasági és törvényhozási struktúrákig; pl. az egyéni vagy társadalmi attitűdök egy személy megbízhatóságáról és emberi értékeiről motiválhatnak pozitív, tiszteletteljes gyakorlatokat vagy negatív, diszkriminatív gyakorlatokat (pl. egy személy megbélyegzése, beskatulyázása és kiközösítése vagy mellőzése). Az osztályozásba került attitűdök nem a vizsgált személy attitűdjei, hanem a rajta kívül álló többieké. Az egyéni attitűdöket a 3. fejezetben, a Környezeti tényezőkben felsorolt kapcsolatok típusai szerint kategorizáltuk. Az értékeket és a hiteket nem az attitűdöktől elkülönülten kódoljuk, mivel úgy gondoljuk, hogy ezek az attitűdök mögött meghúzódó hajtóerők.

e410 A közvetlen családtagok egyéni attitűdjei

Közvetlen családtagok általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e415 A tágabb család tagjainak egyéni attitűdjei

A tágabb család tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e420 Barátok egyéni attitűdjei

Barátok általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e425 Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak egyéni attitűdjei

Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e430 Felettesek egyéni attitűdjei

Hatalmi helyzetben lévő emberek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e435 A beosztottak egyéni attitűdjei

Alárendelt helyzetben lévő emberek általános és specifikus véleményei és meggyőződései a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e440 A személyes ellátást nyújtók és személyi segítők egyéni attitűdjei

Személyes ellátást nyújtók és személyi segítők általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e445 Az idegenek egyéni attitűdjei

Idegenek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e450 Az egészségügyi szakszemélyzet egyéni attitűdjei

Egészségügyi szakszemélyzet általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e455 Más szakmák képviselőik egyéni attitűdjei

Más szakmák képviselőinek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e460 Társadalmi attitűdök

Egy kultúrkör, társadalom, szubkultúra vagy más társadalmi csoport tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése más egyénekről vagy másféle társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről, amelyek a csoportos vagy egyéni magatartást és cselekedeteket befolyásolják.

e465 Társadalmi normák, gyakorlatok és ideológiák

Szokások, bevett gyakorlatok, szabályok, valamint értékek és normatív hitek elvont rendszerei (pl. ideológiák, normatív világnézetek és morális filozófiák), amelyek társadalmi viszonylatrendszerben alakulnak ki, és befolyásolnak vagy létrehozhatnak társadalmi és egyéni gyakorlatokat és magatartásokat, mint pl. morális vagy vallási magatartás társadalmi normái vagy illemtan; vallási doktrína és ebből következő normák és gyakorlatok; rituálékat vagy társadalmi összejöveteleket irányító normák.

e498 Attitűdök, másképpen meghatározott**e499 Attitűdök, nem meghatározott**

5. fejezet

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Ez a fejezet a következőket tartalmazza:

1. *szolgáltatások*, amelyek juttatásokat, strukturált programokat és akciókat biztosítanak a társadalom különböző szektoraiban, amelyeket az egyének igényeinek teljesítésére hoztak létre. (A szolgáltatásokba beleértjük az embereket is, akik ezeket nyújtják.) A szolgáltatások lehetnek államiak, magán- vagy önkéntes jellegűek, létrehozhatják helyi, közösségi, regionális, állami, megyei, nemzeti vagy nemzetközi szinten egyének, társaságok, egyesületek, szervezetek, hivatalok vagy kormányok. A szolgáltatások által nyújtott javak lehetnek általánosak vagy átalakítottak és speciálisan tervezettek;

2. *rendszerek*, adminisztratív ellenőrző és szervezeti mechanizmusok, amelyeket helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten kormányok vagy más legitim hatalmak hoznak létre. Ezeket a rendszereket arra tervezték, hogy szervezzék, ellenőrizzék és monitorozzák azokat a szolgáltatásokat, amelyek juttatásokat, strukturált programokat és akciókat biztosítanak a társadalom különböző szektoraiban;

3. *szabályozások*, amelyek a szabályrendeletekből, rendelkezésekből, megállapodásokból és standardokból állnak, és amelyeket helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten kormányok vagy más legitim hatalmak alakítanak ki. A szabályozások meghatározzák és irányítják a társadalom különböző szektoraiban nyújtott szolgáltatásokat, juttatásokat, strukturált programokat és akciókat szervező, ellenőrző és monitorozó rendszerek működését.

e510 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások fogyasztói javak előállítására
Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek ember által felhasznált tárgyak és termékek előállítását irányítják és biztosítják.

e5100 Szolgáltatások a fogyasztói javak előállítására

Szolgáltatások és programok fogyasztói javak és termékek begyűjtésére, előállítására, termelésére és gyártására, pl. mozgáshoz, kommunikációhoz, oktatáshoz, szállításhoz, munkavállaláshoz és házimunkához használt termékek és technológia, beleértve azokat, akik adják ezeket a szolgáltatásokat.

Kivételek: oktatási és szakképzési szolgáltatások (e5850); kommunikációs szolgáltatások (e5350); 1. fejezet

e5101 Rendszerek a fogyasztói javak előállítására

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. regionális, nemzeti vagy nemzetközi szervezetek, amelyek kialakítják a szabványokat (pl. Nemzetközi Szabványügyi Szervezet, ISO) és fogyasztói testületek, amelyek irányítják a fogyasztói javak és termékek begyűjtését, előállítását, termelését és gyártását.

- e5102 Szabályozások a fogyasztói javak előállítására**
Törvények, rendeletek és szabványok fogyasztói javak és termékek begyűjtésére, előállítására, termelésére és gyártására, pl. hogy melyik szabványt honosítsák.
- e5108 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására, másképpen meghatározott**
- e5109 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására, nem meghatározott**

e515 **Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**
Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások köz- és magánépületek tervezésére és felépítésére.

Kivételek: szabadtervertervező szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e520)

- e5150 Építészeti és építési szolgáltatások**
Szolgáltatások és programok lakó-, kereskedelmi, ipari és középületek tervezésére, építésére és karbantartására, pl. házépítés, a tervezési alapelvek, építési előírások, szabályok és szabványok érvényesítése, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.
- e5151 Építészeti és építési rendszerek**
Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a lakó-, kereskedelmi, ipari és középületek tervezését, formatervezését, építését és karbantartását szabályozzák, pl. építési előírások, építési szabványok, tűz- és életbiztonsági szabványok alkalmazása és folyamatos ellenőrzése.
- e5152 Építészeti és építési szabályozások**
Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a lakó-, kereskedelmi, ipari és középületek tervezését, formatervezését, építését és karbantartását irányítják, pl. építési előírások, építkezési szabványok, tűz- és életbiztonsági szabványok szabályozásai.
- e5158 Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5159 Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e520 Szabadtértervező szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások közterületek (pl. parkok, erdők, vízpartok, mocsarak) és magánterületek tervezésére, alakítására, telepítésére és fenntartására, karbantartására vidéki, elővárosi és városi környezetben.

Kivételek: építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e515)

e5200 Szabadtértervezéső szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata városi, elővárosi, vidéki, rekreációs, természetvédelmi és környezetvédelmi területek, gyülekezési és kereskedelmi nyitott terek (plazák, nyitott piacok), gyalogos és járműves szállítási utak tervezése, megalkotása és karbantartása, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

Kivételek: középületek (e150) tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai és magánépületek (e155) tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai; területfejlesztés termékei és technológiai (e160)

e5201 Szabadtértervezési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. helyi, regionális vagy nemzeti tervezési törvények, tervezési szabályok, világörökség- vagy természetvédelmi szabályozások és környezettervezési szabályok betartására, amelyek a nyílt terek tervezését, telepítését, fejlesztését és karbantartását irányítják, beleértve a vidéki, elővárosi és városi területet, parkokat, természetvédelmi területeket és vadrezervátumokat.

e5202 Szabadtértervezési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a szabadtér tervezését, telepítését, fejlesztését és karbantartását irányítják, beleértve a vidéki területeket, elővárosi területeket, városi területet, parkokat, természetvédelmi területeket és vadrezervátumokat, pl. helyi, regionális vagy nemzeti tervezési törvények, tervezési előírások, világörökség-védelmi vagy természetvédelmi szabályozások és környezettervezési szabályozások.

e5208 Szabadtértervezési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5209 Szabadtértervezési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e525 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek menedékhelyekről, lakóházakról, szállásokról gondoskodnak az emberek számára.

e5250 Otthonteremtő szolgáltatások

Szolgáltatások és programok azzal a céllal, hogy lakóházakat vagy menedékhelyeket keressenek, nyújtsanak és tartsanak fenn emberek számára, pl. ingatlanközvetítők, otthonteremtő szervezetek, menedékhelyek hajléktalanok számára, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

e5251 Otthonteremtő rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az emberek otthonteremtését és menedékbiztosítását irányítják, pl. az otthonteremtő szabályozások betartására és ellenőrzésére szolgáló rendszerek.

e5252 Otthonteremtő szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az emberek otthonteremtését és menedékbiztosítását irányítják, pl. törvények és szabályozások az otthonteremtés vagy menedékbiztosítás jogosultságának meghatározására, szabályozások, amelyek az otthonteremtés fejlesztésében és fenntartásában a kormányzati részvételre vonatkoznak, és szabályozások, amelyek arra vonatkoznak, hogyan és hol történjék az otthonteremtés.

e5258 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályzások, másképpen meghatározott**e5259 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályzások, nem meghatározott****e530 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a közművesítés biztosítására, pl. víz, fűtés, elektromos áram, csatornázás, közszállítás és alapvető szolgáltatások.

Kivétel: civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e545)

e5300 Közműszolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek a lakosság számára az alapvető energiát (pl. fűtés és elektromos áram), csatornázást, vizet és más, a helyben lakó és kereskedelmi fogyasztók számára alapvető szolgáltatásokat (pl. sürgősségi javítási szolgáltatások) biztosítják, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

e5301 Közműrendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a közműszolgáltatások biztosítását irányítják, pl. egészségügyi és biztonsági testületek és fogyasztói tanácsok.

e5302 Közműszabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a közműszolgáltatások biztosítását irányítják, pl. egészségi és biztonsági szabványok, amelyek irányítják a víz- és fűtésellátást, csatornázási módokat a közösségekben, és szabályozások más lényeges szolgáltatásokra, valamint az ellátás szünetelése vagy természeti katasztrófák idején.

e5308 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5309 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e535 Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások információ továbbítására és cseréjére.

e5350 Kommunikációs szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyeknek feladata az információ többféle módszerrel történő továbbítása, pl. telefon, fax, földi és légiposta, elektronikus levelezés és más számítógépes alapú rendszerek (pl. telefonközpont, telex, teletext és internetszolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

Kivétel: hírközlési szolgáltatások (e5600)

e5351 Kommunikációs rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. távközlést szabályozó hatóságok és más hasonló testületek, amelyek számos módszerrel irányítják az információ továbbítását, beleértve a telefont, faxot, földi és légipostát, elektronikus levelezést és számítógépes alapú rendszereket.

e5352 Kommunikációs szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az információ továbbítását számos módszerrel irányítják, beleértve a telefont, faxot, postahivatalt, elektronikus levelezést és számítógépes alapú rendszereket, pl. jogosultság a kommunikációs szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, a postai levélcím követelményei, szabványok a telekommunikáció biztosítására.

e5358 Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5359 Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e540 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek lehetővé teszik, hogy emberek vagy áruk mozogjanak, vagy azokat elszállítsák egyik helyről egy másikra.

e5400 Szállítási szolgáltatások

E emberek vagy áruk közúton, vasúton, levegőben vagy vízen, köz- vagy magánszállítással történő mozgását biztosító szolgáltatások és programok, beleértve azokat, akik ezt a szolgáltatást nyújtják.

Kivétel: termékek személyes helyváltoztatásra és szállításra (e115)

e5401 Szállítási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek emberek vagy áruk mozgását szabályozzák közúton, vasúton, levegőben vagy vízen, mint pl. olyan rendszerek, amelyek meghatározzák a járművek működtetésének jogosultságát és a különböző típusú szállításokra vonatkozó egészségügyi és biztonsági szabványok alkalmazását és monitorozását.

Kivételek: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570)

e5402 Szállítási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek szabályozzák emberek vagy áruk mozgását közúton, vasúton, levegőben vagy vízen, pl. szállítási törvények és szabályozások, szabályozások a közszállítás biztosítására és hozzáférhetőségére.

e5408 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5409 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e545 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, melyeknek feladata az emberek és a tulajdon védelme.

Kivétel: közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e530)

e5450 Civil védelmi szolgáltatások

A közösség által szervezett szolgáltatások és programok, amelyek feladata az emberek és a tulajdon védelme, pl. tűzoltóság, rendőrség, sürgősségi és ambuláns szolgáltatások, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

e5451 Civil védelmi rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az emberek és a tulajdon védelmét irányítják, pl. rendőrség, tűzoltóság, sürgősségi és ambuláns szolgáltatások megszervezésének biztosítása.

e5452 Civil védelmi szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az emberek és a tulajdon védelmét irányítják, pl. a rendőrségi, tűzoltósági, sürgősségi és ambuláner szolgáltatások biztosítását irányító szabályozások.

e5458 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5459 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e550 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a törvényhozásra és egy ország egyéb jogrendszerére vonatkoznak.

e5500 Törvényhozás

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata az államhatalom biztosítása, amint azt a jogrend meghatározza, pl. bíróságok, törvényszékek és más hivatalok a polgári perek és büntetőeljárások meghallgatására és elrendezésére, jogi képviselő, közjegyzők, közbenjárás, ítélezés, javítóintézeti vagy büntetés-végrehajtó intézmények szolgáltatásai, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

e5501 Törvényhozási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek irányítják az igazságszolgáltatási adminisztrációt, pl. rendszerek a formális rendelkezések (pl. törvények, rendeletek, fogyasztói törvény, vallási törvény, nemzetközi törvények és megállapodások) alkalmazására és monitorozására.

e5502 Törvényhozási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, pl. fogyasztói törvény, vallási törvény, nemzetközi törvények és megállapodások, amelyek irányítják az igazságszolgáltatási rendszert.

e5508 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5509 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e555 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Közös, nem kereskedelmi érdekek alapján, gyakran társuló tagsági szerkezettel egyesítő embercsoportokhoz kapcsolódó szolgáltatások, rendszerek, és szabályozások.

e5550 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások

Közös, nem kereskedelmi érdekek alapján egyesületet létrehozó egyének által nyújtott szolgáltatások és programok, ahol a szolgáltatás igénybe vételét egyesületi tagsághoz köthetik, pl. rekreációs és szabadidős, sportolási, kulturális, vallási és kölcsönös segítségnyújtási szolgáltatásokat nyújtó egyesületek és szervezetek.

e5551 Egyesületi és szervezeti rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a közös, nem kereskedelmi érdekből összegyűlő emberek kapcsolatait és tevékenységeit, egyesületek és szervezetek megalakítását és vezetését irányítják, pl. kölcsönös segítségnyújtási szervezetek, rekreációs és szabadidős szervezetek, kulturális és vallási egyesületek és nonprofit közhasznú szervezetek.

e5552 Egyesületi és szervezeti szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a közös, nem kereskedelmi érdekből összegyűlő emberek kapcsolatait és tevékenységeit irányítják, pl. az egyesületek és szervezetek alapítását és vezetését irányító szabályozások, beleértve a kölcsönös segítségnyújtási szervezeteket, rekreációs és szabadidős szervezeteket, kulturális és vallási egyesületeket és nonprofit közhasznú szervezeteket.

e5558 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5559 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e560 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a rádió, televízió, újságok és internet általi tömegtájékoztatás biztosításához.

e5600 Hírközlési szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a tömegtájékoztatás biztosítása, pl. rádió, televízió, zárt láncú hírközlési szolgáltatások, tudósítói távközlési szolgáltatások, újságok, Braille-szolgáltatások és számítógépes alapú tömegtájékoztatás (világháló, internet), beleértve azokat az embereket, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

Kivétel: kommunikációs szolgáltatások (e5350)

e5601 Hírközlési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a hírek és az információ biztosítását irányítják, pl. szabványok, amelyek irányítják a tömegtájékoztatás tartalmát, terjesztését, a hozzáférést és a módszereket a rádió, televízió, tudósítói szolgáltatások, újságok és számítógépes alapú tömegtájékoztatás (világháló, internet) útján.

Beszámítanak: követelmények, hogy helyszíni felvételeket adjanak a televízióban, újságok és egyéb kiadványok Braille-változatai, teletext rádiótovábbítás

Kivétel: kommunikációs rendszerek (e5351)

e5602 Hírközlési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a hírek és információ biztosítását irányítják, pl. szabályozások, amelyek irányítják a tömegtájékoztatás tartalmát, terjesztését, a hozzáférést és a módszereket a rádió, televízió, tudósítói szolgáltatások, újságok és számítógépes alapú tömegtájékoztatás (világháló, Internet) útján.

Kivétel: kommunikációs szabályozások (e5352)

e5608 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5609 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e565 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

A javak és a szolgáltatások előállításának, szétosztásának, fogyasztásának és használatának általános rendszerével kapcsolatos szolgáltatások, rendszerek és szabályozások.

Kivétel: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570)

e5650 Gazdasági szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a javak és szolgáltatások általános előállítása, szétosztása, fogyasztása és használata, mint pl. a magánkereskedői szektor (pl. vállalatok, részvénytársaságok, magán-, profitorientált vállalkozások), a közszektor (pl. állami kereskedelmi szolgáltatások, pl. szövetkezetek és testületek), pénzügyi szervezetek (pl. bankok és biztosítási szolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat biztosítják.

Kivételek: közműszolgáltatások (e5300); munka és munkavállalási szolgáltatások (e5900)

e5651 Gazdasági rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek javak és szolgáltatások általános előállítását, szétosztását, fogyasztását és használatát irányítják, pl. rendszerek a gazdasági szabályozások alkalmazására és monitorozására.

Kivételek: közműrendszerek (e5301); munka- és munkavállalási rendszerek (e5901)

e5652 Gazdasági szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek javak és szolgáltatások általános előállítását, szétosztását, fogyasztását és használatát irányítják, pl. a kormányok által honosított és bevezetett gazdasági doktrínák.

Kivételek: közműszabályozások (e5302); munka- és munkavállalási szabályozások (e5902)

e5658 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5659 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e570 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek feladata jövedelemtámogatás biztosítása azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt állami segítséget igényelnek, amely alapulhat akár az általános adóvisszatérítésen vagy hozzájárulási sémákon.

Kivétel: gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e565)

e5700 Szociális biztonsági szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata jövedelemtámogatás biztosítása azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt állami segítséget igényelnek, amely alapulhat akár az általános adóvisszatérítésen vagy hozzájárulási sémákon, pl. szolgáltatások a jogosultság meghatározására, segélyek elküldése vagy szétosztása a következő programok között: szociális segélyprogramok (pl. térítésmentes gondozás, szegénység miatt vagy egyéb, szükségleteken alapuló kompenzáció), társadalombiztosítási programok (pl. térítéses baleseti vagy munkanélküliségi biztosítás) és fogyatékosági vagy ehhez kapcsolódó nyugdíjsémák (pl. jövedelemkiegészítés), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

Kivételek: egészségügyi szolgáltatások (e5800)

e5701 Szociális biztonsági rendszerek

Az életkorhoz, munkanélküliséghez, kóros egészségi állapothoz, fogyatékosághoz kapcsolódó állami jövedelemtámogatási programokat, mechanizmusokat kontrolláló és ellenőrző rendszerek, pl. a szociális segély, gondozás, munkanélküli biztosítási fizetés, nyugdíj és fogyatékosági járadék jogosultságot irányító szabályok és rendeletek alkalmazását szolgáló rendeletek.

e5702 Szociális biztonsági szabályozások

Az életkorhoz, munkanélküliséghez, kóros egészségi állapothoz, fogyatékosághoz kapcsolódó állami jövedelemtámogatási programokat, mechanizmusokat irányító törvények, rendeletek és szabványok, pl. törvénykezés és rendeletek, amelyek a szociális segély, gondozás, munkanélküli biztosítási fizetés, rokkantsági és ehhez kapcsolódó nyugdíjak és rokkantsági járadék jogosultságát szabályozzák.

e5708 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5709 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e575 Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek feladata támogatás biztosítása azok számára, akiknek bizonyos életterületeken segítségre van szükségük, pl. bevásárlás, házimunka, szállítás, önellátás és mások ellátása, annak érdekében, hogy minél teljesebb életet éljenek a társadalomban.

Kivételek: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570); személyes ellátást nyújtók és személyi segítők (e340); egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e580)

e5750 Általános szociális támogatási szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a szociális támogatás biztosítása azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt közösségi segítséget igényelnek olyan területeken, mint a bevásárlás, házimunka, szállítás, önellátás és mások ellátása, hogy minél teljesebb életet éljenek a társadalomban.

e5751 Általános szociális támogatási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek irányítják a programokat és sémákat, amelyek szociális támogatást biztosítanak azok számára, akiknek ilyen segítségre szükségük van, beleértve a szociális támogatási szolgáltatások jogosultságát szabályozó rendelkezések és rendeletek alkalmazására szolgáló rendszereket és ezeknek a szolgáltatásoknak a biztosítását.

e5752 Általános szociális támogatási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek irányítják a programokat és sémákat, amelyek szociális támogatást biztosítanak azok számára, akiknek ilyen segítségre szükségük van, beleértve a szociális támogatás jogosultságát megszabó törvényeket és rendeleteket.

e5758 Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendeletek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5759 Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendeletek és szabályozások, nem meghatározott****e580 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások az egészségügyi problémák megelőzésére és kezelésére, orvosi rehabilitáció biztosítására és az egészséges életmód előmozdítására.

Kivétel: általános szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e575)

e5800 Egészségügyi szolgáltatások

Helyi, közösségi, regionális, állami vagy nemzeti szolgáltatások és programok, amelyek feladata beavatkozások eljuttatása az egyénekhez, testi, lelki és társadalmi jóllétük érdekében, pl. egészségfejlesztési és betegségmegelőző szolgáltatások, alapelállítási szolgáltatások, akut ellátás, rehabilitáció és tartós ápolási szolgáltatások; állami vagy magánalapítású szolgáltatások, amelyeket rövid vagy hosszú távon, periodikusan vagy egyszeri alkalommal nyújtanak sokféle szolgáltatási közegben, pl. egy közösségben, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, beleértve azokat a személyeket, akik e szolgáltatásokat nyújtják.

e5801 Egészségügyi rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az egyének testi, lelki és szociális jólléte érdekében biztosított szolgáltatások körét szabályozzák, különféle közegben, mint pl. közösségi, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, pl. rendszerek a rendeletek és szabványok alkalmazására, amelyek meghatározzák a szolgáltatások, eszközök biztosítását, segítő technológia vagy más adaptált berendezés jogosultságát, és törvények, pl. egészségügyi törvények, amelyek irányítják egy egészségügyi rendszer jellemzőit, mint pl. elérhetőség, univerzalitás, hordozhatóság, közfinanszírozás és átfogó rendszer.

e5802 Egészségügyi szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az egyének testi, lelki és szociális jólléte érdekében nekik biztosított szolgáltatások körét szabályozzák, sokféle közegben, pl. közösség, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, pl. szabályozások és szabványok, amelyek meghatározzák a szolgáltatások, eszközbiztosítás, segítő technológia vagy más adaptált berendezés jogosultságát, és törvénykezés, pl. egészségügyi jogszabályok, amelyek irányítják egy egészségügyi rendszer jellemzőit, pl. elérhetőség, univerzalitás, mobilitás, közfinanszírozás és egyetemesség.

e5808 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5809 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e585 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, tudásanyag, szakképesítés és szakmai vagy művészi jártasság megszerzésére, megtartására és fejlesztésére. Lásd UNESCO International Standard Classification of Education (ISCED-1997).

e5850 Oktatási és képzési szolgáltatások

Az oktatással kapcsolatos tudás, szakképesítés, szakmai és művészi jártasság megszerzésére, megtartására és fejlesztésére vonatkozó szolgáltatások és programok, mint pl. amelyeket az oktatás különböző szintjein biztosítanak (pl. iskolaelőkészítő, általános iskola, középiskola, középiskola utáni intézetek, szakmai programok, képzési és gyakorlati programok, tanonckodás és továbbtanulás), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat biztosítják.

e5851 Oktatási és képzési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az oktatási programok biztosítását irányítják, pl. köz- vagy magánoktatási és a speciális szükségleten alapuló programok jogosultságát meghatározó szabályozások és szabványok végrehajtását szolgáló rendszerek; helyi, regionális, nemzeti oktatási testületek vagy egyéb hatósági testületek, amelyek az oktatási rendszerek jellemzőit szabályozzák, beleértve a tananyagot, az osztályok létszámát, egy régióban az iskolák számát, ösztöndíjakat és tandíj-kiegészítést, speciális étkeztetési programokat és az iskolavégzés utáni ellátórendszereket.

e5852 Oktatási és képzési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az oktatási programok biztosítását irányítják, mint pl. szabályozások és szabványok, amelyek meghatározzák a köz- és magánoktatási és a speciális szükségleteken alapuló programok jogosultságát, és elrendelik a helyi, regionális vagy nemzeti oktatási testületek vagy más hatósági szervek felépítését, amelyek irányítják az oktatási rendszer jellemzőit, beleértve a tananyagot, az osztályok létszámát, egy régióban az iskolák számát, ösztöndíjakat és tandíj-kiegészítést, speciális étkeztetési programokat és iskolavégzés utáni ellátórendszereket.

e5858 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5859 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e590 Munka- és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a munkanélküli vagy munkát kereső emberek számára alkalmas munka megtalálásával, a munkavisztonnyal rendelkező és előrehaladási kívánó egyének támogatásával kapcsolatosak.

Kivétel: gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e565)

e5900 Munka- és munkavállalási szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyeket a helyi, regionális vagy nemzeti kormányzatok, illetve magánszervezetek nyújtanak, annak érdekében hogy a munkanélküli vagy a munkát kereső emberek alkalmas munkát találjanak, vagy támogassák azokat, akik már munkavisztonnyal rendelkeznek, pl. szolgáltatások munkakeresésre és felkészülésre, újraalkalmazás, állásközvetítés, kihelyezés, szakmai utánkövetés, foglalkozás-egészségügyi és munkabiztonsági szolgáltatások és munkakörnyezeti szolgáltatások (pl. ergonómia, emberi erőforrások és személyzetirányítói szolgáltatások, munkaerőpiaci szolgáltatások, szakmai egyesületi szolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatások nyújtják.

e5901 Munka- és munkavállalási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a foglalkozások és más keresőtevékenységek eloszlását irányítják a gazdaságban, pl. rendszerek a munkahelyteremtés, munkahelybiztonság, minősített és pályázatos munkahelyek, munkaügyi szabványok és törvények és kereskedelmi egyesületek szabályozásai és szabványai alkalmazására.

e5902 Munkaügyi és munkavállalási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a foglalkozások és más keresőtevékenységek eloszlását irányítják a gazdaságban, pl. szabványok és szabályozások a munkahelyteremtés, munkahelybiztonság, minősített és pályázatos munkahelyek érdekében, munkaügyi szabványok és törvények és kereskedelmi egyesületek.

e5908 Munkaügyi és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5909 Munkaügyi és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e595 Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a szavazással, választásokkal és az országok, régiók, közösségek, valamint nemzetközi szervezetek irányításával kapcsolatosak.

e5950 Politikai szolgáltatások

Szolgáltatások és struktúrák, pl. helyi, regionális és nemzeti kormányzatok, nemzetközi szervezetek és az emberek, akiket megválasztanak vagy kineveznek pozíciókra ezekben a struktúrákban, pl. Egyesült Nemzetek Szervezete, Európai Unió, kormányok, regionális hatóságok, helyi hatóságok, hagyományos vezetők.

e5951 Politikai rendszerek

Struktúrák és kapcsolódó tevékenységek, amelyek a politikai és gazdasági hatalmat a társadalomban megszervezik, pl. a kormányzat közigazgatási és törvényhozó ágazatai, alkotmányos és törvényi források, amelyből hatalmukat levezetik, pl. politikai szervezeti doktrína, alkotmánybíróági határozatok, a kormány közigazgatási és törvényhozó ágainak hivatalai, a katonaság.

e5952 Politikai szabályozás

Törvények és szabályozások, amelyeket a politikai rendszerek kialakítanak és megerősítenek, amelyek a politikai rendszer működését irányítják, pl. választási kampányokat, politikai pártok bejegyzését, szavazást irányító szabályozások, valamint tagság nemzetközi politikai szervezetekben, beleértve a nemzetközi egyezményeket, alkotmányokat és más törvényeket, amelyek irányítják a törvénykezést és a rendelkezést.

e5958 Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5959 Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e598 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**

e599 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

FNO

Mellékletek

1. melléklet

Osztályozástani és terminológiai elvek

Az FNO osztályozási rendszere hierarchikusan épül fel, és a következő osztályozási elveket tartja szem előtt.

- A Testi funkciók és struktúrák, a Tevékenységek és részvétel, valamint a Környezeti tényezők FNO-alkotóelemek egymástól elválasztva kerültek az osztályozásba. Így az egyik alkotóelemnél besorolt meghatározás nem ismétlődik meg egy másiknál.
- A kategóriák minden egyes alkotóelemen belül hierarchikus rendszerbe tagolódnak, így a szűkebb kategória rendelkezik azon tágabb kategóriák sajátosságaival, amelyeknek a tagja.
- A kategóriák kölcsönösen kizáróak, vagyis azonos szinten nincs két olyan kategória, amelyek teljesen azonos ismérvekkel rendelkeznek. Ezt azonban nem szabad összekeverni azzal, hogy egy adott személy működőképességének osztályozására használhatunk-e egynél több kategóriát. Ez a gyakorlat megengedett, sőt, ahol szükséges, ott ajánlott is.

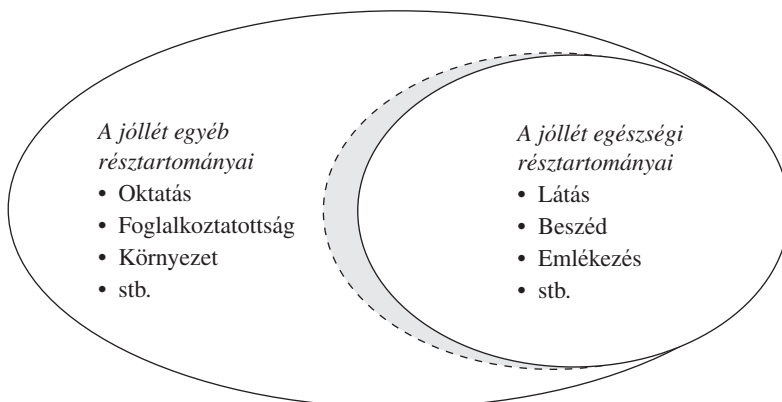
1. Az FNO kategóriáinak terminológiája

A kifejezések meghatározott fogalmak nyelvi eszközökkel, szavakkal vagy szókapcsolatokkal megfogalmazott köznyelvi megnevezései. A legtöbb kifejezés – és ez zavart is okozhat – a beszélt és írott nyelvben hétköznapi jelentéssel is használatos. A mindennapi szöveggörnyezetben például a károsodást, a fogyatékossgot és a rokkantságot gyakran használják egymással felcserélhető módon*, bár az ICDH 1980-as változata ezekhez a kifejezésekhez egyértelmű, pontosan körülírt jelentéssel bíró meghatározásokat rendelt. Az átdolgozás folyamán a „rokkantság” kifejezést elvetették, és mindhárom értékelési szempontnál – ezek a testi, az egyéni, és a társadalmi – a fogyatékossg kifejezést használják gyűjtőfogalomként. A különböző fogalmak meghatározásához azonban mégiscsak szükség van a világos és pontos fogalmazásra annak érdekében, hogy megfelelő szakkifejezéseket választhassunk minden mögöttes fogalmi tartalom egyértelmű kifejezéséhez. Ez különösen azért fontos, mert az FNO írásba foglalt osztályozás és sok nyelvre lefordítják. A fogalmak közös értelmezése mellett az is elengedhetetlen, hogy konszenzus szülessen a szakkifejezésekről, amelyek minden nyelvben a legmegfelelőbbben tükrözik a tartalmat. Sokféle alternatíva lehetséges, melyek közül a szabatossg, az elfogadhatóság és az általános használhatóság alapján kell választani. Reméljük, hogy a világos fogalmazással párhuzamosan javulni fog az FNO alkalmazhatósága is.

* A fogalmak nem egyértelmű, nem következetes, a jelen osztályozási kategóriák meghatározásaihoz nem illeszkedő használata jellemzi a hazai jogi szabályozás, hatósági, szakmai és köznapi gyakorlat fogalomhasználatának gyakorlatát is.

Mindezek alapján, néhány megjegyzés az FNO-ban használt szakkifejezésekről.

A **jóllét** olyan általános kifejezés, amely az emberi élet minden résztartományára kiterjed, beleértve annak fizikális, mentális, és társadalmi vetületét, mindazt, amit együttesen „teljes élet”-nek nevezhetünk. Az egészség résztartományainak funkcionális egységei olyan résztartományok részhalmazai, amelyek az emberi élet teljességét alkotják. Ez a viszony a következő, a jóllétet ábrázoló diagramon látható:

1.ábra. A jóllét egetemessége

Az egészségi állapot és az egészség résztartományai: az egészségi állapot a test funkcióképességének meghatározott szintje az FNO által meghatározott résztartományon belül. Az egészség résztartományai olyan életterületek, amelyek a definíció szerint az „egészség” fogalmához tartoznak, pl. azok, amelyek az egészségügyi rendszer céljaként, az egészségügyi rendszer elsődleges feladataként határozhatók meg. Az FNO nem húz éles határvonalat az egészségi és az egészséghez kapcsolódó résztartományok között. Az egészség és az egészséghez kapcsolódó elemek eltérő megfogalmazása miatt létrejöhethet egy átfedő sáv, mely aztán átvetíthető az FNO résztartományaira.

Az egészséghez kapcsolódó állapotok és az egészséghez kapcsolódó résztartományok: az egészséghez kapcsolódó állapot, a funkcióképesség szintjét jelenti az FNO egy adott, egészséghez kapcsolódó résztartományán belül. Az egészséghez kapcsolódó résztartományok a funkcióképesség olyan területei, amelyek, bár szoros kapcsolatban állnak egy kóros egészségi állapottal, elsődlegesen mégsem az egészségügyi rendszer hatókörébe tartoznak, hanem sokkal inkább olyan rendszerekhez, amelyek hozzájárulnak az általános jóllétnek. Az FNO-ban csak a jóllét egészséghez kapcsolódó résztartományai szerepelnek.

A **kóros egészségi állapot** a betegségek (akut vagy krónikus), rendellenességek,

sérülések vagy traumák gyűjtőfogalma. Egy kóros egészségi állapot takarhat más körülményeket is, pl. lehet terhesség, öregedés, stressz, veleszületett rendellenesség vagy genetikai hajlam következménye is. A kóros egészségi állapotokat a BNO (BNO-10) segítségével kódoljuk.

A **test funkcióképessége** a testi funkciókat, testi struktúrákat, tevékenységeket és a részvételt felölelő gyűjtőfogalom. Egy kóros egészségi állapottal rendelkező egyén és kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás pozitív oldalait jelöli meg.

A **fogyatékoság** a károsodásokat, a tevékenység akadályozottságát, és a részvétel korlátozottságát felölelő gyűjtőfogalom. Egy kóros egészségi állapottal rendelkező egyén és kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás negatív oldalait jelöli meg.

A **testi funkciók** a szervezet rendszereinek élettani funkciói, amelyekbe a pszichológiai funkciók is beletartoznak. A test alatt az egész emberi szervezetet – az agyat is – értjük. Tehát a mentális (pszichés) funkciókat is a testi funkciók közé soroljuk. E funkciók standardja tekinthető az ember mint élőlény működőképessége statisztikai normájának.

A **testi struktúrák** a test szerkezeti vagy anatómiai egységei – szervek, végtagok és azok összetevő részei –, amelyeket a test rendszereinek megfelelően osztályozunk. Ezen struktúrák standardja képezi az ember mint élőlény felépítésének statisztikai normáit.

A **károsodás** a testi struktúrák és funkciók vesztesége vagy rendellenessége (beleértve a mentális funkciókat is). A rendellenesség itt szigorúan csak a megállapított statisztikai normáktól való szignifikáns eltérést (a populációs átlagtól mért standard normákon belüli eltérést) jelent, és csak ebben az értelemben használható.

A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által. A test funkcióképességének egyéni vetületeit tükrözi.

A **tevékenység akadályozottsága**¹⁸ olyan nehézséget jelent, mely megakadályozza az egyént tevékenységek végrehajtásában. A tevékenység minőségileg és mennyiségileg jellemezhető akadályozottsága az enyhe eltéréstől a súlyosig terjedhet, és az összehasonlítás alapját az adott kóros egészségi állapotban nem szenvedő ember tevékenységének módja vagy mértéke jelenti.

A **részvétel** egy személynek egy élethelyzetben történő közreműködése. Az egyén funkcióképességének társadalmi oldalait tükrözi.

¹⁸ A „tevékenység akadályozottsága” váltja fel az ICDH 1980-as változatában használt „fogyatékoság” kifejezést.

A **részvételi korlátozottság**¹⁹ olyan probléma, amellyel az egyén bizonyos élethelyzetekben történő közreműködése kapcsán szembesülhet. A részvétel korlátozottsága úgy határozható meg, ha összehasonlítjuk a vizsgált egyén részvételét egy nem fogyatékos egyénnel, az adott kultúrkörben vagy társadalomban elvárható részvételével.

A **kontextuális tényezők** olyan tényezők, amelyek együttesen alkotják egy személy életének teljes összefüggérendszerét, kiváltképpen azt a háttérrel, amelynek ismeretében az FNO segítségével az egészségi állapot megjelenéseit osztályozzuk. A kontextuális tényezőknek két alkotóeleme van, ezek a Környezeti tényezők és a személyes tényezők.

A **környezeti tényezők** listája az FNO osztályozási rendszerének egyik alkotóeleme: ez a lista a külvilág, a testen kívüli világ minden olyan tényezőjét tartalmazza, amelyek egy személy életének körülményeit alkotják, és így hatást gyakorolnak ezen személy funkcióképességére. A környezeti tényezőkhez tartoznak a természetes fizikai világ és annak jellemzői, az ember által alkotott fizikai világ, más személyek különböző viszonyokban és szerepekben, attitűdök és értékek, társadalmi rendszerek és szolgáltatások, szabályozások, rendeletek és törvények.

A **személyes tényezők** olyan kontextuális tényezők, amelyek az egyén sajátosságait – életkor, nem, társadalmi helyzet, életpaszthalatok stb. – képezik. Az FNO a személyes tényezőket jelenleg nem osztályozza, a felhasználók azonban az osztályozás során alkalmazhatják őket.

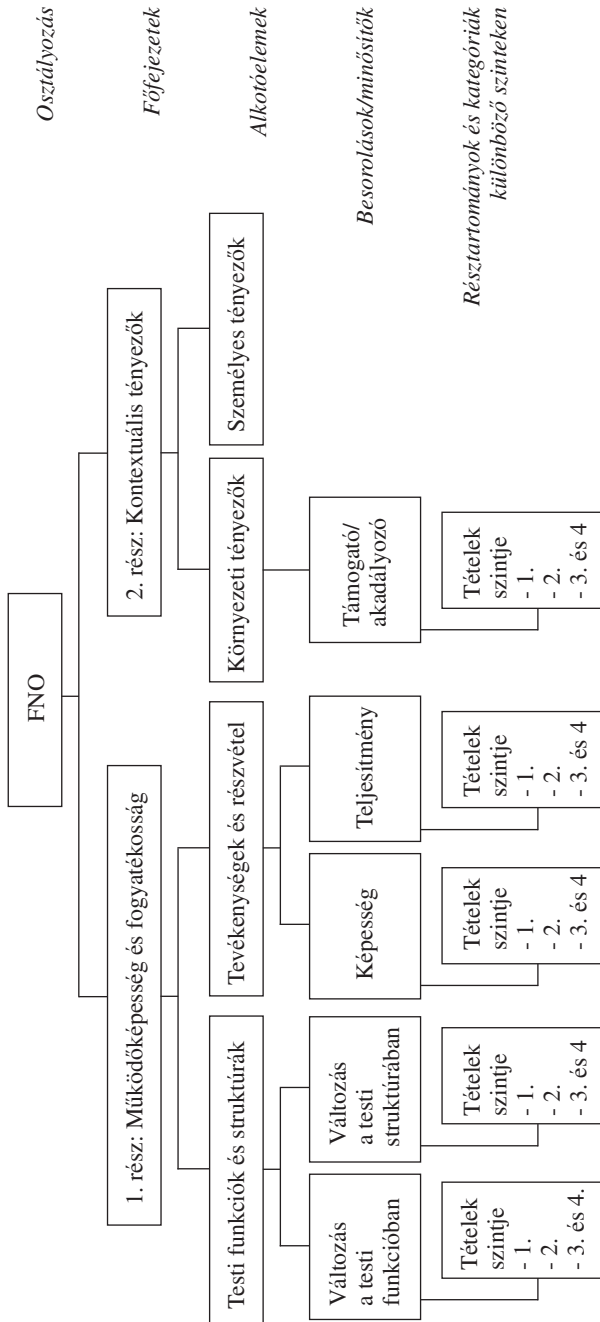
A **támogató tényezők** (segítők) a személy környezetének olyan jellemzői, amelyek hiányukkal vagy létezésükkel javítják a személy funkcióképességét, és mérséklik a fogyatékoságot. Közéjük tartozik például a fizikai környezet megközelíthetősége, elérhetősége, a megfelelő segítő technológiák hozzáférhetősége és az emberek pozitív hozzáállása a fogyatékosághoz, valamint a szolgáltatások, az ellátórendszerek és a szabályozásrendszerek, amelyek célja, hogy a kóros egészségi állapottal élő személyek részvételét az élet minden területén javítsák. Támogató lehet egy-egy tényező hiánya is, pl. ha nincs megbélyegzés vagy nincsenek negatív attitűdök. A támogató tényezők kivédhetik, hogy egy károsodás vagy a tevékenység akadályozottsága részvételi korlátozottsággá alakuljon, mivel javítják egy-egy tevékenység aktuális teljesítményét, annak ellenére, hogy a személynek ugyanezen tevékenységnél problémái vannak bizonyos képességeivel.

Az **akadályozó tényezők** a személy környezetének azon jellemzői, amelyek hiányuk vagy létezésük által gátolják az egyén funkcióképességét, és fogyatékoságot eredményeznek. Ilyenek pl. a nem elérhető fizikai környezet, a megfelelő segítő technológiák hiánya és az emberek negatív hozzáállása a fogyatékosághoz, valamint olyan szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek vagy nem léteznek, vagy gátolják az adott kóros egészségi állapottal élő ember közreműködését az élet minden területén.

¹⁹ A „részvételi korlátozottság” váltja fel az ICDH 1980-as változatában használt „rokkantság” fogalmat.

A **képesség** olyan besorolási fogalom, amely minősítőként a test funkcióképességének azt a várható legmagasabb szintjét jelöli, amit egy személy a Tevékenységek és részvétel egy-egy résztartományában az adott pillanatban elérhet. A képességet egységesített vagy standard környezetben mérjük, tehát az egyénnek a környezet által kiegyenlített lehetséges képességét tükrözi. A környezeti tényezők alkotóelem használható ezen egységes vagy standard környezet jellemzőinek leírásához.

A **teljesítmény** olyan besorolási fogalom, amely minősítőként megmutatja, hogy az egyén mit képes megtenni, megvalósítani saját, aktuális környezetében. Az egyén élethelyzetekbe való bekapcsolódásának, aktív közreműködésének jellegzetességeit fejezi ki. A valóságos környezet leírása szintén a környezeti tényezők alkotóelem használatával történik.

2. ábra A z FNO felépítése

2. Az FNO mint osztályozási rendszer

Az FNO átfogó osztályozási rendszerének megértéséhez fontos megismernünk annak szerkezetét. Ez a szerkezet tükröződik a 2. ábrán bemutatott fogalmak meghatározásaiban.

Az **osztályozás** az FNO átfogó és egyetemes szerkezete. A hierarchiában ez a csúcshfogalom.

Az **osztályozás főfejezetei** képezik az osztályozás két fő alkotórészét:

- 1. főfejezet: Funkcióképesség és fogyatékoság,
- 2. főfejezet: Kontextuális tényezők.

Az **alkotóelemek** a főfejezetek két fő alkotórésze.

Az 1. főfejezet alkotóelemei:

- Testi funkciók és struktúrák,
- Tevékenységek és részvétel.

A 2. főfejezet alkotóelemei:

- Környezeti tényezők,
- Személyes tényezők (az FNO-ban nincs osztályozva).

A vizsgált tényezők **besorolása** a minősítők és a megfelelő kódok használatával történik.

Az 1. főfejezetben négy, a 2. főfejezetben egy besorolás van:

Az 1. főfejezetben a besorolások a következők:

- változás a testi funkciókban,
- változás a testi struktúrákban,
- képesség,
- teljesítmény.

A 2. főfejezetben a besorolás lehetősége:

- a környezet támogató vagy akadályozó tényezői.

A **résztartományok** a megfelelő élettani funkciók, anatómiai struktúrák, tevékenységek, feladatok vagy életterületek gyakorlati jelentést hordozó, összetartozó csoportjai. Az alkotóelemeken belül a résztartományok alkotják a különböző fejezeteket és blokkokat.

A **kategóriák** az osztályozás alapegységei: egy-egy alkotóelem résztartományán belül osztályok vagy alosztályok.

Az **osztályozási szintekből** épül fel a hierarchikus szerkezet, ezek a szintek megadják a kategóriák részletességi fokát (pl. a résztartományok és kategóriák részletezettsége). Az első szint magában foglalja az összes második szintű tételt és így tovább.

3. Az FNO-kategóriák meghatározásai

A meghatározások olyan állítások, amelyek a kategória által jellemzett fogalom lényegi sajátosságait (minőség, tulajdonság, viszony) tartalmazzák. A meghatározás megmutatja, hogy a fogalom milyen típusú dolgot vagy jelenséget jelöl, és konkrétan kifejezi, hogy miben különbözik más kapcsolódó dolgoktól vagy jelenségektől.

Az FNO-kategóriák meghatározásainak kialakításakor a konkrét definíciók következő kívánatos jellemzőit – beleértve a beletartozók és a kivételek csoportját – tartottuk szem előtt:

- a meghatározásoknak legyen önálló jelentésük, és logikailag legyenek következtetések;
- kizárólagosan azonosítsák a kategória által jellemzett fogalmat;
- tartalmazzák a fogalom lényegi sajátosságait – ez egyaránt vonatkozik annak szándékára (mit jelent önmagában a fogalom), és kiterjesztésére (milyen tárgyakra vagy jelenségekre vonatkozik);
- legyenek szabatosak és egyértelműek, és fedjék le a kifejezés teljes jelentését;
- meghatározásuk legyen konkrét (megfogható) (pl. a súlyosság, az időtartam, a viszonylagos jelentőség és a lehetséges kapcsolódások vonatkozásában);
- kerüljék a körülményességet, tehát maga a meghatározás vagy bármilyen szinonimája nem jelenhet meg a részletezésben és nem tartalmazhat olyan, máshol meghatározott elnevezést, amely definíciójában használja az előbbi kifejezést;
- ahol mód van rá, tükrözzék a lehetséges etiológiai vagy kölcsönösen egymásra ható tényezőket;
- egyezzenek azon magasabb rendű meghatározások sajátosságaival, amelyhez tartoznak (pl. egy harmadik szintű meghatározásnak tartalmaznia kell a második szintű kategória általános jellegzetességeit);
- álljanak összhangban az alárendelt meghatározások sajátosságaival (pl. egy második szintű meghatározás sajátosságai nem állhatnak ellentmondásban az alatta besorolt harmadik szintű meghatározások sajátosságaival);
- ne legyenek képletsek vagy átvitt értelműek, legyenek konkrétak;
- közöljenek megfigyelhető, vizsgálható vagy közvetett eszközökkel kikövetkeztethető tapasztalati állításokat;
- a lehetséges mértékben legyenek semlegesek, a nem kívánatos negatív felhang nélküliek;
- legyenek rövidek, ahol lehetséges kerüljék a szakkifejezéseket (a testi funkciók és struktúrák néhány meghatározása kivételével);
- tartalmazzák a beletartozók felsorolásában az élet folyamán adódó, a különböző kultúrkörökből származó variációkra és különbségekre utaló szinonimákat és példákat;
- tartalmazzák a kivételeket, amelyek figyelmeztetik az alkalmazókat a kapcsolódó meghatározások lehetséges összekeverésére.

4. Kiegészítő megjegyzések a terminológiával kapcsolatban

Bármely osztályozás terminológiájának alapja a lényegi különbségtétel az osztályozandó jelenségek és az osztályozás szerkezete között. Általános követelmény, hogy különbséget tegyünk a világ és a világ leírására használt meghatározások között. Például a „dimenzió” vagy a „résztartomány” fogalmak szabatosan tükrözik a világot, az „alkotóelem” és az „osztályozási kategória” meghatározás viszont csak az osztályozásra vonatkozik.

Ugyanakkor összefüggés (kölcsonös megfeleltetés) van ezen fogalmak között, és ezért elképzelhető, hogy a különböző felhasználók ezeket a hasonló fogalmakat egymással felcserélve alkalmazzák. Speciálisabb követelmények esetén, például adatbázis létrehozásához és kutatás modellezéséhez a felhasználók számára elengedhetetlen, hogy egymástól függetlenül és világos különbséget tévő terminológiával határozzák meg az elméleti modell és az osztályozási struktúra elemeit. Ugyanakkor az elmúlt időszakban érezhető volt, hogy a megközelítés ilyen szabatosága és egyszerűsége nem tudja ellensúlyozni az FNO használhatóságát veszélyeztető elvonatkoztatások mértékét, vagy ami még ennél is rosszabb, elrettenti az osztályozás leendő alkalmazóit.

2. melléklet

Az FNO kódolási irányelvei

Az FNO célja a különböző egészségi és egészséghez kapcsolódó állapotok kódolása.²⁰ A felhasználók a kódolási szabályok és útmutatások tanulmányozása előtt olvassák el az FNO bevezetőjét. Ajánlott, hogy a WHO és együttműködő központjai segítségével a felhasználók jártasságot szerezzenek az osztályozás gyakorlati alkalmazásában.

1. Felépítés és szerkezet

Az osztályozás részei

Az FNO két főfejezetből épül fel.

Az 1. főfejezet a következő alkotóelemekből áll:

- Testi funkciók és struktúrák,
- Tevékenységek és részvétel.

A 2. főfejezet a következő alkotóelemekből áll:

- Környezeti tényezők,
- Személyes tényezők (az FNO jelenleg nem osztályozza).

Ezeket az alkotóelemeket minden kódban előtag jelzi.

- *b* Testi funkciók,
- *s* Testi struktúrák,
- *d* Tevékenységek és részvétel,
- *e* Környezeti tényezők.

A *d* előtag jelöli a Tevékenységek és részvétel alkotóelemben található résztartományokat. A felhasználó tetszése szerint a *d* előtag helyettesíthető az *a*, a tevékenység vagy a *p*, a részvétel jelölésével.

A *b*, *s*, *d* és *e* betűk után következik egy számkód, amelynek első jegye a fejezet sorszáma (egy számjegy), ezt követi a második szint (két számjegy) majd

²⁰ Magát a betegséget nem szabad kódolni. Ezt a BNO-10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision) [ICD-10]) segítségével kell végezni, amely osztályozás célja, hogy lehetővé tegye a betegségdiagnózisok és más egészségi problémák mortalitási és morbiditási adatainak módszeres rögzítését, elemzését, értelmezését és összehasonlítását. Bátorítjuk az FNO használóit, hogy ezt az osztályozást az BNO-10-zel együtt használják (lásd a bevezetés 3. oldalát a két osztályozás közötti átfedésről).

a harmadik és a negyedik szint²¹ (mindegyik egy számjegy). A testi funkciók osztályozásában például így festenek ezek a kódok:

b2	Érzékelési funkciók és fájdalom érzése	(első szintű tétel)
b210	Látási funkciók	(második szintű tétel)
b2102	A látás minősége	(harmadik szintű tétel)
b21022	Kontrasztérzékenység	(negyedik szintű tétel)

A felhasználó igénye szerint minden szintnél felhasználható az alkalmazható kódok bármelyike. Egy személy helyzetének leírásához minden szinten alkalmazhatunk egynél több kódot is. Ezek lehetnek egymástól függetlenek vagy kölcsönösen összefüggőek.

Az FNO-ban egy személy egészségi állapota az osztályozásban szereplő alkotóelemek résztartományaiból kiválasztott kódcsoporthal jellemezhető. Az első szinten – a fejezetek szintjén – a kódok maximális száma 34 (8 testi funkció, 8 testi struktúra, 9 teljesítmény és 9 képesség kód), a második szinten pedig 362.

A harmadik és a negyedik szinten maximum 1424 kód áll rendelkezésre, mindezek együttesen az osztályozás teljes terjedelmét alkotják. Az FNO mindennapi használatakor egy eset leírásához elegendő lehet egy 3-18 kódot tartalmazó összeállítás, kétszintű (3 számjegyes) pontosítással. Általánosságban kimondható, hogy a részletesebb, négy szintű változat a szakosodott szolgálatok számára készült (pl. rehabilitációs kimenetek, geriátria vagy lelki egészség), míg a kétszintű osztályozás átfogó felmérések és egészségi kimenetek értékelésére használható.

A résztartományokat az adott időpontban rögzített állapot szerint kell kódolni (a vizsgálat pillanatfelvételszerű leírásaként), és ez lesz a kiindulási helyzet. Hosszabb időn át történő alkalmazásuk egy adott időszakon átívelő életpályát vagy egy folyamatot ír le. Az alkalmazóknak meg kell határozniuk kódolási stílusukat és azt az időkeretet, amit erre fordítanak.

Fejezetek

Az osztályozás minden alkotóelemét a fejezetek és résztartományok rovatai alkotják, amelyek az összetartozó kategóriákat vagy a specifikus tételeket tartalmazzák. Például a Testi funkciók osztályozásában az 1. fejezet foglalkozik minden mentális funkcióval.

Blokkok

A fejezeteket gyakran a kategóriák szerinti blokkokra osztottuk fel. Például a Tevékenységek és részvétel osztályozása 3. fejezetében (Kommunikáció) 3 alfejezet, vagyis blokk van: Kommunikáció–megértés (d310–d329),

²¹ Csak a Testi funkciók és a Testi struktúrák osztályozások tartalmazzak negyedik szintű tételeket.

Kommunikáció létrehozása (d330–d349), valamint Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata (d350–d369). A blokkok szoros értelemben nem részei az osztályozási struktúrának és nem használhatók kódolási célokra, csupán a felhasználó eligazodását segítik.

Kategóriák

Minden fejezetben két-, három- vagy négy szintű, egyedi kategóriák találhatók rövid meghatározással, ahol értelemszerűen a beletartozók és a kivételek megjelölése segíti a megfelelő kód kiválasztását.

Meghatározások

Az FNO az egészségi és az egészséghez kapcsolódó kategóriák konkrét meghatározásait adja meg, nem pedig „tájnyelvi” vagy „konyhanyelvi” meghatározásokat. Ezek a meghatározások leírják minden résztartomány lényegi, alapvető sajátosságait (pl. minőség, tulajdonságok és viszonyok) és tájékoztatnak arról, hogy mi tartozik az egyes kategóriákba és mi nem. A meghatározások általánosan használt sarokpontokat tartalmaznak, amelyek felhasználhatók a vizsgálatokban, az átfogó felmérésekben és a kérdőívekben, vagy alternatív módon az FNO-meghatározásokkal kódolt vizsgálóeszközökkel kapott eredményeknél. Például a látásélesség funkcióit, az egyszemes és kétszemes látásélességet közeli és távoli távolságokra határozzák meg, így a látásélesség károsodásának súlyossága a következőképpen kódolható: nincs, enyhe, közepes, súlyos vagy teljes.

Beszámítható meghatározások

A kategóriák többségének meghatározása után felsoroljuk az odatartozó meghatározásokat. Ezek a felsorolások eligazítanak a kategória tartalmában, azonban nem teljesek. Második szintű tételek esetében a beszámítható meghatározások lefednek minden bennfoglalt, harmadik szintű tételt.

Kivételek

A kivételek meghatározásai akkor szerepelnek egy kategóriában, ha egy másik meghatározás hasonlósága miatt nehéz lehet a választás. Például gondolhatnánk azt, hogy a „Toilette-használat” kategória magában foglalja a „Testrészek ápolása” kategóriát. A kettő elkülönítése érdekében ezért a „Toilette-használat” kizárásra került a d520 „Testrészek ápolása” kategóriából, és az előbbi d530-nak kódoljuk.

Másképpen meghatározott

A harmadik és negyedik szintű tételek minden összetartozó csoportja végén és minden fejezet végén található a „másképpen meghatározott” kategóriák (mindig az utolsó, 8-as kódszámmal jelölve). Ez lehetővé teszi a funkcióképesség olyan területeinek kódolását, amelyek egyetlen más, specifikus kategóriába sem illeszthetők. Az alkalmazónak – amikor a „másképpen meghatározott”-at alkalmazza – egyiegészítő listában jellemeznie kell az új tételt.

Nem meghatározott

A harmadik és negyedik szintű tételek minden összetartozó csoportja végén és minden fejezet végén az utolsó a „nem meghatározott” kategória. Ez lehetővé teszi olyan funkciók kódolását, amelyek beleférnek ugyan a csoportba, de amelyekről nincs elégséges információ ahhoz, hogy egy specifikusabb kategóriát hozzárendeljünk. Ennek a kódnak azonos a jelentése, mint a közvetlen felette lévő második vagy harmadik szintű tételnek, és nem tartalmaz semmilyen hozzáadott információt (az alfejezeteknél a „másképpen meghatározott” és a „nem meghatározott” kategóriákat egy tétel összegzi, de mindig az utolsó, 9-es szám kódolja).

Minősítők

Az FNO-kódoknál szükség van egy vagy több minősítő használatára is, amelyek pl. egy vizsgált szempontnál az egészségi állapot szintjét vagy a probléma súlyosságát jelölik. A minősítőket egy pontjel után hozzáadott, egy, kettő vagy több számmal kódoljuk. Bármilyen kódhoz legalább egy minősítőt kell hozzárendelni. Minősítő nélkül a kódoknak nincs saját, önálló jelentése (alapértelmezésként a WHO a nem teljes kódokat úgy tekinti, mint egy probléma hiányának jelzését – xxx.00).

Az adott alkotóelemben a Testi funkciók és struktúrák esetén az első minősítő, a Tevékenységek és részvétel esetén a teljesítmény és a képesség minősítők, a Környezeti tényezők esetén pedig az első minősítő mutatja a problémák mértékét.

Minden alkotóelemet ugyanazon az általános skálán mérünk. Egy probléma megléte a besorolástól függően jelenthet károsodást, akadályozottságot, korlátozottságot vagy gátat. A megfelelő minősítő szavakat – mint a zárójelben lent mutatjuk – az osztályozás vonatkozó résztartományának megfelelően (ahol xxx a résztartomány második szintű számjegyét helyettesíti) kell kiválasztani.

xxx.0 NINCS probléma	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE probléma	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT probléma	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3. SÚLYOS probléma	(nagymértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES probléma	(teljes,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a károsodás, képességkorlátozottság, teljesítményprobléma vagy a környezet akadályozó/támogató jellegének mennyiségi meghatározására. Pl. ha a „nincs probléma” vagy a „teljes probléma” kerül kódolásra, a beosztás hibahatára maximum 5%-nyi. A „mérsékelt probléma” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

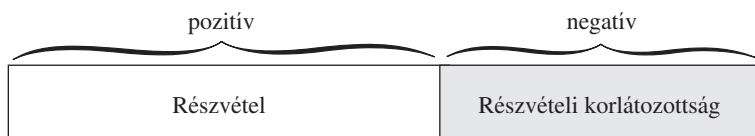
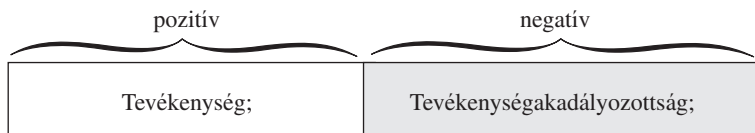
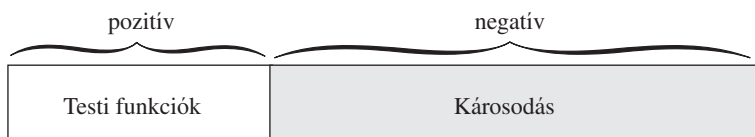
A Környezeti tényezők alkotóelem esetében az első minősítő használható a környezet pozitív oldalai, vagyis a támogatók jelölésére is. A támogatók jelölésére ugyanaz a 0-4 skála alkalmazható, de a pont helyett itt egy pluszjelet kell beírni: pl. e110+2. A környezeti tényezőket kódolhatjuk (i) az alkotóelemekkel összekapcsolva egyenként; vagy (ii) azoktól függetlenül is (lásd később a 3. szakaszt).

További kiegészítő minősítők

A felhasználók számára a különböző célokra alkalmas és hasznos lehet, hogy a tételek kódjaihoz egyéb információkat is csatoljanak. Számos ilyen, esetleg hasznos kiegészítő minősítő létezik, amelyekről a későbbiekben szólnunk.

A pozitív tényezők kódolása

A felhasználók kívánságára a kódolási skálákat úgy is lehet alakítani, hogy azok a test funkcióképességének pozitív oldalait is rögzítsék.

2. Általános kódolási szabályok

Az osztályozás különböző felhasználási területein a következő szabályok elengedhetetlenek az információ pontos előkereséséhez.

Válasszon egy kódkészletet egy személy profiljának összeállításához!

Az FNO egészségi és egészséghez kapcsolódó állapotokat osztályoz, tehát meg kell találni azt a kódcsoportot, amely a legjobban leírja a személy funkcióképességét. Az FNO nem „eseti osztályozás” mint a BNO-10, ahol egy bizonyos kóros egészségi állapotot egyetlen kód osztályoz. Mivel egy személy funkcióképességét a testi, az egyéni és a társadalmi szintek egyaránt befolyásolhatják, a felhasználónak az osztályozás mindegyik alkotóelemét vizsgálnia kell, tehát a Testi funkciókat és struktúrákat, a Tevékenységek és részvételt, valamint a Környezeti tényezőket. Minden lehetséges kód használata minden vizsgálat esetében célszerűtlen: a felhasználóknak – a vizsgálat céljaitól függően – csupán az adott egészségi állapot leírásához legalkalmasabb kódokat kell alkalmaznia.

Kódhoz tartozó információ

A kódolt információ mindig egy meghatározott, kóros egészségi állapottal függ össze. Bár a kódok használatához nem szükséges ismernünk a kapcsolódást a kóros egészségi állapot és a funkcióképesség/fogyatékoság kódolt szempontjai között, az FNO azonban, mint egészségügyi osztályozás, eleve feltételezi valamilyen kóros egészségi állapot meglétét. Az az információ, hogy egy személy mit akar vagy mit nem akar megtenni, nem kapcsolható a funkcióképesség kóros egészségi állapothoz társuló problémájához, és nem kell kódolni. Például ha valaki úgy dönt, hogy nem kezdeményez kapcsolatfelvételt a szomszédaival, de ennek nincs egészségi oka, akkor helytelen a d7200 kategória használata, amely magában foglalja a kapcsolatteremtést. Ezzel szemben, ha egy személy döntése összefügg valamilyen kóros egészségi állapottal (pl. depresszió), akkor alkalmazni kell ezt a kódot.

Jelenleg az FNO nem kódolja azt, hogy egy személy hogyan éli át saját közreműködését vagy mennyire elégedett funkcióképességének szintjével. További kutatásokkal nyerhetünk olyan kiegészítő minősítőket, amelyek az ilyen jellegű információ kódolását is lehetővé teszik.

A személy funkcióképességének csak az előzetesen meghatározott időkeretre vonatkozó szempontjait kell kódolni. Nem kell rögzíteni a korábbi vizsgálatok során felmerült, de a jelenlegi vizsgálat során jelentőséggel nem bíró funkciókat.

A kódhoz nem tartozó információk

A kódok kiválasztása során nem szabad kölcsönhatásra következtetni a testi funkciók és struktúrák észlelt károsodásai és a tevékenység akadályozottsága, vagy a részvételi korlátozottság között. Például, ha egy személy a helyváltoztatási funkciókban korlátozott, indokolatlan a feltételezés, hogy a mozgási funkciókban is van károsodása. Hasonlóképpen, abból a tényből, hogy egy személynek korlátozott

a helyváltoztatási képessége, alaptalan arra következtetni, hogy teljesítményproblémája is van a helyváltoztatásban. Az alkalmazónak külön-külön, egyértelmű információt kell szereznie a Testi funkciókról és struktúrákról, valamint a teljesítményről (néhány esetben, például a mentális funkcióknál, szükség lehet arra, hogy más elemek alapján vonjunk le következtetést, ha a kérdéses testi funkció közvetlenül nem megfigyelhető).

Kódspecifikus információ

Az egészséget és az egészséghez kapcsolódó állapotokat a legalkalmasabb FNO kategória hozzárendelésével, a lehető legrészletesebben kell rögzíteni. Például egy farkasvakságban szenvedő személy számára a legrészletesebb kód a b21020 „Fényérzékenység”. Ha azonban valamilyen okból a részletesség ezen szintje nem alkalmazható, helyette a hierarchiában erre vonatkozó „anya”-kód használható (ebben az esetben b2102 Látásminőség, b210 Látási funkciók, vagy b2 Érzékelési funkciók és fájdalom).

A megfelelő kód egyszerű és gyors megtalálásához ajánljuk az ICF Browser²² (FNO tallózó) használatát, amelyben keresőfunkció és az osztályozás teljes változatának elektronikus tárgymutatója is benne van. Másik lehetőség a betűrendes tárgymutató használata.

3. A környezeti tényezők alkotóelem kódolási egyezményei

A környezeti tényezők kódolásához három kódolási egyezmény közül választhatunk.

1. egyezmény

A környezeti tényezőket önmagukban kódoljuk, anélkül, hogy ezeket a kódokat testi funkciókhoz, testi struktúrákhoz, illetve tevékenységekhez vagy részvételhez kötnénk.

Testi funkciók	_____
Testi struktúrák	_____
Tevékenységek és részvétel	_____
Környezet	_____

2. egyezmény

A környezeti tényezőket minden egyes alkotóelemnél, velük együtt kódoljuk.

Testi funkciók	_____	E kód	_____
Testi struktúrák	_____	E kód	_____
Tevékenységek és részvétel	_____	E kód	_____

²² Az ICF Browser több nyelven letölthető az ICF weboldalról: <http://www.who.int/classification/icf>

3. egyezmény

A környezeti tényezőket a Tevékenységek és részvétel alkotóelem minden tételénél a képesség és teljesítmény minősítőkhöz kódoljuk.

Teljesítmény minősítő _____ E kód _____
 Képesség minősítő _____ E kód _____

4. Alkotóelem-specifikus kódolási szabályok

4.1 A testi funkciók kódolása

Meghatározások

A **testi funkciók** a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is.). A **károsodások** problémák a testi funkcióban vagy struktúrában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítő alkalmazása a testi funkciók kódolásánál

A testi funkciókat egy minősítővel kódoljuk, amely jelzi a károsodás mértékét vagy kiterjedését. A károsodás lehet veszteség vagy hiány, csökkenés, többlet vagy túltengés, illetve eltérés.

A hemiparetikus személy károsodása leírható a b7302 kóddal. A test egyik oldali izmainak ereje:

b7302.↓ _____ károsodás mértéke (első minősítő)

Ha egy károsodás jelen van, súlyosságának mértéke megadható az általános minősítő használatával. Például:

b7302.1 ENYHE károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(5–24%)
b7302.2 KÖZEPES károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(25–49%)
b7302.3 SÚLYOS károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(50–95%)
b 7302.4 TELJES károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(96–100%)

Egy károsodás hiányát (az előre meghatározott határértéknek megfelelően) az általános minősítésben a „0” érték jelzi. Például:

b7302.0 NINCS károsodás a test egyik oldalának izomerejében

Ha kevés az információ egy károsodás súlyosságának meghatározásához, a „8”

értéket kell használni. Például ha egy személy orvosi dokumentációjában a test jobb oldalának gyengesége szerepel, de további részleteket nem találunk, akkor a következő kód alkalmazható:

b7302.8 Károsodás a test egyik oldalának izomerejében, nem meghatározott

Előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor egy bizonyos kód alkalmazása lehetetlen. Például a b650 kód, Menstruációs funkciók, nem alkalmazható adott életkornál fiatalabb vagy idősebb nőknél (praemenarche vagy postmenopausa). Ezekhez az esetekhez a „9” kódot rendeljük:

b650.9 Menstruációs funkciók, nem alkalmazható

A testi funkciók strukturális megfelelői

A Testi funkciók és a Testi struktúrák osztályozása egymással párhuzamosan történik. Egy testi funkció kódjának kiválasztása esetén a felhasználónak ellenőriznie kell, vajon a hozzá tartozó testi struktúra kódja alkalmazható-e. Például a testi funkciókhoz tartozik az emberi érzékelés, pl. a b210–b229 „Látás és kapcsolódó funkciók”, ezek strukturális megfelelői az s210 és az s230 között „Szem és kapcsolódó struktúrák” találhatók.

Kölcsönhatás a károsodások között

A károsodások eredményezhetnek más károsodásokat: például az izomerő változása károsíthatja a mozgási funkciókat, a szív funkciói kapcsolódhatnak a légzési funkciókhoz, az érzékelés kapcsolódhat a gondolkodási funkciókhoz.

Károsodások felismerése a testi funkciókban

A közvetlenül nem megfigyelhető károsodások vizsgálata során (pl. mentális funkciók) a kódolást végző szakember a viselkedésből következtethet a károsodásra. Klinikailag például standard próbákkal vizsgálható a memória, és bár az agy funkcióképességét nem lehet ténylegesen „megfigyelni”, a próbák eredményei alapján azonban lehet következtetni a memória funkcióinak károsodására.

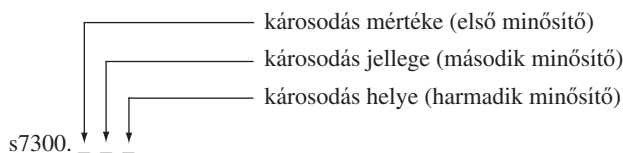
4.2 Testi struktúrák kódolása

Meghatározások

A **testi struktúrák** a test anatómiai részei, mint pl. szervek, végtagok és összetevő részeik. A **károsodások** problémák a test funkcióképességében vagy struktúrájában, mint pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítők alkalmazása a testi struktúrák kódolásánál

A testi struktúrák állapotát három minősítővel kódoljuk. Az első minősítő jelöli a károsodás kiterjedését vagy mértékét, a második minősítő mutatja a változás jellegét, a harmadik minősítő pedig a károsodás helyét jelzi.

A három minősítő leíró sémáját az 1. táblázatban mutatjuk be.

1. táblázat. A testi struktúrák minősítőinek skálabeosztása

Első minősítő A károsodás kiterjedése	Második minősítő A károsodás jellege	Harmadik minősítő (javasolt) A károsodás helye
0 NINCS károsodás	0 nincs strukturális változás	0 több mint egy régió
1 ENYHE károsodás	1 teljes hiány	1 jobb oldal
2 MÉRSÉKELT károsodás	2 részleges hiány	2 bal oldal
3 SÚLYOS károsodás	3 többlet	3 mindkét oldal
4 TELJES károsodás	4 rendellenes arányok	4 elülső oldal
8 nem meghatározott	5 folytonossághiány	5 hátsó oldal
9 nem alkalmazható	6 eltérő helyzet	6 proximalis
	7 minőségi változások a struktúrában, beleértve a folyadékfelszaporodást is	7 distalis
	8 nem meghatározott	8 nem meghatározott
	9 nem alkalmazható	9 nem alkalmazható

4.3 A Tevékenységek és részvétel alkotóelem kódolása

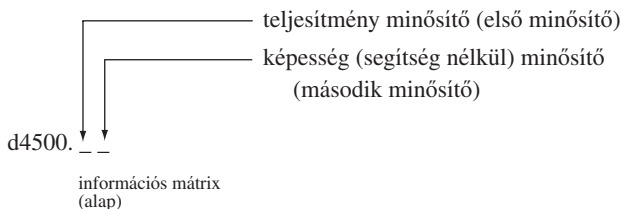
Meghatározások

A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által. A **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben. A **tevékenység akadályozottságai** nehézségek, amelyeket az egyén cselekvések végrehajtása során tapasztalhat. A **részvételi korlátozottságok** problémák, amelyeket az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése alkalmával.

A Tevékenységek és részvétel osztályozásban a résztartományok egyetlen listát alkotnak.

A képesség és teljesítmény minősítők alkalmazása

A tevékenységek és részvétel két minősítővel kerül kódolásra. A teljesítmény minősítő a pont után az első számjegy helyét foglalja el, a képesség minősítő a pont után a második számjegy helyét foglalja el. A Tevékenységek és részvétel lista kategóriáját azonosító kód és a két minősítő alkotja az információs alapláncot.

A teljesítmény minősítő leírja, hogy egy egyén mit tesz meg saját környezetében. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, a teljesítmény – ahogy ezzel a minősítővel jellemezzük – megfogalmazható úgy is, mint az emberek „közreműködése egy élethelyzetben”, vagy a „megélt élmény” abban a valós környezetben, amelyben élnek. Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikai és társadalmi tényezők, valamint az attitűdök minden vetületét –, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem alkalmazásával kódolhatók.

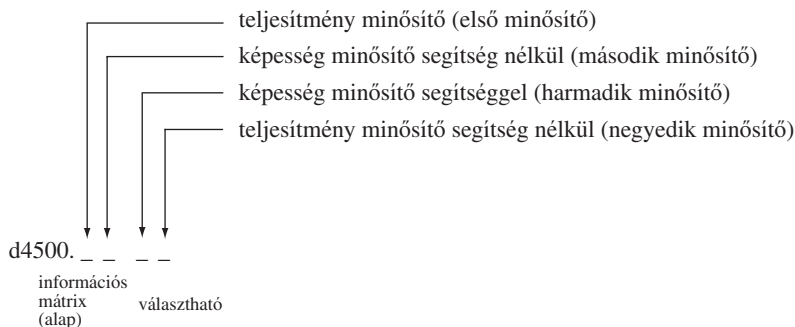
A képesség minősítő jellemzi egy személy lehetséges képességét egy feladat vagy egy cselekvés végrehajtására. Ennek a besorolásnak az a feladata, hogy megadja a funkcióképesség várható legmagasabb szintjét, amelyet egy személy egy adott résztartományban az adott pillanatban elérhet. Az egyén lehetséges képességének vizsgálatához standardizált környezetre van szükség, amely semlegesíti a különböző környezeteknek az egyén képességére gyakorolt módosító hatását.

Ez a standardizált környezet lehet: (a) valóságos környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak; (b) ahol erre nincs mód, ez lehet egy modellezett környezet is, amelyről feltételezhető, hogy hatása az előzővel azonos. Ez a környezet nevezhető „egységes” vagy „standard” környezetnek. Tehát a képesség az egyén környezetileg kiegyenlített, várható képességét tükrözi. A módosítás eredménye azonos kell legyen minden személynél, minden országban, hogy nemzetközi összehasonlításra is lehetőséget adjon. A pontosság érdekében az egységes vagy standard környezet jellemzői a Környezeti tényezők osztályozás használatával kódolhatók. A képesség és a teljesítmény közötti eltérés tükrözi az aktuális és az egységesített környezet hatásai közötti különbséget, így hasznos útmutatóként szolgál arra nézve, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti módosításokra van szükség.

A „segítség igénybe vétele nélkül” kiegészítéssel a képesség minősítő jellemzően arra használható, hogy leírja az egyén valós lehetőségét, amelyet nem javít segédeszköz vagy személyi segítség. Mivel a teljesítmény minősítő az egyén aktuális környezetére vonatkozik, a segédeszközök vagy személyi segítség, illetve az akadályozók megléte közvetlenül megfigyelhető. A támogatók vagy akadályozók jellege leírható a Környezeti tényezők osztályozás használatával.

Választható minősítők

A harmadik és negyedik (választható) minősítők lehetőséget adnak a felhasználónak arra, hogy kódolja a „képesség segítségével” és a „teljesítmény segítség nélkül” helyzeteket.

A két minősítő alkalmazási példái

d4500 Járás rövid távon

A *teljesítmény minősítő* esetén ez a résztartomány a lábon való közlekedést jelenti a személy aktuális környezetében, különböző felületeken és körülmények között, bot, járógép vagy egyéb segítő technológia használatával, 1 km-nél rövidebb távolságon. A következőképpen kódolható például egy személy teljesítménye, aki munkával kapcsolatos balesetben elvesztette egyik lábát, és azóta botot használ, a járásnál azonban közepes nehézségekkel szembesül, mert környezetében a járdák nagyon meredek és felületük nagyon csúszós:

d4500.3._ Járás rövid távon, teljesítmény mérsékelt korlátozottsága

A *képesség minősítő* esetén ez a résztartomány egy személy lehetséges képességét tükrözi arra, hogy segédlet nélkül járjon. A különböző környezetek befolyásoló hatásának semlegesítésére a „standardizált” környezetben történő vizsgálat ad lehetőséget. Ez a standardizált környezet lehet: (a) valóságos környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak, (b) azokban az esetekben, ahol erre nincs mód, ez lehet egy modellezett környezet, amelyről feltételezhető, hogy hatása az előzővel azonos. Például a fent említett személy valós képessége arra, hogy egy standardizált környezetben (pl. vízszintes, nem csúszós felületen) bot nélkül járjon, nagyon korlátozott lesz. Ezért a személy képessége a következőképpen kódolható:

d4500._3 Járás rövid távon, képesség súlyos akadályozottsága

Ha az alkalmazók szeretnék leírni az adott vagy a standardizált környezetet, amikor a teljesítmény vagy a képesség minősítőt használják, akkor a Környezeti tényezők osztályozást kell alkalmazniuk (lásd a 3. kódolási egyezményt a Környezeti tényezőkről a 3. szakaszban, korábban).

4.4 A környezeti tényezők kódolása

Meghatározások

A **Környezeti tényezők** azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek és életüket élik.

A Környezeti tényezők alkalmazása

A Környezeti tényezők lista az osztályozás 2. főfejezetének (Kontextuális tényezők) egyik alkotóelemét képezi. A környezeti tényezőket a funkcióképesség minden egyes alkotóeleménél figyelembe kell venni, és a három egyezmény egyikének megfelelően kell kódolni, ahogy azt a 3. szakaszban leírtuk.

A környezeti tényezőket a vizsgált személy szempontjából kell kódolni. Például a lejtős járdaszegély texturált felületkiképzés nélkül támogatóként kódolható egy

kerekesszékkel közlekedő számára, ugyanakkor akadályozóként kódoljuk egy vak személy esetében.

A minősítő mutatja meg azt, hogy egy tényező mennyire támogató vagy akadályozó hatása. Egy környezeti tényező számos ok miatt és különböző mértékben lehet akár támogató, akár akadályozó is. A támogató tényezőknél a kódolónak figyelembe kell vennie olyan szempontokat, mint egy erőforrás hozzáférhetősége; a hozzáférés biztonsága vagy véletlenszerűsége; jó vagy rossz minősége és így tovább.

Az akadályozók esetében releváns lehet, hogy egy tényező milyen gyakran gátolja a személyt, és hogy ez a korlát nagy vagy csekély, elkerülhető-e vagy sem. Gondolni kell arra is, hogy egy környezeti tényező korlátozó lehet akár jelenléte (például negatív attitűdök a fogyatékos személyek irányában) vagy hiánya (pl. a szükséges szolgáltatás nem áll rendelkezésre) miatt. A környezeti tényezők hatásai a kóros egészségi állapottal élő személyek életére sokrétűek és összetettek. Remélhetőleg a jövő kutatásai ezen interakciók jobb megértéséhez vezetnek, és megmutatják egy további minősítő hasznosságát ezeknél a tényezőknél.

Bizonyos esetekben a környezeti tényezők szerteágazó csoportja egyetlen fogalommal összegezhető, mint pl. szegénység, gyarapodás, vidéki vagy városi környezet, illetve társadalmi tőke. Ezek az összefoglaló fogalmak nem találhatók meg az osztályozásban. A kódolónak kell különválasztani az őket alkotó tényezőket, és ezeket kell kódolnia. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy további kutatások szükségesek annak megállapítására, hogy vannak-e a környezeti tényezőknek olyan világos és egységes csoportjai, amelyek együttesen ezeket az összefoglaló fogalmakat alkotják.

Első minősítő

Az alábbi negatív vagy pozitív értékű skála mutatja azt, hogy egy környezeti tényező milyen mértékben hat akadályozóként vagy támogatóként. Egy pontjel beírása önmagában akadályozót, ugyanakkor a pont helyén a + jel használata támogatót jelöl, ahogy ezt itt mutatjuk:

xxx.0 NINCS akadályozó	xxx+0 NINCS támogató
xxx.1 ENYHE akadályozó	xxx+1 CSEKÉLY támogató
xxx.2 MÉRSÉKELT akadályozó	xxx+2 MÉRSÉKELT támogató
xxx.3 SÚLYOS akadályozó	xxx+3 JELENTŐS támogató
xxx.4 TELJES akadályozó	xxx+4 TELJES támogató
xxx.8 akadályozó, nem meghatározott	xxx+8 támogató, nem meghatározott
xxx.9 nem alkalmazható	xxx+9 nem alkalmazható

3. melléklet

A Tevékenységek és részvétel lista lehetséges alkalmazásai

Az FNO-ban a Tevékenységek és részvétel alkotóelem a különböző tevékenységek és életterületek résztartományainak semleges listája. Minden résztartomány különböző szintű kategóriákat tartalmaz, amelyeket az általánostól a részletesig rendeztünk (a 4. fejezet Mobilitás résztartománya olyan kategóriákat tartalmaz, mint pl. a d450 Járás és alatta a specifikusabb tétel, a d4500 Járás rövid távon). A tevékenységek és részvétel résztartományainak listája felöleli a test funkcióképességének teljes körét, ami egyéni és társadalmi szinten egyaránt kódolható.

A bevezetésben már utaltunk arra, hogy ez a lista többféleképpen használható a „Tevékenységek” és a „Részvétel” specifikus tételeinek rögzítésére, amelyeket az FNO az alábbiak szerint határoz meg:

az egészség vonatkozásában:

a **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által;

a **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben.

A tevékenységek (a) és a részvétel (p) közötti kapcsolat strukturálására négy lehetőség közül választhatunk a résztartományok listája alapján.

- (1) A tevékenységek és a részvétel résztartományainak egymástól elkülönített csoportjai (nincs átfedés)

A kategóriák egy bizonyos csoportját csak tevékenységekként kódoljuk (mint pl. feladatok vagy cselekvések, amelyeket egy egyén végrehajt), egy másik csoportját pedig részvételleként (mint pl. közreműködés élethelyzetekben). A két csoport éppen ezért kölcsönösen egymást kizáró.

Itt a tevékenység és a részvétel kategóriák csoportjait az alkalmazó állítja össze. Egy kategória vagy tevékenységi vagy részvételi tételként szerepel, de nem lehet mindkettő. A résztartományok feloszthatók például a következőképpen:

a1 Tanulás és ismeretek alkalmazása

a2 Általános feladatok és terhek

a3 Kommunikáció

a4 Mobilitás

p5 Önellátás

p6 Otthoni élet

p7 Személyközi interakciók

p8 Fontos életterületek

p9 Közösségi, társadalmi és magánélet

Kódolás ebben a struktúrában

a *kategória kód.* q_p q_c (kategória tevékenységi tételként)

p *kategória kód.* q_p q_c (kategória részvételi tételként)

Ahol q_p = a teljesítmény minősítő és q_c = a képesség minősítő. Ha a teljesítmény minősítőt használjuk, a kategória – akár tevékenységi, akár részvételi tételként – a teljesítmény besorolás szerint értelmeződik; ha a képesség minősítőt használjuk, akkor a képesség besorolás tartozik a kategória értelmezéséhez, akár tevékenységi, akár részvételi tételként írjuk le.

Ilyen módon az (1) lehetőség kiadja a teljes információs mátrixot, felesleges ismétlés és átfedés nélkül.

- (2) Részleges átfedés a tevékenységek és részvétel résztartományainak csoportjai között

Ebben a változatban a kategóriák egy csoportja értelmezhető tevékenységi és részvételi tételként is; ez azt jelenti, hogy ugyanaz a kategória felhasználható egyéni (vagyis egy feladat vagy cselekvés, amit egy személy végez) és társadalmi (vagyis közreműködés egy élethelyzetben) értelmezésre is.

Például:

a1 Tanulás és ismeretek alkalmazása

a2 Általános feladatok és terhek

a3 Kommunikáció

a4 Mobilitás

a5 Önellátás

a6 Otthoni élet

p3 Kommunikáció

p4 Mobilitás

p5 Önellátás

p6 Otthoni élet

p7 Személyközi interakciók

p8 Fontos életterületek

p9 Közösségi, társadalmi és magánélet

Kódolás ebben a struktúrában

Ez a struktúra némi megszorítást jelent a kategóriák kódolásában. Nincs mód ugyanis arra, hogy az „átfedésben” szereplő kategória esetén eltérő értékeket adjunk ugyanahhoz a minősítőhöz (akár az első minősítőhöz a teljesítményt, akár a második minősítőhöz a képességet) pl.:

a *kategória.1_* vagy a *kategória._1*

p *kategória.2_* p *kategória._2*

Ha a felhasználó ezt a lehetőséget választja, úgy gondolja, hogy az átfedő kategóriákban a kódok más dolgokat jelentenek, ha a tevékenységeknél kódolja és nem a részvételnél és fordítva. Azonban csak egyetlen kódot lehet beírni az információs mátrixba a megadott minősítő oszlopába.

- (3) Részletes kategóriák – tevékenységek, tágabb értelmű kategóriák – részvétel, átfedéssel vagy anélkül

Egy másik megközelítés a résztartományokban a tevékenységek és részvétel meghatározások közül a részvételt az általánosabb vagy tágabb kategóriákra vonatkoztatja (pl. első szintű kategóriák, mint a címszavak), a részletesebb kategóriákat pedig tevékenységeknek tekinti (pl. harmadik vagy negyedik szintű kategóriák). Ez a megközelítés a kategóriákat néhány vagy minden résztartományban úgy választja szét, hogy az általánost szembeállítja a részletessel. A használó egyes résztartományokat teljesen (vagyis a részletezés minden szintjén) tevékenységeknek vagy teljesen részvételnek tekinthet.

Például a d4550 Kézírás értelmezhető tevékenységként, míg a d455 Helyváltoztatás tekinthető részvételnek.

Ezen megközelítés kezelésének két lehetséges módja van: (a) nincs „átfedés”, vagyis ha egy tétel tevékenység, akkor nem részvétel; vagy (b) lehet átfedés, mivel egyes használók a teljes listát tevékenységekként alkalmazzák és csak a tágabb értelmű címszókat részvételeként.

Kódolás ebben a struktúrában

Hasonlatos az (1) vagy a (2) lehetőséghez.

- (4) Ugyanazon résztartományok használata mind a tevékenységek, mind a részvétel számára a résztartományok teljes átfedésével

Ennél a lehetőségnél a Tevékenységek és részvétel lista minden résztartománya tekinthető tevékenységnek is és részvételnek is. Minden kategória értelmezhető egyéni (tevékenység) és társadalmi (részvétel) funkcióképességként egyaránt.

Például a d330 Beszéd tekinthető tevékenységnek és részvételnek is. Egy személy, akinek nincsenek hangszalagjai, beszélhet egy segédeszköz használatával. A vizsgálatnak megfelelően a képesség és teljesítmény minősítők használatával ennek a személynek van:

első minősítője

Közepes nehézség a teljesítményben (talán a kontextuális tényezők miatt, mint pl. személyes stressz vagy más emberek attitűdjei) → 2

második minősítője

Súlyos nehézség a képességben segédeszköz nélkül → 3

harmadik minősítője

Enyhe nehézség a képességben segédeszközzel → 1

Az FNO információs mátrixa szerint ennek a személynek a helyzetét így kell kódolni:

d330.231

A (4) lehetőség szerint ez kódolható így is:

a330.231

p330.2

A (4) lehetőségnél, amikor mind a teljesítmény, mind a képesség minősítőt használjuk, két érték kerül ugyanabba a cellába az FNO információs mátrixában: egy a tevékenységekre és egy a részvételre. Ha ezek az értékek azonosak, nincs ellentmondás, csak felesleg. Azonban eltérő értékek esetén a felhasználóknak ki kell alakítaniuk valamilyen szabályt az információs mátrixba kódoláshoz. A hivatalos WHO kódolási stílus a következő:

d kategória q_p q_c

A felesleg áthidalásának egyik lehetséges módja az lehet, ha a képesség minősítőt tevékenységként, a teljesítmény minősítőt pedig részvételként vesszük figyelembe.

Egy másik lehetőség kiegészítő minősítők létrehozása a részvételhez, amelyek rögzítik a „közreműködést az élethelyzetekben”.

Az FNO folyamatos alkalmazásától azt várjuk, hogy az empirikus adatok összegyűjtése alapján az alkalmazók el tudják dönteni, hogy a fenti lehetőségek közül számukra melyik az előnyösebb. Az empirikus kutatások a tevékenységi és a részvételi tényezők világosabb megfogalmazását eredményezhetik. A különböző helyszíneken és országokban a különböző célokra gyűjtött adatok értékes információt nyújthatnak a további átdolgozáshoz.

4. melléklet

Esetismertetések

A következő példák az FNO elveinek különböző eseteknél történő alkalmazását mutatják be. Remélhető, hogy segítségükkel az alkalmazók könnyebben megértik az osztályozás alapelveit, a besorolások célját és alkalmazását. További részletek a WHO oktatókézikönyveiben és tanfolyamain ismerhetők meg.

Károsodás, amely nem vezet akadályozottsághoz a képességekben, és nem eredményez problémát a teljesítményben

Egy gyermek egy kézujj körmének hiányával született. Ez a rendellenesség a struktúra károsodása, de nem hat a gyermek kezének funkciójára, vagyis arra, amit a gyermek azzal a kezével megethet: tehát a gyermek képességében nincs akadályozottság. Hasonlóképpen, nem lehet teljesítményproblémája sem – pl. játék más gyermekekkel anélkül, hogy csúfolnák vagy kizárnák a játékból – a rendellenesség miatt. A gyermeknek tehát nincs képességakadályozottsága vagy problémája a teljesítményben.

Károsodás, amely nem vezet akadályozottsághoz a képességben, de problémát okoz a teljesítményben

Egy cukorbeteg gyermeknél funkciókárosodás áll fenn: hasnyálmirigye nem működik megfelelően, nem termel inzulint. A diabetes gyógyszerrel, nevezetesen inzulinnal kézbe tartható. Amikor a testi funkciók (inzulinszintek) rendben vannak, nincs akadályozottság a képességben a károsodás miatt. Azonban, mivel cukorfelvételt korlátozni kell, ennek a diabeteses gyermeknek valószínűleg lesznek teljesítményproblémái a szocializációban a barátokkal és egyenrangú társakkal történő közös étkezés során. A megfelelő étel hiánya korlátozást eredményezhet. Tehát annak ellenére, hogy nincs akadályozottság a képességben, az aktuális környezetben elégtelen lesz a gyermek részvétele a szocializációban, hacsak nem tesznek megfelelő lépéseket, hogy megfelelő ételt biztosítsanak számára.

Egy másik példa: valakinek vitiligo van az arcán, de más testi panasza nincsen. Ez a kozmetikai probléma nem hoz létre akadályozottságot a képességében. Az említett személy azonban élhet olyan környezetben, ahol a vitiligót összekeverik a leprával és ezért őt fertőzőnek tartják. A személy aktuális környezetében tehát ez a negatív attitűd a környezeti korlát, ami jelentős teljesítményproblémákhoz vezethet az interperszonális kapcsolatokban.

Károsodás, amely a képességben akadályozottságot okoz és – a körülményektől függően – eredményezhet problémát a teljesítményben, vagy nem eredményez

Az intellektuális fejlődés jelentős eltérése mentális károsodásnak tekinthető. Ez a károsodás bizonyos akadályozottsághoz vezethet a személy több képességében is. A környezeti tényezők azonban befolyásolhatják az egyéni teljesítményt az élet különböző részterületein. Például egy gyermek egy bizonyos mentális károsodással kis hátrányt tapasztalhat olyan környezetben, ahol nem nagyok az elvárások az átlag népességgel szemben, és ahol a gyermek egyszerű, ismétlődő, de szükséges feladatokat kap. Ilyen környezetben a gyermek jól teljesít a különböző élethelyzetekben.

Az előző gyermekkel ellentétben egy másik, hasonló károsodással rendelkező gyermek, aki a nagy iskolai elvárások miatt versenyhelyetbe kerül, a különböző élethelyzetekben több teljesítményzavarral küszködik.

Ezek a példák két szempontot emelnek ki. Az első szempont, hogy a populációs normának vagy standardnak, amelyhez egy egyén funkcióképességét hozzámérik, illeszkednie kell a valós környezethez. A második az, hogy a környezeti tényezők megléte vagy hiánya egy adott élethelyzetben lehet támogató vagy hátráltató hatású is.

Korábbi károsodás, amely már nem okoz akadályozottságot a képességben, de még mindig problémákat jelent a teljesítményben

Egy akut pszichotikus epizódból kigyógyult személy, aki magán viseli azt a bélyeget, hogy „elmebeteg” volt, aktuális környezetében problémákat tapasztalhat a teljesítményben a munkavállalás vagy a személyközi interakciók részterületein az emberek negatív attitűdje miatt. Tehát korlátozódik az egyén részvétele a munkavállalásban és a társadalmi életben.

Eltérő károsodások és képességakadályozottságok, amelyek hasonló problémákat okoznak a teljesítményben

Károsodásának (quadriplegia) mértéke miatt nem vesznek fel valakit egy állásra, mert egyes munkakövetelményeknek nem felel meg (pl. számítógéphasználat kézi billentyűzettel). A munkahelyen nem történtek meg azok a szükséges átalakítások, amelyek elősegítenék a személy teljesítményét ezekben a munkakövetelményekben (pl. hangfelismerő szoftver, amely helyettesítheti a kézi billentyűzetet).

Másvalaki – enyhébb quadriplegiával – rendelkezik ugyan a munkafeladatok elvégzéséhez szükséges képességgel, mégsem veszik fel az állásra, mert a fogyatékos emberek felvételét meghatározó kvóta betelt.

A harmadik személyt, aki képes a szükséges munkatevékenységek elvégzésére, azért nem veszik fel, mert tevékenységakadályozottsága van, ami mérsékelhető lenne kerekesszékes használatával, a munkahely azonban nem közelíthető meg kerekesszékesekkel.

Végül, egy kerekesszékes közlekedő személyt felvesznek az állásra, megvan a képessége a munkafeladatok elvégzéséhez és ténylegesen elvégzi azokat. Mindazonáltal, ennek a személynek mégis lehetnek teljesítményproblémái a munkatársakkal a személyközi interakciók résztartományában, mert nem tud eljutni a munkahelyi pihenőhelyekre. Ez a szocializációs teljesítményprobléma a munkahelyén gátolhatja abban, hogy hozzájusson az előmeneteli lehetőségekhez.

Mind a négy személy a foglalkoztatottság résztartományban tapasztal teljesítményproblémákat a különböző környezeti tényezők miatt, amelyek kölcsönhatásban állnak a krónikus egészségi állapottal vagy a károsodásokkal. Az első személynél a környezeti korlátok közé tartozik a munkahely alkalmazkodási hiánya és valószínűleg negatív attitűdök is. A második személy a fogyatékos emberek alkalmazásával szembeni negatív attitűdőkkel szembesül. A harmadik személy az épített környezet elérhetőségének hiányát tapasztalja, a negyedik pedig a fogyatékosokkal szembeni, általánosságban negatív attitűdőkkel találkozik.

A feltételezett károsodás jelentős teljesítményproblémákhoz vezet a képességek akadályozottsága nélkül is

Egy személy AIDS-es betegekkel dolgozott. Egészséges, de időről időre részt kell vennie HIV-szűrésen. Nincs képességakadályozottsága. Ennek ellenére a környezetében élő emberek gyanakszanak, hogy esetleg megfertőződhetett a vírussal és ezért kerülnek. Ez jelentős problémákhoz vezet a személy teljesítményében a társadalmi interakciók, a közösségi, a társadalmi és a magánélet résztartományában. Beilleszkedési lehetőségeit (részvételt) korlátozzák a környezetében élő emberek által átvett negatív attitűdök.

Az FNO-ban jelenleg nem osztályozott károsodások teljesítményproblémákat okoznak

Egy 45 éves nő, akinek édesanyja meghalt mellrákban, saját akaratából szűrővizsgálatot végeztetett, és megtalálták nála azt a genetikai kódot, amely a mellrák kockázatát hordozza. Nincs károsodása sem a testi

funkcióban, sem a struktúrában, képessége nem akadályozott, az egészségbiztosító azonban megtagadta tőle a biztosítást a mellrák fokozott kockázata miatt. Részvétele az egészség megőrzése résztartományban az egészségbiztosító társaság szabályai miatt korlátozott.

További példák

Egy 10 éves fiút „dadogás” diagnózissal beszédterapeutához küldenek. A vizsgálat során talált problémák: a beszéd akadozása, inter- és intraverbális gyorsítások, zavarok a beszédmozgások időzítésében, valamint inadekvát beszédritmus (károsodások). Az iskolában gondot okoz a hangos olvasás és a társalgás (képességakadályozottságok). Csoportos beszélgetések során – bár szeretne – semmilyen hajlandóságot nem mutat, hogy bekapcsolódjon a társalgásba (teljesítményprobléma a társalgás több emberrel résztartományban). A fiú részvétele a csoportos társalgásban korlátozott a beszélgetések szokásos kialakulását érintő társadalmi normák és gyakorlatok miatt.

Egy 40 éves nő nyaki fájdalomról, erős fejfájásról, szédelésről, izomerő-csökkenésről, nyugtalanságról panaszodik (károsodások) a hónapokkal korábban történt, a nyaki gerincet érintő ostorcsapás-sérülés miatt. Képessége a járásra, a főzésre, a takarításra, a számítógép-kezelésre és az autóvezetésre akadályozott (akadályozottságok a képességben). Orvosával egyetértettek abban, hogy meg kell várni a problémák enyhülését és csak utána térhet vissza régi, teljes munkaidős, megszabott idejű állásába (problémák a teljesítményben a munkavállalás résztartományban). Amennyiben jelenlegi környezetében a munkavégzés szabályai lehetővé tennék számára a rugalmas munkaidőt, vagy azt, hogy távol maradjon a munkától, amikor tünetei súlyosbodnak, és lehetővé tennék számára, hogy otthoni munkát végezhesen, javulhatna részvétele a munkavállalás résztartományban.

5. melléklet

Az FNO és a fogyatékos emberek

Az FNO kidolgozásában kezdettől fogva sokat nyújtottak a fogyatékos emberek és a fogyatékos emberek szervezetei. A Disabled Peoples International különösen sok időt és energiát áldozott az átdolgozásra, és az FNO-ban meg is jelenik ez a jelentős hozzájárulás.

A WHO felismerte, hogy a funkcióképesség és fogyatékoság osztályozási rendszerének kidolgozásában mennyire fontos a fogyatékos emberek és szervezeteik teljes körű részvétele. Az FNO számos tudományos, klinikai, adminisztratív és szociális szabályozási rendszerben alapként szolgál a fogyatékoság vizsgálatához és méréséhez. Ezért gondoskodni kell arról, hogy az FNO-t ne hogy rossz célra, a fogyatékos személyek érdekeit hátrányosan érintő módon használják fel (lásd 6. melléklet, Etikai útmutatás).

A WHO elismeri, hogy az osztályozásban használt, akár a legpontosabban megfogalmazott meghatározások is – a legnagyobb erőfeszítések ellenére is – lehetnek megbélyegzők vagy címkezők. Erre az aggodalomra válaszul született egy döntés már közvetlenül a folyamat elején, hogy a „rokkantság” fogalmát – amely az angolban (és a magyar nyelvben is) pejoratív melléköneket hordoz – teljes mértékben mellőzzük, a „fogyatékoság” fogalmat pedig nem alkalmazzák alkotóelem neveként, de megtartják általános, átfogó gyűjtőfogalomként.

Továbbra is fennáll azonban az a nehéz kérdés, hogy hogyan lehet a legjobban utalni azokra a személyekre, akik a funkcióképesség akadályozottságának vagy korlátozottságának valamilyen fokával élnek. Az FNO a „fogyatékoság” fogalmat annak a sokrétű jelenségnek a leírására használja, amely az emberek és fizikai, valamint társadalmi környezetük kölcsönhatásából származik. Személyre utalva – és ennek számos oka van – egyesek szívesebben használják a „fogyatékosággal élő emberek” fogalmát, míg mások a „fogyatékos emberek” fogalmát részesítik előnyben. Jelenleg nincs olyan egyetemes gyakorlat, mely alapján a WHO valamely nézetet támogathatná a kettő közül. Az FNO vonatkozásában sincs indok arra, hogy az egyik megközelítést előnyben részesítse a másikkal szemben. Ehelyett a WHO megerősítette, hogy az embereknek joguk van ahhoz, hogy úgy nevezzék őket, ahogy ők akarják.

Ki kell hangsúlyozni továbbá, hogy az FNO semmiképpen sem az emberek, hanem az emberek egészségi jellemzőinek osztályozása saját egyéni élethelyzetük és a környezeti hatások összefüggésében. A fogyatékoságot az egészségi jellemzők és a kontextuális tényezők kölcsönhatása eredményezi. Ezért, az egyéneket nem egyszerűsíthetjük, illetve nem jellemezhetjük egyedül csak károsodásaik, tevékenységük akadályozottsága vagy részvételük korlátozottsága oldaláról. Ahelyett például, hogy „mentálisan sérült személyről” beszéljünk, az osztályozás a „személy tanulási problémával” kifejezést használja. Az FNO ezt a megközelítést úgy biztosítja, hogy nem a kóros egészségi állapot vagy a fogyatékosági fogalom

segítségével, hanem mindenütt semleges, ha nem éppen pozitív és kézzelfogható nyelvezettel jellemez egy személyt.

Helyt adva az emberek szisztematikus címkézését illető jogos aggodalomnak, az FNO a kategóriákat semleges módon fejezi ki, hogy elkerülje a lebecsülést, a megbélyegzést és a helytelen félreértelmezést. Ez a megközelítés azonban magában hordozza azt a problémát, hogy mit tarthatunk „szalonképes fogalmaknak”. Egy személy kóros egészségi állapotának negatív sajátosságai és az, hogy mások erre hogyan reagálnak, független azoktól a fogalmaktól, amelyeket az állapot meghatározására használnak. Akárhogyan is nevezzük a fogyatékoságot, az fennáll, függetlenül a címkéktől. Ez a probléma nem kizárólag nyelvi nehézség, hanem sokkal inkább más emberek és a társadalom fogyatékosággal szemben gyakorolt attitűdjeinek problémája. Szükség van tehát a fogalmak és az osztályozás korrekt tartalmára és használatára.

A WHO elkötelezetten folytatja erőfeszítéseit, hogy a fogyatékosággal élő emberek erősebbé, ne pedig kifosztottá, ismét hátrányosan megkülönböztetetté váljanak az osztályozási rendszer alkalmazása és a vizsgálatok révén.

Remélhető, hogy a fogyatékos emberek a társadalom minden szektorában maguk is hozzájárulnak majd az FNO alkalmazásához és fejlesztéséhez. A kutatókhoz, a vezetőkhöz és a jogszabályalkotókhoz hasonlóan a fogyatékos emberek is segíthetnek majd azon protokollok és eszközök kifejlesztésében, amelyeket az FNO osztályozásai alapoztak meg. Az FNO hatékony eszközként szolgálhat majd a bizonyítékokon alapuló érdekképviseletben. Megbízható és összehasonlítható adatokat nyújt a változtatásokhoz. Nem csupán politikai megközelítéseknek, hanem kutatási eredményeknek és azok érvényes, megbízható bizonyítékainak kell igazolniuk, hogy a fogyatékoság nem csupán az egészségi állapot és a károsodások, hanem a környezeti korlátok eredménye is. Ezek a bizonyítékok az egész világon valódi társadalmi változásokat hozhatnak a fogyatékosággal élő emberek számára.

A fogyatékos emberek érdekképviselete is javítható az FNO használatával. Mivel az érdekképviseletek elsődleges célja a fogyatékos emberek társadalmi részvételét elősegítő tennivalók meghatározása, az FNO segíthet a fogyatékoság „problémájának” feltárásában; segíthet eldönteni, hogy vajon a problémák mögött a környezet akadályai, a segítő tényezők hiánya, vagy az egyén képességeinek korlátai, illetve ezek kombinációi rejlenek. Ezek feltárása után megcélózhatók a megfelelő beavatkozások, megfigyelhető és mérhető lesz hatásuk a részvétel szintjére. Ilymódon elérhetővé válnak a kézzelfogható, bizonyítékokkal alátámasztott célkitűzések, és előmozdíthatóak lesznek a fogyatékosok érdekképviseleteinek általános céljai.

6. melléklet

Etikai útmutatás az FNO használatához

A tudományos eszközöket lehet helytelenül használni és vissza is lehet velük élni. Naivitás lenne azt hinnünk, hogy egy osztályozási rendszert, amilyen az FNO is, soha nem fognak az emberek kárára használni. Amint arra az 5. mellékletben rávilágítottunk, az ICIDH átdolgozásába kezdettől fogva bevontuk a fogyatékosokkal élő embereket és érdekképviselői szervezeteiket. Részvételük lényegi változásokat eredményezett az FNO terminológiájában, tartalmában és szerkezetében. Ez a melléklet kiemel néhány alapvető útmutatást az FNO etikus használatához, tudva azt, hogy semmilyen útmutatáscsomag nem tudja megakadályozni a visszaélést egy osztályozással vagy más tudományos eszközzel, illetőleg önmagukban csak az útmutatások nem előzhetik meg a visszaélést. Ez a dokumentum sem kivétel. Remélhető, hogy a következő átdolgozásokra fordított figyelem csökkenteni fogja annak kockázatát, hogy az FNO-t a fogyatékosokkal élő emberekre nézvést tiszteletlen vagy ártalmas módon tudják felhasználni.

Tisztelet és bizalmas kezelés

- (1) Az FNO-t mindig az egyének veleszületett értékeinek és önrendelkezésének tiszteletben tartásával kell használni.
- (2) Az FNO sohasem használható fel arra, hogy embereket címkézzenek vagy bármilyen más módon, csak a fogyatékosági kategóriák fogalmaival jellemezzenek.
- (3) Klinikai környezetben az FNO-t mindig csak a vizsgált személyek teljes tájékoztatása után, együttműködésük és egyetértésük birtokában szabad használni. Ha egy személy kognitív képességeinek korlátozottsága nem teszi lehetővé bevonását a döntésbe, úgy az egyén érdekképviselőjét kell bevonni.
- (4) Az FNO-val kódolt információkat az adatok felhasználási módjára vonatkozó, elfogadott adatvédelmi szabályoknak megfelelően, személyes információként kell kezelni.

Az FNO klinikai alkalmazása

- (5) Ahol csak lehetséges, a klinikus magyarázza el a vizsgált személynek vagy képviselőjének az FNO használatának célját és bátorítsa a kérdésfelvetést, hogy a személy funkcióképességi szintjeit megfelelően osztályozták-e.
- (6) Amikor csak mód van rá, a vizsgált személynek – akinek funkcióképességi szintjeit osztályozzák (vagy a személy képviselőjének) – lehetőséget kell adni, hogy részt vegyen a folyamatban és különösen arra, hogy kétségbe vonja vagy megerősítse a felhasznált kategória és a hozzárendelt vizsgálat megfelelőségét.
- (7) Mivel az osztályozott deficitet egy egyén kóros egészségi állapota, illetve az a természeti és társadalmi helyzet hozta létre, amelyben ez a személy él, az FNO-t holisztikus módon kell használni.

Az FNO-információk társadalmi felhasználása

- (8) Az FNO információit a lehető legszélesebb körben és az egyének közreműködésével úgy kell felhasználni, hogy azok bővítsék választási lehetőségeiket és javítsák saját életük alakításának lehetőségeit.
- (9) Az FNO információit olyan szociális szabályozások és politikai változások megteremtése érdekében kell felhasználni, amelyek az egyének részvételének javítását és támogatását szolgáló feltételek kialakítását biztosítják.
- (10) Az FNO és a használatából eredő információk nem használhatók fel arra, hogy érvényes jogokat kétségbe vonjanak vagy egyéb módon korlátozzák az egyének vagy csoportok jogos igényét a juttatásokra.
- (11) Az FNO alapján azonos körbe osztályozott egyének sok dologban különbözhetnek. Az FNO-osztályozásokra vonatkozó rendelkezések és szabályok nem feltételezhetnek az eredeti szándéknál nagyobb egyetemességet, és biztosítaniuk kell, hogy azok, akiknél osztályozták a funkcióképesség szintjeit, személyiségüket meg tudják tartani.

7. melléklet

Az átdolgozási folyamat összefoglalása

Az ICIDH fejlődése

1972-ben a WHO kifejlesztett egy előzetes sémát a betegségek következményeiről. Néhány hónap múlva egy sokkal átfogóbb megközelítést javasoltak. Ezeket a javaslatokat két fontos alapelvre építették: különbséget kell tenni a károsodások és jelentőségük, tehát a funkcióképességi és szociális következmények között, valamint a rögzített adatoknak ezeket az eltérő oldalait vagy problémáit elkülönítve kell osztályozni a különböző számjegyhelyeken. Lényegét tekintve ez a megközelítés számos egymástól elkülönülő, ugyanakkor párhuzamos osztályozásból áll. Ez ellentétes a BNO hagyományaival, amelyben számos vonatkozás (etiológia, anatómia, patológia stb.) integrálódik egyetlen hierarchikus rendszerben és a számjegyeknek csak egy mezőjét foglalja el. Feltárták annak lehetőségét, hogy ezeket a javaslatokat egy olyan sémába illesszék, amely kompatibilis a BNO struktúráját meghatározó alapelvekkel. Ugyanakkor, előkészítő kísérletek történtek, hogy rendszerbe foglalják a betegségek következményeire alkalmazott terminológiákat. Ezeket a javaslatokat 1973-ban informálisan körözték és segítséget kértek, elsősorban olyan csoportoktól, akik speciálisan érintettek a rehabilitációban.

1974-ben körözték és megvitatták a munkacsoportokkal a károsodások és rokkantságok elkülönített osztályozásait. Az észrevételek egybegyűjtése után definitív javaslatokat dolgoztak ki. 1975-ben, az International Classification of Diseases 9. átdolgozásának nemzetközi konferenciáján megfontolásra terjesztették elő ezeket a javaslatokat. Az osztályozások átgondolása után a konferencia javasolta kiadásukat kipróbálás céljából. A huszonkilencedik Egészségügyi Világközgyűlés tudomásul vette a javaslatot és elfogadta a WHO 29.35 határozatot, amelyben kipróbálási célból engedélyezte a károsodások és rokkantságok kiegészítő osztályozását, A betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása pótkötetként, de annak nem szerves részeként. Ennek eredménye volt az ICIDH első kiadása 1980-ban. 1993-ban újryomtották kiegészítő előszóval.

Az ICIDH átdolgozásának első lépései

1993-ban elhatározták, hogy elkezdik az ICIDH átdolgozását. Az átdolgozott változattal – munkacímén ICIDH-2 – szemben támasztott kívánalmak a következők voltak:

- szolgálnia kell a különböző országok, szektorok és egészségellátó szakterületek különféle céljait;
- egyszerűnek kell lennie, hogy a gyakorló orvosok a kóros egészségi állapotok következményeinek értelmes leírásának tartsák;

- a gyakorlati alkalmazás során használhatónak kell lennie – vagyis egészségi ellátási igények azonosítására és beavatkozási programok kialakítására (pl. megelőzés, rehabilitáció, szociális akciók) alkalmasnak;
- összefüggő szemléletet kell adnia azokról a folyamatokról, amelyek a krónikus egészségi állapotok következményei lehetnek, hogy ne csak a betegségek/rendellenességek különböző oldalai, hanem a fogyatékosá válás folyamata is tárgyilagosan vizsgálhatók, rögzíthetők és idézhetők legyenek;
- érzékenynek kell lennie a kulturális különbségekre (legyen lefordítható és alkalmazható a különböző kultúrákban és egészségi ellátó rendszerekben);
- egymást kiegészítő módon használható legyen a WHO-osztályozások családjával.

Eredetileg a Francia Együttműködési Központnak adták ki a feladatot, hogy javaslatot tegyen a Károsodások szakaszra, valamint a nyelv, a beszéd és az érzékelés területeire. A Holland Együttműködési Központnak kellett javaslatot tennie az osztályozás Fogyatékoság és mozgásszervek szempontjainak átdolgozására és elő kellett készítenie az irodalmi áttekintést. Az Észak-amerikai Együttműködési Központnak kellett javaslatokat tennie a Rokkantság szakaszra. Ezen kívül két, különleges megbízatású egységnek kellett javaslatokat adnia a mentális egészség szempontjaira, illetve a gyermekeket érintő témakörökre. 1996-ban, a Genfben tartott ICIDH-2 átdolgozási találkozón további haladást értek el, kialakították az Alfa-tervezetet, amely már tartalmazta a különböző javaslatokat, és elvégeztek egy kezdeti próbatesztelést is. Az 1996-os találkozón elhatározták, hogy minden együttműködő központnak és munkacsoportnak foglalkoznia kell az egész tervezettel, nem csak korábbi, saját átdolgozási területükkel. 1996 májusától 1997 februárjáig körözték az Alfa-tervezetet az együttműködő központok és munkacsoportok között, az észrevételeket és javaslatokat a WHO központjában értékelték. Körözték az alapkérdések listáját is, amelyek az átdolgozással kapcsolatos fő témákat emelték ki, hogy megkönnyítsék az észrevételek összegyűjtését.

Az átdolgozás folyamán a következő témaköröket gondolták át.

- A háromszintű osztályozás, vagyis a Károsodások, Fogyatékoságok és Rokkantság hasznos volt, és meg kell tartani. Megfontolandó a kontextuális/környezeti tényezők bevezetése, habár a legtöbb javaslat megmaradt az elméleti fejlesztés és az empirikus tesztelés szintjén.
- A K/F/R közötti kölcsönhatás és a közöttük lévő adekvát viszony vita tárgyát képezi. Sok bírálat irányult az eseti modellre, amelyre az ICIDH 1980-as változatát alapozták; bírálták, hogy az idő múlásával nem történt módosítás, és hogy egyirányú volt a megközelítés a károsodástól a fogyatékoságon át a rokkantság irányában. Az átdolgozási folyamat javasolta az alternatív, grafikus megjelenítést is.
- Az ICIDH-1980 használata nehézkes volt. Szükségesnek látszott a használat egyszerűsítése; az átdolgozásnak inkább az egyszerűsítés irányába kell haladnia, nem pedig részletek hozzáadása felé.
- Kontextuális tényezők (külső-környezeti tényezők/belső-személyes tényezők): ezeket a tényezőket, amelyek a rokkantsági folyamat fő alkotóelemei voltak (amint az ICIDH 1980-as változatában megfogalmazták), kiegészítő sémaként

kell kifejleszteni az ICIDH-ban. Azonban, mivel a környezeti, szociális és fizikai tényezők, valamint viszonyuk a Károsodások, Fogyatékoságok és Rokkantságok köréhez erősen kultúrafüggő, ezek nem lehetnek elkülönült dimenziók az ICIDH-ban. Mindemellett felvetették, hogy a környezeti tényezők osztályozása hasznosnak bizonyulhat a nemzeti helyzetek elemzésében és a megoldások kifejlesztésében nemzeti szinten.

- A károsodások megfogalmazásának tükrözniük kell az alapvető biológiai mechanizmusokról rendelkezésre álló ismeretek fejlődését.
- Fontos célnak kell lennie a kulturális alkalmazhatóságnak és az egyetemességnek.
- Az átdolgozási folyamat fontos célja volt még a tanfolyami és a bemutató anyagok kidolgozása.

ICIDH-2 Béta-1 és Béta-2 tervezetek

1997. márciusában hozták létre a Béta-1 tervezetet, amely egybeolvasztotta a korábbi évek során összegyűjtött javaslatokat. Ezt a tervezetet az 1997. áprilisában rendezett ICIDH revíziós találkozón mutatták be. Miután a találkozón hozott döntéseket beépítették, az ICIDH-2 Béta-1 tervezetet 1997. júniusában bocsátották területi kipróbálásra. A Béta-1 kipróbálása során összegyűjtött adatok és visszajelzések alapján készítették el a Béta-2 tervezetet 1999. januárja és áprilisa között. Az így született tervezetet 1999. áprilisában bemutatták, és megvitatták az ICIDH-2 éves, londoni találkozóján. A találkozó döntéseinek beépítése után a Béta-2 tervezetet kinyomtatták, és 1999. júliusában területi kipróbálásra bocsátották.

Területi vizsgálatok

A Béta-1 tervezet területi vizsgálatai 1997. júniusától 1998. decemberéig folytak, a Béta-2 tervezet kipróbálása pedig 1999. júliusától 2000. szeptemberéig tartott.

A területi vizsgálatok a WHO-tagállamok lehető legszélesebb körű részvételével és a legkülönbözőbb szakterületek bevonásával zajlottak, beleértve az egészségbiztosítást, a társadalombiztosítást, a munkaügyet, az oktatást és más, a kóros egészségi állapotok osztályozásában érintett csoportokat (amelyek a Betegségek Nemzetközi Osztályozását, az Ápolók Osztályozását és az Oktatás Nemzetközi Szabványügyi Osztályozását – ISCED használják). A cél az volt, hogy megállapodás szülessen a világos és egyértelmű fogalmi meghatározásokról. A területi próbavizsgálatok folyamatos fejlődést, konzultációt, visszajelzést, korszerűsítést és tesztelést jelentettek.

A Béta-1 és Béta-2 területi kipróbálása során a következő tanulmányokat végezték el:

- fordítás és nyelvészeti értékelés;
- a tételek értékelése;

- válasz keresése a konszenzuskonferenciák és az egyének alapvető kérdéseire;
- visszajelzések szervezetektől és egyénektől;
- a lehetőségek tesztelése;
- alkalmazhatóság és megbízhatóság esetértékeléseknél (való életben felvett esetek vagy esetösszefoglalók);
- egyebek (pl. specifikus csoporttanulmányok).

A vizsgálat hangsúlyt helyezett a kultúrák és szektorok közötti kérdésekre. Több mint 50 ország és 1800 szakember vett részt a területi vizsgálatokban, akik egymástól függetlenül adtak jelentést.

ICIDH-2 lezárás előtti változata

A Béta-2 területi kipróbálásának adatai alapján, megtárgyalva ezt az együttműködő központokkal és a WHO Committee of Experts on Measurement and Classification testületével, 2000. októberében elkészítették az ICIDH-2 lezárás előtti változatát. Ezt a változatot bemutatták a 2000. novemberében megtartott revíziós találkozón. A találkozói ajánlásainak beépítése után (2000. december), 2001. januárjában továbbították az ICIDH-2 lezárás előtti változatát a WHO Végrehajtó Testületéhez. Az ICIDH-2 végleges változatát 2001. májusában terjesztették az 54. Egészségügyi Világközgyűlés elé.

A végleges változat elfogadása

A végleges vázlat megvitatása után, amelynek címe International Classification of Functioning, Disability and Health, az Egészségügyi Világközgyűlés a WHA54.21 határozattal jóváhagyta az új osztályozást. A határozat szövege a következő:

Az 54. Egészségügyi Világközgyűlés

1. JÓVÁHAGYJA az International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) második kiadását, International Classification of Functioning, Disability and Health címen, a továbbiakban rövidítve ICF;
2. FELSZÓLÍTTJA a tagállamokat, hogy használják az ICF-et kutatásaik, felmérések és jelentések során, értelemszerűen, számításba véve a tagállamok különleges specifikus helyzetét és különös tekintettel a lehetséges későbbi revíziókra;
3. FELKÉRI a főigazgatót, hogy kérésük szerint támogassa a tagállamokat az ICF használata során.

8. melléklet

További útmutatások az FNO-hoz

Az FNO használata nagymértékben függ gyakorlati használhatóságától: attól, hogy milyen mértékben képes az egészségügyi szolgáltatói teljesítmény mérőjeként szolgálni olyan indikátorok segítségével, amelyeket az érintettek kimeneteli eredményeire alapoztak; valamint mennyire alkalmazható a különböző kultúrkörökben, hogy lehetővé váljon a nemzetközi összehasonlítás a szükségletek és az erőforrások felismeréséhez, a tervezés és a kutatás érdekében. Az FNO nem közvetlen politikai eszköz. Használata azonban mégis pozitívan hozzájárulhat a szabályozások kialakításához azzal, hogy információt ad, amellyel segíti az egészségügyi szabályozás létrehozását, hogy egyenlő esélyeket biztosítson minden embernek, és támogassa a küzdelmet a fogyatékossgal kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés ellen.

Az FNO változatai

A sokféle felhasználó egymástól eltérő igényeire tekintettel az FNO-t többféle formában és változatban adják közre.

Fő osztályozás

Az FNO két főfejezete és azok alkotóelemei két változatban kerülnek kiadásra, hogy megfeleljenek a különböző felhasználók igényeinek az eltérő részletesség tekintetében.

Az első változat a *teljes (részletes) változat*, amely az osztályozás összes szintjét tartalmazza és alkotóelemenként 9999 kategóriát engedélyez. Ezekből azonban jóval kevesebbet használnak a mindennapi gyakorlatban. A teljes verzió kategóriái összetömöríthetők a rövid változatba, ha összefoglaló jellegű információra van szükség.

A második változat a *rövid (tömör) változat*, amely minden alkotóelemen és résztartományban kétszintű kategóriákat tartalmaz. Ebben a változatban is szerepelnek a fogalmak meghatározásai, a beletartozók és a kivételek meghatározásai.

Specifikus adaptációk

- (a) Klinikai felhasználás: ezek a változatok az FNO különböző klinikai alkalmazási területeken történő használatától függenek (pl. foglalkozásterápia). A főkéntre támaszkodnak a kódolást és a terminológiát illetően; ugyanakkor újabb, részletes információt is nyújtanak, mint pl. útmutatásokat a vizsgálathoz és a klinikai leírásokhoz. Átcsoportosíthatók a meghatározott szakterületek igényei szerint (pl. rehabilitáció, lelki egészség).

- (b) Kutatási változatok: a klinikai változatokhoz hasonlóan ezek a változatok meghatározott kutatási igényekre épülnek és precíz, műveleti meghatározásokat adnak az állapotok vizsgálatához.

További munka

Az FNO-használók és az osztályozással szemben támasztott igények sokrétűsége miatt fontos megjegyeznünk, hogy a WHO és együttműködő központjai további munkát folytatnak ezen igények kielégítésére.

Az FNO-t minden felhasználója magáénak tekintheti. Ez az egyetlen ilyen eszköz, amely nemzetközi megegyésen alapul. Célja, hogy pontosabb információkat kapjunk a fogyatékoság jelenségeiről és a funkcióképességről, és széleskörű nemzetközi konszenzust hozunk létre. A WHO megtesz minden erőfeszítést, hogy biztosítsa az FNO felhasználóbarát jellegét és biztosítsa kompatibilitását a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) által megállapított szabványosítási eljárásokkal, hogy az FNO-t elfogadják a különböző nemzeti és nemzetközi közösségek.

Az FNO fejlődésének és alkalmazásának lehetséges jövőbeni irányai a következőkben összegezhetők:

- az FNO országos szintű használatának előmozdítása, a nemzeti adatbázisok fejlesztése érdekében;
- nemzetközi adatkészlet és keret létrehozása, nemzetközi összehasonlítások lehetőségének megteremtése érdekében;
- algoritmusok kialakítása a társadalmi juttatások és nyugdíjak jogosultsági rendszeréhez;
- a családtagok fogyatékoságának és funkcióképességének tanulmányozása (pl. az egyén számára fontos személyek kóros egészségi állapotai miatt egy harmadik félnél fellépő fogyatékoság tanulmányozása);
- a Személyes tényezők alkotóelem kifejlesztése;
- kutatási célokra a kategóriák pontos, műveleti meghatározásának kifejlesztése;
- vizsgálóeszközök kifejlesztése a felismerés és mérés céljaira;²³
- gyakorlati alkalmazások biztosítása számítógépesítéssel és esetrögzítési formákkal;
- kapcsolódások kialakítása az életminőség elvei és a szubjektív jóllét mérése között;²⁴
- a kezelés vagy beavatkozás alkalmasságának kutatása;

²³ A WHO kifejleszti az FNO-hoz kapcsolódó vizsgálóeszközöket, figyelembe véve alkalmazhatóságukat a különböző kultúrkörökben. Tesztelik ezek megbízhatóságát és értékelhetőségét. A vizsgálóeszközöknek három formája lesz: rövid változat szűrés/kiemelés céljaira; napi használatra a személyes gondozóknak; hosszú változat a részletes kutatási célokra. Ezek a WHO-tól később beszerezhetőek lesznek.

²⁴ Kapcsolódási pontok az életminőséggel: lényeges, hogy elméleti megfelelés legyen az „életminőség” és a fogyatékosági besorolások között. Az életminőség azonban azt is jelenti, ahogyan az emberek „éreznek” saját kóros egészségi állapotukkal vagy annak következményeivel kapcsolatban, tehát ez a „szubjektív jóllét” besorolása. A másik oldalon a betegség/fogyatékoság besorolások egy személy objektív, külsőleg megjelenő jeleire utalnak.

- használatának előmozdítása tudományos vizsgálatokban, a különböző kóros egészségi állapotok összehasonlítása céljából;
- oktatási anyagok kidolgozása az FNO használatához;
- világszerte FNO oktatási és referenciaközpontok létrehozása;
- a környezeti tényezők további kutatása, hogy megadjuk a szükséges részleteket a használathoz, amikor a szabványosított és aktuális környezetet leírják.

9. melléklet

Ajánlott FNO adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából

Testi funkciók és struktúrák	Fejezet és kód	Osztályozási blokk vagy kategória
Látás	2 b210–b220	Látás és kapcsolódó funkciók
Hallás	2 b230–b240	Hallás és vestibularis funkciók
Beszéd	3 b310–b340	Hangadás és beszéd funkciók
Emésztés	5 b510–b535	Emésztési rendszer funkciói
Testnedvek kiválasztása	6 b610–b630	Vizeletkiválasztási funkciók
Nemzőképesség	6 b640–b670	Ivarszervi és reprodukzív funkciók
Nemi aktivitás	6 b640	Ivarszervi és reprodukzív egészség
Bőr és elváltozásai	8 b810–b830	Bőr és kapcsolódó struktúrák
Légzés	4 b440–b460	Légzőrendszer funkciói
Fájdalom*	2 b280	Fájdalom
Indíték*	1 b152–b180	Specifikus mentális funkciók
Alvás	1 b134	Általános mentális funkciók
Energia/életerő	1 b130	Általános mentális funkciók
Megismerés*	1 b140, b144, b164	Figyelem, memória és magasabb rendű kognitív funkciók
Tevékenységek és részvétel		
Kommunikáció	3 d310–d345	Kommunikáció megértés – létrehozás
Mobilitás*	4 d450–d465	Járás és helyváltoztatás
Ügyesség	4 d430–d465	Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése
Önellátás*	5 d510–d570	Önellátás
Állandó tevékenységek*	6 és 8	Otthoni élet; Főbb életterületek
Személyközi kapcsolatok	7 d730–d770	Meghatározott személyközi kapcsolatok
Társadalmi működőképesség	9 d910–d930	Közösségi, társadalmi és magánélet

* Javasolt tételek a minimál-listára

10. melléklet

Köszönetnyilvánítások

Az FNO kidolgozása nem lett volna lehetséges a sok közreműködő felbecsülhetetlen támogatása nélkül, akik a világ minden táján mérhetetlen időt és energiát áldoztak rá, és megszervezték a forrásokat a nemzetközi hálózatban. Az adott területi keretek között nincs mód arra, hogy mindannyiuknak köszönetet mondjunk, ezért a következőkben a vezető központokat, szervezeteket és személyeket soroljuk fel.

WHO együttműködő központjai az FNO kialakításában

Ausztrália	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Kapcsolattartó: Ros Madden.
Észak-európai államok	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Kapcsolattartó: Björn Smedby.
Franciaország	Centre Technique National d` Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Kapcsolattartó: Marc Maudinet.
Hollandia	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O.Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Kapcsolattartók: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
Japán	Japan College of Social Work, 3.1.3 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204–8555, Japan. Kapcsolattartó: Hisao Sato.
Kanada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Kapcsolattartó: Helen Whittome.
Nagy Britannia és Észak-Írország	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Kapcsolattartók: Ann Harding, Jane Millar.
USA	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Kapcsolattartó: Paul J. Placek.

Megbízott egységek

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Elnök: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA, Társelnök: Karen Rithcie.

Children and Youth Task Force, Elnök: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Társelnök: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Elnök: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Társelnök: Janice Miller.

Hálózatok

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (a Spanyol Hálózat). Koordinátor: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigación en Psiquiatría Clínica y Social Hospital Universitario „Marques de Valdecilla”, Avda, Vadedilla s/n, Santander 39008, Spain.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Kapcsolattartó: Lauri Sivonen.

Nem kormányzati szervezetek

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Kapcsolattartók: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Kapcsolattartó: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Kapcsolattartó: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Bruxelles, Belgium. Kapcsolattartó: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Kapcsolattartó: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Kapcsolattartó: Judith Hollenweger, elnök, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001, Zurich, Switzerland.

Tanácsadók

Az átdolgozási folyamathoz sok WHO-tanácsadó nyújtott felbecsülhetetlen segítséget. Alább felsoroljuk őket.

Elizabeth Badley
Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Holenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jürgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michale F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (szerkesztőségi tanácsadó)

Az FNO fordítása a WHO hivatalos nyelveire

Az FNO-t sok nyelven ellenőrizték, munkanyelvként az angolt használva. Az átdolgozási folyamat elválaszthatatlan része volt a fordítási és nyelvészeti elemzés. A következőkben felsorolt WHO együttműködők vezették a WHO hivatalos nyelvein a fordítást, a nyelvészeti elemzést és a szerkesztői ellenőrzést. További fordítások a WHO weboldalán találhatóak:
<http://www.who.int/classification/icf>.

Arab nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji,
Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Szerkesztői ellenőrzés, amit a WHO/EMRO végzett:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Francia nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés, amit a WHO, Genfben végzett:

Pierre Lewalle

Szerkesztői ellenőrzés, amit a francia és kanadai WHO együttműködő központok végeztek:

Catherine Barral és Janice Miller

Kínai nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

Qiu Zhuoying (koordinátor), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Szerkesztői ellenőrzés, amit a kínai WHO együttműködő központ és a WHO/EMRO végzett:

Dong Jingwu, Zhou Xiaonan és Y. C. Chong

Orosz nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

G. Shostka (koordinátor), Vladimir Y. Ryanyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Szerkesztői ellenőrzés, amit az orosz WHO együttműködő központ végzett:

Vladimir K. Ovcharov

Spanyol nyelv

Fordítás, nyelvészeti elemzés, a spanyol együttműködő központban, a La Red de Habla Hispana en Discapacidades (a spanyol hálózat) és a WHO/EMRO által közösen végzett szerkesztői ellenőrzés:

J. L. Vázquez-Barquero (koordinátor), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon Armando Vazquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Az átdolgozási folyamat egyéni résztvevői

Amerikai Egyesült Államok

Harvey Abrams
 Myron J. Adams
 Michelle Adler
 Sergio A. Aguilor-Gaxiola
 Barbara Altman
 Alicia Amate
 William Anthony
 Susan Spear Basset
 Frederica Barrows
 Mark Battista
 Robert Battjes
 Barbara Beck
 Karin Behe
 Cynthia D. Belar
 J. G. Benedict
 Stanley Berent
 Linas Bieliauskas
 Karen Blair
 F. Bloch
 Felicia Hill Briggs
 Edward P. Burke
 Larry Burt
 Shane S. Bush
 Glorisa Canino
 Jean Campbell
 Scott Campbell Brown
 John A. Carpenter
 Christine H. Carrington
 Judi Chamberlin
 LeeAnne Carrothers
 Mary Chamie
 Cecelia B. Collier
 William Connors
 John Corrigan
 Dale Cox
 M. Doreen Croser
 Eugene D'Angelo
 Gerben DeJong
 Jeffrey E. Evans
 Timothy G. Evans
 Debbie J. Farmer
 Michael Feil
 Manning Feinleib
 Risa Fox
 Carol Frattali
 Bill Frey
 E. Fuller
 Cheryl Gagne
 J. Luis García Segura
 David W. Gately
 Carol George
 Olinda Gonzales
 Barbara Gottfried
 Bridget Grant
 Craig Gray
 David Gray
 Marjorie Greenberg
 Arlene Greenspan

Frederick Guggenheim
 Neil Hadder
 Harlan Hahn
 Robert Haines
 Laura Lee Hall
 Heather Hancock
 Nandini Hawley
 Gregory W. Heath
 Gery Hendershot
 Sarah Hershfeld
 Sarah Hertfelder
 Alexis Henry
 Howard Hoffmann
 Audrey Holland
 Joseph G. Hollowell Jr
 Andrew Imperato
 John Jacobson
 Judith Jaeger
 Alan Jette
 J. Rock Johnson
 Gisele Kamanou-Goune
 Charles Kaelber
 Cille Kennedy
 Donald G. Kewman
 Michael Kita (elhunytt)
 Edward Knight
 Patricia Kricos
 Susan Langmore
 Mitchell laPlante
 Itzak Levav
 Renee Levinson
 Robert Liberman
 Don Lollar
 Peter Love
 David Lozovsky
 Perianne Lurie
 Jayne B. Lux
 Reid Lyon
 Anis Maitra
 Bob McBride
 Kim MacDonald-Wilson
 Peggy Maher
 Ronald Manderscheid
 Kofi Marfo
 Ana Maria Margueytio
 William C. Marrin
 John Mather
 Maria Christina Mathiason
 John McGinley
 Theresa McKenna
 Christine McKibbin
 Christopher J. McLaughlin
 Laurie McQueen
 Douglas Moul
 Peter E. Nathan
 Russ Newman
 Els R. Nieuwenhuijsen
 Joan F. van Nostrand
 Jean Novak

Patricia Owens
 Alcida Perez de Velasquez
 D. Jesse Peters
 David B. Peterson
 Harold Pincus
 Paul Placek
 Thomas E. Preston
 Maxwell Prince
 Jeffrey Pyne
 Louis Quatrano
 Juan Ramos
 Geoffrey M. Reed
 Anne Riley
 Gilberto Romero
 Patricia Roberts-Rose
 Mark A. Sandberg
 Judy Sangl
 Marian Scheinholtz
 Karin Schumacher
 Katherine D. Seelman
 Raymond Seltser
 Rune J. Simeonsson
 Debra Smith
 Gretchen Swanson
 Susan Stark
 Denise G. Tate
 Travis Threats
 Cynthia Trask
 Robert Trotter II
 R. Alexander Vachon
 Maureen Valente
 Paolo del Vecchio
 Lois Verbrugge
 Katherine Verdolini
 Candace Vickers
 Gloriajean Wallace
 Robert Walsh
 Seth A. Warshausky
 Paul Weaver
 Patricia Welch
 Gale Whiteneck
 Tyler Whitney
 Brian Williams
 Jan Williams
 Linda Wornall
 J. Scott Yarus
 Ilene Zeitzer
 Louise Zingesser

Argentína

Liliana Lissi
 Martha Adela Mazas
 Miguela Pico
 Ignacio Saenz

Ausztrália

Gavin Andrews
 Robyne Burridge
 Ching Choi

Prem K. Chopra
 Jeremy Couper
 Elisabeth Davis
 Maree Dyson
 Rhonda Galbally
 Louise Golley
 Tim Griffin
 Simon Haskell
 Angela Hewson
 Tracie Hogan
 Richard Madden
 Ros Madden
 Helen McAuley
 Trevor Parmenter
 Mark Pattison
 Tony M. Pinzone
 Kate Senior
 Catherine Sykes
 John Taplin
 John Walsh

Ausztria

Gerhard S. Barolin
 Klemens Fheodoroff
 Christiane Meyer-Bornsen

Belgium

Françoise Jan
 Catherine Mollman
 J. Stevens
 A. Tricot

Brazília

Cassia Marial Buchalla
 E. d'Arrigo Busnello
 Ricardo Halpern
 Fabio Gomes
 Ruy Laurenti

Chile

Ricardo Araya
 Alejandro Faulbaum
 Luis Flores
 Roxane Moncayo de
 Bremond
 Pedro Rioseco
 Benjamin Vicente

Dánia

Terkel Andersen
 Aksel Bertelsen
 Tora Haraldsen Dahl
 Marianne Engberg
 Annette Flensborg
 Ane Fink
 Per Fink
 Lise From
 Jette Haugbølle
 Stig Langvad
 Lars von der Lieth
 Kurt Møller
 Claus Vinther Nielsen

Freddy Nielsen
 Kamilla Rothe Nissen
 Gunnar Schjøler
 Anne Sloth
 Susan Tetler
 Selena Forchhammer
 Thønnings
 Eva Wæhrens
 Brita Øhlenschläger

Dél-Afrika

David Boonzaier
 Gugulethu Gule
 Sebenzile Matsebula
 Pam McLaren
 Siphokazi Gcaza
 Phillip Thompson

Ecuador

María del Consuelo Crespo
 Walter Torres Izquierdo

Egyesült Arab Emírátságok

Sheika Jamila Bint Al-
 Qassimi

Egyiptom

Mohammed El-Banna

Elefántcsontpart

B. Claver

Etiópia

Rene Rakotombe

Finnország

Erkki Yrjankeikki
 Markku Leskinen
 Leena Matikka
 Matti Ojala
 Heidi Paatero
 Seija Talo
 Martti Virtanen

Franciaország

Charles Aussilloux
 Bernard Azema
 Jacques Baert
 Serge Bakchine
 Catherine Barral
 Maratine Barres
 Jean-Yves Barreyre
 Jean-Paul Boissin
 François Chapiro
 Pascal Charpentier
 Alain Colvez
 Christian Corbé
 Dr. Cyran
 Michel Delcey
 Annick Bedeau
 Serge Ebersold
 Camille Felder

Claude Finkelstein
 Anne-Marie Gallot
 Pascale Gilbert
 Jacques Houver
 Marcel Jaeger
 Jacques Jonquères
 Jean-Claude Lafon
 Maryvonne Lyazid
 Joëlle Lose-Berdot
 Maryse Marrière
 Lucie Matteodo
 Marc Maudinet
 Jean-Michel Mazeaux
 Pierre Minaire (elhunyt)
 Lucien Moatti
 Bertrand Morineaux
 Pierre Mormiche
 Jean-Michel Orgogozo
 Claudine Parayre
 Gérard Pavillon
 André Philip
 Nicole Quemada
 Jean-François Ravaud
 Karen Ritchie
 Jean-Marie Robine
 Isabelle Romieu
 Christian Rossignol
 Pascale Roussel
 Jacques Roustit
 Jésus Sanchez
 Marie-José Schmitt
 Jean-Luc Simon
 Lauri Sivonen
 Henri-Jacques Stiker
 Annie Triomphe
 Catherine Vaslin
 Paul Veit
 Dominique Velche
 Jean-Pierre Vignat
 Vivian Waltz

Fülöp-szigetek

L. Ladriego-Ignacio
 Patria Medina

Görögország

Venos Mavreas

Hollandia

T. van Achtenberg
 Jaap van der Berg
 A Bloemhof
 Y. M. van der Brug
 R. D. de Boer
 J. T. P. Bonte
 J. W. Brandsma
 W. H. E. Buntinx
 J. P. M. Diederiks
 M. J. Driese
 Silvia van Duuren-Kristen
 C. M. A. Frederiks
 J. C. Gerritse

José Geurts
 G. Gladines
 K. A. Gorter
 R. J. de Haan
 J. Halbertsma
 E. J. van der Haring
 F. G. Hellema
 C. H. Hens-Versteeg
 Y. F. Heerkens
 Y. Heijnen
 W. M. Hirs
 H. W. Hoek
 D. van Hoeken
 N. Hoeymans
 C. van Hof
 G. R. M. van Hoof
 M. Hopman-Rock
 A. Kap
 E. J. Karel
 Zoltan E. kenessey
 M. C. O. Kersten
 M. W. de Kleijn-de
 Vrankrijker
 M. M. Y. de Klerk
 M. Koenen
 J. W. Koten
 D. W. Kraijer
 T. Kraakman
 Guuss Lankhorts
 W. A. L. van Leeuwen
 P. Looijestein
 H. Meinardi
 W. van Minnen
 A. E. Monteny
 I. Oen
 Wil Ooijendijk
 W. J. den Ouden
 R. J. M. Perenboom
 A. Persoon
 J. J. v. d. Plaats
 M. Poolmans
 F. J. Prinsze
 C. D. van Ravensberg
 K. Reynders
 K. Riet-van Hoof
 G. Roodbol
 G. L. Schut
 B. Stoelinga
 M. M. L. Swart
 L. Taal
 H. Ten Napel
 B. Treffers
 J. Verhoef
 A. Vermeer
 J. J. G. M. Verwer
 W. Wink
 M. Welle Donker
 Dirk Wiersma
 J. P. Wilken
 P. A. van Woudenberg
 P. H. M. Wouters
 P. Zanstra

Horvátország
 Ana Bobinac-Georgievski

India
 Javed Abidi
 Samir Guha-Roy
 K. S. Jacob
 Sunanda Koli
 S. Murthy
 D. M. Naidu
 Hemraj Pal
 K. Sekar
 K. S. Shaji
 Shobha Srinath
 T. N. Srinivasan
 R. Thara

Indonézia
 Augustina Hendriarti

Irán (Iszlám Köztársasága)
 Mohamed M. R. Mourad

Izrael
 Joseph Yahav

Jamaica
 Monica Bartley

Japán
 Tsunehiko Akamatsu
 Masataka Arima
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fujita
 Shinichiro Furuno
 Toshiko Futaki
 Hajime Hagiwara
 Yuichiro Haruna
 Hideaki Hyoudou
 Takashi Iseda
 Atsuko Ito
 Shinya Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiryu
 Akira Kodama
 Ryousuke Matsui
 Ryo Matsumoto
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi
 Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa
 Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuhei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano

Yoshishiko Sasagawa
 Hisao Sato
 Yoshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Eiichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Myako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki

Jordánia
 Abdulla S. T. El-Naggar
 Ziad Subeih

Kanada
 Hugh Anton
 J. Arboleda-Florez
 Denise Avard
 Elizabeth Badley
 Caroline Bergeron
 Hélène Bergeron
 Jerome E. Bickenbach
 Andra Blanchet
 Maurice Blouin
 Mario Bolduc (elhunyt)
 Lucie Brosseau
 T. S. Callanan
 Lindsay Campbell
 Anne Carswell
 Jacques Cats
 L. S. Cherry
 René Cloutier
 Albert Cook
 Jacques Côté
 Marcel Côté
 Cheryl Cott
 Aileen Davis
 Henry Enns
 Gail Finkel
 Christine Fitzgerald
 Patrick Fougeyrollas
 Adele Furrie
 Linda Garcia
 Yhetta Gold
 Betty Havens
 Anne Hébert
 Peterr Henderson
 Lynn Jongbloed
 Faith Kaplan
 Ronald Kaplan
 Lee Kirby
 Catherine Lachance
 Jocelyne Lacroix
 Renée Langlois
 Mary Law
 Lucie Lemieux-Brassard
 Annette Majnemer
 Rose Martini

Paoul Martin-Blouin
 Mary Ann McColl
 Joan McComas
 Barbara McElgunn
 Janice Miller
 Louise Ogilvie
 Luc Noreau
 Diane Richler
 Laurie Ringaert
 Kathia Roy
 Patricia Sisco
 Denise Smith
 Ginette St Michel
 Debra Stewart
 Luz Elvira Vallejo Echeverri
 Michale Wolfson
 Sharon Wood-Dauphinee
 Nancy Young
 Peter Wass
 Colleen Watters

Kína

Zhang Aimin
 Mary Chu Manlai
 Hong Dong
 Leung Kwokfai
 Karen Ngai Ling
 Wu Xuanguong
 Qiu Zhuoying
 Zhao Shuying
 Li Jing
 Tang Xiaoquan
 Li Jianjun
 Ding Buotan
 Zhuo Dahong
 Nan Dengkun
 Zhou Xiaonan

Kolumbia

Martha Aristabal Gomez

Koreai Köztársaság

Ack-Seop Lee

Kuba

Pedro Valdés Sosa
 Jesús Saiz Sánchez
 Frank Morales Aguilera

Kuvait

Adnan Al Eidan
 Abdul Aziz Khalaf Karam

Lettország

Valda Biedrina
 Aldis Dudins
 Lolita Cibule
 Janis Misins
 Jautrite Karashkevica
 Mara Ozola
 Aivars Vetra

Libanon

Elie Karam

Litvánia

Albinas Bagdonas

Luxemburg

Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Madagaszkár

Caromène Ratomahenina
 Raymond

Magyarország

Kullmann Lajos

Malajzia

Sandiyao Sebastian

Málta

Joe M. Pace

Marokkó

Aziza Bennani

Mexikó

Juan Alberto Alcantara
 Jorge Caraveo Anduaga
 María Eugenia Antunez
 Fernando R. Jiménez
 Albarran
 Gloria Martínez Carrera
 María-Elena Medina Mora
 Carmen E. Lara Muñoz

Nagy-Britannia és Észak-Írország

Simone Aspis
 Allan Colver
 Edna Conlan
 John E. Cooper
 A. John Fox
 Nick Glozier
 Ann Harding
 Rachel Hurst
 Rachel Jenkins
 Howard Meltzer
 Jane Millar
 Peter Mittler
 Martin Prince
 Angela Roberts
 G. Stewart
 Wendy Thorne
 Andrew Walker
 Brian Williams

Németország

Helmi Böse-Younes
 Horst Dilling
 Thomas Ewert

Kurt Maurer

Jürgen Rehm
 H. M. Schian
 Michael F. Schuntermann
 Ute Siebel
 Gerold Stucki

Nicaragua

Elizabeth Aguilar
 Angel Bonilla Serrano
 Ivette Castillo
 Héctor Collado Hernández
 Josefa Conrado
 Brenda Espinoza
 María Félix Gontol
 Mirian Gutiérrez
 Rosa Gutiérrez
 Carlos Guzmán
 Luis Jara
 Raúl Jarquin
 Norman Lanzas
 José R. Ieiva
 Rafaela Marengo
 María Alejandra Martínez
 Marlon Méndez
 Mercedes Mendoza
 María José Moreno
 Alejandra Narváez
 Amilkar Obando
 Dulce María Olivas
 Rosa E. Orellana
 Yelba Rosa Orozco
 Mirian Ortiz Alvarado
 Amanda Pastrana
 Marbely Picado
 Susana Rappaciolli
 Esterlina Reyes
 Franklin Rivera
 Leda María Rodríguez
 Humberto Román
 Yemira Sequeira
 Ivonne Tijerino
 Ena Liz Torrez
 Rene Urbina
 Luis Velásquez

Nigéria

Sola Akinbiyi
 John Morakinyo
 A. O. Odejide
 Olayinka Omigbodun

Norvégia

Kjetil Bjorlo
 Torbjorg Hostad
 Kjersti Vik
 Nina Vollestad
 Margret Grotle Soukup
 Sigrid Ostensjo

Olaszország

Emilio Alari

Alberto Albanese
Renzo Andrich
A. Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabiella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittorio Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto
Maria Teresa Gattesco
Alessandro Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Giraud
Lucia Granzini
Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Lojk
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Markovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella
Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegrini
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
Elena Sinforiani
Stefano Schierano

Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tavoschi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Corrado Tosetto
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Vernerio

Oroszország

Vladimir N. Blondin
Aleksy A. Galianov
I. Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V. Kvashkin
Pavel A. Makkavevsky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K. Ovtcharov
S. V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y. Rysnyansky
Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka
Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y. Zemtchenkov

Örményország

Armen Sarsyan

Pakisztán

S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Peru

Maria Esther Araujo Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia Fernández
Rosa Zavallos Piedra

Románia

Radu Vraști

Salvador

Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar de Canizalez

Spanyolország

Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnación Blanco Egido
Rosa Bravo Rodríguez
María José Cabo González
Marta Cano Fernández
Laura Cardenal Villalba

Ana Diez Ruiz
Luis Gaité Pindado
Maria Garcia José
Ana Gómez Silió
Andres Herran Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martinez
Marta Uriarte Ituiño
Elena Vázquez Bourgon
Antonio León Aguado Díaz
Carmen Albeza Contreras
Maria Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso Trujillo
Carmen Alvarez Arbesú
Jesus Artal Simon
Enrique Baca Baldomero
Julio Bobes Garcia
Antonio Bueno Alcántara
Tomás Castillo Arenal
Valentín Corces Pando
María teresa Crespo
Abelleira
Roberto Cruz Hernández
José Armando de Vierna
Amigo
Manuel Desviat Muñoz
Ana María Díaz García
María José Eizmendi
Apellaniz
Antonio Fernández Moral
Manuel A. Franco Martin
Luis Gaité Pinadado
María Mar García Amigo
José Giner-Ubago
Gregorio Gómez-Jarabo
José Manuel Gorospe
Arocena
Juana María Hernández
Rodríguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino López Alvarez
Juan José Lopez-Ibor
Ana María López Trencó
Francisco Margallo Polo
Monica Martín Gil
Miguel Martín Zurimendi
Manuel J. Martínez Cardeña
Juan Carlos Miangolarra
Page
Rosa M. Montoliu Valls
Teresa Orihuela Villameriel
Sandra Ortega Mera
Gracia Parquiña Fernández
Rafael Peñalver Castellano
Jesusa Pertejo
María Francisca Peydro de
Moya
Juan Rafael Prieto Lucena
Miguel Querejeta González
Miquel Roca Bennasar
Francisco Rodríguez Pulido

Luis Salvador Carulla
María Vicenta Sánchez de la Cruz
Francisco Torres González
María Triquell Manuel
José Luis Vázquez-Barquero
Miguel A. Verdugo Alonso
Carlos Villaro Díaz-Jiménez

Svájc

André Assimacopoulos
Christoph Heinz
Judith Hollenweger
Hans Peter Rentsch
Thomas Spuhler
Werner Steiner
John Strome
John-Paul Vader
Peter Wehrli
Rudolf Widmer

Svédország

Lars Berg
Eva Björck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson
(elhunyt)
Anita Nilsson
Louise Nilunger

Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjögren
Björn Smedby
Sonja Calais van Stokkom
Gabor Tiroler

Szlovénia

Andreja Fatur-Videtec

Thaiföld

Poonpit Amatuakul
Pattariya Jarutat
C. Panpreecha
K. Roongruangmaairat
Pichai Tangsin

Tunézia

Adel Chaker
Hayet Baachaoui
A. Bem Salem
Najeh Daly
Saida Douki
Ridha Limam
Mhalla Nejja
Jamil Taktak

Törökország

Ahmet Gögüs
Alif Iyriboz

Kultegin Ogel
Berna Ulug

Uruguay

Paolo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etcheñique
Rosa gervasio
Mariela Irigoin
Fernando Lavie
Silvia Núñez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo

Vietnam

Nguyen Duc Truyen

Zimbabwe

Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderedzi
Useh Ushotane

A WHO rendszer szervezetei

International Labour Organization (ILO)
Susan Parker

United Nations Children Found (UNICEF)
Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division
Margaret Mbogoni
Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific
Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
Bijoy Chaudhari

Egészségügyi Világszervezet

Regionális irodák

Afrika: C. Mandlhate

Amerika (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado,
Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Közél-Kelet: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al
Khayat

Európa: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Délkelet-Ázsia: Than Sein, Myint Htwe

Nyugat-csendes-óceáni régió: R. Nesbit, Y. C. Chong

Központok

A WHO központjainak több részlege vett részt az átdolgozás folyamatában.
A következőkben felsoroljuk azokat a tagokat és részlegüket, akik hozzájárultak
a revíziós munkához.

M. Argandoña, korábban Department of Substance Abuse
Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical
Sciences

J. A. Costa e Silva, korábban Divison of Mental Health and
Prevention of Substance Abuse

S. Clarck, Department of Health Information, Management and Dissemination
C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention
A Goerd, korábban Division of Health Promotion
M. Goracci, korábban Department of Injury Prevention and Rehabilitation
M. A. Jansen, korábban Department of Mental Health and Substance Dependence
A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy
A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy
J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships
C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy
C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy
H. Nabulsi, korábban IMPACT
E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases
C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention
R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy
B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence
A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases
J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy
M. Subramanian, korábban World Health Reporting
M. Thuriaux, korábban Division of Emerging and other Communicable Diseases
B. Thylefors, korábban Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation
M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan és Grazia Motturi adminisztratív és titkári segítséget nyújtottak.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa és Luis Prieto kiviteleztek az átdolgozási munka egyes speciális részeit.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek és Margie Schneider végezték el az átdolgozást az összes beérkező észrevétel alapján.

T. Bedirjhan Üstür irányította és koordinálta az átdolgozás folyamatát és az egész ICF-projektet.

FNO

Tárgymutató

A, Á

- abusus, egészségkárosító szerekekkel,
lásd energia és indíték funkciók
51
- Achilles-reflex 99
- adatvédelmi szabályok 245
- aerob terhelés 80
- aerophagia 81
- agalactorrhoea 92
- ageusia 67
- agy struktúrája 107
- agyalapi mirigy, 115
 alulműködése 86
 túlműködése 86
- ágyékfonat 108
- ágyéki gerinc 121
- ágyék-keresztcsonti gerincvelő
108
- agyhártyák 108
- agyidegek 107
- agykoponya 118
- agytörzs 107
- AIDS-betegség, ápolószemélyzet
241
- ajak 111
- akadály megkerülése 144
- akadályozó tényezők 214
- akadályozottság, populációs standard
16
- akaratlagos érzékelés, egyéb 125
- akaratlagos mozgások irányítása
 egyszerű 100
 összetett 100
- akaratlan mozgási funkciók 101
- akaratlan mozgási reakciók 100
- akinetikus mutismus 97
- akkomodáció, *lásd belső szemizmok
 funkciói* 64
- aktivitási szint beállítása, *lásd napi
 rutinfeladatok* 131
- alactatio 92
- alacsony vérnyomás 76
- alapanyagcsere 85
- alaplisták 3
- alaptesthelyzet változtatása 138
- alapvető gazdasági műveletek
167
- alkar
 csontjai 119
 izmai 119
 szalagjai és fasciái 119
- alkati hajlam 50
- alkotmánybírósági határozatok
206
- állami gazdasági erőforrások
167
- állás
 -közvetítés 205
 megszerzése 165
 megtartása 165
- állás, *lásd mobilitás* 139
- állat megülése 148
- állat vontatta jármű vezetése 147
- állatok gondozása 157
- állatok 183
- allergiás reakció 78
- állítható asztal 176
- allodynia 68
- alopecia 104
- alsó ajak 111
- alsó testfél
 izomereje 96
 izomtónusa 98

- alsó végtag
 bőre 122
 fájdalom 69
 struktúrája 120
 általános feladatok 129
 alvás, mozgási rendellenességek
 101
 alvásfenntartás 52
 alvásfunkciók 52
 alvási ciklusok 52
 alváskezdés 52
 alvásmennyiség 52
 alvásminőség 52
 ambuláns ellátás 197
 amenorrhoea 91
 amnézia
 disszociatív 53
 név- 53
 szelektív 53
 anaemia 76
 anaesthesia 67
 dolorosa 68
 analgesia 68
 anarthria 71
 anopsia 63
 anosmia 67
 antitest-közvetített immunitás 77
 anuria 89
 anyagcsere
 általános 85
 funkciói 35, 85
 struktúrái 37, 115
 aphasia
 Broca- 58
 expresszív 58
 konduktív 58
 receptív 58
 Wernicke- 58
 aphonia 71
 apnoe 78
 apraxia
 beszéd- 60
 fogalomalkotási 60
 idomotoros 60
 apraxia oculomotoros 60
 öltözködési 60
 áradás 184
 arcápolás 149
 arckoponya 118
 arrhythmia 74
 ártalmas inger 68
 artéria-funkciók 75
 artériák 113
 artériaszűkület 75
 arteriosclerosis 75
 arthrosis 94
 artikulációs funkciók 71
 áruk beszerzése 153
 árukereskedelem 167
 ástítás 79
 astigmia 62
 ásványianyag-egyensúly 85
 átemelő szerkezet 174
 atherosclerosis 75
 athetosis 101
 attitűdök 44
 barátok, egyéni 190
 beosztottak, egyéni 191
 egészségügyi szakemberek,
 egyéni 191
 egyívásúak, egyéni 190
 felettesek, egyéni 190
 ismerősök, egyéni 190
 kollégák, egyéni 190
 közösség tagjai, egyéni
 190
 közvetlen családtagok,
 egyéni 190
 külvilág 190
 más szakemberek, egyéni
 191
 személyes ellátást nyújtók
 és személyi segítők,
 egyéni 191
 szomszédok, egyéni 190
 tágabb család, egyéni
 190
 társadalmi 191

- átülés
 kerekesszékből 140
 véccélőkére 140
- autizmus, *lásd pszichoszociális funkciók* 49
- autoimunitás 77
- azoospermia 92
- B**
- bánat, *lásd érzelmi funkciók* 55
- bankszámla fenntartása 167
- barátok 187
 kapcsolatok 162
- bél 115
 -elzáródás 82
 hipermotilitása 82
 paralízis 82
 táplálék továbbítása 83
- belátás 58
- belégzés 78
- beletartozók (beszámítható meghatározások) 222
- belső fül 110
- belső hallónyílás 110
- beltéri és kültéri helyváltoztatás és szállítás, termékek és technológiák, általános 174
- beltéri és kültéri helyváltoztatás és szállítás, termékek és technológiák, segítő 174
- beltéri levegőminőség 186
- beosztottak 188
 kapcsolatok 161
- besorolás 8, 217
- beszéd 134
 akadozása 72
 dallamossága 72
 funkciói 34
 gördülékenysége 72
 gyorsasága 72
 megkülönböztetése 65
 monoton 72
 beszéd ritmusa 72
 egysíkú 72
 ismétlődő 72
- beszédben részt vevő struktúrák 37, 111
- beszélt nyelv felfogása 59
- beszélt üzenetek megértése 133
- betakarítás 154
- betegségmegelőző szolgáltatások 203
- bevásárlás 154
- bicegés 102
- bicepsreflex 99
- bíróság, törvényszék 198
- bizalmas adatkezelés 245
- bizonytalanságérzés 66
- biztonsági szabványok 196
- biztonsági testületek 195
- biztosítási szolgáltatások 200
- Bliss-lemez 134
- blokkok 221
- BNO-10 4
- boka
 csontjai 120
 izmai 120
 struktúrája 120
 szalagjai és fasciái 120
- bokaizület 120
 mobilitása 94
- bordaközi izmok 114
- bőr és kapcsolódó struktúrák 38, 122
- bőr funkciói 36, 103
 egyéb funkciók 103
 helyreállító 103
 védőfunkciói 103
- bőr struktúrái 38, 122
- bőrápolás 149
- bőrfekély 103
- bőrkieményedés 103
- bőrmirigyek
 funkciói 103
 struktúrája 122
- bőrrel kapcsolatos érzetek 103

- bőrterületek struktúrái 122
 bradycardia 74
 bradylalia 72
 bradypnoe 78
 Braille-írás 125
 Braille-írástós könyv 178
 Braille-írástós tömeztájékoztató 200
 Braille-jelzótáblák 180
 Braille-olvasás 127, 134
 Braille-szolgáltatások 199
 Braille-tábla 179
 bronchusspasmus 78
 bútorok karbantartása 156
 büntetés-végrehajtó intézet 198
- C, CS**
- cachexia 84
 cardiomyopathia 74
 cardiovascularis rendszer
 funkciói 34
 struktúrái 37, 113
 cardiovascularis rendszerhez társuló
 éretetek 34, 80
 cauda equina 108
 célirányos magatartás, összetett
 57
 céltudatos érzékelési tapasztalat
 125
 chorea 101
 cipőtisztítás 155
 civil védelmi rendszerek 197
 civil védelmi szabályozások 198
 civil védelmi szolgáltatások 197
 civil védelmi szolgáltatások,
 rendszerek és szabályozások 197
 cochleaimplantátum 175
 comb
 -csont 120
 izmai 120
 struktúrája 120
 szalagjai és fasciái 120
 coprolalia 101
 corpus penis 117
 család 187
 szűk 187
 tágabb 187
 családi kapcsolat, tágabb 163
 családi kapcsolatok 162
 csapadék 183
 csapóajtó-fogantyú 179
 csatornázás 195
 csecsemőmirigy 113
 cserekereskedelem 167
 csiga, belső fül 110
 csigolya, -közi ízületek mobilitása
 94
 csikló 116
 csípőízület 120
 mobilitása 94
 csípőficam 94
 csontok
 funkciói 36
 mozgása 95
 csontvelő 113
 -képzés 76
 csőlátás 63
 csuklóízület 119
 mobilitása 94
- D**
- dadogás 72, 242
 dallam 73
 dehydratio 85
 dejá vu 61
 delirium, lásd tudati funkciók 48
 dementia 49
 demográfiai változások 182
 depersonalisatio 60
 dereizmus 60
 derékfájás 69
 dermatomában érzett fájdalom
 70
 diabetes 239

- diplopia 62
 dobhártya 109
 domborított jelzőtábla 179
 domborzati formák 182
 döntéshozatal 57
 döntéshozatal, *lásd ismeretek alkalmazása* 128
 dysarthria
 ataxiás 71
 flaccid 71
 spasztikus 71
 dysdiadochokinesis 100
 dyskinesia 101
 dyspareunia 92
 dysphonia 71
 dyspnoe 80
 dystonia
 fokális 97
 generalizált 98
 dystoniás mozgás 101
- E, É**
- éberség, *lásd tudati funkciók* 48
 echolália, *lásd pszichomotoros funkciók* 54
 echopraxia, *lásd pszichomotoros funkciók* 54
 égés 67
 egész test megmosása 149
 egészség
 elemei 4
 fenntartása 152
 résztartományai 212
 egészségfejlesztési szolgáltatások 203
 egészséghez kapcsolódó állapot 212
 egészséghez kapcsolódó résztartományok 212
 egészségi állapot 212
 egészségi szabványok 196
 egészségkárosítás kerülése 152
 egészségmegőrzés 152
 egészségügyi alapellátási szolgáltatások 203
 egészségügyi ellátási szolgáltatások, akut 203
 egészségügyi rendszerek 203
 egészségügyi szabályozások 204
 egészségügyi szakemberek 188
 egészségügyi szolgáltatások körének szabályozása 204
 egészségügyi szolgáltatások 203
 egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 203
 egészségügyi testületek 195
 egészségügyi törvények 203
 éghajlat 183
 égő érzés a szemben 64
 egyéni vállalkozás 166
 egyenrangúak, kapcsolatok 161
 egyensúly, *vestibularis funkció* 66
 egyesületek, szabadidős, rekreációs, sportolási, kulturális, vallási, kölcsönös segítségnyújtási 199
 egyesületi és szervezeti rendszerek 199
 egyesületi és szervezeti szabályozások 199
 egyesületi és szervezeti szolgáltatások 199
 egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 198
 egyesületi tevékenység 168
 hivatalosan bejegyzett 168
 nem hivatalos 168
 egyivásúak 187
 egyivásúak, *kapcsolatok* 162
 egyszerű feladat végrehajtása 129
 csoportban 129
 önállóan 129
 együttműködő-képesség 50

- ejakuláció, korai 90
- eldobás, tárgyak 143
- elégedettség a kapcsolatokban 159
- elektrolit-egyensúly 85
- elektromos vezérlésű ajtó 179
- elektronikus levelezés 196
- elektronikus vezérlők 179
- elektrooptikai készülék 175
- élelmiszer 173
- elemi iskola 164
- elengedés, tárgyak 142
- elérés felső végtaggal 143
- elésésérzés 66
- életbiztonsági szabványok 193
- életminőség 252
- életterületek 42, 164
- elhúzás felső végtaggal 143
- elkapás, tárgyak 143
- elmozdulás
 - fekvés közben 140
 - ülés közben 140
- előmenetel munkában 165
- 1. főfejezet 7
- eltolás
 - alsó végtaggal 142
 - felső végtaggal 143
- elvárások 129
 - általános 39
- elvonatkoztatás 57
- emberi erővel hajtott jármű
 - használata 147
 - vezetése 147
- emberi jogok 170
- emelés, tárgyak 141
- émelygés 66
- emésztési funkciók 82
- emésztőrendszer
 - funkciói 35, 81
 - struktúrái 37, 115
 - érzetek 35
- emlékezetfunkciók 53
- endokrin mirigyek 115
 - funkciói 86
- endokrin rendszer
 - funkciói 35, 86
 - struktúrái 37, 115
- énekhangok 73
- éneklés 72
- energia funkciói 52
- energiaszint 51
- energiaszolgáltatás 195
- energiatermelés 85
- énmegélés 60
- ENSZ 48/96 határozat 6
- ENSZ 206
- epihólyag 115
- epetermelés, csökkent 82
- epevezetékek 115
- építési szabványok 193
- építészeti és építés, rendszere 193
- építészeti és építés, szabályozások 193
- építészeti és építés, szolgáltatások 193
- építészeti és építés, szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 193
- érdekképviselő, bizonyítékokon alapuló 244
- erdőtűz 184
- érhártya, szem 109
- érintésérzékenység, fokozott 68
- erőnlét 80
- értéktermelés 167
- érvelés 136
- érzékcsalódás 55
- érezékelés, céltudatos 39
- érezékelési funkciók 33
 - egyéb ~ 33, 67
- érzelem
 - megfelelősége 55
 - szabályozása 55
- érzelemvilág 55
- érzelmi funkciók 55
- érzelmi labilitás, lásd *érzelmi funkciók* 55

- érzelmi stabilitás 50
 érzelmi támasz 187
 esetismertetések 239
 eső 183
 eső illata 186
 eszközhasználat 126
 észlelési funkciók 55
 eszméletvesztés, *lásd tudati funkciók*
 48
 étel
 elfogyasztása 151
 előkészítése 154
 mozgatása a szájban 81
 ételkészítés 154
 bonyolult 155
 egyszerű 154
 ételtárolás 156
 ételtartósítás 156
 etikai útmutatás 245
 étkezés megtervezése 154
 étkezés 151
 étkeztetési program 204
 étrend 152
 étvágy 51
 Európai Unió 206
 Eustach-kürt 109
 évszakok változása 184
 exteroceptív ingerek, ~ által kiváltott
 reflex 99
 extroverzió 50
- F**
- faggyúmirigyek 122
 fájdalom, generalizált 68
 fájdalomérzékelés 34, 68
 fali lebeny 107
 fantomvégtag érzése 61
 fáradékonyság 80
 farkasvakság 63
 farkcsont 121
 fax 196
 fehérje-anyagcsere 85
- fej és nyaki régió
 struktúrája 118
 szalagjai és fasciái 118
 fej
 izmai 118
 ízületei 118
 fejezetek 221
 fej-nyaki régió
 bőre 122
 fájdalom 69
 fekvő helyzet megtartása 139
 feladat végrehajtása 129
 feladatok, általános 39
 felállás
 fekvésből 138
 guggolásból 138
 térdelésből 138
 ülésből 139
 félelem, *lásd érzelmi funkciók*
 55
 felelősség kezelése 131
 felettesek 187
 felfekvés, bőr 103
 feljebbvalók, kapcsolatok 161
 felkar
 -csont 118
 izmai 118
 szalagjai és fasciái 118
 felkészülés munkavállalásra 165
 félkörös ívjáratok 110
 félrenyelés 81
 felső ajak 111
 felső végtag
 bőre 122
 fájdalom 69
 struktúrája 118
 felsőoktatás 164
 felszedés, tárgyak 142
 felszíni nyomás, bőre 67
 felszíni vizek 182
 felvételi beszélgetés 165
 fény 184
 fényadaptáció, csökkent 62
 fényérzékenység, bőr 103

- fényérzékenység, látás 63
fényintenzitás 184
fényképek létrehozása 134
fényképek megértése 133
fényminőség 184
feszültség, lásd *érzelmi funkciók* 55
figyelemáthelyezés 53
figyelemben osztozás 53
figyelemelterelhetőség 53
figyelemmegosztás 53
figyelemmegtartás 53
figyelem-összpontosítás 126
figyelmesség a kapcsolatokban 159
figyelmi funkciók 53
finom kézmozdulatok 142
fizikai állóképesség 80
fizikai támasz 187
flatulentia 84
FNO adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából 254
FNO alkalmazási területei 5
 nemzeti 6
 nemzetközi 6
FNO átdolgozásai 247
FNO célja 3, 5
FNO egyetemessége 7
FNO elemei 10
FNO és a fogyatékos emberek kapcsolata 243
FNO fejlődése a jövőben 252
FNO felépítése 220
FNO fordítása a WHO hivatalos nyelveire 257
FNO főfejezetei 10
 alkotóelemek 10
FNO hatóköre 7
FNO klinikai alkalmazása 245, 251
FNO kódrendszere 21
FNO kutatási felhasználása 252
FNO rövid változata 9, 251
FNO, specifikus adaptációk 251
FNO szerkezete 11
FNO tárgya 243
FNO társadalmi felhasználása 246
FNO teljes változata 9, 251
FNO, „fogyatékoság” fogalma 243
FNO, 54. Egészségügyi Világkögyűlés jóváhagyása 25
FNO, lásd még *osztályozás*
FNO, WHO célja 244
FNO-hoz kapcsolódó vizsgálóeszközök 252
fogak 111
fogalomalkotás, ismétlődő 57
fogamzóképesség 92
 csökkent 92
fogápolás 150
fogcsikorgatás 101
fogíny 111
foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás 205
foglalkoztatottság, teljesítményproblémák 241
fogszabályzó 150
fogyasztói javak előállítása, rendszerek 192
fogyasztói javak előállítása, szabályozások 193
fogyasztói javak előállítása, szolgáltatások 192
fogyasztói javak előállítása, szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 192
fogyasztói tanácsok 195
fogyatékos emberek érdekképviselője 244
fogyatékos emberek részvétele 243
fogyatékoság modellje 18
 orvosi modellje 20
 szociális modellje 20

fogyatékoság 17, 213
 problémafeltárás 244
 fogyatékosági járadék jogosultsága 202
 folyadék-egyensúly 85
 folyadékviasztartás 85
 folyosóméret 180
 fonémák 71
 formaérzékelés 62
 főfejezetek 217
 alkotóelemei 217
 földrajzi környezet 182
 földrengés 183
 főzés 154
 főzőeszközök tisztítása 155
 főzőhely tisztítása 155
 frigiditás 90
 fuga, *lásd tudati funkciók* 48
 fulladásérzés 80
 funkcióképesség 3, 4, 7, 8, 123, 213
 adatgyűjtés 19
 biopszichoszociális modellje 20
 egyéni 237
 társadalmi 237
 és fogyatékoság kölcsönhatásai 18
 kódolása, adott időkeretben 225
 modellje 18
 szintje 15, 230
 futás 145
 futásminta 102
 fül és kapcsolódó struktúrák 109
 fül struktúrái 37
 fülsengés 66
 fülirritáció 66
 fülkürt 109
 fülzúgás 66
 fürdés 149
 füst 186

G, GY

galactorrhoea 92
 garat 111
 gázcsere 78
 gazdasági doktrínák 201
 gazdasági élet 42, 167
 gazdasági műveletek 167
 gazdasági önállóság 167
 gazdasági rendszerek 201
 gazdasági szabályozások 201
 gazdasági szolgáltatások 200
 gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 200
 gázzivárgás szaga 186
 gége 112
 gerincoszlop struktúrája 121
 gerincvelő 107
 gerincvelői idegek 108
 glans penis 117
 gombócérzés a torokban 84
 gondolat letapadása 57
 gondolat, összefüggéstelen 56
 gondolat, sugárzott 57
 gondolat, túlértékelt 57
 gondolatcsapongás 56
 gondolatelakadás 56
 gondolatkényszer 56
 gondolkodás 126
 elvont 57
 felületes 57
 gyorsasága 56
 kontrollja 57
 körülmenyes 57
 szervezése 57
 tartalma 57
 gondolkodási funkciók 56
 gördítő szerkezet 157, 174
 guggolás 138
 guggoló helyzet megtartása 139
 gyaloglás 144
 gyermekszülés 92
 gyermek-szülő kapcsolata 162
 gyógyszerek 173

- gyomor 115
 táplálék továbbítása 83
 gyomorégés 84
 gyomorfájás 69
 gyomorgörcs 84
 gyomortelítettség érzése 84
 gyűlölet, *lásd érzelmi funkciók*
 55
- H**
- háborús következmények 184
 hadarás 72
 haemophilia 76
 hajápolás 150
 hajhullás 104
 hajléktalanszállás 195
 hajmosás 149
 hajolás 139
 hajszálok 113
 haladás 40, 144
 halántéklebeny 107
 hallás, észlelési funkciók 55
 halláshoz kapcsolódó érzet 66
 hallási funkciók 33, 65
 halláskárosodás 65
 hallástanító készülék 175
 hallásvesztés 65
 hallócsontok 109
 hallókészülék 175
 hallucináció 55
 hang 185
 létrehozása 71
 hangadás alternatív 72
 hangadás funkciói 34, 71
 struktúrái 37, 111
 hangalkotás 71
 hangerősség 185
 hangfelismerés 65
 hangfelismerő készülékek 178, 179
 hangforrás lokalizációja 65
 hanghordozás 72
 hangintenzitás 185
 hangismétlés 72
 hangképzés 71
 hanglejtés 72
 hangmagasság 71
 hangmegkülönböztetés 65
 hangminőség 71, 185
 hangosság 71
 hangszalagok 112
 hangszalagprotézis 175
 hangszín 185
 hangtónus 185
 hangvezérelt rendszer 176
 hang lateralizációja 65
 hányás 82
 hányinger érzése 84
 harapás 81
 hasfájás 69
 hasgörcs 85
 hasmenés 83
 hasnyálmirigy 115
 hason fekvés 139
 hasra fekvés 138
 hátfájás 69
 határozatlanság, *lásd pszichomotoros funkciók* 54
 háti gerinc 121
 háti gerincvelő 108
 hátán fekvés 139
 házastársi kapcsolat 163
 háziállat 188
 házimunka 155
 háztartás vezetése 155
 háztartási gépek használata 156
 háztartási gépek karbantartása 157
 háztartási holmik tárolása 156
 háztartási tárgyak ápolása 41, 156
 háztartási teendők 41, 154
 hebegés 72
 hegburjánzás 103
 hegeképződés 103
 helyváltoztatás 144
 állat megülése 148
 emeletek között 145
 közösségi épületekben 146

- helyváltoztatás különböző
 helyszíneken 145
 lakásban 145
 lakóépületben 145
 nem a lakásban 146
 otthonon és más épületeken
 kívül 146
 segédeszköz használatával
 146
 szállítóeszközzel 41, 146
- hemianopia 62
 hemiparesis 96, 97
 hemiplegia 96, 97
 herék 117
 híd, agy 107
 hidegtűrés 86
 hímvesző 117
 hiperaciditás 82
 hipernazalítás 71
 hiponazalítás 71
 hírközlési rendszerek 200
 hírközlési szabályozások 200
 hírközlési szolgáltatások 199
 hírközlési szolgáltatások, rendszerek
 és szabályozások 199
 hivatalos kapcsolatok 161
 hó 183
 hobbi 169
 holdciklusok 185
 homloklebens 107
 hordozás
 csípőn 141
 fejen 141
 háton 141
 karban 141
 kézben 141
 tárgyak ~a 141
 vállon 141
- hormonegyensúly 86
 hőmérséklet
 környezeti 183
 szélsőséges 183
 hőmérséklet-érzékelés 68
 hőmérséklet-szabályozók 178
- hörgők 114
 hőszabályozás 86
 húgycső 116
 húgyhólyag 116
 automatikus 89
 hypotoniás 89
 teltsége 90
 tökéletlen kiürítése 90
 húgy-ivar rendszer struktúrái 38,
 116
 húgy-ivar rendszerei funkciók 89
 húgyvezetékek 116
 húgyvezeték-elzáródás 89
 hüvely 116
 hydramnion 92
 hydronephrosis 89
 hypadrenia 86
 hypaesthesia 68
 hypalgnesia 68
 hyperadrenia 86
 hyperaesthesia 68
 hyperalgesia 68
 hypercalcaemia 85
 hyperaesthesia 67
 hypergonadismus 86
 hyperkalaemia 85
 hypermenorrhoea 91
 hypermetropia 62
 hypernatraemia 85
 hyperparathyreosis 86
 hyperpathia 68
 hypersomnia 52
 hyperthermia 86
 hyperthyreosis, *anyagcsere* 85
 hyperthyreosis 86
 hypertonia, *izomtónus* 97
 hyperventilatio 78
 hypocalcaemia 85
 hypogeusia 67
 hypogonadismus 86
 hypokalaemia 85
 hypomenorrhoea 91
 hyponatraemia 85
 hypoparathyreosis 86

- hyposmia 67
 hypotensio, posturalis 76
 hypothermia 86
 hypothyreosis 86
 hypothyreosis, *anyagcsere* 85
 hypotonia, *izomtónus* 97
- I**
- ICD-10 4
 ICF Browser 226
 ICIDH 3
 ICIDH átdolgozása
 első kiadása 247
 kivánalmak 247
 egyéni résztvevői 259
 ICIDH-2
 Alfa-tervezet 248
 átdolgozási szempontjai
 248
 Béta-1 és Béta-2 tervezet
 249
 kipróbálása 249
 végleges változata 250
 idegenek 188
 idegi protézisek 174
 idegrendszer struktúrái 37, 107
 idő megélése 61
 időbeosztás 58
 időélmény funkciói 60
 illemtan 191
 immunrendszer 77
 funkciói, *lásd még vérképző
 rendszer* 34
 struktúrái 37, 113
 immunválasz 77
 impotencia 90
 indíték funkciói 51
 indulat, *lásd érzelmi funkciók* 55
 indulathullámzás, *lásd érzelmi
 funkciók* 55
 infertilitás 92
 ingatlanközvetítők 195
 ingerérezékelés, egyéb 67
 ínhártya, szem 109
 insomniá, *lásd alvásfunkciók* 52
 intellektuális funkciók 49
 intellektuális visszamaradottság
 49
 internet 196, 199
 intim kapcsolatok 163
 introverzió 50
 írás 127
 írásstudás 125
 írógépek használata 136
 írott nyelv felfogása 59
 írott üzenetek 135
 megértése 134
 irritáció, szemben 64
 iskola előtti oktatás 164
 iskola-előkészítő 164
 iskolai oktatás 164
 iskolák száma 204
 ismeretek alkalmazása 39, 126
 ismerősök 187
 kapcsolatok 162
 ismétlés, tanulás 125
 ISO 9999 technikai segédeszközök
 osztályozása 173
 ital elfogyasztása 152
 ítélőképesség 58
 ivarszervi funkciók 35
 ivarszervi funkciókhoz kapcsolódó
 érzetek 92
 ivás 152
 ízérezékelés 67
 izgatottság, *lásd érzelmi funkciók*
 55
 ízlelés, észlelési funkciók 56
 izmokhoz kapcsolódó érzetek 102
 izom-állóképesség 98
 egy izom 98
 izomcsoport 99
 izomerő 96
 önálló izom és
 izomcsoportok 96
 izomfáradtság érzése 102

izomfunkciók 36, 96
 izomgörcs érzése 102
 izommerevség érzése 102
 izomösszehúzódás érzése 102
 izomösszehúzódás, akaratlan 101
 izomspaszticitás 97
 izomtónus 97
 ízület, befagyott 94
 ízületek funkciói 36
 ízületek mobilitása 94
 általában 94
 egy ízület 94
 több ízület 94
 ízületek stabilitása 94
 általában 95
 egy ízület 95
 több ízület 95
 ízületek túlnyújthatósága 94
 ízületi fájdalom 69
 ízületi ficam 94
 ízületi reflex 99

J

jamais vu 61
 járás 40, 144
 aszimmetrikus 102
 hemiplegiás 102
 hosszú távon 144
 különböző felületeken 144
 merev 102
 paraplegiás 102
 rövid távon 144
 spasztikus 102
 járásminta 102
 járdaszegély, lejtős 180
 jármű-működtetési jogosultság 197
 járművek karbantartása 157
 járművezetés 147
 járóbot 157
 járógép 157, 174
 járókeret 146
 játéktevékenység 169

javítóintézet 198
 jégeső 183, 184
 jelek létrehozása 134
 jelek megértése, általános értelmű 133
 jelnyelv
 felfogása 59
 létrehozása 135
 jelnyelvi üzenetek megértése 134
 jelzőrendszerek 175
 jobb és bal oldal összehangolása 100
 jogi képviselő 198
 jogok tiszteletben tartása 246
 jogrend 198
 jóllét 212
 szubjektív 252
 jótékonyági munka 166
 jövedelemtámogatás 201

K

kamraizomzat kontrakciója 74
 kamrák 113
 kapcsolatok 43
 kialakítása 160
 lezárása 160
 kapillárisfunkciók 75
 kar
 forgatása, csavarása 143
 -használat 143
 támasztófunkció 100
 karbantartás 157
 káros inger által kiváltott reflex 99
 károsodás 10, 12, 213
 azonosítási kritériumai 13
 és betegség kapcsolata 13
 etiológiája 13
 kiterjesztési köre 13
 kódolása, testi funkciók, 47
 testi struktúrák 105
 kódolt ~ vizsgálata 12
 kölcsonhatásai 13, 229

- károsodás minősítői 13
 osztályozási szempontjai 13
 testi funkciók 47
 testi struktúrák 105
 vizsgálata 12, 229
- kárt okozó időjárási jelenség 184
- katatónia, *lásd pszichomotoros funkciók* 54
- kategóriák 10, 217, 222
 hierarchiája 21
 jellemzői 211
 meghatározása 218
 semlegessége 244
 terminológiája 211
- kategóriarendszer 211
- katonaság 206
- kemény szájpad 111
- kényszerképzet, *lásd gondolkodási funkciók* 56
- képesség, mérőskála 124
- képesség 123
- képesség
 segédeszközök
 igénybevételével 15
 segítség igénybe vétele nélkül 231
 személyes segítség igénybevételével 15
- képesség minősítő 15, 215
 alkalmazása 230
 példa 233
 mérése 123
 választása 232
- képminőség, látás 63
- képminőség, torzítások 63
- kerekes szék 146, 157, 174, 175
- keresztcsont 121
- kerti növény gondozása 157
- készségek elsajátítása 126
- kettős látás 62
- kéz csontjai 119
- kéz forgatása, csavarása 143
- kéz
 izmai 119
 ízületei 119
 szalagjai és fasciái 119
 kisizomgyengesség 96
 kisízületek mobilitása 94
- kézhasználat 143
- kézíró-készülék 175
- kézmozdulatok 142
- kézművesség 169
- kéztőcsontok mobilitása 95
- kézujjak ízületei 119
- kézujjkörmök 122
- kiegészítő minősítők 22, 224
- kiejtés 71
- kielégületlenség *lásd szexuális funkciók* 91
- kilégzés 78
- kinaesthesia 67
- kisagy 107
- kisajkak 116
- kivételek 222
- kivonás 60
- kód
 előtagja, *b, s, d, e, a, p* 220
 első tagja 220
 második, harmadik, negyedik tagja 221
 minősítő használata 21
 nem alkalmazható 228
- kódhoz nem tartozó információ 225
- kódhoz tartozó információ 225
- kódkészlet kiválasztása 23, 225
- kódkészlet, teljes 23
- kódok száma 221
- kódolás hibahatárai 223
- kódolási irányelvek 23, 220
- kódolási szabályok 225
 alkotóelem-specifikus 227
- kódspecifikus információ 226
- kognitív funkciók, magasabb rendű 57
- kognitív rugalmasság 58

- kollégák 187
kóma, *lásd tudati funkciók* 48
kommunikáció
 létrehozás 40, 134
 megértés 39, 133
kommunikációs eszközök használata 40, 136
kommunikációs rendszerek 196
kommunikációs szabályozások 196
kommunikációs szolgáltatás, jogosultság 196
kommunikációs szolgáltatások 196
kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 196
kommunikációs tábla 175
kommunikációs technikák használata 40, 136
koncentrálás 53
kondíció 152
kontaktlencse 175
kontextuális tényezők 8, 16, 214
 felvétele az FNO-ba 248
kontrasztérzékenységi 63
koraszülés 92
korcsolya 146
korlátozottság, populációs standard 16
kormányzatok 206
kóros egészségi állapot 212
koszorúér-elégtelenség 74, 75
köhögés 79
könnymirigy és kapcsolódó struktúrák 109
könnymirigyek funkciói 64
könnyűbúvár-készülék 146
könyökizület 118
 mobilitása 94
körmök
 funkciói 36
 struktúrája 122
környezet 182
 természetes 43
 emberi beavatkozással megváltoztatott 43
 környezet, modellezett 231
 standardizált 231
környezeti irányítóegység 176
környezeti katasztrófa 184
környezeti tényező
 akadályozó 234
 támogató 234
környezeti tényezők 8, 10, 16, 171, 214
 akadályozók 171
 egyéni, *lásd még személyes tényezők* 17
 egykarakteres osztályozása 30
 első minősítője 22, 24, 171, 224, 234
 hatásai 17
 kétkarakteres osztályozása 43
 kódolása 22, 233, 171
 kódolási egyezményei 226
 1. egyezmény 226
 2. egyezmény 226
 3. egyezmény 227
 kódolási szempontja 233
 kölsönhatásai 171
 mennyiségi meghatározása 171
 mérőskálája 171
 rendszerek 44
 szabályozások 44
 szétválasztása 234
 szolgáltatások 44
 támogatók 171
 társadalmi 17
 és testi funkciók kölsönhatása 13
környezeti változások
 emberi beavatkozással létrehozott 182
 idő múlásával 185
környezeti vezérlőegységek 174
környezettervezési szabályok 194
köröm funkciói 104

- körömápolás 150
 körömhiány 239
 körvonal-érzékelés 62
 kötőhártya, szem 109
 kövérség túlzott ~ érzése 61
 közellátás, egyszemes ~ élessége 62
 közellátás, kétszemes ~ élessége 62
 középagy 107
 középfokú iskola 164
 középfül 109
 közérzet, jó ~ biztosítása 152
 közigazgatási rendszer 206
 közjegyzők 198
 közműrendszerek 195
 közműszabályozások 196
 közműszolgáltatások 195
 közműszolgáltatások, rendszerek
 és szabályozások 195
 közoktatás 204, 205
 közösség tagjai 187
 közösségi élet 42, 168
 közreműködés egy élethelyzetben
 230
 köztiagy 107
 közszállítás biztosítása 197
 közszektor 200
 kritika a kapcsolatokban 159
 krízishelyzet kezelése 131
 kultúra 169
 kúszás 145
 külső fül 109
 külső nemi szervek ápolása 149
 kültéri levegőminőség 186
 külvilág 214
 küszöbmagasság 179
- L**
- láb
 csontjai 120
 izmai 120
 ízületei 120
 struktúrája 120
 láb szalagjai és fasciái 120
 kisizomgyengeség 96
 kisizületek mobilitása 94
 támasztófunkció 100
 lábbeli
 felvétele 151
 javítása 156
 levétele 151
 lábszár
 csontjai 120
 izmai 120
 struktúrája 120
 szalagjai és fasciái 120
 lábtőcsontok mobilitása 95
 lábujjak ízületei 120
 lábujjkörmök 122
 lágyszájpad 111
 lakás karbantartása 157
 lakóhely
 bebútorozása 153
 bérlese 153
 megszerzése 153
 megvásárlása 153
 lakótársak, kapcsolatok 162
 lapocka
 befagyott 95
 mobilitása 95
 látás, *észlelési funkciók* 56
 látásélesség 62
 látási és kapcsolódó funkciók 33
 látási funkciók 62
 látásminőség 63
 látókészülék 175
 látótérfunkciók 63
 lefekvés 138
 állásból 139
 ülésből 139
 légsző 113
 léghólyagok 114
 légkondicionálás 186
 légköri nyomás 183
 légköri tulajdonságok 186
 légszomj 80
 légvétel mélysége 78

- légzés 78
 paradox 78
 légzésfrekvencia 78
 légzési funkciók, járulékos 79
 légzési segédizmok funkciói 79
 légzésritmus 78
 légzőizmok funkciói 79
 mellkasi ~ funkciói 79
 légzőrendszer funkciói 34, 78
 struktúrái 37, 113
 légzőrendszerhez társuló érzetek 34,
 80
 lelki élet 169, 170
 lelkiismeretesség 50
 lép 113
 funkciói 76
 lerakás, tárgyak 141
 letapogatható jelzőtáblák 180, 181
 leülés, állásból 139
 levegőminőség 186
 levegőszennyezés 184
 liftek 178
 lisztérzékenység 83
 lymphadenitis 77
 lymphoedema 77
- M**
- magánélet 42, 168
 magánkereskedői szektor 200
 magánoktatás 204, 205
 magántulajdonú motoros
 szállítóeszköz használata 147
 magas vérnyomás 76
 magatartás szabályozása,
 interakciókban 160
 máj 115
 malabsorptio 82
 manierismus 101
 manipulálás, *finom kézmozdulatok*
 142
 másképpen meghatározott, kódja
 222
2. főfejezet 8
 mászás 145
 medence
 befagyott 95
 mobilitása 95
 medencefenék 116
 medenceövi fájdalom 69
 medencerégió
 bőre 122
 csontjai 119
 izmai 119
 ízületei 119
 struktúrája 119
 szalagjai és fasciái 119
 fájdalom 69
 megbecsülés a kapcsolatokban 159
 megbízhatóság 51
 megerőltetés szem ~e 64
 megfigyelés 125
 megfogás, tárgyak 142
 meghallgatás 125
 meghatározások 222
 megízlelés 125
 megszagolás 125
 megtapintás 125
 méh 116
 méhkürtök 116
 méhnyak 116
 méhtest 116
 melegtűrés 86
 mell 116
 mellbimbó 116
 mellékhelyiség felszerelése 178
 mellékpajzsmirigy 115
 mellékvese 115
 mellkasi fájdalom 69
 mellkasi szorítás 80
 mellrák kockázata,
 teljesítményprobléma 241
 mellüreg 114
 mély nyomás 67
 memória
 hosszú távú (megőrző) 54
 rövid távú (megjegyző) 54

- memória terjedelme 53
 emlékképek előhívása 54
 menopausa 91
 éjszakai izzadás 93
 hőhullámok 93
 kellemetlen érzés 93
 menorrhagia 91
 menstruáció
 gyakorisága 91
 rendszeressége 91
 retrográd 91
 kellemetlen érzés 93
 menstruációs funkciók 91
 menstruációs önellátás,
 toilette-használat 150
 menstruációs vérzés mértéke 91
 mentális funkciók 48
 általános 33, 48
 nyelvi 58
 specifikus 33, 53
 homloklebenyben 57
 mentális károsodás 240
 mentális retardáció 49
 minősített munkahelyek 205
 minősítő 11, 24
 képesség 15
 kódolása 223
 mennyiségi meghatározása 22
 mérőskálája 223
 százalékhatárok 22
 teljesítmény 15
 mobilitás 40, 138
 modellezett környezet 15, 231
 monoparesis 96, 97
 monoplegia 96, 97
 monoton beszéd 72
 morális filozófiák 191
 mosakodás 149
 mosás, ruhanemű 155
 motiváció 51
 motoros jármű vezetése 147
 motoros perseveratio 101
 motoros reflex funkciói 99
 mozdulat, összetett ~ sorba
 rendezése 60
 mozgásérzés, *vestibularis funkció*
 66
 mozgáshoz kapcsolódó érzetek 102
 mozgáshoz kapcsolódó struktúrák
 38, 118
 mozgáshoz kapcsolódó
 vázizomrendszeri struktúrák
 egyéb ~ 121
 bursák 121
 csontok 121
 izmok 121
 izmokon kívüli aponeurosisok
 121
 ízületek 121
 ízületen kívüli szalagok 121
 retinaculumok 121
 septumok 121
 mozgási funkciók 36, 99
 mozgási sztereotípiá 101
 mozgásirányítás zavarai 100
 mozgás-összehangolás zavarai 100
 mozgást segítő készülék, módosított
 177
 mozgólépcsők 178
 munka és munkavállalás 165
 munka- és munkavállalási
 rendszerek 205
 munka- és munkavállalási
 szabályozások 206
 munka- és munkavállalási
 szolgáltatások 205
 munka- és munkavállalási
 szolgáltatások, rendszerek
 és szabályozások 205
 munka feladása 165
 munka 42
 munkabiztonsági szolgáltatás 205
 munkahelybiztonság 205
 munkahelyteremtés 205
 munkalehetőség keresése 165
 munkaügyi szabványok 205
 munkavállalás 42

- műfogsor 150
 művészetek 169
 myalgia 68
 myasthenia gravis 98
 myocarditis 74
 myopia 62
- N, NY**
- nagyajkak 116
 napi rutinfeladatok
 elvégzése 130
 intézése 131
 teljesítése 131
 nappal/éjszaka ciklusok 185
 narcolepsia, *lásd alvásfunkciók*
 52
 negativizmus, *lásd pszichomotoros*
 funkciók 54
 nem hivatalos oktatás 164
 nem hivatalos társadalmi
 kapcsolatok 161
 nem meghatározott, kódja 223
 nem pénzkereső foglalkozás 166
 nemi szervek, külső 116
 nemzési funkciók 92
 nemzetközi megállapodások 198
 Nemzetközi Szabványügyi Szervezet
 192
 nemzetközi szervezetek 206
 nemzetközi törvények 198
 nemzőképesség 92
 népesség 182
 népsűrűség 182
 nonprofit közhasznú szervezetek
 199
 nonverbális üzenetek létrehozása
 134
 nonverbális üzenetek megértése
 133
 normatív világnézetek 191
 növény- és állatvilág 183
 növények 183
 nyaki gerinc 121
 nyaki gerincvelő 108
 nyaki régió
 csontjai 118
 izmai 118
 ízületei 118
 nyálelválasztás 81
 zavarai 81
 nyálmirigyek 115
 nyelés 82
 nyelési nehézség 82
 nyelőcső 115
 nyelv struktúrája 111
 nyelvi funkciók, integratív 58,
 59
 nyelvi kifejezés
 beszéd útján 59
 írás útján 59
 jelnyelv útján 59
 nyelvi mentális funkciók 58
 nyelvi üzenet felfogása 58
 nyelvi üzenet kifejezése 59
 nyirokcsomók 113
 funkciói 78
 nyirokerek 113
 funkciói 78
 nyitottság 50
 nyomásérzékelés, *tapintás* 68
 nyomásérzés, fülben 66
 nyomásérzés, szemben 64
 nystagmus 64
 nyugtalanság, *lásd pszichomotoros*
 funkciók 54
 nyújtási motoros reflex 99
 nyúltagy 107
- O, Ó**
- oesophagealis nyelési szakasz 82
 oktatás 42, 164
 oktatási és képzési rendszerek 204
 oktatási és képzési szabályozások
 205

oktatási és képzési szolgáltatások 204
 oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 204
 oktatási intézmények 204
 oldalt fekvés 139
 oligozoospermia 92
 oliguria 89
 oltás 152
 oltási reakció 77
 olvasás 126
 olvasástanulás 125
 optimizmus 50
 orális nyelési szakasz 82
 orgazmus 90
 orr 111
 orrgarat 111
 orrmelléküregek 111
 orrsövény 111
 orvosi vizsgálat, rendszeres 152
 ostorcsapás-sérülés 242
 osztálylétszám 204
 osztályozás
 alfanumerikus rendszere 21
 egységei 8
 felépítése 21
 osztályozási rendszer 217
 osztályozási szintek 217
 osztályozástani elvek 211
 otthoni élet 41, 153
 otthonteremtés, jogosultság 195
 otthonteremtő rendszerek 194
 otthonteremtő szabályozások 194
 otthonteremtő szervezetek 195
 otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 194
 otthonteremtő szolgáltatások, 194
 óvoda 164
 oxigénszállítás 77
 ózonszint 186

Ö

öltözködés 151
 öltözködés, toilette-használat 150
 önbizalom 50
 önéletrajz elkészítése 165
 önellátás 41, 149
 önélmény funkciói 60
 önkéntes munka 166
 öntudat, *lásd tudati funkciók* 48
 összeadás 60
 összetett feladat végrehajtása 129
 összetett gazdasági műveletek 167
 ösztöndíj 204

P

padlóburkolat 179, 180
 pajzsmirigy 115
 palpitatio 80
 pályáztatásos munkahelyek 205
 paraesthesia 67, 68
 paralysis 96
 generalizált 98
 paraparesis 96, 98
 paraplegia 96, 98
 paraszimpatikus idegrendszer 108
 páratartalom 183, 186
 paresis 96
 generalizált 98
 Parkinson-betegség 98
 patellareflex 99
 pénzhasználat 167
 pénzkereső foglalkozás 165
 pénzmegtakarítás 167
 pénztulajdon 181
 pénzügyi szervezetek 200
 perctérfogat 74
 perisztaltika 83
 petefészkek 116
 pharyngealis nyelési szakasz 82
 photophobia 63
 pigmentáció 103

pihenés 168
 pítvarok 113
 polgári lét 170
 politikai élet 170
 politikai rendszerek 206
 politikai szabályozás 206
 politikai szolgáltatások 206
 politikai szolgáltatások, rendszerek
 és szabályozások 206
 polymerorrhoea 91
 polyuria 89
 populációk, nemzetközi vizsgálata
 4
 posta, földi, légi- 196
 postai levélcím 196
 pozitív tényezők kódolása 224
 pózolás, *lásd pszichomotoros
 funkciók* 54
 premenstruációs feszültség 91
 priapismus 90
 problémák megoldása, *lásd
 ismeretek alkalmazása* 127
 egyszerű 127
 összetett 127
 problémamegoldás, *lásd kognitív
 funkciók* 58
 proprioceptív funkció 67
 prostata 117
 protézisek 174
 pszichés stabilitás 50
 pszichés terhek kezelése 131
 pszichomotoros funkciók 54
 minősége 54
 pszichomotoros kontroll 54
 pszichomotoros retardáció 54
 pszichoszociális funkciók általános
 49
 pszichotikus betegség 240
 ptosis 64
 puffadásérzés 84
 pupillareflex 64

Q

quadricepsreflex 99
 quadriplegia 96, 240

R

radialis reflex 99
 rádió 199
 rágás 81
 rágódás, *lásd gondolkodás kontrollja*
 57
 rajzok létrehozása 134
 rajzok megértése 133
 rajzolókészülék 175
 rámpák, hordozható rögzített 179,
 180
 rázkódás 67
 recephártya, szem 109
 rehabilitáció 203
 rehydrálás 85
 rekedtség 71
 rekesz funkciói, légzés 79
 rekeszizom 114
 rekreáció 168
 rendőrség 197
 rendszerek 192
 részmunkaidős alkalmazás 166
 résztartomány 3, 217
 kódolása 221
 leírása 22
 meghatározása 21
 részvétel 10, 14, 123, 213, 230
 első minősítője 22, 24
 képesség minősítője 22
 kiegészítő minősítők 238
 második minősítője 22
 minősítői 14, 123
 teljesítmény minősítője 22
 részvételi korlátozottság 10, 14,
 123, 214, 230
 rezgés, környezeti hatásra 186
 rokkantsági járadék jogosultsága 202

rokon kapcsolatok 162
 romantikus kapcsolat 163
 rögeszme, *lásd gondolkodás*
kontrollja 57
 rövidlátás 62
 rúgás 142
 ruhadarabok felvétele 151
 ruhadarabok levétele 151
 ruhajavítás 156
 ruhakészítés 156
 ruházat kiválasztása 151
 ruminatio, *lásd gondolkodás*
kontrollja 57

S, SZ

saját test áthelyezése 140
 scotoma 63
 sebgyógyulás 103
 segédeszközök igénybe vétele 124
 segédeszközök karbantartása 157
 segítés másoknak 41, 156, 157
 egészségmegőrzésben 158
 kommunikációban 158
 mozgásban 158
 önellátásban 158
 személyközi
 kapcsolatokban 158
 táplálkozásban 158
 segítő személy
 bevásárlás 154
 szükségletek begyűjtése
 154
 sejtközvetített immunitás 77
 séta, járásminta 102
 sétálás 144
 sí 146
 soványság 84
 túlzott ~ érzése 61
 sóvárgás 51
 sötétadaptáció 63
 speciális autó 177
 speciális eszközök 157

speciális oktatási szükséglet,
 jogosultság meghatározása 204,
 205
 sportolás 169
 standardizált környezet 231
 kódolása 15
 stataesthesia 67
 stressz kezelése 131
 struktúra károsodásai 12
 stupor, *lásd tudati funkciók* 48
 súlypontáthelyezés 139
 süketség 65
 sürgősségi ellátás 197
 sürgősségi javítások 195
 szabadtértervezés, rendszerek 194
 szabadtértervezés, szabályozások
 194
 szabadtértervezés, szolgáltatások
 194
 szabadtértervezés, szolgáltatások,
 rendszerek és szabályozások
 194
 szabályozások 192
 szabványosított környezet, *lásd még*
standard környezet 15
 szagérzékelés 67
 szaglás, *észlelési funkciók* 56
 szájgarat 111
 szájpaddás 111
 szájról olvasás 136
 szájüreg 111
 szakemberek, egyéb 188
 szakképzés 164
 szakmai oktatási programok 204
 szakmai továbbképzés 165
 szállítás, emberek, áruk 197
 szállítás, közúton, vasúton,
 levegőben, vízen 197
 szállítási rendszerek 197
 szállítási szabályozások 197
 szállítási szolgáltatások 197
 szállítási szolgáltatások, rendszerek
 és szabályozások 196
 szállítószékek 178

- számlálás 127
 egyszerű 60
 összetett 60
 számlálási funkciók 60
 számlástanulás 126
 szaporodási funkciók 35
 szaporodási funkciókhoz kapcsolódó
 érzetek 92
 szaporodási rendszer struktúrái 38,
 116
 szárítás, ruhanemű 155
 szárítkozás 149
 szaruhártya, szem 109
 szavazások 206
 szegmentumban, fájdalom 70
 székelés gyakorisága 84
 széklet állaga 84
 vizes 83
 székléttartás 84
 székléttartási zavar 83
 székrekedés 83
 székkürítés 83
 székkürítés szabályozása,
 toilette-használat 150
 szél 184
 szellemi fejlődés 49
 szellemi tulajdon 181
 szellemi visszamaradottság 49
 szélvihar 184
 szem, érzetek 64
 szem és kapcsolódó struktúrák 109
 szem és kéz összehangolása,
 mozgási funkciók 100
 szem és láb összehangolása, mozgási
 funkciók 100
 szem fixálása 64
 szem struktúrái 37
 személyes gazdasági erőforrások
 167
 személyes gondozást nyújtók 188
 személyes tárgyak karbantartása 156
 személyes távolság megtartása 160
 személyes tényezők 8, 17, 214
 személyi segítők 188
 személyi segítség igénybe vétele
 124
 személyi tulajdon 181
 személyiség tisztelete 245
 személyiség védelme 246
 személyiségfunkciók 50
 személyközi interakciók
 alapszintű 159
 általános 41, 159
 meghatározott 42
 összetett 159
 személyközi kapcsolatok 41, 159
 meghatározott 161
 személyközi készségek 49
 személyközi viszonyok 159
 szemgolyó 109
 szemgödör 109
 szemhéj 109
 szemhéjfunkciók 64
 szemizmok funkciói
 belső 64
 külső 64
 szemizmok, külső 109
 szemkörnyéki struktúrák 109
 érzetek 64
 funkciói 64
 szemlencse 109
 szemmozgás
 akaratlagos 64
 követő 64
 szempilla 109
 szemüveg 175
 szénhidrát-anyagcsere 85
 szertartások 168
 „szerv” definíciója 12
 szervezés 57
 szervezett vallás 169
 szexuális élet, biztonságos 152
 szexuális előjáték 90
 szexuális érintkezés, kellemetlen
 érzés 93
 szexuális feloldódás 91
 szexuális funkciók 90
 szexuális izgalmi fázis 90

- szexuális kapcsolat 163
 szimbólumok
 létrehozása 134
 megértése 133
 szimpatikus idegrendszer 108
 színkontraszt 184
 színlátás 63
 színvakság 62
 szív 113
 funkciói 74
 vérrellátása 75
 szívárványhártya 109
 szívbillentyűk funkciói 74
 szívfrekvencia 74
 szívritmus 74
 szívverés
 kihagyó 80
 szabálytalan 80
 szobanövény gondozása 157
 szociális biztonsági rendszerek 202
 szociális biztonsági szabályozások 202
 szociális biztonsági szolgáltatások 201
 szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 201
 szociális interakciók kölcsönös 49
 szociális jogosultság megállapítása 201
 szociális támogatási rendszerek, általános 202
 szociális támogatási szabályozások, általános 203
 szociális támogatási szolgáltatások, általános 202
 szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, általános 202
 szociális segélyprogramok 201
 szocializáció 169
 szóismétlés 72
 szolgáltatások igénybe vétele 153
 szolgáltatások 192
 szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 192
 szolgáltatást végzők 192
 szomatizáció, *lásd gondolkodás tartalma* 57
 szomszédok 187
 kapcsolatok 162
 szopás 81
 mellről 152
 szórészismétlés 72
 szörzet funkciói 36, 104
 struktúrája 122
 szükségletek kielégítése 41, 153
 szükségletek, napi ~ begyűjtése 154
 szülés, idő előtt 92
 szülő-gyermek kapcsolata 162
- T, TY**
- tachycardia 74
 tachylalia 72
 tachypnoe 78
 taglejtések megértése 133
 tájékozódás
 időben 49
 személy irányában 49
 térben 49
 tájékozódási funkciók 48
 tájékozódási zavar 48
 takarítás 155
 talajszennyezés 184
 tálalás 154
 támaszok 43
 támaszok és kapcsolatok 187
 támogatás
 napi teendőkben 202
 életterületeken 202
 támogató tényezők 214
 tananyag 204
 tandíj-kiegészítés 204
 tanonckodás 165
 tanulás 39, 125
 alapszintű 39, 125

- tápanyag-beépítés 85
 tápanyag-felszívódás 83
 tápanyaglebontás 85
 tápanyagszállítás 77
 tápanyagtárolás 83
 tapintás, *észlelési funkciók* 56
 tapintási funkciók 67
 táplálék
 lebontása 83
 továbbítása 83
 táplálékfelvétel 81
 táplálékhasznosítás 83
 táplálékintolerancia 82
 táplálékkiegészítők 173
 tápláléktolerancia 83
 tárgyak mozgása 40
 alsó végtaggal 142
 tárgyi tulajdon 181
 tarkólebeny 107
 társadalmi élet 42, 168
 társadalmi intés a kapcsolatokban 159
 társadalmi normák, gyakorlatok, ideológiák 191
 társadalmi szabályok 191
 interakciókban 160
 társadalmi szokások 191
 társadalombiztosítási programok 201
 társalgás 40, 135
 egy személlyel 135
 fenntartása 135
 indítása 135
 lezárása 135
 több személlyel 35
 tartásszabályozó készülékek 174
 tartós ápolási szolgáltatások 203
 távközlési eszközök használata 136
 távollátás 62
 egyszemes ~ élessége 62
 kétszemes ~ élessége 62
 távvezérlésű ajtó 176
 technológiák 43, 173
 tejelválasztás 92
 telefon 179, 196
 telekommunikációs szabványok 196
 televízió 199
 teljes élet 212
 teljes munkaidős alkalmazás 166
 teljesítmény 123, 215
 mérőskála 124
 és társadalmi környezet 16
 teljesítmény minősítő 15
 alkalmazása 230
 példa 233
 segédeszközök
 igénybevételével 15
 személyes segítség
 igénybevételével 15
 választása 232
 teljesítmény minősítő 15
 temperamentum 50
 tengerszint feletti magasság 183
 térbeli tájékozódás 49
 térdízület 120
 mobilitása 94
 térdelés 138
 térdelő helyzet megtartása 140
 terheléstolerancia 80
 terhesség 92
 méhén kívüli 92
 túlhordás 92
 térlátás, észlelési funkciók 56
 termékek és technológiák 43, 173
 termékek és technológiák
 a kommunikáció céljaira,
 általános 175
 termékek és technológiák
 a kommunikáció céljaira, segítő
 175
 termékek és technológiák a kultúra,
 rekreáció és sport területén,
 általános 177
 termékek és technológiák a kultúra,
 rekreáció és sport területén,
 segítő 177

- termékek és technológiák
a munkavállalás céljaira, általános 176
- termékek és technológiák
a munkavállalás céljaira, segítő 176
- termékek és technológiák
a vallásgyakorlás és a lelki élet céljaira, általános 177
- termékek és technológiák
a vallásgyakorlás és a lelki élet céljaira, segítő 178
- termékek és technológiák az oktatás céljaira, általános 176
- termékek és technológiák az oktatás céljaira, segítő 176
- termékek és technológiák, elővárosi területfejlesztés 180
- termékek és technológiák,
középületek bejárata és kijárata 178
- termékek és technológiák,
középületekben
kiszolgálóhelyiségek
megközelíthetősége 178
- termékek és technológiák,
középületekben, eligazodás,
megközelítés 179
- termékek és technológiák,
magánépületek bejárata és kijárata 179
- termékek és technológiák,
magánépületekben, eligazodás,
megközelítés, általános 179
- termékek és technológiák,
magánépületekben, eligazodás,
megközelítés, segítő 180
- termékek és technológiák, parkok,
természetvédelmi területek 180
- termékek és technológiák személyes
használatra, általános 173
- termékek és technológiák személyes
használatra, segítő 174
- termékek és technológiák,
területfejlesztés 180
- termékek és technológiák, városi
területfejlesztés 180
- termékek és technológiák, vidéki
területfejlesztés 180
- termékek és technológiák,
középületek tervezése,
megépítése, építészet 178
- termékek és technológiák,
magánépületekben
kiszolgálóhelyiségek
megközelíthetősége 178
- termékek személyes fogyasztásra
173
- természetes környezet 182
ember által előidézett kárt okozó
események 184
természeti események 184
- természetvédelmi szabályozások
194
- terminológiai elvek 211
- tervezés 57
- test egyik oldala
izomerő 96
izomtónus 97
- test hűtése 152
- test melegítése 152
- test összes izma
állóképessége 99
izomerő 97
izomtónusa 98
- „test” definíciója 12
- testbeszéd létrehozása 134
- testedzés 152
- testhelyzet
érzékelése 66
megtartása 40, 139
változtatása 40, 138
- testhőmérséklet 86
megtartása 86
- testi funkciók 7, 10, 12, 47,
213
egykarakters osztyályozása
29
- első minősítője 22, 24
- kategóriái 13

- testi funkciók, károsodás
 kódolása 227
 súlyossága 227
 kétkarakteres osztályozása
 33–36
 kódolása 227
 minősítő, értékelő skála 47
 standardja 213
 strukturális megfelelője
 229
- testi kontaktus a kapcsolatokban
 159
- testi struktúrák, *lásd még struktúra*
 8, 10, 12, 105, 213
 egykarakteres osztályozása
 29
 első minősítője 22, 24, 105,
 229
 harmadik minősítője 106,
 229
 kategóriái 13
 károsodások 229
 kétkarakteres osztályozás
 37
 kódolása 229
 második minősítője 24,
 105, 229
 minősítői 229
 standardja 213
- testkép 61
- testrégión, fájdalom 70
- testrészes
 több ~ben fájdalom 68
 egy ~ben fájdalom 68
- testrészesek
 ápolása 149
 megmosása 149
- testsúly megtartása 84
- testszag 103
- testtömegindex 84
- testvéri kapcsolat 163
- tetraparesis 96, 98
- tetraplegia 96, 98
- tevékenység akadályozottsága 10,
 14, 123, 213, 230
- tevékenység és részvétel 8
 átfedései 16
 egykarakteres osztályozása
 30
 információs mátrixa 14
 kétkarakteres osztályozása
 39
 kiegészítő minősítő 232
 kódolása 230
 egymástól elkülönítve
 235
 hivatalos WHO
 álláspont 238
 részleges átfedéssel 236
 részletességi szint
 alapján szétválasztva 237
 teljes átfedéssel 237
 résztartományai 14
 választható minősítő 231
- tevékenység 10, 14, 123, 213, 230
 első minősítője 22, 24
 képesség minősítője 22, 24
 második minősítője 22, 24
 minősítői 14, 123
 teljesítmény minősítője 22,
 24
- téveszme, *lásd gondolkodás tartalma*
 57
- téveszme, *lásd gondolkodási*
 funkciók 56
- thromboembolia 75
- tic 101
 vokális 101
- tinnitus 66
- tisztálkodás, toilette-használat 150
- tisztelet a kapcsolatokban 159
- toilette-használat 150
- tolerancia a kapcsolatokban 159
- torticollis 97
- továbbképzés 164
- továbbképzési programok 204
- több feladat
 megvalósítása 130
 teljesítése 130
 végrehajtása 130

- több feladat csoportban 130
 önállóan 130
- tömegközlekedés motoros
 szállítóeszközzel 147
- tömegtájékoztatási követelmények
 200
- tömegtájékoztatási szabványok 200
- törvények 198
- törvényhozási rendszer 206
- törvényhozási rendszerek 198
- törvényhozási szabályozások 198
- törvényhozási szolgáltatások 198
- törvényhozási szolgáltatások,
 rendszerek és szabályozások 198
- törzs és hát bőre 122
- törzs
 izmai 121
 struktúrája 121
 szalagjai és fasciái 121
 fájdalom 69
- törzsdúcok és kapcsolódó struktúrák
 107
- törzsizomzat
 izomerő 97
 izomtónus 98
- tremor 101
- tudat állapota 48
- tudat folytonossága 48
- tudat minősége 48
- tudati állapot
 gyógyszeresen megváltozott, *lásd*
tudati funkciók 48
 megszállottság, *lásd tudati*
funkciók 48
 önkivület, *lásd tudati funkciók*
 48
- tudati funkciók 48
- tudósítói hírközlés 199
- tulajdon 181
- túlérzékenységi reakció, immunitás
 78
- túlsúly 84
- turistaösvények 181
- tüdőerek 75
- tüdőfelek 114
- tüdőtágulat 78
- tüsszentés 79
- tűzbiztonsági szabványok 193
- tűzoltóság 197
- U, Ü**
- ugrás 145
- újtság 199
- újszülött, kis súlyú 92
- úszás 145
- utánzás, tanulás 125
- utcai világitás 180
- útjelzések 180
- útvonalak 180
- ülés 139
- ülő helyzet megtartása 140
- ünnepek 168
- üvegtest 109
- V**
- vaginismus 90
- választások 206
- váll
 befagyott 94
 fájdalom 69
- vállalkozás 166
- vallás 169
- vallási doktrína 191
- vállficam 94
- vállizület
 instabil 94
 mobilitása 94
- vállrégió
 bőre 122
 csontjai 118
 izmai 118
 ízületei 118
 szalagjai és fasciái 118
- vasalás 155

- vashiány 85
vastagbél 115
vazomotoros funkció 75
védőreflex, lásd *szemhéjfunckciók*
64
végbélnyílás-záróizom elégtelensége
83
végtag
egy ~ izomereje 96
egy ~ izomtónusa 97
minden ~ izomereje 96
minden ~ izomtónusa 98
vékonybél 115
vénaillentyűk 75
vénafunckciók 75
vénaák 113
véna szűkület 75
véna tágulat 75
véralvadás 77
verejték elválasztás 103
verejtékmirigyek 122
vérképzés 76
vérképző és immunrendszer funckciói
34
vérnnyomás 76
fenntartása 76
vertigo 66
veseelégtelenség 89
vesék 116
vestibularis funckciók 33, 65
vestibularis funckcióhoz kapcsolódó
érzet 66
vestibularis labirintus 110
vetélés, spontán 92
vibrációérzékenység 68
világháló 199
világörökség-védelmi szabályozások
194
viszonyulás idegenekhez 161
visszaemlékezés 53
visszahúzóreflex 99
visszaöklendezés 82
visszértágulat 75
vita 136
vita egy személlyel 136
több személlyel 136
vitiligo 239
víz, felszíni 182
vizezés
incontinentia 90
szabályozása,
toilette-használat 150
vizezési funckciók 35, 89
vizezési funckciókkal kapcsolatos
érzetek 90
vizezési inger sürgető 89
vizelet filtrálása 89
vizelet összegyűjtése 89
vizeletcsepegés 89
vizeletkiválasztás 89
vizelettartás 90
vizeletürítés 89
gyakorisága 90
vízhordás 154
vizuális irányítás 100
vizsgált személy egyetértése 245
vizsgált személy tájékoztatása 245
vízszennyezés 184
vízszolgáltatás 195
- W**
- WHA 29.35 határozat 247
WHA 54.21 határozat 25
WHA 54.21 határozat 250
WHO 54.21 határozat 3
WHO együttműködő központjai,
megbízott egységek, hálózatok,
nem kormányzati szervezetek,
tanácsadók 255
WHO központok 265
WHO nemzetközi osztályozások 3
WHO regionális irodák 265
WHO rendszer szervezetei 265

X

xerophthalmia 64

Z, ZS

zárt láncú hírközlés 199

zavarodottság, lásd *pszichomotoros
funkciók* 54

zenei hangok létrehozása 73

zihálás 80

zuhanyozás 149

zümmögés 72

zsibbadás 67, 68

zsíryanycsere 85

